

UMT POLY JOURNAL

วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ISSN: 2673-0618

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

Vol.19(1) January - June 2022

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ปีที่ 19 มกราคม – มิถุนายน 2565

Vol. 19 January – June 2022

ISSN 2673-0618

www.umt.ac.th

ชื่อบทความ	หน้า
• การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กัญญรัตน์ ทัดเทียม	1
• APPLYING MULTIMEDIA TECHNOLOGY AND INTERACTIVE TEACHING APPROACH IN TEACHING CHINESE AT A PRIVATE UNIVERSITY Jingsi Ma and Supinda Lertlit	15
• อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำกับพันธกรณีของประเทศไทย ณัฐวุฒิ ชื่นโพธิ์กลาง	28
• ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พิศมัย สุวรรณบุบผา, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และทรัพย์ศิริ จันทรักษ์	43
• คุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก วิมลพร ชัยประภา และปริยาณูช อภิบุญโยภาส	55
• สภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย สุพรรณฉัตร หนูสวัสดิ์ และอนุวัฒน์ วัฒนพิชญากุล	74
• ทักษะภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้รูปแบบผสมผสานที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 สุนัดดา แสนสม พนมพร ช่วงชิง และสิริพร แสนทวีสุข	88
• การเปรียบเทียบรูปแบบการสอนของเดวิดสัน และการสอนแบบปกติที่มีต่อทักษะการเคลื่อนไหวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 จังหวัดบุรีรัมย์ บาล ชะใบรัมย์ และอมรเทพ วันดี	99
• การศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0 พระศรีธรรมดลพัฒน์, แหวงทอง บุญคำ, กอธร เพ็ญเอื้อ, วิธวินท์ ภาคแก้ว และนิคม ปาทะวงศ์	109
• ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นฤมล เตียวไพบุลย์ และกัญญกิตติ์ กิรติอังกูร	124
• อิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี ณัฐกิจ โกศล และสุธินี มงคล	138
• แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid: กรณีศึกษา รายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ชลธิชา โรจนแสง	151
• สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีที่มีผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 จริยา กรุณา ภาณุมาศ จินารัตน์ และเปรมยุดา ลุสมบัติ	162
• ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการนิเทศและการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 บุษกร ศรีชนะ พนมพร ช่วงชิง และภาณุมาศ จินารัตน์	175

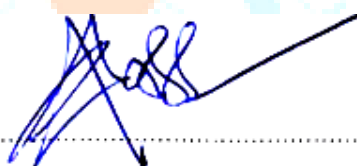
บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น (เดิมชื่อ วารสารโพลีเทคนิค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและแลกเปลี่ยนความรู้ของนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศ หลากหลายสาขาวิชา และเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและนักวิชาการได้มีโอกาสเสนอผลงานวิชาการเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจหลายเรื่องเช่น บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0” บทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid: กรณีศึกษารายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม” และวารสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้เพราะได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และได้รับการสนับสนุนจากอธิการบดี และคณบดี ทำให้วารสารฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการหวังว่าบทความต่างๆ ในวารสารนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้ที่สนใจ กองบรรณาธิการมีความยินดีที่จะเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่แนวคิด มุมมองต่างๆ เพื่อสร้างสังคมอุดมปัญญาต่อไปดุจดั่งปรัชญามหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

“Imagine Beyond Knowledge”

“จินตนาการนำความรู้”

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ จินารัตน์

บรรณาธิการ

ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น มีประวัติอันยาวนานในการทุ่มเทให้กับงานบริการด้านการศึกษาแก่ประชาชนและชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเริ่มมาจากโรงเรียนเทคนิคสิทธิธรรม และในปี พ.ศ. 2526 เริ่มก่อตั้งโรงเรียนโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อดำเนินรอยตามในการบริการด้านการศึกษาแก่ประชาชน ตราบนานทุกวันนี้โรงเรียนโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังคงไว้ซึ่งอุดมการณ์เดิม และได้ก่อตั้งวิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาเอกชนระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยวิสัยทัศน์ที่จะเป็นสถาบันชั้นนำในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2548 สภามหาวิทยาลัยดำเนินการเสนอเอกสารและหลักฐานแสดงความพร้อมด้านต่างๆ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อขอเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยได้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อสถานอุดมศึกษาเอกชนเป็น “มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น” เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2552 และในปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี 9 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการ สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ สาขาบัญชี สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตมี 1 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาชีพครู ในระดับปริญญาโทมี 5 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขารัฐศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการระบบสุขภาพปฐมภูมิ และสาขาหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนการสอน และในระดับปริญญาเอก มี 3 สาขา ได้แก่ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ และสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในตัวเมืองจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและการกีฬาบริการแก่นักศึกษา และมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์นได้ขยายบริการด้านการศึกษาให้กับชุมชนออกไป ด้วยการก่อตั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษาโปลีเทคอำนาจเจริญ ที่จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าถึงการศึกษาอย่างแท้จริง

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์นมีที่ตั้งอยู่พื้นที่สองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเป็นพื้นที่ตั้งตามคำขออนุญาตจัดตั้งมหาวิทยาลัย อยู่เลขที่ 749/1 ถนนขยางกูร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่ส่วนที่หนึ่งของมหาวิทยาลัยอยู่ติดกับถนน 4 ช่องจราจร ซึ่งเป็นเส้นทางจากจังหวัดอุบลราชธานีไปจังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ทิศเหนือติดกับโรงเรียนโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทิศตะวันตกติดกับชุมชนวัดหนองบัว ตั้งอยู่ห่างจากสถานีขนส่งจังหวัดอุบลราชธานี 2 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากท่าอากาศยานอุบลราชธานี 5 กิโลเมตร ส่วนที่สองเป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยจัดซื้อเพิ่มเติม อยู่ในเขตตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ห่างจากพื้นที่ส่วนที่หนึ่ง 5.5 กิโลเมตร โทรศัพท์ 045-283772 เว็บไซต์ www.umt.ac.th

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองคุณภาพบทความวิจัยและบทความวิชาการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ ช่างเรียน
รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ	รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี	รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอรารวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิดา ผาติเสนาะ	รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์ ทับทิมรักษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ รัตนธิรกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อธิป เกตุสิริ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา ดุสิตาการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วรารัตน์ไชย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธี พิกุลทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัส บุญเกียรติทอง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชำนาญรูป
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตชิน จิตติสุขพงษ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย บุตรแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี วีระวงศ์	ดร.ดิเรก พรสีมา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ระดับนานาชาติ (International Peer Review)

Professor AndrisStelbovics, Ph.D. (Curtin University)
Professor Kevin Fynn, Ph.D. (Curtin University)
Prof. Jim Mieniczakowski, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)
Prof.BeenaGiridharan, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)
Prof.ClemKuek, Ph.D. (Curtin University, Malaysia)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน (Peer Review)

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ จินารัตน์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร แสนทวีสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ยงสกุลโรจน์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมานจิต ภิรมย์ริน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภานุมาศ จินารัตน์	ดร.ชูกาศิริ อภินันท์เดชา
ดร.พนมพร ช่างชิง	ดร.รพีพร ธงทอง
ดร.เปรมยุดา ลุสมบัติ	

บทความวิจัย

การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กัญญรัตน์ ทัดเทียม

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อีเมล: K.thadthiam@gmail.com, เบอร์โทร. 091-4690205

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR 2) พัฒนาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR สำหรับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จำนวน 35 คน ที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมี 5 ชนิด ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR วิชาภาษาจีน แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีน และแบบสอบถามความระดับพึงพอใจ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR มีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR, ทักษะการพูด, ภาษาจีน

(Received: December 27, 2021; Revised: April 8, 2022; Accepted: April 10, 2022)

THE DEVELOPMENT OF CHINESE SPEAKING SKILL USING TOTAL PHYSICAL RESPONSE APPROACH OF MATTAYOM SUKSA 3 STUDENTS.

Kanyarat Thadthiam

Master of Education Degree in Curriculum and Instructional Development

Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: K.thadthiam@gmail.com, Tel. 091-4690205

Abstract

The purposes of this research were to (1) develop and compare Chinese speaking skills by using the lesson plan through Total Physical Response (TPR) of Secondary 3 students at Sisaketwittayalai school in the first semester, academic year 2021, before and after applying the learning approach. (2) To develop and compare learning achievement using learning plans with Total Physical Response (TPR) of students before and after applying the learning approach. (3) to study the student's opinions towards the instruction with Total Physical Response (TPR) learning approach. The research sample was Secondary 3 students at Sisaketwittayalai school using a purposive sampling technique to select a group of 35 students in Secondary 3. The research instruments used for gathering data. There were 5 instruments. First, it was learning plans with Total Physical Response (TPR). Second, it was Chinese speaking skill test. Third, it was an achievement test. Fourth, it was Chinese speaking Skills assessment. Lastly, it was a questionnaire. The statistical analysis employed were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S) and t-test dependent.

The research findings of this research were as follow 1) The Chinese speaking skills used lesson plan with Total Physical Response (TPR) of Secondary 3 students were improved statistically significant different at .01. 2) The learning achievement among the students improved statistically significantly different at .01 as measured after Total Physical Response (TPR) learning approach has been applied to the instruction. 3) The students's satisfaction with the learning Total Physical Response (TPR) learning theory the highest level.

Keywords: *Total Physical Response (TPR) learning, Speaking skills, Chinese*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันโลกอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและซับซ้อน ไปตามกระแสในยุคโลกาภิวัตน์ จึงส่งผลกระทบถึงกันอย่างต่อเนื่องในหลากหลายมิติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งยังทวีความรุนแรงจนมิอาจใช้พรมแดนเป็นเส้นแบ่งเขต เมื่อเป็นเช่นนี้ ประเทศมหาอำนาจอย่างจีนและสหรัฐอเมริกาจึงเป็นที่น่าจับตามองและมีบทบาทบนเวทีโลกเป็นอย่างมาก ซึ่งทั้งสองประเทศมหาอำนาจมีการดำเนินนโยบายในการบริหารประเทศที่แตกต่างกัน โดยในส่วนของรัฐบาลจีน ภายใต้การนำของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างสมบูรณ์ตามแนวคิดสังคมนิยมที่มีความทันสมัยอันมีเอกลักษณ์ในแบบของจีนสำหรับยุคใหม่ (Socialist Modernization) โดยยึดมั่นในหลักการ “หนึ่งประเทศสองระบบ” (One Country Two Systems) และ “หลักการจีนเดียว” (One China Principle) ครอบคลุมทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2561) ประเทศจีนมีการลงทุนขนาดใหญ่และการมีจ้างงานคนที่มีความสามารถทั่วโลก เพื่อเข้ามาช่วยทำให้ระบบนิเวศด้านนวัตกรรมของจีนมีความเข้มแข็งมากขึ้น และในความเป็นจริง ทุกวันนี้มีบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ของโลกจำนวนมากต่างมีศูนย์วิจัยตั้งอยู่ในประเทศจีน และในปัจจุบันไม่อาจปฏิเสธได้ว่า บริษัทจีนสัญชาติจีนมีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นสูง ยิ่งไปกว่านั้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา บริษัทจีนได้กลายเป็นผู้นำระดับโลกในหลากหลายด้านของเศรษฐกิจดิจิทัล เห็นได้จากส่วนแบ่งการตลาดของจีนที่มีมูลค่ามากกว่าร้อยละ 40 ของโลก (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2562)

รัฐบาลจีนได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาแผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระยะ 5 ปี ฉบับที่ 13 มุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แรงผลักดันแรกสำหรับการพัฒนากำลังคนและนวัตกรรมดิจิทัลในประเทศจีน คือการผลักดันจากรัฐบาลโดยมีตัวอย่างสำคัญได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมตามแผน Made in China 2025 การขยายการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การลงทุนในโครงการวิจัยพัฒนา การพัฒนาทักษะความสามารถของกำลังคน และการสร้างโอกาสในการทำงาน เป็นต้น โดยประเทศจีนได้มีการเพิ่มการศึกษาภาคบังคับเป็นระยะเวลา 9 ปี ซึ่งนโยบายนี้ช่วยทำให้ลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือในประเทศลงได้เป็นจำนวนมาก และยังมีนโยบายสนับสนุนให้ นักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมต้น ให้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษา ที่มีการออกแบบหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเฉพาะ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาต่าง ๆ เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้ รัฐบาลจีนได้มีการส่งเสริมและจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือบริษัทขนาดใหญ่ในการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม โดยมุ่งเน้นใน 10 สาขาหลัก ๆ ได้แก่ ยานยนต์พลังงานใหม่ เครื่องผลิตพลังงาน อุปกรณ์การแพทย์ วัสดุศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่ ระบบขนส่งทางราง หุ่นยนต์ อุปกรณ์การเกษตร เทคโนโลยีอากาศยาน และวิศวกรรมการต่อเรือ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2562)

การพัฒนาคนไทยให้รู้ภาษาจีน จะช่วยเปิดโอกาสให้คนไทยสามารถสื่อสารเชื่อมโยง เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนกับประเทศต่าง ๆ ได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก ปัจจุบันการสอนทักษะทางภาษานั้นจะเริ่มจากการสอนทักษะการฟังไปสู่การพูด อ่าน และเขียนตามลำดับ ทักษะการฟัง และทักษะการพูดถือว่าเป็นจุดสำคัญของการสื่อสาร หากเราสามารถพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วทักษะอื่น ๆ ย่อมมีการพัฒนาตามมา (ปัญญา วรรณชัย, 2553) ธรรมชาติของภาษาจีนที่มีเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดอยู่สี่เสียง ซึ่งมีความแตกต่างกับการออกเสียงวรรณยุกต์ของไทย ทำให้คนไทยเกิดความสับสนในการ

พูดภาษาจีนและปัญหาหลัก ๆ ในการพูดภาษาจีนของคนไทย เพราะการออกเสียงวรรณยุกต์จีนนั้น แต่ละเสียงจะมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป เมื่อพูดเสียงผิดก็จะทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดไป ทักษะด้านการพูดภาษาจีนจึงมีความสำคัญมากในการสื่อสาร อีกปัญหาที่พบมากในการเรียน คือ ในการฝึกพูดในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถพูดตามแบบสนทนาในบทเรียนได้ดีแต่หลังจากเรียนแล้วก็มีโอกาสในการฝึกสนทนาภาษาจีนน้อยมากและบางครั้งก็ไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง (สุพิชญ์ ตันตะพันธ์, 2560) ผู้สอนภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องแสวงหาเทคนิคการสอนในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเทคนิคการสอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย พบว่า เทคนิคการสอนแบบ TPR และเทคนิคการสอนแบบ CLT เป็นเทคนิคที่น่าสนใจและมีหลักการที่ใกล้เคียงกัน คือทั้งสองเป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาต่างประเทศ ซึ่งเทคนิคการสอนแบบ CLT หรือ Communicative Language Teaching เป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนและการนำหลักไวยากรณ์ไปใช้เพื่อการสื่อสาร พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) และความถูกต้อง (accuracy) แต่สำหรับเทคนิคการสอนแบบ TPR หรือ Total Physical Response เป็นการสอนภาษาที่ไม่ได้มุ่งสอนหลักไวยากรณ์แต่เป็นการสอนคำศัพท์เพื่อนำไปต่อยอดในการสนทนา ซึ่งเป็นวิธีการเดียวกันกับการเรียนรู้ภาษาแรกเช่นเดียวกับที่พ่อแม่สอนลูก และมุ่งพัฒนาทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจเพราะการพัฒนาทักษะการฟังอย่างเข้าใจเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียน (Asher, 1979) ผู้วิจัยได้เลือกนำเทคนิคการสอนแบบ TPR มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื่องจากมีหลักการที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย โดยเนื้อหาประกอบไปด้วยคำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์เพื่อพัฒนาต่อยอดไปสู่ทักษะการพูด พร้อมทั้งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับ (ัญญลักษณ์ ทุมพิลา, นฤภรณ์ วุฒิพันธุ์, และนารีนารถ กลิ่นหอม, 2562) ที่กล่าวว่าควรมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆในระดับมัธยมศึกษา และการเรียนภาษาจีนซึ่งเป็นภาษาที่สองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย ถือเป็นการเรียนภาษาที่แปลกใหม่เปรียบเสมือนการเรียนภาษาแรกของเด็กและวิธีการสอนแบบ TPR มีหลักการเช่นเดียวกันกับพ่อแม่สอนลูก ซึ่งการสอนลักษณะนี้จะช่วยลดความเครียดและความกังวลให้กับผู้เรียน พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศสนุกสนานในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ

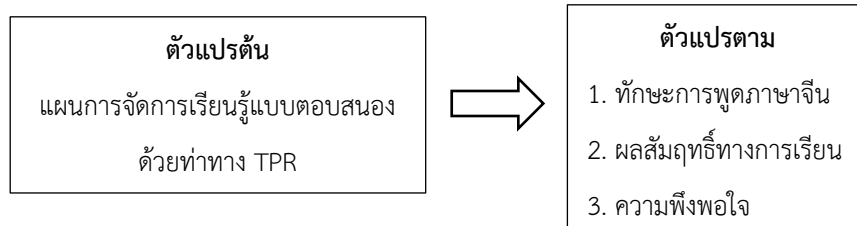
เทคนิคการสอนแบบ Total Physical Response หรือ TPR เป็นการสอนภาษาโดยใช้การตอบสนองของร่างกาย ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้จะสอดคล้องประเภทของเทคนิค TPR ที่เลือกใช้ตามความสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เรียน เช่น TPR-Body (การใช้ร่างกาย) TPR-Object (การใช้สิ่งของ) TPR-Picture การใช้รูปภาพ และ TPR-Story เมื่อผู้เรียนสามารถออกเสียงคำศัพท์และปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง จึงหมายถึงผู้เรียนเข้าใจคำศัพท์นั้น Asher (1979) กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำและเสนอบทเรียน โดยครูทบทวนบทเรียนและนำเข้าสู่บทเรียน โดยการพูดประโยคคำสั่งพร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบคำสั่ง คำสั่งละ 2-3 ครั้ง นักเรียนฟังและแสดงท่าทางประกอบพร้อมครู และนักเรียนยังไม่ต้องพูด 2) ขั้นปฏิบัติ เมื่อครูสังเกตเห็นว่านักเรียนเข้าใจคำสั่งแล้ว ครูสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ โดยไม่ดูแบบอย่างจากครู อาจให้นักเรียนปฏิบัติไปพร้อมกันทั้งชั้นเรียน ปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือทีละคน พร้อมทั้งคอยสังเกตนักเรียน หากปฏิบัติไม่ถูกต้องให้กลับไปทำกิจกรรมขั้นแรกใหม่ 3) ขั้นตรวจสอบการปฏิบัติและให้ข้อมูลป้อนกลับ ครูสังเกตการแสดงออกแบบตอบสนองด้วยท่าทางของนักเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) โดยการพูดหรือชมเชยนักเรียน เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้องหรือให้คำแนะนำแก้ไขเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ สำหรับขั้นนี้ ครูจะต้องใช้เวลาทุกระยะของการปฏิบัติ

กิจกรรมของนักเรียน 4) ชั้นประเมินผลการปฏิบัติ โดยครูให้นักเรียนฝึกออกเสียงคำศัพท์ สะกดคำศัพท์ บอกความหมายของคำศัพท์ เล่นเกม แสดงท่าทางประกอบเพลง แสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ เทคนิคการสอนแบบ TPR จะช่วยลดความเครียดของผู้เรียนทำให้เรียนอย่างสนุกสนาน และช่วยกระตุ้นการเรียนรู้เพราะการสอนด้วยเทคนิค TPR เป็นการเรียนรู้แบบธรรมชาติไม่ต้องอาศัยการท่องจำ (Phillips, 1996) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาผลจากการใช้เทคนิคการสอนแบบ TPR ของ Chaimah (2019) ที่พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนด้านคำศัพท์ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียน พยายามพัฒนาทักษะภาษาของตนเอง และมีทัศนคติต่อวิชาภาษาต่างประเทศดีขึ้น อีกทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเทคนิค TPR ยังช่วยให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งของประโยคคำสั่งต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังมีความสุขและสนุกสนานในการเรียนคำศัพท์

ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนในรายวิชาภาษาจีนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าปัญหาที่พบมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน ก็คือ ปัญหาด้านการพูดภาษาจีน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน มีการนำคำศัพท์ภาษาจีนมาใช้ในการสื่อสารได้น้อย เมื่อพูดภาษาจีนยังขาดความมั่นใจ มีความวิตกกังวลไม่กล้าแสดงออก กลัวพูดผิด ออกเสียงภาษาจีนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน พูดผิดหลักไวยากรณ์ พฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนขาดความรู้ด้านทักษะการพูดภาษาจีน ทำให้เป็นปัญหาอย่างยิ่งในการสื่อสาร ซึ่งถ้าหากผู้เรียนไม่สามารถพูดสื่อสารได้อย่างถูกต้องแล้ว ย่อมเป็นไปได้อย่างยากในการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวิชาภาษาจีนต่ำ ซึ่งสังเกตได้จากเกรดเฉลี่ยวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ต่ำกว่า 2.5 มีถึงร้อยละ 27.86 (โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, 2563)

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการพูดภาษาจีน ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะพื้นฐานทางภาษาจีน ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน วิชาภาษาจีน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้คาดหวังว่าการนำเทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง TPR มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะสามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีน และเป็นแนวทางในการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนของนักเรียน อันส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้านทักษะการพูดภาษาจีนสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการสื่อสารภาษาจีนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR
2. เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR

วิธีวิจัย (Research Methodology)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มี 2 ห้องเรียน จำนวน 70 คน

1.2 ตัวอย่าง

นักเรียนที่กำลังศึกษาโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 35 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ทักษะการพูดภาษาจีน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ

3. ขอบเขตเนื้อหา

3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ “แหล่งชุมชน 社区” ประกอบด้วย คำศัพท์ 20 คำ โครงสร้างไวยากรณ์ จำนวน 5 โครงสร้าง

3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ “ชีวิตประจำวัน 日常生活” ประกอบด้วย คำศัพท์ 20 คำ โครงสร้างไวยากรณ์ จำนวน 5 โครงสร้าง

3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ “เงินตรา 货币” ประกอบด้วย คำศัพท์ 20 คำ โครงสร้างไวยากรณ์ จำนวน 6 โครงสร้าง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TPR วิชาภาษาจีน
- 2) แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน
- 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน
- 4) แบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน
- 5) แบบประเมินระดับความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาจีนของนักเรียน

4.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TPR วิชาภาษาจีน ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

- 1.1) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับเทคนิคการสอนโดยใช้เทคนิค TPR
- 1.2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย (2563)
- 1.3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการตอบสนองด้วยท่าทาง TPR โดยผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 แผน แผนละ 3 ชั่วโมงซึ่งไม่รวมกับการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน
- 1.4) ศึกษาและสร้างแบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญสำหรับใช้ประเมินผล โดยใช้สูตรหาค่า (IOC) ในการพิจารณา ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือไม่ โดยให้พิจารณาดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจ

ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้นั้นไม่มีความเหมาะสม
- 1.5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ทั้ง 6 แผน ที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ
- 1.6) นำแผนการเรียนรู้พร้อมแบบประเมินคุณภาพ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของแผนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยนำแผนการเรียนรู้มาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 1.7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม มาหาค่า IOC เพื่อพิจารณาระดับความเหมาะสม
- 1.8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try –Out) กับ นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จำนวน 35 คน เพื่อศึกษาหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้สมบูรณ์ โดยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 1.9) นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2 แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

- 2.1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551
- 2.2) ศึกษาสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ วิชา ภาษาจีน
- 2.3) ศึกษาวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.4) ศึกษาแนวทางการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ทักษะการพูดภาษาจีน
- 2.5) สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบพูดปากเปล่าภาษาจีน ประเมินเป็นรายบุคคล นำผลคะแนนที่ได้มาแปลผลจัดอันดับคุณภาพ 4 ระดับ

2.6) นำแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีน ที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7) นำแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีน ที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว พร้อมทั้งนำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ โดยใช้สูตรหาค่า (IOC) ในการพิจารณาความเที่ยงตรงรายข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณา โดยให้พิจารณาดังนี้

ให้ +1 เมื่อสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจ

ให้ -1 เมื่อไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

และเลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ถึง 1.00 ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

2.8) นำแบบทดสอบวัดทักษะการพูดที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1) ศึกษาสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ วิชา ภาษาจีน

3.2) ศึกษาวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

3.3) สร้างแบบทดสอบ

3.4) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว พร้อมทั้งนำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ โดยหาค่า IOC ในการพิจารณาความเที่ยงตรงรายข้อโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณา

3.6) แก้ไขข้อบกพร่องของแบบทดสอบ ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.7) นำแบบทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น

4 แบบประเมินด้านทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.1) ศึกษาการสร้างแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ภาษาจีนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกณฑ์การประเมินทักษะการ

4.2) สร้างแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะการพูดภาษาจีนของผู้เรียน

4.3) จัดทำเกณฑ์การประเมิน (Rubric) ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เพื่อประเมินทักษะพูด

4.4) นำแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีน ที่สร้างขึ้นเสร็จแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพและข้อบกพร่องแล้วทำการแก้ไขปรับปรุงความถูกต้องของภาษาที่ใช้แล้วปรับแก้ไขคำถามข้อที่ยังไม่ชัดเจนและปรับข้อความในคำถามบางข้อให้กะทัดรัดเข้าใจง่าย

4.5) นำแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบคุณภาพด้วยความเที่ยงตรงในการเขียนข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ IOC ซึ่งมีเกณฑ์ที่สอดคล้อง

4.6) วิเคราะห์ผลข้อมูลดัชนีความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์ประเมินทักษะการพูดภาษาจีนที่สร้างขึ้นกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามแผน โดยเลือกข้อที่มีค่า 0.5-1.00 ขึ้นไป นำไปทดลอง (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.7) นำแบบประเมินทักษะการพูดภาษาจีนไปปรับปรุงและแก้ไขจากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง จำนวน 35 คน เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ TPR มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

5.1) ศึกษาแบบประเมิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

5.2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ สำหรับนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR จำนวน 20 ข้อ โดยข้อคำถามจะเป็นคำถามเชิงบวก

5.3) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

5.4) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ไปปรับปรุงแก้ไข

5.6) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินคุณภาพ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำแบบประเมินความพึงพอใจมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.7) นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา เป็นรายข้อเพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่สอดคล้อง ดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามในแบบประเมินมีความสอดคล้อง

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า สอดคล้องกับข้อคำถามในแบบประเมิน

ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามในแบบประเมินไม่มีความสอดคล้อง

โดยเลือกข้อที่มีค่า 0.5-1.00 ขึ้นไปนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

5.8) นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายจริงต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 จัดเตรียมเครื่องมือเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR จำนวน 6 แผน, แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีน, แบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินด้านทักษะการพูดภาษาจีน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

5.2 ขอความอนุเคราะห์เพื่อทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาจีน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย จังหวัดศรีสะเกษ

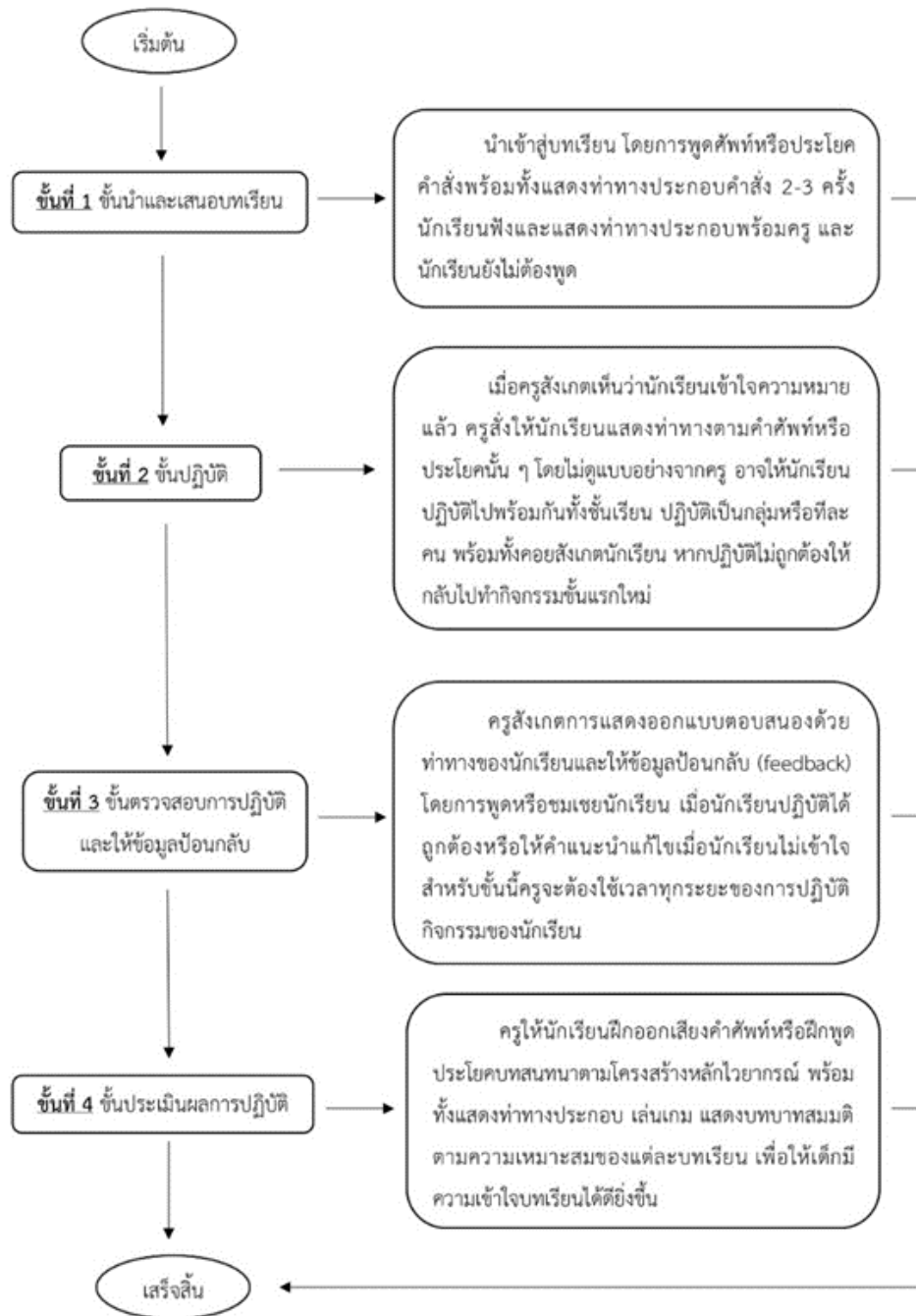
5.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง โดยทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยการวัดทักษะการพูดภาษาจีนจากแบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาจีนและทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 แผน

5.5 รวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

5.6 นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TPR

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิค TPR

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

1. การพัฒนาและเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาและเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค TPR

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S	t	Sig.
ก่อนเรียน	35	30	6.51	2.09	47.87	.000**
หลังเรียน	35	30	25.98	2.78		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลจากการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการพูดภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

2. การพัฒนาและเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค TPR แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาและเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนที่ได้เรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค TPR

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	35	30	5.62	2.71	41.71	.000**
หลังเรียน	35	30	21.22	3.7		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการพัฒนาและเปรียบเทียบผลการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่เรียนผ่านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านครูผู้สอน	4.86	0.35	มากที่สุด
2	ด้านเนื้อหา	4.85	0.34	มากที่สุด
3	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.88	0.31	มากที่สุด
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.80	0.44	มากที่สุด
รวมทั้งหมด		4.84	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TPR ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค TPR มีทักษะการพูดภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจาก (1) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และมีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่น่าสนใจและหลากหลาย (2) ผู้สอนทำหน้าที่แสดงท่าทางเป็นตัวอย่างให้นักเรียน (3) มีการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว การแสดงกริยาต่าง ๆ ที่ใช้ร่างกาย สอดคล้องกับแนวคิดของ จุฬาลักษณ์ เปรมปรี (2559) กล่าวว่า การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหว การแสดงกริยาต่าง ๆ ที่ใช้ร่างกาย และสังเกตการแสดงท่าทางของครูเป็นตัวอย่าง แทนการจดจำคำศัพท์และรูปแบบไวยากรณ์ เมื่อนักเรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหว สมองจะได้สังเกตและเรียนรู้ จึงทำให้การเรียนรู้สามารถจำได้เป็นระยะเวลานาน (long retention)

2. จากการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจาก (1) เป็นการสอนภาษาที่สองโดยเฉพาะ (2) เป็นเทคนิคการสอนที่เน้นจุดสนใจไปยังการฟังเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ (3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนและมีประเภทที่หลากหลาย สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับบทเรียนได้อย่างเหมาะสม (4) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เริ่มจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยาก ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายมากขึ้น (5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR เป็นการสอนเช่นเดียวกับการสอนภาษาแรกให้กับทารก เสียงหรือรูปแบบของภาษาจะถูกซึมซับอย่างรวดเร็วผ่านการสนทนาภาษาโดยใช้กริยา การเคลื่อนไหว หรือท่าทางต่าง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์หรือประโยคในภาษานั้น ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สิริกุล กิจสวัสดิ์ไพศาล (2556) ได้กล่าวว่า การใช้เทคนิคการตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือการเรียนรู้ภาษาในระดับต้น เริ่มจากง่ายไปยาก

3. จากการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการกระบวนการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น ใช้กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ และผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือและผ่านการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศวิมล จันทะบาล (2561) กล่าวว่า ความพึงพอใจ ความรู้สึกของบุคคลในทางบวก ความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หรือเป็นความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจ และเป็นความรู้สึกที่บรรลุนิยามความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ผู้สอนนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TPR ไปใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ และทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

1.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ผู้สอนนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TPR ไปใช้พัฒนาทักษะและพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศอื่น ๆ โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ TPR

2.2 ควรศึกษางานวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ TPR

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้พัฒนาทักษะการพูด

2. ครูผู้สอนได้มีแนวทางในการนำเทคนิคการสอนดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนให้ดียิ่งขึ้น

3. ครูผู้สอนสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR ในกลุ่มสาระอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

4. สถานศึกษามีแนวทางเพิ่มเติม ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านภาษาจีนของนักเรียนให้สูงขึ้น

5. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางเพิ่มเติม ในจัดการเรียนรู้ภาษาจีน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง TPR เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *วิชาภาษาจีน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย. (2563). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2563. จาก https://data.bopp-obec.info/web/index_view.php?School_ID=1033530885&page=info
- โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย. (2563). ระบบสารสนเทศ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2563. จาก <http://data.sksw.ac.th/ChoiceTable.aspx>.
- วีรวรรณ ราโช. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทาง เพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2563). *บทเรียนจากจีนเกี่ยวกับการพัฒนากำลังคนและการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลสู่ตลาดโลก*. สืบค้น 15 กันยายน 2564. จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/innovation-articlev2>.
- สุวพิชญ์ ตันตะพันธ์. (2560). *แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 11(1), 20-34. มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น. มกราคม-มีนาคม 2560.
- อดิเรก นวลศรี. (2558). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนด้วยวิธีเทคนิค TPR ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคูยาง สำนักงานพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต1*. วารสารปัญญาวิวัฒน์. 7(1), 149.
- อดิภา พิสนธ์. (2563). *ความสำคัญของภาษาจีนในประเทศไทย*. วันที่ 21 กรกฎาคม 2564. จาก <http://blog.eduzones.com/enn/121114>.

Asher, J. (2020). *TPR and TPRS Overview*. California: Sky Oaks Productions.

Retrieved from www.mtsu.edu/cala/documents/tpr-s_overview.pdf. 31 July.

Chaimah Rosalia Situmorang. (2019). *Student' Interaction in Memorizing Vocabulary Through Total Physical Response Method*. Faculty of Teacher Training and Education, University of Muhammadiyah Sumatera Utara Medan.

Phillips, S. (1996). *Young Learners*. (1st published). New York: Oxford.

Research Article

APPLYING MULTIMEDIA TECHNOLOGY AND INTERACTIVE TEACHING APPROACH IN TEACHING CHINESE AT A PRIVATE UNIVERSITY

Jingsi Ma and Supinda Lertlit

Bilingual Education, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

E-mail: sisim1995@gmail.com

Abstract

This study aims to discover and improve the Thai private university students' Chinese language listening and speaking skills and investigate the Thai students' Chinese curriculum integration of multimedia and interactive teaching view. The researchers used quantitative method to obtain the 35 students before and after the test result. Statistical data analysis methods included sample t-test and descriptive analysis to compare the mean, standard deviation, and percentage.

The results showed that Thai students' scores improved significantly after applied multimedia and interactive teaching methods. The students had a very positive attitude toward the applying of multimedia and interactive teaching methods in Chinese language class. Universities' teachers can adopt multimedia and interactive teaching methods in Chinese teaching class for students' learning and exchange activities.

Keywords: *Multimedia technology, Interactive approach, Enhance listening and speaking skills*

(Received: December 12, 2021; Revised: May 19, 2022; Accepted: May 21, 2022)

ACKNOWLEDGEMENT: First of all, I would like to thank my co-author, Assistant Professor Dr. Supinda Lertlit of Suryadhep Teachers College at Rangsit University, for her support during the paper writing process. In addition, I would also like to thank teachers Shucheng, Wang, and Dr. Boonsri for evaluating the effectiveness of the research instruments used in my research. Furthermore, I want to thank my parents who always encourage me to work hard.

Introduction

In the context of globalization, English as an international language was well-known to the world's people. However, in the rapid development of China, the input of Chinese culture to the world was increasing, and people around the world were beginning to be interested in Chinese. The teaching of Chinese as a foreign language has gradually gained a certain status in the world. The joint education of Chinese and foreign universities has gradually popularized Chinese teaching.

In Chinese acquisition, listening and speaking are relatively easy parts for international students, which is also the part of this study. For foreign students who choose Chinese as a compulsory university course, listening and speaking is easier to create a language environment. Therefore, the researcher mainly chooses Thai students' Chinese listening and speaking as the primary research scope in this study.

The listening class was not simply listening but a comprehensive class focused on listening. Obstacles must be cleared before the teaching of new words. This was a necessary process before class. The listening class was not simply comprehensive focused on listening (Liu, 2016). The teaching of the Chinese listening course was the priority in Chinese teaching (Cai & Lynch, 2016).

Researchers combined Chinese songs in Chinese listening class, and playing Chinese songs before class can stimulate students' interest in learning. Similarly, integrating Chinese films into listening teaching is also one of the ways for students to enter the classroom quickly. By watching and learning film and television materials, we can get in touch with films closest to the real life of Chinese people (Ma, 2020).

This research used the following process to teach how to speak Chinese. They included: Introduction (Explain the purpose of this lesson to students); Put forward teaching goals (clearly introduce to students the content of classroom teaching and teachers' expectations for students' learning outcomes); Observation (Teachers needed to keep track of and ensure that students' progress follows the course goals); Feedback (let students understand their performance activities at the end of the course and stimulated their inner motivation, sense of accomplishment, and self-confidence) and Follow-up activities on the following topics (gave students the following follow-up assignments to strengthen the activities in the course).

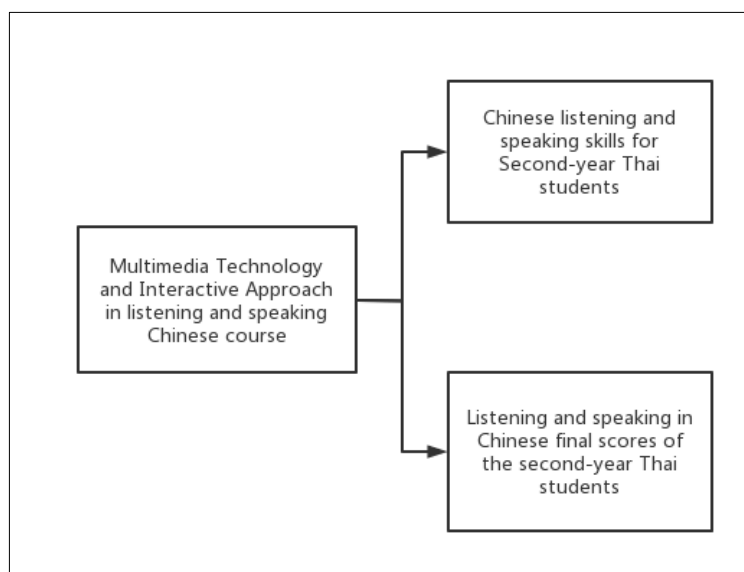
In Chinese oral teaching, the most important thing is to make students interested in learning actively. Some teachers also adopt organizational teaching, new word processing, interpretation, learning texts and keywords, and setting up oral dialogue scenes (Li, 2020). The principles of teaching Chinese listening and speaking include the Task-based approach, Communicative approach, and Situational approach. Interactive teaching is a form of learning and communication that focuses on students' needs, abilities, and interests (Giorgdze & Dgebuadze, 2017). It emphasizes the interaction between students and the website, and teachers. The interactive type is rich, the mode of teaching information updates speed, and according to the full use of the role of the teacher, it stimulates the enthusiasm of the students (Ma, 2019).

Whereas students often lose interest during lecture-style teaching, interactive teaching styles promote an atmosphere of attention and participation. Make it interesting. Make it exciting. Make it fun. The multimedia technology and interactive teaching approach to Chinese listening and speaking include determining the teaching theme, teacher and student interaction, cooperative group discussion, scenario demonstration and learning results, teacher's assessment, and feedback. Furthermore, this research applied that theory, Social Learning Theory, Interactionism, and Experiential Learning Theory.

In Chinese teaching, oral English teaching has always occupied a significant position. This study aims to put forward scientific and reasonable teaching design to improve teaching quality. The interactive teaching model emphasizes the interaction between students and teachers, students and students, students and websites. The interactive teaching mode has the advantages of rich interactive types, fast information update, based on giving full play to the role of teachers, in stimulating students' enthusiasm, and so on (Ma, 2019).

In 2020, the whole world faced a COVID-19 outbreak, and almost all schools have chosen online instead of offline teaching, including Chinese teaching. In this extraordinary period, online teaching combined with multimedia teaching was the way used by most schools, and teachers have become the only choice to put teaching content into slides teaching (Wang, 2016).

The use of technology in the development of teaching media plays an important role in improving students' teaching quality (Rajendra, 2018). This powerful teaching tool combines print, sound, visuals, animation, and movies, interactivity. These systems could also automatically update the students' course credit standing (Hamada & Hassan, 2016).

Figure 1. Illustration of the Conceptual Framework

Multimedia technology allowed users to be integrated and process data from various sources such as images, graphics, video, audio, animation, and text on a single hardware platform. In the past decade, the rapid development of multimedia technology has brought fundamental changes to computing, entertainment, and education (Tantawy, 2017). In addition, Multimedia technology includes the definition of computer-based interactive applications that allow people to exchange ideas and information through digital technologies. Media can be a movie clip, such as a podcast or a newspaper article speech, and a song heard on the radio (Tan, 2017).

At present, the application of multimedia technology in classroom teaching has become a universal form of the teaching world. It can mobilize students' enthusiasm and stimulate their interest in learning and

actively participate in the learning process. As the main body of teaching, multimedia technology can also create a better learning atmosphere for students and make students more likely to accept unfamiliar information. Teachers can present teaching content directly to students through multimedia. The sound heard by students' ears and the picture seen by their eyes are different from the traditional teaching model, which has replaced the previous boring and rigid classroom model.

Through interactive teaching, Thai students can increase their impression of Chinese, increase their interest in Learning Chinese in the process of interactive teaching, and no longer have stereotypes about learning Chinese, and no longer give up learning because of difficulties.

The interactive teaching approach was a form of learning and communication activities. The focus of interactive teaching was the needs, abilities and interests of students (Giorgdze & Dgebuadze, 2017). The interactive teaching approach emphasizes the interaction between students and students, the interaction between students and websites, and the interaction between students and teachers. The teaching in this mode has rich interaction types, rapid information update speed, and was fully utilized based on the role of the teacher; it stimulated the enthusiasm of students (Ma, 2019). Interactive teaching was all about instructing the students in a way they were actively involved with their learning process. There were different ways to create an involvement like this. Most of the time it was through the following activities (Knapen, 2018). Teacher-student interaction, Student-student interaction, the use of audio, visuals, video, and Hands-on demonstrations and exercises.

This interactive approach was a flexible teaching method. A person who sees learners as active participants in the classroom rather than passive learners insists that the language should not only be the object and content of learning, but also be an interactive experience, in which learning people were willing to interact with each other and communicate in a second language (Boudreau et al., 2018). In teaching Chinese as a foreign language, effective teacher-student interaction could help stimulate students' interest in learning. Teacher-student speech interaction was a basic method of classroom teaching and a key link in the process of language teaching. At the same time, it could create the necessary language environment, promoted the development of students' language skills, and improved their practical ability (Kandambi, 2018). Dynamic and communicative teaching methods, also known as interactive teaching methods, constitute the basic elements of the recently developed stimulating learning process. By used interactive techniques and strategies, students could focus more on learning, retain more information, and became more satisfied (Senthamarai, 2018).

Objective of the Research

This research has two objectives which are 1) to aim to enhance Chinese listening and speaking skills by applying multimedia technology and interactive teaching approach to Thai students at a Thailand private university, and 2) to investigate Thai students' perceptions of the integration of multimedia technology and interactive teaching approach in Chinese courses.

Research Methodology

In this research, the methodology of the quantitative method was applied for gaining research data and results. The researcher used an experimental research approach, and questionnaires have been adopted as the research instruments to collect data. A pre-test and a post-test were conducted before and after the semester in order to check whether the respondents' Chinese ability would increase or not. To validate a set of instruments which were the pre-test, post-test and questionnaires, an approach of Index of Item-Objective Congruence (IOC) was examined by three experts who were professors in teaching Chinese to check whether the instruments were valid. The score results of the IOC were higher than the acceptable score of 0.8 at 0.83 and 0.86. After the validation, the instruments were distributed to the respondents for data collection on their Chinese listening and speaking skills, and their satisfaction level toward multimedia technology and interactive teaching approach.

This study was conducted on the second-year Thai students in the second semester of academic year 2020, the Department of Chinese of a private university in Thailand. The population was 235 students in five classes (different class sizes) of the Department of Chinese, Faculty of Liberal Arts.

The research sample of this study was selected using the purposive sampling selection method, which was based on the collaboration from the students and the permission from the University. The students were willing to participate in the treatment as volunteers, which came to the sample size of 35 students. In addition, the researcher received collaboration from the teachers of the classes in the experimental and data collection periods.

Research Conclusions and Discussion

A total of 35 students were selected as a sample; they did both pre-test, post-test, and questionnaires. Data were analyzed using the Social Science Statistical Software Package (SPSS) in this study. Data analysis had two sections. The first section was descriptive analysis, which analyzed the demographic factors; the second was the regression analysis. This section analyzed the relationship between each different variable. Those researchers also tried this software for each variable in testing the reliability of the analysis. In this research, researchers used descriptive statistical methods to summarize the essential characteristics

of the data. Frequency and percentage were used to calculate and analyze the sample demographic data. Thus, after analysis, the results were shown in the following sections.

Table 1. Summary of Sample Demographic Information

Subject	Options	Frequency	Percentage
Gender	Male	22	62.9%
	Female	13	37.1%
Length of Studying Chinese	less than 2 years	5	14.3%
	2-5 years (inclusive)	11	31.4%
	5-10 years (inclusive)	14	40.0%
	Over 10 years	5	14.3%
Age	17-18	9	25.7%
	19-20	26	74.3%

According to Table 1, students were female at 62.9%, and male at 37.1%. The number of female students was 22; the number of males was 13. The results found that the Length of Studying Chinese of 5 students studied Chinese for less than two years, it meant that they started to study Chinese when they were university students at 14.3%, 11 students studied Chinese for 2-5 years, they had 31.4%, there were 14 students studied Chinese for 5-10 years, they had 40%, there were five students study Chinese more than ten years, they had 14.3%. Therefore, most students studied Chinese for 5-10 years, which means many started studying Chinese when they were very young. The students were aged between 19 and 20, and they were 26, occupied 74.3%.

Table 2. The Descriptive Statistics of SCORE1 and SCORE2

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SCORE 1	35	31	41	34.20	3.243
SCORE 2	35	33	45	42.06	2.413
GAP	35	2.00	12.00	7.8571	2.77746
Valid N (listwise)	35				

Based on Table 2, it showed that the mean score of pre-test score (SCORE 1) was 34.20 and the post-test score (SCORE 2) was 42.06, which means the students understood better after the study of applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking, the mean gap between pre-test and post-test was 7.86. Additionally, the researcher also noticed that the

standard deviation of SCORE 2 was 2.41 and SCORE 1 was 3.24, which meant that most of the students get higher ability after they received the multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking.

In the following parts, studies had shown that test results used SPSS software to test the relationship between different scores and students' satisfaction. T-test and Pearson correlation coefficient analysis will be shown in the next section. The following Table 3 shows the details of these four assumptions and the analysis results.

Table 3. Summary of Hypotheses Testing Result

Hypothesis	Significant Value (alpha)	Correlation Coefficient	Result
The relationship of Pre-test and Post-test Scores	0.000	0.551	Supported
The relationship of Pre-test and Scores Gap	0.000	-0.689	Supported
The relationship of Post-test and Scores Gap	0.000	0.225	Supported
The relationship of Perceived Value (Student Satisfaction) and Scores Gap	0.000	-0.253	Supported
The relationship of Perceived Value (Student's Satisfaction) and SCORE 1	0.000	0.152	Supported
The relationship of Perceived Value (Student Satisfaction) and SCORE 2	0.000	-0.087	Supported

Based on Table 3, it could be noticed that there was a positive relationship between SCORE 1 (pre-test score) and SCORE 2 (post-test score). The correlation was 0.551, which means there was a strong relationship between SCORE 1 and SCORE 2. This could also be proved that students could benefit from applied multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. If the student could get a higher score in the pre-test, they could get a higher score after applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. In addition, the p-value was less than 0.05; it rejected the null hypothesis and stated that there was a significant difference, on average, in SCORE 1 and SCORE 2.

Furthermore, Table 3 demonstrated that there was a negative relationship between SCORE 1 (pre-test score) and GAP (the gap between pre-test score and post-test score). The correlation was - 0.689, which means there was a negative relationship between SCORE 1 and GAP. Supposed the student could get a lower score on the pre-test, in that case, they could get a higher score after applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. The students who got a lower score on the pre-test could benefit from multimedia technology and interactive teaching in Chinese listening

and speaking. In addition, the p -value was less than 0.05; it rejected the null hypothesis and stated that there was a difference, on average, in SCORE 1 and GAP. Furthermore, it was rejected ($p < 0.05$) and stated that it has a significant difference between SCORE 1 and GAP.

From Table 3, it displayed that there was a positive relationship between SCORE 2 and GAP. The correlation was 0.225, which means there was a fragile relationship between SCORE 2 and GAP. This could also be proved that students could benefit from applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. The students who had a higher post-test score could get more benefit from applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. In addition, the p -value was less than 0.05; it rejected the null hypothesis and stated that there was a difference, on average, in SCORE 2 and GAP. It was rejected ($p < 0.05$) and states that it has a significant difference between SCORE 2 and GAP.

The results showed the value of 10 questions in the questionnaire, which was called both higher than 4, which means most of the students were satisfied with the results of applied multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. The mean of 10 questions called “perceived value” was 4.72, which was higher than 4. This was also proved that most of the students were satisfied with applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. For detail, the researcher noticed that according to all ten questions, students marked question 4 and question 5 with the lowest score, which average was 4.66, this question was “I like this teaching approach” and “It could make me want to learn Chinese proactively,” that means the applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese could help Thai students better understand the meaning of Chinese words when Chinese words and Thai words were much different. Then, the researcher noticed that according to all ten questions, students marked question 8 (Q8) with the highest score, which average was 4.83, this question was “It makes me understand the meaning of some Chinese words easier,” the reasons could be the teaching technique was very new for many Thai students, it was not different from a traditional teaching technique. Therefore, most Thai students needed time to adopt this teaching method.

Based on Table 3, it could be noticed that there was a negative relationship between perceived value and GAP. The correlation was -0.253, which means a negative relationship between perceived value and GAP. The student who has a lower gap between pre-test score and post-test score, the more perceived value from applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. In addition, the p -value was less than 0.05; it rejected the null hypothesis and stated that there was a difference, on average, in perceived value and GAP. It was rejected ($p < 0.05$) and states that it has a significant difference between SCORE 2 and GAP.

From Table 3, there was a positive relationship between perceived value and SCORE 1. The correlation was 0.152, which means there was a weak relationship between perceived value and SCORE 1. This could also be proved that students could benefit from applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. The student who had a higher pre-test score, the more perceived value from applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking were. In addition, the p -value was less than 0.05; it rejected the null hypothesis and stated that there was a difference, on average, in PERCEIVED VALUE and SCORE 1. It was rejected ($p < 0.05$) and states that it has a significant difference between PERCEIVED VALUE and SCORE 1.

Based on Table 3, it showed that there was a negative relationship between perceived value and SCORE 2. The correlation was -0.087, which means a negative relationship between perceived value and SCORE 2. The student who has a lower post-test score, the more perceived value from applying multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking. In addition, the p -value was less than 0.05; it rejected the null hypothesis and stated that there was a difference, on average, in PERCEIVED VALUE and SCORE 2. It was rejected ($p < 0.05$) and states that it has a significant difference between PERCEIVED VALUE and SCORE 2.

This was comprehensive research on "Multimedia Technology and Interactive Teaching Approach in Teaching Chinese at a Private University" and aims to achieve two teaching objectives: 1) To investigate whether this new method could enhance Chinese listening and speaking skills by applying multimedia technology and interactive teaching approach on Thai students at a private university, and 2) To investigate Thai students' perceptions on the integration of multimedia technology and interactive teaching approach in Chinese courses and the study has been conducted at Rangsit University in Thailand.

In this paper, the researcher summarized Social Learning Theory, Interactionism Theory, and Experiential Learning Theory, including the other related researches. It was shown that applying multimedia technology and an interactive teaching approach could be successful in Chinese listening and speaking of second-year Thai students. In the teaching process, the interactive whiteboard was used as the primary teaching tool to participate in teaching so that students could learn in their own authentic experience and maximize their enthusiasm for active learning. According to the actual situation of the second-year Thai students, a targeted lesson plan was developed so that they could reflect the effectiveness of this research method in the final listening and speaking test scores and let them be able to apply indeed some of the knowledge they have learned in real life. At least related words and sentences could flash in their minds.

In order to investigate the effect of using multimedia technology and interactive teaching method in the teaching of Chinese listening and speaking, 35 students were tested for their Chinese proficiency. The researchers found a significant positive correlation between pre-test scores and post-test scores. The researchers also found that most respondents were satisfied with the researchers' application of multimedia

technology and interactive teaching methods in Chinese listening and speaking teaching. It also shows a significant relationship between test scores and perceived scores, meaning that students have higher test scores and more perceived value in applied multimedia technology and interactive teaching methods to teaching Chinese listening and speaking.

The research results have shown that Thai students could benefit from applied multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking, especially those second-year students. Teachers could also get feedback to improve or strengthen teaching methods in this process. The conclusions were as follows:

According to the survey results, students were bored by the traditional teaching model. By interacting with students in class, they can be known where students' weaknesses were and which teaching methods students were more interested in. In interaction with students, the teacher can also through a variety of activities so that the students consolidate the knowledge, to achieve the teaching purpose, make the students interested in Chinese, to improve Chinese achievement. This study also helps to strengthen teachers' multimedia technology and the confidence of the interactive teaching method of listening.

This study has improved students' motivation to learn Chinese and their confidence in speaking by using multimedia technology and interactive teaching methods to teach Chinese listening and speaking to Thai students, especially second-grade students. They can learn Chinese easily without too much pressure and reluctance. Multimedia technology and interactive teaching methods have improved students' interest in learning Chinese and their Chinese scores.

Research Contributions of the Study

Based on the findings, it found that Thai students could get benefit from applied multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking; the main findings could be explained as follows:

The findings showed that the pre-test scores were positively correlated with the post-test scores, the pre-test scores were positively correlated with the achievement gap, and the post-test scores were positively correlated with the achievement gap, indicating that the application of multimedia technology and interactive teaching in Chinese listening and speaking teaching is beneficial to students. If the students can get higher scores in the preliminary examination, then the application of multimedia technology and interactive teaching methods in Chinese listening and speaking can also get higher scores. The application of multimedia technology and interactive teaching methods in Chinese listening and speaking can benefit students with high scores. It was noted that the R^2_{SCORE1} GAP was much larger than the R^2_{SCORE2} GAP, suggesting that students who scored high on preparatory exams benefited more because they had a better base of knowledge, which they could then gain from studying.

Moreover, the researchers found a positive correlation between perceived value and GAP and between perceived value and score 1 and score 2. This means that students can benefit from multimedia technology and interactive teaching in Chinese listening and speaking teaching. The concept the more prominent the gaps are between the pre-test scores and the post-test scores, the stronger the students' perception of the value of applying multimedia technology and interactive teaching in Chinese listening and speaking teaching will be. Hence, the higher the students' score after the test showed, the higher their perception of the value of applying multimedia technology and interactive teaching in Chinese listening and speaking was high.

The researcher found that the research results proved the idea of Patel (2013) and Ma (2020), who indicated that using multimedia to create situations to teach communication skills, had its unique advantages. Technology plays a significant role in the teaching of communication skills. The results indicated that most of the students benefited from the new teaching way. The results also showed that most of the students perceived that the new teaching approach was good. This was consistent with the results of Cao (2014) who indicated that students could better grasp the overall perception of teaching because teachers used dynamic display, color, and sound technology to realize some static and inanimate things, which could arouse students' sensory sensitivity.

Furthermore, the multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese listening and speaking could be widely applied in universities. Additionally, universities could follow Liu (2018), who suggested that universities and teachers could directly present teaching content to students through multimedia. The sound heard by the students' ears and the pictures seen by the eyes differed from the traditional teaching model, replacing the previous boring and rigid classroom model.

For instance, teachers could firstly combine Chinese songs in Chinese listening class and play Chinese songs before class to stimulate students' interest in learning. Secondly, Chinese movies were integrated into listening teaching, which was also one of the ways for students to enjoy the class quickly. Thirdly, teachers who want to teach students Chinese speaking need to pay extra attention to five aspects: vocabulary, grammar, fluency, pronunciation, and intonation.

Based on the findings, the teachers also could use an interactive teaching approach, which was a form of learning and communication activities related to Giorgdze & Dgebuadze (2017), who informed that the focus of interactive teaching was the needs, abilities, and interests of students and teachers could follow the ways of Knapen (2018) of following actions:

- 1) Teacher-student interaction
- 2) Student-student interaction
- 3) The use of audio, visuals, video
- 4) Hands-on demonstrations and exercises.

Future researchers could apply multimedia technology and interactive teaching approaches in teaching Chinese to a larger sample. For example, they could apply to different universities to increase the sample. Then, the future researchers could apply multimedia technology and interactive teaching approach in teaching Chinese, in different countries, and with different language backgrounds. For example, they could compare Thai and native students who speak a different language to check how this teaching technique works differently. Finally, yet importantly, future researchers could apply a new teaching technique in different subjects or countries; and then they could compare which way is better to teach students studying Chinese.

References

- Boudreau, C., MacIntyre, P., & Dewaele, J. M. (2018). Enjoyment and anxiety in second language communication: An idiodynamic approach. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 8(1), 149-170.
- Cai, L., & Lynch, R. (2016). The Relationship between Motivation for Learning Chinese as a Foreign Language and Chinese Achievement of Grade 9 Students at Ekamai International School in Bangkok, Thailand. *Scholar Human Sciences*, 8(2). 114-125.
- Giorgdze, M., & Dgebuadze, M. (2017). Interactive teaching methods: challenges and perspectives. *International E-Journal of Advances in Education*, 3(9), 544-548.
- Hamada, M., & Hassan, M. (2016). An interactive learning environment for information and communication theory. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(1), 35-59.
- Knapen, R. (2018). *20 Interactive Teaching Activities for in the Interactive Classroom*. Retrieved from <https://www.bookwidgets.com/blog/2018/06/20-interactive-teaching-activities-for-in-the-interactive-classroom>.
- Li, C. (2020). The Connotation, Function and General Process of Listening Evaluation in Teaching Chinese as a Foreign Language, "Modern Language". *Magazine*, 2015(8), 100-103.
- Liu, S. (2016). *An Analysis of the Application of Multimedia in the Teaching of Chinese Listening*. Retrieved from <http://www.qikan.com.cn>.
- Liu, Y. (2018). *The Importance of Multimedia Information Technology in Education and Teaching*. Retrieved from <http://10.15904/j.cnki.hnny.2018.36.010>.
- Ma, J. (2020). *The Application of Modern Educational Technology in Teaching Chinese as a Foreign Language*. Retrieved from <https://www.zz-news.com/com/ytjy/news/itemid-258274.html>.
- Ma, X. (2019). *The Teaching Research of Elementary Spoken Chinese Online Course Based on Interactive Teaching Mode*. Shenyang University Press.

-
- Patel, C. (2013). Use of Multimedia Technology in Teaching and Learning Communication Skill”: An Analysis. *International Journal of Advancements in Research & Technology*, 2(7), 116–123.
- Rajendra, I.M. (2018). The Influence of Interactive Multimedia Technology to Enhance Achievement Students on Practice Skills in Mechanical Technology. *Journal of Physics Conference Series*, 953(1), 012104.
- Senthamarai, S. (2018). Interactive teaching strategies. *Journal of Applied and Advanced Research*, 3(1), S36-S38.
- Tan, A. (2017). *Multimedia Applications for Educational Purposes*. Retrieved from <https://www.ukessays.com/essays/media/multimedia-applications-educational-4151.php>
- Tantawy, A. A. (2017). *Multimedia Information Systems and Digital Library*. Zagazig University Press.
- Wang, S. (2016). *Multimedia Design and Application in Teaching Chinese Language and Literature*. Retrieved from <https://www.atlantis-press.com/proceedings/amahs-16/25865825>

บทความวิจัย

อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำกับพันธกรณีของประเทศไทย

ณัฐวุฒิ ชื่นโพธิ์กลาง

หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Email: nattawut.cpk@gmail.com เบอร์โทร. 087-906-6391

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ นโยบายและมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในปัจจุบัน ตลอดจนวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายอันเป็นข้อจำกัดในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

ผลการศึกษา พบว่า อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำได้กำหนดพันธกรณีที่รัฐภาคีต้องถือปฏิบัติไว้หลายประการ ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแล้ว แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการดำเนินการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งยังมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดอันเป็นแนวทางหลักที่อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำใช้สำหรับดำเนินการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางกฎหมายและทางบริหารหลายประการ เช่น 1) เสนอให้กำหนดคำจำกัดความของ “พื้นที่ชุ่มน้ำ” และ “การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด” ไว้ในกฎหมายไทย 2) เสนอให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ 3) เสนอให้เพิ่มเติมมาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำไว้ในกฎหมาย เป็นต้น

คำสำคัญ: พื้นที่ชุ่มน้ำ, การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ, อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

(Received: January 21, 2022; Revised: April 6, 2022; Accepted: April 9, 2022)

CONVENTION ON WETLANDS AND THAILAND COMMITMENT

Nattawut Chuenphoklang

Doctoral Student in Laws Program, Faculty of Law, Rangsit University

Email: nattawut.cpk@gmail.com, Tel. 087-906-6391

Abstract

The objectives of this articles were to study about Wetland Convention, Thailand's policies and legal measures regard on wetland conservation including analysis of legal problems, obstacles, and limitation on wetland conservation of Thailand in accordance with the Convention on Wetlands.

The Convention on Wetlands has set out several obligations. Thailand, as a member of the convention, has established policies and measures on wetland conservation. But it is not yet effective enough to conserve wetlands. They also look inconsistent with the Wise Use concept which is the primary approach the Wetland Convention uses for wetland conservation efforts. The author has recommendations such as 1) propose to define a definition of "Wetlands" and "Wise Use" are governed by Thai law, 2) Propose to promote community participation at all levels in wetland conservation, and 3), Propose to additional incentives and tax incentives to promote wetland conservation, etc.

Keyword: Wetland, Wetland Conservation, Wetland Convention

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วโลกมีบริเวณครอบคลุมพื้นที่กว่า 12.1 ล้านตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นบริเวณที่มีน้ำท่วมถาวร (Permanently Inundated Wetlands) ร้อยละ 54 และบริเวณน้ำท่วมตามฤดูกาล (Seasonally Inundated Wetlands) ร้อยละ 46 อย่างไรก็ตาม พื้นที่ชุ่มน้ำตามธรรมชาติทั่วโลกมีแนวโน้มลดลง โดยข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2513 และ พ.ศ. 2558 พบว่า พื้นที่ชุ่มน้ำภายในแผ่นดินและพื้นที่ชุ่มน้ำทางทะเลและชายฝั่งทะเล ได้ลดลงประมาณร้อยละ 35 ในทางตรงกันข้าม พื้นที่ชุ่มน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนาข้าวและอ่างเก็บน้ำได้เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12 ของพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมดในปัจจุบัน (Ramsar Convention Secretariat, 2018)

ทั้งนี้ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 ได้เกิดการประชุมนานาชาติว่าด้วยการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและนกน้ำ ณ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน เพื่อรับรองอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในการเป็นถิ่นที่อยู่ของนกน้ำ (The Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat, 1971) และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนเท่าที่จะเป็นไปได้ ภายใต้เงื่อนไขการจัดการของแต่ละประเทศ โดยมีแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด (Wise Use Concept) เป็นกรอบสำหรับดำเนินการและปฏิบัติการตามพันธกรณี แต่เดิมอนุสัญญานี้ได้มุ่งเน้นไปที่พื้นที่ชุ่มน้ำในฐานะการเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำอย่างเป็นระบบ ต่อมาได้ขยายขอบเขตการพิจารณาแบบองค์รวมให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงสายพันธุ์อื่นๆ หน้าที่ทางนิเวศวิทยาของพื้นที่ชุ่มน้ำภายในระบบน้ำเดียวกัน และการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำให้ดีขึ้น รวมถึงได้ให้ความสำคัญ

กับบทบาทของชุมชนท้องถิ่น ชนพื้นเมือง (Local Communities, Indigenous Peoples) ผู้ใช้พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Users) และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ (Other Stakeholders) ตลอดจนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำด้วย (Clare Shine and Cyrille de Klemm, 1999)

อนึ่ง ประเทศไทยได้เข้าร่วมอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยวิธีการภาคยานุวัติ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 ถือเป็นรัฐภาคีลำดับที่ 110 โดยประเทศไทยได้เสนอพรุควนชีเสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง สำหรับขึ้นทะเบียนบัญชีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (List of Wetlands of International Importance) หรือแรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) เป็นแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นลำดับที่ 948 ของโลก (Ramsar Convention Secretariat, n.d.) ทั้งนี้ เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นรัฐภาคีแล้วได้ก่อให้เกิดภาระผูกพันในการปฏิบัติตามพันธกรณี เจื่อนไข และหลักเกณฑ์ในการอนุรักษ์และบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำตามที่อนุสัญญาฉบับนี้กำหนด อย่างไรก็ตาม ภาครัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายและมาตรการเชิงนโยบายในการอนุรักษ์และบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเอาไว้แล้ว รวมทั้งสิ้น 17 มาตรการ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) แต่จากการศึกษา พบว่า สถานการณ์การสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำในปัจจุบันของประเทศไทย สะท้อนให้เห็นว่านโยบายและมาตรการดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการดำเนินการ และยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยสามารถจำแนกปัญหาและอุปสรรคได้หลายประการ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายไว้ค่อนข้างกว้างและไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมทั้งไม่ระบุหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นผลของการดำเนินงานในภาพรวมได้ 2) นโยบาย มาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย ประกอบกับไม่ระบุหน่วยงานรับผิดชอบให้ชัดเจนหรือระบุแต่ไม่สอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงาน 3) นโยบาย มาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำไม่ได้บูรณาการเข้ากับแผนในระดับพื้นที่ เช่น แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ทำให้การนำประเด็นเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่จึงมีค่อนข้างน้อย

ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธกรณีของรัฐภาคีต้องถือปฏิบัติ รวมถึงศึกษานโยบายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในปัจจุบันว่ามีรายละเอียดอย่างไรบ้าง และควรต้องดำเนินการแก้ไขอย่างไร เพื่อให้การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยสามารถดำเนินการได้โดยไม่ขัดต่อพันธกรณีตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำกำหนด

คำจำกัดความ

“อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ” หมายถึง อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในการเป็นถิ่นที่อยู่ของนกน้ำ (The Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat, 1971)

“พื้นที่ชุ่มน้ำ” หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ขึ้นฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือน้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเลและที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำที่สุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

- 1) เพื่อศึกษาสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
- 2) เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เป็นไปตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research Method) ที่เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในปัจจุบัน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายอันเป็นข้อจำกัดในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย โดยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ 1) ศึกษาเกี่ยวกับหลักการและบทบัญญัติต่างๆ ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และ 2) ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยในปัจจุบัน หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายอันเป็นข้อจำกัดในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย แล้วจึงนำเสนอแนวทางสำหรับการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำภายใต้ความเหมาะสมของบริบทประเทศไทย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

1. สรุปความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

การดำเนินการระหว่างประเทศเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2493 ในนาม “โครงการ MAR” ซึ่งเป็นโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีต่อมนุษยชาติและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งนี้ มีมาตรการที่สำคัญ คือ การรวบรวมรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาเหนือ ต่อมาได้มีการประชุมนานาชาติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในการเป็นถิ่นที่อยู่ของนกน้ำ (The Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat, 1971) เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีรัฐภาคี 172 ประเทศ และมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้ขึ้นทะเบียนบัญชีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (List of Wetlands of International Importance) รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,434 แห่ง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 2,546,529.49 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 21.05 ของพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วโลก (Ramsar Convention Secretariat, 2021 (A and B))

อนุสัญญานี้มีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ ต่อมาได้ขยายขอบเขตการดำเนินการให้รวมถึงการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดในทุกด้าน ตลอดจนการอนุรักษ์และยับยั้งการบุกรุกที่เพิ่มขึ้นอันนำมาสู่การสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Shine & Cyrille de Klemm, 1999) อย่างไรก็ตาม อนุสัญญานี้มีกรอบในหลักอธิปไตยแห่งรัฐ กล่าวคือ จะไม่ละเมิดอำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนอันเป็นที่ตั้งของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศตามนิยามของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรา 2.3 รวมถึงมีความมุ่งหวังที่

จะส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ ดำเนินการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Ramsar Convention Secretariat, 1999)

นอกจากนี้ อนุสัญญายังได้นำแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด (Wise Use Concept) มาใช้ กล่าวคือ เป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (Sustainable Use) ในพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติในลักษณะที่สอดคล้องกับการรักษาคุณสมบัติตามธรรมชาติของระบบนิเวศ (Natural Properties of the Ecosystem) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แนวคิดดังกล่าวได้ยอมรับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำสำหรับมนุษยชาติเช่นเดียวกันกับนกน้ำ นอกจากนี้ ยังสะท้อนการเกิดขึ้นใหม่ของแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างรุ่นคน (Concepts of Intergenerational Equity) โดยการให้ความสำคัญกับคุณค่าทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ และสังคม ของพื้นที่ชุ่มน้ำ ว่าสมควรได้รับการบำรุงรักษาและถ่ายโอนไปยังคนรุ่นต่อไปในอนาคต

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนเท่าที่จะเป็นไปได้ ภายใต้เงื่อนไขการจัดการของแต่ละประเทศ โดยมีแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด เป็นกรอบสำหรับดำเนินการและปฏิบัติตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญานี้ ต่อมาได้ขยายขอบเขตวิธีการด้วยการพิจารณาแบบองค์รวมให้มากขึ้น กล่าวคือได้จำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการพัฒนาโดยคำนึงถึงสายพันธุ์อื่นๆ และหน้าที่ทางนิเวศวิทยาของพื้นที่ชุ่มน้ำภายในระบบน้ำเดียวกัน กับการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำด้วยการปรับปรุงระบบน้ำให้ดีขึ้น ทั้งนี้ การตัดสินใจหลายอย่างได้มุ่งเน้นไปที่บทบาทสำคัญของชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมือง (Local Communities, Indigenous Peoples) ในฐานะที่เป็นผู้ใช้พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Users) และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ (Other Stakeholders) รวมถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำด้วย (Shine & Cyrille de Klemm, 1999)

2. พันธกรณีที่ผูกพันรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

อนุสัญญานี้ได้ยอมรับว่า มนุษย์และสิ่งแวดล้อมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีหน้าที่ทางนิเวศวิทยาที่สำคัญยิ่ง ทั้งยังมีความมุ่งหวังไม่ให้มีการบุกรุกหรือทำให้สูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนยอมรับว่านกน้ำเป็นทรัพยากรของนานาชาติ ตามนัยอารัมภบทแห่งอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งนี้ ได้สะท้อนแนวคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ แนวคิดที่เห็นว่ามันุษย์เป็นศูนย์กลางของสิ่งแวดล้อม และแนวคิดที่เห็นว่ามันุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม โดยการตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และการคำนึงถึงผลประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ ซึ่งแนวคิดทั้งสองดังกล่าวได้หลอมรวมประสานเข้าด้วยกันระหว่างการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ อนุสัญญายังได้กำหนดให้รัฐภาคีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านแรก การดำเนินมาตรการเฉพาะพื้นที่ (Site – specific Measures) โดยกำหนดให้นำพื้นที่ชุ่มน้ำที่เหมาะสมในระดับนานาชาติอย่างน้อยหนึ่งแห่งขึ้นทะเบียนบัญชีรายการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และดำเนินการวางแผนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด ไม่ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นจะอยู่ในทะเบียนหรือไม่ก็ตาม รวมถึงการจัดตั้งเขตอนุรักษ์ธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำ (Nature Reserves on Wetlands) และกำหนดมาตรการสำหรับการดูแลปกป้องที่เพียงพอ ตามนัยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรา 2 และมาตรา 3

ด้านที่สอง การดำเนินมาตรการที่ไม่เจาะจงพื้นที่ (Non-site-specific Measures) โดยกำหนดให้ดำเนินการวางแผนเพื่อส่งเสริมแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดของพื้นที่ชุ่มน้ำเท่าที่สามารถทำได้ภายในดินแดนของตน ตามนัยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรา 3

ด้านที่สาม การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation) โดยการหารือร่วมกับรัฐภาคีอื่นๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีที่เกิดขึ้นภายใต้อนุสัญญาในประเด็นของพื้นที่ชุ่มน้ำข้ามพรมแดน (Transboundary Wetlands) ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ใช้ทางน้ำไหลร่วมกัน (Watercourses) รวมถึงการประสานงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชและสัตว์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามนัยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรา 5

ด้านที่สี่ การสนับสนุนเงินช่วยเหลือให้แก่สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญา (Contribute to the Budget) โดยตามจำนวน UN Scale และมติที่ประชุมรัฐภาคีกำหนด ตามนัยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรา 6.6 ทั้งนี้ ประเทศไทยถูกกำหนดให้ต้องมอบเงินสนับสนุนประมาณ 11,692 ฟรังก์สวิส (องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล, ม.ป.ป.)

3. พื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

นอกจากอนุสัญญานี้จะมุ่งคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแล้ว ยังมีเจตจำนงในการให้ความคุ้มครองแก่พื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมดที่ตั้งอยู่ภายในดินแดนของรัฐภาคี ตามนัยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ มาตรา 3 กล่าวคือ อนุสัญญาได้กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนบัญชีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และดำเนินการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำในดินแดนของตนอย่างชาญฉลาดให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และหากปรากฏว่าลักษณะทางนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำใดๆ ในดินแดนของตนได้ถูกทำให้เปลี่ยนแปลง หรือกำลังเปลี่ยนแปลง หรือมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี ภาวะมลพิษ หรือการรบกวนจากมนุษย์ รัฐภาคีจะต้องดำเนินการส่งข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้นโดยไม่ชักช้ามาให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบตามอนุสัญญานี้ ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า หากพื้นที่ใดๆ มีลักษณะทางกายภาพและขอบเขตเชิงพื้นที่ตรงตามคำจำกัดความของพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งอนุสัญญานี้ กล่าวคือ มีลักษณะเป็นที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ขึ้นแฉะ พุ พุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือน้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเลและที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำที่สุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร นั้น ย่อมถือได้ว่าได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญานี้ โดยไม่ได้คำนึงว่าพื้นที่ชุ่มน้ำดังกล่าวจะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำตามธรรมชาติหรือเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ตาม ล้วนแต่ได้รับการคุ้มครองทั้งสิ้น

4. นโยบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้รับทราบและเห็นชอบตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยในวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 แล้วนั้น ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง โดยมีสาระสำคัญหลักเพียง 2 ประการ คือ 1) การให้ความเห็นชอบทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย ซึ่งสามารถจำแนกตามระดับความสำคัญ ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) จำนวน 15 แห่ง พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทย จำนวน 69 แห่ง พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติของประเทศไทย จำนวน 47 แห่ง รวมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น จำนวน 19,295 แห่ง และพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีสมควรได้รับการคุ้มครองและฟื้นฟู จำนวน 28 แห่ง และ 2) การให้ความเห็นชอบมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 17 มาตรการ ได้แก่ 1) กำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่ดินสาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศไม่ให้อำนาจการเข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำ 2) กำหนดให้สำรวจและตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งรับน้ำตามธรรมชาติ โดยเป็นพื้นที่กักเก็บและชะลอการไหลของน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมและภัยแล้ง 3) กำหนดให้ติดตาม ตรวจสอบ และดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นเพื่อเป็นแหล่งรับน้ำตามธรรมชาติ ตลอดจน

ควบคุมและป้องกันการบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ 4) กำหนดให้สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญและการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนแก่ทุกภาคส่วนและประชาชนทุกระดับ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติด้วย 5) กำหนดให้นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ 6) กำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น 7) กำหนดให้เร่งรัดการออกหนังสือสำคัญที่หลวง ในกรณีที่พื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ และเร่งรัดให้ดำเนินการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาการบุกรุก 8) กำหนดให้พื้นฟูระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่เสื่อมโทรมและต้องการปรับปรุงโดยด่วน 9) กำหนดให้จัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่ 10) กำหนดให้จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม 11) กำหนดให้ศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ และเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง 12) กำหนดให้ติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติอย่างต่อเนื่อง 13) กำหนดให้ศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติตามเกณฑ์ 14) กำหนดให้ควบคุมและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ ได้แก่ ชุมชน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และกิจกรรมอื่นๆ 15) กำหนดให้ควบคุมป้องกันไฟป่าในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติที่อาจเกิดจากชุมชนหรือเกิดจากกิจกรรมอื่นๆ 16) กำหนดให้ศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ดังกล่าวทั้งระบบ และ 17) กำหนดให้จัดทำรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรีในมาตรการที่ 1 – 16 โดยติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานหลักเสนอต่อคณะกรรมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นประจำ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

5. กลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

หากพิจารณาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ พบว่า บรรดากฎหมายต่างๆ ที่มีเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำจะเป็นกลุ่มกฎหมายว่าด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งบรรดากฎหมายเหล่านั้น ส่วนใหญ่ได้พยายามรับรองถึงการมีอยู่ของสิทธิชุมชน ด้วยการบัญญัติให้ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเพียงขอบนอกสุดของการดำเนินโครงการหรือกิจการใดๆ อันส่งผลกระทบต่อชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการใช่วิธีทางกฎหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบถึงโครงการหรือกิจการใดๆ ที่กำลังจะดำเนินการตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้แล้วเท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่า มีกฎหมายบางฉบับซึ่งได้ประกาศใช้มาเป็นระยะเวลานานแล้ว และยังไม่มียกเว้นใดๆ รับรองการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน เช่น พระราชบัญญัติรักษาคอง รัดนโกสินทรศก 121 หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เป็นต้น

อย่างไรก็ดี กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในโครงการหรือกิจการที่กำลังจะดำเนินการใดๆ ก็ตาม ปรากฏว่าในทางกฎหมายจะครอบคลุมเฉพาะโครงการหรือกิจการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือที่ถูกกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเท่านั้น กล่าวคือ มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่

ชุ่มน้ำจะไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในที่ดินของเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการหรือกิจการที่ไม่ถูกกำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม นั้นหมายความว่า พื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชนอาจถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพไปจากเดิมได้ทุกเมื่อ โดยที่ชุมชนก็ไม่สามารถเข้ามารอนสิทธิใดๆ ตามกฎหมายได้เช่นกัน นอกจากนี้ พื้นที่ชุ่มน้ำยังได้มีความสัมพันธ์กับกฎหมายหลายฉบับ โดยกฎหมายแต่ละฉบับล้วนแต่มีหน่วยงานกำกับดูแลและมาตรการเฉพาะของตนแยกเป็นเอกเทศจากกัน ทำให้เกิดปัญหาการขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำร่วมกับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น

6. มาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ฉะนั้น การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำจึงได้เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งผู้เขียนสามารถจำแนกมาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำได้เป็น 7 มาตรการหลัก ได้แก่ 1) มาตรการเกี่ยวกับการจัดการเชิงพื้นที่ 2) มาตรการเกี่ยวกับรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม 3) มาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การสงวนรักษา การป้องกัน และการแก้ไข 4) มาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริม การให้ความสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือ 5) มาตรการเกี่ยวกับการเงินการคลัง 6) มาตรการเกี่ยวกับระบบใบอนุญาต และ 7) มาตรการลงโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรการเกี่ยวกับการจัดการเชิงพื้นที่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการและควบคุมพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้คงสภาพ หรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นๆ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่ปรากฏสามารถจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) มาตรการกำหนดการใช้ประโยชน์ ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการนี้ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ กล่าวคือ มาตรการนี้เป็นเครื่องมือในการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำ และมีส่วนช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่แห่งนั้นให้เป็นประเภทอื่น แต่มาตรการนี้มีข้อเสียที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การไม่บูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการ เนื่องจากพื้นฐานของวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรการมาจากกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน และการกำหนดการใช้ประโยชน์มักเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย เช่น พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ เป็นต้น ซึ่งพื้นที่เหล่านี้มีลักษณะเป็นพื้นที่ต้องห้ามโดยเด็ดขาดหรือเกือบเด็ดขาดซึ่งชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ และ/หรือ ดำเนินกิจกรรมใดๆ ในพื้นที่ได้เลย จึงเป็นการลดทอนความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนลงไป รวมถึงการปราศจากกระบวนการตรวจสอบติดตามให้เป็นไปตามมาตรการกำหนดการใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของเอกชน และที่ดินที่หน่วยงานของรัฐครอบครองหรือใช้ประโยชน์อยู่ จึงทำให้พื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งตั้งอยู่ภายในบริเวณที่ดินแปลงนั้น อาจถูกเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นประเภทอื่นได้ง่าย 2) มาตรการห้ามดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการนี้มีส่วนช่วยให้การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ มาตรการนี้มีลักษณะเป็นการสนับสนุนมาตรการกำหนดการใช้ประโยชน์ ด้วยวิธีการกำหนดสิ่งที่สามารถดำเนินการได้หรือไม่สามารถดำเนินการได้ภายในบริเวณพื้นที่แห่งนั้น แต่มีข้อเสียที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นการกีดกันและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการดำรงชีพของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีฐานะเป็นผู้อยู่อาศัยและผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนั้นมาแต่ดั้งเดิม ก่อนจะถูกกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 3) มาตรการดำเนินการกับสิ่งก่อสร้าง กิจกรรม การอยู่อาศัยภายในพื้นที่ก่อนวันที่กฎหมายจะบังคับใช้ ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการนี้ไม่ได้มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยตรง กล่าวคือ มาตรการนี้เป็นข้อยกเว้นของมาตรการห้ามดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ และเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการประนีประนอมทางการเมืองระหว่างรัฐกับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าว อาจ

กำหนดให้ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณพื้นที่ได้ด้วย

มาตรการเกี่ยวกับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบดังกล่าว ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการเกี่ยวกับรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการดำเนินการเพื่อแสดงให้เห็นว่าโครงการหรือกิจการใดๆ ที่ส่งผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะต้องดำเนินการศึกษาผลกระทบในทุกด้านอย่างรอบคอบ และหากปรากฏว่ามีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมใดๆ ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตจะต้องเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการระงับไว้ก่อน ตลอดจนผลจากการมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังช่วยให้การปฏิบัติตามรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

มาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การสงวนรักษา การป้องกัน และการแก้ไข ที่ปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยจะพบมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ 1) มาตรการคุ้มครองและดูแลรักษาสภาพธรรมชาติทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ควบคุมเพื่อการจัดการสัตว์ป่า 2) มาตรการคุ้มครองชายหาดเพื่อประโยชน์สาธารณะ 3) มาตรการสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามความเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่นั้น 4) มาตรการตรวจสอบและควบคุมผลกระทบและการฟื้นฟูสภาพพื้นที่หรือทรัพยากรธรรมชาติ 5) มาตรการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งหรือที่เหมาะสมแก่สภาพพื้นที่นั้น และ 6) มาตรการแก้ไขและบรรเทาภาวะน้ำแล้ง มาตรการข้างต้นล้วนแต่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงกับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ จึงมักจะพบเห็นมาตรการดังกล่าวข้างต้นใช้ควบคู่กับมาตรการเกี่ยวกับการจัดการเชิงพื้นที่ภายในพื้นที่นั้น โดยในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับมาตรการห้ามดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น นั่นคือ มีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่งสภาพความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ เพียงแต่มีความแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มาตรการนี้ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ได้ด้วย และมาตรการนี้ยังมีความยืดหยุ่นในการกำหนดรายละเอียดการดำเนินการ ซึ่งไม่ได้เป็นการห้ามเด็ดขาดเหมือนอย่างมาตรการห้ามดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น โดยผลของความยืดหยุ่นนี้เอง ผู้เขียนถือว่าเป็นข้อดีที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะจะทำให้หน่วยงานของรัฐ ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้ร่วมกันกำหนดมาตรการเพื่อใช้สำหรับคุ้มครอง สงวนรักษา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่นอกเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชน ได้เป็นอย่างดี

มาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริม การให้ความสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าของหรือผู้ครอบครอง รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิ่งมีชีวิตภายในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นๆ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่ปรากฏสามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น 2) การเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน

3) การช่วยเหลือเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ และ 4) การป้องกันการขัดแย้งและการโต้เถียงข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ โดยในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการนี้ถือเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากปราศจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยหรือใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่โครงการแล้ว ย่อมก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นกับผู้ดำเนินการโครงการได้ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ปรากฏในปัจจุบันเกือบทั้งหมดมีลักษณะเป็นรูปแบบพิธีการให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น กล่าวคือ ผู้ดำเนินโครงการนิยมใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และจะนำเสนอเฉพาะมุมมองที่เป็นประโยชน์กับโครงการเท่านั้น ทำให้ประชาชนที่เข้ามารับฟังข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้รับทราบข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอได้

มาตรการเกี่ยวกับการเงินการคลังมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นๆ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่ปรากฏสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) มาตรการด้านการเงินเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบาย 2) มาตรการด้านการเงินเพื่อส่งเสริมการลงทุนและสนับสนุนการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการผังเมืองหรือเพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ และ 3) กองทุนสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการลักษณะนี้เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีส่วนช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดำเนินการจัดการมลพิษได้ อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ การที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจะใช้สิทธิตามที่กฎหมายกำหนดนี้ได้ จะต้องเป็นกรณีที่ไม่สามารถจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัสดุที่จำเป็น รวมถึงผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศดังกล่าวจากภายในประเทศได้แล้วเท่านั้น กล่าวคือ หากสามารถดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ หรือจัดจ้างบุคลากรจากภายในประเทศได้แล้ว เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษก็จะได้ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากการดำเนินการกำจัดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิดเลย ตลอดจนการมีส่วนช่วยสร้างแรงจูงใจให้เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและผู้มีส่วนได้เสียให้ความสนใจและปฏิบัติตามข้อกำหนดตามที่ผังเมืองรวมกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวางและจัดทำผังเมืองรวม รวมถึงในกรณีของกองทุนสิ่งแวดล้อมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน และ/หรือ เงินกู้ให้แก่โครงการตามขอบเขตหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้แก่องค์กรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถือเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นให้ความสนใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า องค์กรที่สามารถเข้ารับเงินอุดหนุน และ/หรือ เงินกู้จากกองทุนแห่งนี้ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของรัฐ การกระจายเงินอุดหนุน และ/หรือ เงินกู้จากกองทุนแห่งนี้ให้แก่ภาคประชาสังคมอาจจะยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ประกอบกับกองทุนนี้มีวัตถุประสงค์ในด้านสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง จึงอาจทำให้ขอบเขตหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำอาจจะได้รับไม่ทั่วถึง และข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ กองทุนควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้เงินจาก “การอุดหนุน” (การให้เปล่า) เป็น “การให้กู้ยืม” ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่องทางการเงินของกองทุนในระยะยาวต่อไป

มาตรการเกี่ยวกับระบบใบอนุญาตมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการควบคุมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นๆ จากการศึกษาพบว่า ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำได้กำหนดไว้ทั้งสิ้น 3 หลักเกณฑ์ ได้แก่ 1) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับใบอนุญาตใช้น้ำ 2) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับใบอนุญาตใช้พื้นที่ป่า และ 3) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับใบอนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำ โดยในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการนี้มีลักษณะเป็นการประนีประนอมทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง เพราะเป็นการยินยอมให้

สามารถดำเนินกิจกรรมใดๆ ภายในพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด หากแต่ถ้า ถ้าผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตขาดความเป็นกลางหรือละเลยการดำเนินการมาตรการป้องกันอย่างรัดกุม อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ชุ่มน้ำได้ จึงควรกำหนดมาตรการป้องกันตามหลักการระงับไว้ก่อน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมจนไม่สามารถย้อนกลับมาแก้ไขได้

มาตรการเกี่ยวกับบทลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือบังคับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย โดยสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) มาตรการทางแพ่ง 2) มาตรการทางอาญา และ 3) มาตรการทางปกครอง กล่าวคือ ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการใช้อำนาจบังคับทางแพ่งในกรณีที่มีการเรียกร้องค่าเสียหายเพื่อการเยียวยาความเสียหายอันเกิดแก่สาธารณะ ในขณะที่เดียวกันก็จำเป็นต้องมีการใช้อำนาจทางอาญาเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นความผิด และใช้อำนาจวินิจัยสั่งการทางปกครองเพื่อควบคุมและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า มาตรการลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพราะการจะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมฉบับใดๆ จำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นการกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนมิฉะนั้นแล้ว ก็จะเกิดการเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่ถูกกำหนดไว้ ท้ายที่สุดย่อมทำให้การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่สามารถดำเนินการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนั้นๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา พบว่า ในบรรดากฎหมายที่เกี่ยวข้องบางฉบับได้ประกาศใช้มาเป็นระยะเวลานานแล้ว ทำให้บทกำหนดโทษมาตรการลงโทษตามกฎหมายฉบับดังกล่าวค่อนข้างเบา จึงทำให้เกิดการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามได้

7. ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายอันเป็นข้อจำกัดในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

จากผลการศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และนโยบายและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ทำให้ทราบว่า อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำได้กำหนดให้รัฐภาคีมีพันธกรณีที่ต้องดำเนินการในเรื่องใดบ้าง และประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ได้ดำเนินการในทางกฎหมายให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำมากน้อยเพียงใด โดยผู้เขียนได้สังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายอันเป็นข้อจำกัดในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งพบว่ามีประเด็นทางกฎหมายหลายประการ ดังต่อไปนี้

- การไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดค่าจำกัดความของ “พื้นที่ชุ่มน้ำ” และ “การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด” ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่สำหรับการบังคับใช้กฎหมายและการกำหนดแนวปฏิบัติที่เหมาะสม
- การไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์ทางภาษี เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชน
- การไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการชดเชยพื้นที่ชุ่มน้ำที่สูญเสียไป
- การไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินโครงการที่เหมาะสม
- การไม่ให้ความสำคัญกับการออกกฎหมายเพื่อปรับปรุงพื้นที่ชุ่มน้ำที่เสื่อมโทรม
- การไม่ให้ความสำคัญกับมาตรการทางกฎหมาย และ/หรือ ทางบริหารเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ
- การจัดตั้งเขตสงวนธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำ และการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด

- การใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดแนวเขตพื้นที่กันชนทางสิ่งแวดล้อม และการจำกัดสิทธิการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชน

- การขัดกันของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนบทบาท อำนาจหน้าที่ และข้อจำกัดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ประเด็นเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของกฎหมาย

ผู้เขียนขอเสนอว่า ประเทศไทยควรกำหนดค่านิยมของพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะและพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นที่ดินของเอกชนให้ชัดเจน รวมทั้งสถานะทางกฎหมายของพื้นที่ทั้งสองด้วย ตลอดจนกำหนดค่านิยมของการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดตามบริบทของกฎหมายไทยให้ชัดเจน

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชน ผู้เขียนขอเสนอเพิ่มเติมว่า ประเทศไทยควรดำเนินการในทางกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ทบทวนมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ซึ่งในขณะนี้ครอบคลุมแต่เฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะ ให้ครอบคลุมถึงพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นที่ดินของเอกชนด้วย

- ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

- แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีและการสนับสนุนทางการเงิน ได้แก่ การขยายสิทธิประโยชน์ดังกล่าวแก่บุคคลใดๆ ที่ดำเนินการอนุรักษ์และแสวงประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนโดยความสมัครใจด้วยทุนทรัพย์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งเป็นที่ดินสาธารณะ รวมถึงให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้เงินสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจาก “การอุดหนุน” เป็น “การให้กู้ยืม” ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่องทางการเงินของกองทุนในระยะยาว

2. ประเด็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องทางกฎหมายและการบริหารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้เขียนขอเสนอแนะ ดังนี้

- ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์โลกและพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาโครงการหรือกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งตั้งอยู่ภายในชุมชนหรือใกล้เคียงกับชุมชนของตน ตลอดจนควรมีกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน และ/หรือด้านวิธีการแก่ชุมชนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเน้นย้ำว่าประชาชนในท้องถิ่นอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ใช้ประโยชน์ และ/หรือได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น จึงควรเป็นผู้มีสิทธิอนุรักษ์ พื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลในรุ่นต่อไปด้วย

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำภายในพื้นที่ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไขผลกระทบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติตามรายงานดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาตต่อไป

- นามมาตรการเกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาใช้ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และการปฏิบัติตามแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด

- สนับสนุนให้ประชาชนรับรู้ถึงคุณลักษณะของพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อนำไปใช้กับโครงการที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำตามแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ทั้งนี้ เพื่อให้การอนุรักษ์และแสวงประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

- รัฐบาลควรสั่งการไปยังหน่วยงานของรัฐให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำในการอนุรักษ์และแสวงประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมขนาดเล็กหรือโครงการขนาดใหญ่ก็ตาม โดยเฉพาะในการทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบของกิจกรรมหรือโครงการเหล่านั้นที่มีต่อสิ่งแวดล้อม หรือการพัฒนาอย่างยั่งยืนของพื้นที่ชุ่มน้ำตามแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด (Wise Use) ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องไม่จำกัดเฉพาะการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น แต่รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจในกิจกรรมหรือโครงการเหล่านั้นด้วย ตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองไว้

3. ประเด็นเกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งได้รับผลกระทบ

ผู้เขียนขอเสนอว่า ประเทศไทยควรปรับปรุงกฎหมาย โดยจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม และ/หรือ บัญญัติกฎหมายใหม่บางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายว่าด้วยมาตรการจูงใจ และสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และกฎหมายว่าด้วยการจำกัดสิทธิการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชน ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น รวมถึงการเพิ่มอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้มีอำนาจพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ควรกำหนดให้โครงการดังกล่าวต้องดำเนินการเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณอื่นเพื่อเป็นการชดเชยพื้นที่ชุ่มน้ำที่สูญเสียไปจากการพัฒนาโครงการดังกล่าว

4. ประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งเขตสงวนธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำและแนวเขตพื้นที่กันชนทางสิ่งแวดล้อม

ผู้เขียนขอเสนอแนะ ดังนี้

- กรณีเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในการจัดตั้งเขตสงวนพื้นที่ชุ่มน้ำ ควรประกอบด้วยพื้นที่ 3 บริเวณ ได้แก่ พื้นที่แกนกลาง พื้นที่กันชนทางสิ่งแวดล้อม และพื้นที่การเปลี่ยนแปลงภายนอกที่มีการส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

- กรณีเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้นำมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง ได้แก่ การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมถึงแผนผังและข้อกำหนดการใช้ที่ดิน มาเป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่มีลักษณะตรงตามคำจำกัดความของพื้นที่ชุ่มน้ำ และอาจนำมาตรการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 มาใช้ควบคู่กันก็ได้

- กรณีการกำหนดแนวเขตพื้นที่กันชนทางสิ่งแวดล้อม ให้นำหลักการกำหนดระยะพื้นที่กันชนทางสิ่งแวดล้อมตามแนวทางทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวการจัดการพื้นที่ป่าชายเลนมาปรับใช้ กล่าวคือ กำหนดให้พื้นที่กันชนทางสิ่งแวดล้อมเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำทุกแห่งทั่วประเทศ จะต้องมียะกว้างไม่น้อยกว่า 100 เมตร ตลอดแนวเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ หากปรากฏว่าในบริเวณใดเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนแล้ว อนุญาตให้ประชาชนอยู่อาศัยต่อไปได้ แต่ไม่อนุญาตให้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือทำกิจกรรมใดๆ ที่ส่งผลกระทบหรือทำให้สูญหายหรือเสื่อมสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ และห้ามไม่ให้มีการออกเอกสารสิทธิ์ใดๆ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน

5. ประเด็นเกี่ยวกับการขัดกันของนโยบายหรือมาตรการตามกฎหมายอื่นของรัฐ

ผู้เขียนขอเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

- บูรณาการการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดในพื้นที่ชุ่มน้ำเข้ากับการกำหนดนโยบาย มาตรการ และการวางแผนในประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันความเสียหายหรือเสื่อมสภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำ การฟื้นฟูหรือปรับปรุงลักษณะทางนิเวศวิทยาของพื้นที่ชุ่มน้ำ การขุดเขยหรือสร้างพื้นที่ชุ่มน้ำทดแทนของเดิม และ ควรนำหลักการทางสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการใดๆ เช่น การนำหลักการระวังไว้ก่อนมาใช้ เป็นต้น

- ดำเนินการศึกษา การวางแผน และการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างเป็นระบบร่วมกันโดยเร่งด่วน เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และให้ได้มาซึ่งแนวทางตัวอย่างในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่กำลังถูกคุกคามได้อย่างชาญฉลาดต่อไป

- ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือ คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ แสดงบทบาทของตนในเชิงรุกโดยการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เหมาะสม กล่าวคือ ควรใช้อำนาจของตนที่มีเพื่อกำหนดนโยบายพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งชาติ สำหรับใช้เป็นแผนแม่บทหลักในการกำกับดูแลและบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วประเทศให้ชัดเจน ตลอดจนเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศใช้บังคับต่อไป

- รัฐควรจัดให้มีการหารือระดับนโยบาย เพื่อสั่งการ สื่อความ ชี้แจง และ/หรือ มอบหมายนโยบายการบริหารจัดการและการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในภาพรวมของประเทศ และประการที่สอง การกำหนดนโยบายพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำมีขอบเขตที่กว้างขวาง จึงทำให้ผู้เขียนไม่สามารถเก็บข้อมูล และ/หรือ ดำเนินการศึกษาวิจัยได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำได้ ฉะนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้ผู้ที่สนใจศึกษาในหัวข้อใกล้เคียงสามารถนำไปพัฒนาเป็นหัวข้อวิจัยในอนาคตได้ โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- ประเด็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำข้ามพรมแดน ทั้งในเชิงกฎหมายระหว่างประเทศ และในเชิงนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- ประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบกฎหมาย นโยบาย และมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อจะได้ใช้เปรียบเทียบหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไข เพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

- ประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาโครงสร้างอำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อจะได้นำมากำหนดพันธกิจและหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้มีความชัดเจน สามารถบูรณาการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). *รู้ไว้ใช้ว่า...พื้นที่ชุ่มน้ำ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล. (ม.ป.ป.). *อนุสัญญาแรมซาร์ หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ*. สืบค้นจาก https://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production_landscape/ramsarconvension.

-
- Shine, C. & Cyrille de Klemm. (1999). *Wetlands, Water and the Law; Using law to advance wetland conservation and wise use*. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN): Gland, Switzerland.
- Ramsar Convention Secretariat. (1999). *Reviewing Laws and Institutions to Promote the Conservation and Wise Use of Wetlands*. Retrieved from <https://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/cop7-docs/NON-RESRECS%20FINAL/COP7%2017.3E.pdf>.
- Ramsar Convention Secretariat. (2018). *Global Wetland Outlook: State of the World's Wetlands and their Services to People*. Gland, Switzerland: Ramsar Convention Secretariat.
- Ramsar Convention Secretariat. (2021 A). *Contracting Parties to the Ramsar Convention*. Retrieve from https://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/library/annotated_contracting_parties_list_e.pdf.
- Ramsar Convention Secretariat. (2021 B). *The List of Wetlands of International Importance*. Retrieve from <https://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/library/sitelist.pdf>.
- Ramsar Convention Secretariat. (n.d.). *Convention on Wetlands of International Importance, especially as Waterfowl Habitat*. Retrieved from https://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/library/scan_certified_e.pdf.

บทความวิจัย

**ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**

พิศมัย สุวรรณบุผา, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์

โรงเรียนบ้านเหล่าทองหลาง จังหวัดบึงกาฬ

อีเมล: ppiissaammaai@gmail.com เบอร์โทร. 091-3747551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีความตรงอยู่ระหว่าง .80 – 1.00 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง.46-.88 และมีค่าความเชื่อมั่น .98 ด้านพฤติกรรมการสอนของครูมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .49-.89 และ ค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน โดยใช้ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 (SD. = 0.59) 2) พฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (SD. = 0.47) 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .75$) 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ ผู้บริหารควรอธิบายวิสัยทัศน์ให้ครูเข้าใจและเห็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ผู้บริหารควรสื่อสารให้ครูทราบถึงปัญหาที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูคิดอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหา และ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิมในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยนำตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มาสร้างเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร พฤติกรรมการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา

(Received: January 26, 2022; Revised: March 14, 2022; Accepted: March 15, 2022)

TRANSFORMATION LEADERSHIPS OF ADMINISTRATORS AFFECTING OF TEACHERS' TEACHING BEHAVIORS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA, BUNG KAN

Pissamai Suwanpubpha, Pomtep Sateannoppakao and Sabhiran Jantarak

Ban Lao Thong Lang School, Bueng Kan Province

Email: ppiissaammaaii@gmail.com, Tel. 091-3747551

Abstract

This research aims to study transformation leaderships of administrators affecting of teachers' teaching behaviors under the office of primary education service area bung kan and correlational research. The straightness value is between .80 - 1.00. For the leadership and change of administrators, the classification power is between .46-.88 and the confidence value is .98. The teacher's teaching behavior has the power to distinguish between .49-.89 and confidence value .98. The statistically analysis are percentage, mean, standard deviation, Pearson's Correlation, Coefficient and create forecast equations in raw score format and standard scores using a stepwise multiple regression analysis.

The research results found that 1) transformation leadership of executives under the educational service area office overall, Bueng Kan primary school are high level at 4.30 (SD. = 0.59). 2) teacher's teaching behaviors under the educational service area office are high level at 4.44 (SD. = 0.47) 3) transformation leadership of administrators and teachers' teaching behaviors under the Bueng Kan primary education service area office. There was a high level of positive correlation with statistically significantly at .01 ($r = .75$) 4). Transformation leadership that affected the teachers' teaching behavior statistically significantly at .05 and 5) guidelines for leadership development, changes of administrators that affect teachers' teaching behavior, namely, administrators should explain the vision to teachers to understand and see clear guidelines. Administrators should communicate to teachers. Know the problems that organizations are facing. Administrators should encourage teachers to think systematically to solve problems, and administrators should encourage teachers to come up with new, better conclusions to solve problems. The researcher used the variables that affect the teacher's teaching behavior significantly at .05 level to create a guideline to develop leadership change of management.

Keywords: *Transformation Leadership of Administrators, Teachers' Teaching Behavior, Primary School*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวก็คือ คุณภาพของคน โดยเฉพาะปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาด้วยทฤษฎีใหม่ๆ แนวคิดใหม่ๆ ถูกพัฒนาขึ้น เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่เชิงเปรียบเทียบกับกระบวนการทัศน์เก่ามากมาย จุดมุ่งหมายทางการศึกษาคือการเรียนรู้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สามารถดำรงชีวิตรอยู่ในยุคสมัยได้อย่างมีคุณภาพเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

การศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เมื่อคนมีคุณภาพย่อมส่งผล ต่อสังคม และประเทศชาติโดยคนที่มีคุณภาพต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถมีภูมิปัญญาซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2560-2579) ที่ต้องการให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็น การสร้างโอกาสให้กับคนไทยทุกคน มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ก้าวหน้ายุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นโลกแห่งข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมการสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ การจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ให้คำปรึกษาการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง และลดปัญหาการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถกำหนดเป้าหมายและชี้้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน ในการเปลี่ยนแปลงองค์การ เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถกำหนดเป้าหมายและชี้้นำการเปลี่ยนแปลงได้ สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การให้ดีขึ้น ผู้บริหารต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการแก้ปัญหา สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการเปลี่ยนแปลงองค์การ และสามารถจูงใจให้ปฏิบัติงานทุ่มเทการทำงาน ให้เป็นไปในทิศทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สุวรรณา คำมา, 2556)

สุจิตรา แซ่จิว (2557) ให้ความเห็นว่า การจะพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นมีคุณภาพตามมาตรฐานได้นั้น ครูผู้สอนจะเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยครูผู้สอนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพเสียก่อน เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูมีคุณภาพในการสอนย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ดังที่ Burns (1987) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าครูเอาใจใส่และคอยควบคุม พฤติกรรมการสอนของตนให้ไปในทิศทางที่กำหนด จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ การสอนจึงเป็นกระบวนการชักนำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ การที่จะบรรลุความต้องการของหลักสูตรได้มากนักน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอน หรือตัวผู้สอนที่จะต้องมียุทธวิธีสอนที่หลากหลายและเลือกใช้ให้เหมาะสมตามความแตกต่างของผู้เรียน ดังนั้นครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ซึ่งการที่จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายไว้ได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือผู้นำในองค์กร

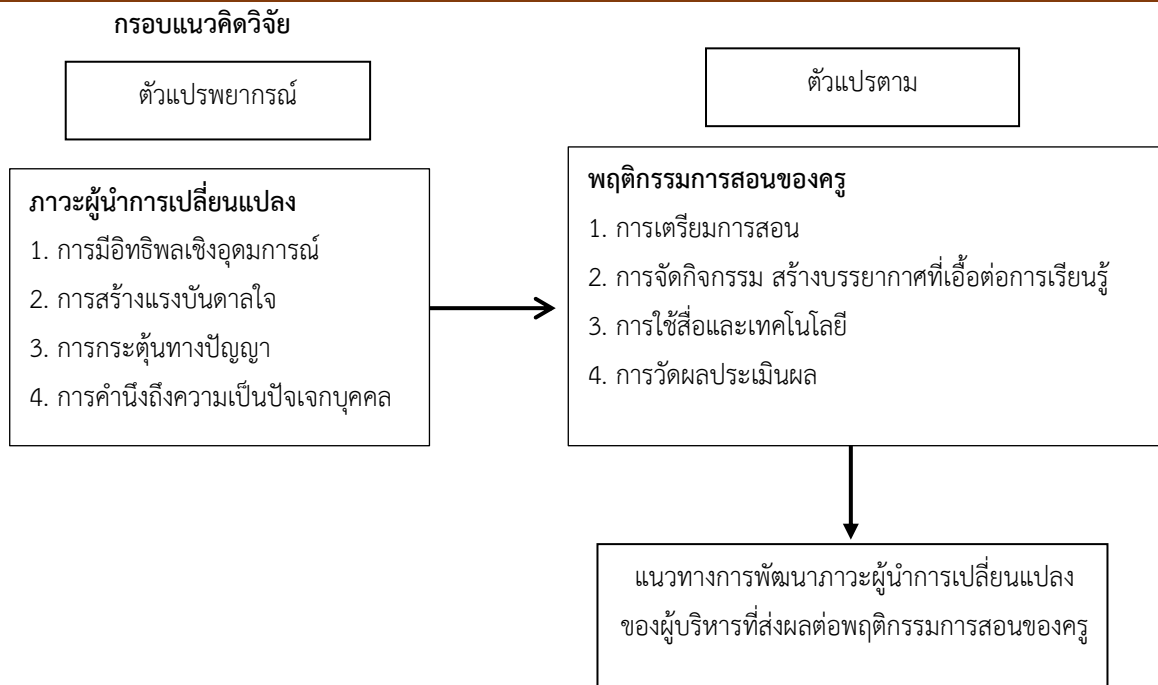
ดังที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นปัญหาที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขด้วย การใช้ปัจจัยหลายปัจจัย จากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งมีความสำคัญที่จะส่งผลและคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ให้คำปรึกษาการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงและลดปัญหาการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถกำหนดเป้าหมายและชี้แนะการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน ในการเปลี่ยนแปลงองค์การเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถกำหนดเป้าหมายและชี้แนะการเปลี่ยนแปลงได้ สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การให้ดีขึ้น ผู้บริหารต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการแก้ปัญหา สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการเปลี่ยนแปลงองค์การ และสามารถจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทการทำงาน ให้เป็นไปในทิศทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งภาวะผู้นำที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในปัจจุบันรูปแบบหนึ่งคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของ Bass & Avolio (1998) ซึ่งได้อธิบายไว้ 4 ด้านประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล องค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน จะส่งผลในภาพรวมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสถานศึกษาโดยขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักเมื่อผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำในการบริหารแล้ว ความรับผิดชอบในการบริหารก็ต้องเพิ่มมากขึ้นตามลำดับด้วยเช่นกัน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติที่กำหนด และเป็นผู้นำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ และต้องทำหน้าที่จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบริหารโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้า บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถเหมาะสมจะได้รับความร่วมมือ ร่วมใจจากผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การบริหารงานจึงประสบความสำเร็จ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ซึ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการสอนของครู เพราะผู้บริหารถ้ามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอน บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และตัดสินใจในสถานศึกษาจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งหากผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการสอนของครูมีประสิทธิภาพ และคุณภาพไปในทางที่ดี

ทิตนา แคมมณี (2550) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระความคิดรวบยอดที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายได้โดยสะดวก รวมทั้งมีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมาย

สาวิตรี ยิ้มแย้ม (2554) ได้กำหนดองค์ประกอบพฤติกรรมการสอนไว้ดังนี้ 1) การเตรียมการสอน 2) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 4) การวิจัยในชั้นเรียน ในขณะที่ สุจิตรา แซ่จิ๋ว (2557) ก็ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพฤติกรรมการสอนไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การเตรียมการสอน 2) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 4) การวิจัยในชั้นเรียน 5) การวัดและประเมินผล

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 2) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 4) เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 5) เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย

ประชากร ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 ครูผู้สอน จำนวน 2,978 คน (ข้อมูล: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551) ได้จำนวน จำนวน 370 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้วิธีการวิจัยได้มาของกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีทั้งหมด จำนวน 8 อำเภอ ซึ่งผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากได้มา 4 อำเภอ จากนั้นจึงแบ่งโรงเรียนตามขนาด สุ่มโรงเรียน ซึ่งจะได้โรงเรียนจำนวน 150 โรงเรียน แบ่งตามขนาดดังนี้ โดยกำหนดให้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 56 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 91 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างครู ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากแบบใส่คืนตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60

โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 122 คน

โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 203 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 45 คน

ซึ่งจะได้จำนวนครู จำนวน 370 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนกตามองค์ประกอบ ซึ่งจัดลำดับคุณภาพ เป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู ประกอบด้วย ข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน ซึ่งจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 40 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกคัดข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .26 ขึ้นไป แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ระหว่าง .46 - .88 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .98 ได้ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามด้านพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน ระหว่าง .49 - .90 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬเพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลทาง Google Form โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา ตามจำนวนที่กำหนด

4) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำนวน 370 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ โดยสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและพฤติกรรมการสอนของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครู โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product moment Correlation Coefficient) และการสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression) โดยโปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 (SD. = 0.59)

2. พฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 (SD. = 0.47)

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .75$)

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านที่สามารถพยากรณ์ พฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (X_1) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) ซึ่งสามารถสร้างสมการได้ดังนี้

สมการในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y'_x = 1.73 + .43 X_1 + .20 X_3$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .51 Z_1 + .27 Z_3$$

5. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีดังนี้

5.1 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์

5.1.1 ผู้บริหารอธิบายวิสัยทัศน์ให้ครูเข้าใจและเห็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

- 5.1.2 ผู้บริหารจะมีความพฤติกรรมการทำงานที่สม่ำเสมอมากกว่าการ เอาแต่อารมณ์
- 5.1.3 ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ในสถานการณ์วิกฤต
- 5.1.4 ผู้บริหารเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- 5.1.5 ผู้บริหารจะแสดงให้เห็นถึงความมีสมรรถภาพ และความตั้งใจในการทำงาน
- 5.1.6 ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 5.1.7 ผู้บริหารมีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ในการทำงาน
- 5.1.8 ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการแก้ปัญหา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายของ

องค์กร

- 5.1.9 ผู้บริหารเป็นผู้มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- 5.1.10 ผู้บริหารเป็นผู้ที่ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น และประโยชน์ขององค์กร
- 5.2 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ด้านการกระตุ้น ทางปัญญา
  - 5.2.1 ผู้บริหารสื่อสารให้ครูทราบถึงปัญหาที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่
  - 5.2.2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูคิดอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหา
  - 5.2.3 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจูงใจ และให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
  - 5.2.4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ
  - 5.2.5 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูตระหนักในหน้าที่และความสำคัญของตนต่อความสำเร็จขององค์กร
  - 5.2.6 ผู้บริหารให้ครูแสดงความคิดและเหตุผลที่แตกต่าง เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน
  - 5.2.7 ผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้ครูเชื่อว่า ปัญหาทุกอย่างต้องมีแนวทางแก้ไข
  - 5.2.8 ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิมในการแก้ปัญหา

อภิปรายผล

จากการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ทำให้ครูเข้าใจและเห็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีพฤติกรรมการทำงานที่สม่ำเสมอมากกว่าการ เอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ในสถานการณ์วิกฤต เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง แสดงให้เห็นถึงความมีสมรรถภาพ และความตั้งใจในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการแก้ปัญหา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นผู้มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน มีประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและประโยชน์ขององค์กร ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีการให้กำลังใจครูในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เชื่อมั่นว่าครูสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ ส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม มอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถ กระตุ้นการทำงานเป็นทีมผู้บริหารพัฒนาครูให้มีความผูกพันต่อเป้าหมายระยะยาวของตน ทำให้ครูมองเห็นภาพ

อนาคตที่ชัดเจนของตน ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารมีการสื่อสารให้ครูทราบถึงปัญหาที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ ส่งเสริมให้ครูคิดอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหา ให้ความสำคัญกับการจูงใจ และให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ครูคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ๆ ส่งเสริมให้ครูตระหนักในหน้าที่และความสำคัญของตนต่อความสำเร็จขององค์กร ให้ครูแสดงความคิดและเหตุผลที่แตกต่างเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันผู้บริหารสร้างความเชื่อมั่นให้ครูเชื่อว่า ปัญหาทุกอย่างต้องมีแนวทางแก้ไข กระตุ้นให้ครูหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิมในการแก้ปัญหา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ให้การดูแลเอาใจใส่ครูเป็นรายบุคคล เป็นโค้ชและที่ปรึกษา ตามความต้องการของครูแต่ละบุคคลผู้บริหารให้โอกาสครูในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็นของครู โดยใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง มีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครู คอยดูแลให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุนการทำงานของครูคอยช่วยเหลือให้ครูก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบ โดยครูไม่รู้สึกกำลังถูกตรวจสอบจากผู้บริหาร

ดังนั้นจึงทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ วิไลแก้ว (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพล พหลทัฬห (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้านเรียงลำดับการปฏิบัติมากไปหาน้อย ได้แก่การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นทางปัญญา

2) พฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อยคือ การจัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยีมีผลการวิเคราะห์เท่ากัน การวัดและประเมินผล และการเตรียมการสอน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านการจัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูมีความรู้ ความเข้าใจ รู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างเจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชาที่เรียน ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ที่จูงใจผู้เรียน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนครูรู้จักใช้วิธีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กระตุ้นผู้เรียนให้ตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ มีการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริงด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ครูเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา เลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียนมีความสามารถในการผลิตสื่อ มีความชำนาญ และรู้วิธีใช้สื่อการสอน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อและใช้งาน สร้างสื่อที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ ติดตามประเมินผลการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ครูศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร กำหนดเกณฑ์การประเมิน กำหนดภาระงานที่สามารถสะท้อนถึงศักยภาพ

ที่แท้จริงของนักเรียน ใช้กระบวนการสังเกต การบันทึกและการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากผลงานที่นักเรียนปฏิบัติ ทราบว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจทักษะต่างๆ ในแต่ละรายวิชา มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนใช้การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจผลการเรียน และปรับปรุงการสอน ด้านการเตรียมการสอน มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายล่วงหน้า มีการเตรียมแผนการสอนไว้ล่วงหน้า วางแผนการสอนโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเนื้อหา และรายละเอียดให้ชัดเจน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน เอกสาร ตำรา แหล่งเรียนรู้เครื่องมือในการวัดผล และสถานที่ไว้ให้เรียบร้อย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมาพันธ์ ศิริบุญย (2552) ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 1-2 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทราเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .746 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรพฤติกรรมการสอนของครู โดยมีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .755 ($R = .755$) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ คำมา (2556) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทลาวัลย์ สารสุข (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มี 2 ด้าน คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (X_1) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4 ที่ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารอธิบายวิสัยทัศน์ให้ครูเข้าใจและเห็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความมีสมรรถภาพ และความตั้งใจในการทำงาน มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการแก้ปัญหา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นผู้มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน ส่งเสริมให้ครูคิดแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ๆ ผู้บริหารให้ครูแสดงความคิดเห็นและเหตุผลที่แตกต่าง เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน จึงส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู สอดคล้องกับชญาดา พันธะยาว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีอำนาจพยากรณ์สูง รองลงมาได้แก่ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และเพื่อปรับปรุงคุณภาพพฤติกรรมการสอนของครู ในสังกัด อื่น ๆ ต่อไป

2) ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร เพื่อให้ทราบในเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู

3) ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคลิจิทัล

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Intended Contribution)

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำองค์ประกอบของตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเพื่อให้ได้แนวคิดสำหรับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ นครปฐม.*

สถาบันพัฒนาครูศุศาสตร์ คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

ชญาดา พันธียาว. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.* [ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณัฏลาวัลย์ สารสุข. (2553). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3.* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทิศนา ขมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธ.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.

สมศักดิ์ วิไลแก้ว. (2552). *ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น.* [ปริญญานิพนธ์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สิทธิพล พหลทัฬห. (2552). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 3. [สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2563). บุคลากร. สืบค้นวันที่ 16 สิงหาคม 2563
จาก https://www.sesaobk.go.th/?page_id=2617.
- สุวรรณา คำมา. (2556). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึง
พอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเลย.
[วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันราชภัฏเลย
- สมาภรณ์ ศิริบุญย์. (2552). การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)
ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. [ภาคินพนธ์ ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
- สาวิตรี ยิ้มแย้ม. (2554). การสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการให้บริการของโรงพยาบาลเจ้าคุณ
ไพฑูริย์ อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
/กรุงเทพฯ. DOI : <https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve>.
- สุจิตรา แซ่จิ้ว. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา กับพฤติกรรมการ
สอนของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. [วิทยานิพนธ์ ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- อุทัย สุขโสลาวรรณ. (2550). พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูที่ได้รับวิทยฐานะระดับมัธยมศึกษาในเขต
รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. [วิทยานิพนธ์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- Bass, B.M. (1998). Leadership and Performance beyond Expectations. New York: Free
- Burns, J.M. (1987). Leadership. New York: Harper & Row.

บทความวิจัย

**คุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน
ของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก**

รวีสรา ชัยประภา และปริยานุช อภิบุญโยภาส
โครงการบัณฑิตศึกษาด้านบริหารธุรกิจ(ภาคปกติ)
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
E-mail: ravisara.cha@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน ขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออก 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจกับพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก จำนวน 340 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอย ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ลำดับแรกคือ ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ระดับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านคุณภาพงาน จัดอยู่ในระดับมากที่สุด (3) คุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน ที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 40.2

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, ประสิทธิภาพการทำงาน, พนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน

(Received: February 7, 2022; Revised: May 26, 2022; Accepted: June 8, 2022)

QUALITY OF LIFE OF WORK AND PERSONAL FACTORS AFFECTING WORK PERFORMANCE OF OIL TRANSPORTATION DRIVER IN THE EASTERN REGION

Ravisara Chaiprapa and Preeyanuch Apibunyopas

The Regular MBA Program,

Faculty of Business Administration, Kasetsart University

E-mail: ravisara.cha@ku.th

Abstract

This research it is a quantitative research. with the purpose of 1) to study the quality of working life of oil transportation drivers in the eastern region; 2) to study the level of work efficiency of oil transportation drivers in the eastern region and 3) to study the level of working quality of life and factors Individuals that affect the performance of oil transportation drivers in the eastern region. The tool was used as a questionnaire to survey with 340 oil transportation drivers in the eastern region. The statistics used in the data analysis were frequency, mean, percentage, standard deviation and regression analysis. The results showed that: (1) the quality of working life of the oil transportation drivers, which is the nature of work that is beneficial to society is at the highest level; (2) the work efficiency of oil transportation drivers in terms of quality of work is at the highest level and (3) quality of working life in terms of working conditions that take into account safety and health promotion, the development and use of human abilities, and the nature of work that is beneficial to society and the duration of work has a statistically significant effect on the performance of oil transportation drivers in the eastern region at 0.05 level with a forecasting power of 40.2%.

Keywords: *quality of life of work, work performance, oil transportation driver*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT: การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษารองศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช อภิบุญโยภาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้แนวคิด แนะนำแนวทางให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและการตรวจสอบแก้ไขด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

หากงานวิจัยฉบับนี้ มีส่วนช่วยส่งเสริม หรือสนับสนุน และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของบุคคลทั่วไป หรือองค์กรต่าง ๆ ผู้วิจัยขอขอบคุณงามความดีนี้แต่ผู้มีส่วนร่วมในการทำวิจัย ครั้นนี้ทุกท่าน

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจโลจิสติกส์ถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาท และมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างสูง โดยปัจจัยหลักที่สนับสนุนการเติบโตของธุรกิจโลจิสติกส์ไทย คือการสนับสนุนจากภาครัฐตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโลจิสติกส์ของประเทศไทยที่ได้ขยายฐานการผลิตไปสู่ภูมิภาคเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และจากการที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในอาเซียน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2562) ทั้งนี้ การขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมทางบกนับเป็นธุรกิจโลจิสติกส์ที่มีปริมาณการขนส่งอยู่ในลำดับที่ 4 ของการปริมาณการขนส่งสินค้าทางบกทั้งหมด ซึ่งในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีการจำหน่ายน้ำมันเบนซินและดีเซลในประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี โดยในปี พ.ศ. 2560 มีการจำหน่ายกลุ่มน้ำมันเบนซินทั้งหมด 7331.14 ล้านลิตร และในปี พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 9714 ล้านลิตร เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 เท่ากับ 2382.86 ล้านลิตร หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 32.50 ในส่วนของการจำหน่ายน้ำมันดีเซลในประเทศไทย (กรมการขนส่งทางบก, 2562) โดยภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่มีคลังน้ำมันจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัด นับเป็นพื้นที่เขตอุตสาหกรรมที่มีการนำเข้า-ส่งออกสินค้าในปริมาณที่มาก เนื่องจากเป็นแหล่งสำรองและเป็นศูนย์กลางการจ่ายน้ำมันไปยังปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งบริการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง ทำให้บริษัทสามารถขนส่งและส่งมอบน้ำมันให้กับลูกค้าเป้าหมายในแต่ละกลุ่มธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกระบวนการโลจิสติกส์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการโลจิสติกส์ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2562)

ในปัจจุบัน นักบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงาน เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นลักษณะการทำงานที่ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกเป็นสุขจากสภาพที่ตนได้รับขณะปฏิบัติงาน เป็นการประสานงานระหว่างบุคคลและงาน ให้ชีวิต และการทำงานผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ส่งผลให้ผู้ทำงานรู้สึกพึงพอใจในการทำงานและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข หากมนุษย์มีความสุขในการทำงาน จะรู้สึกพึงพอใจพร้อมจะปฏิบัติงานด้วยความรักในหน้าที่ อุทิศตนอย่างหนัก รวมทั้งเสียสละทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจให้กับองค์กรอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย แต่หากไม่มีความสุขในการทำงานจะรู้สึกเฉยๆ ไม่ยินดีในร้าย อาจทำงานเพียงเพื่อให้งานเสร็จไปวัน ๆ เท่านั้น ไม่สนใจที่จะอุทิศตนเองแต่อย่างใด (รัตน สิริพิพันธุ์, 2559) Huse & Thomas (1980) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานจะทำให้พนักงาน มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร เกิดวัฒนธรรมองค์กร เกิดขวัญกำลังใจ และเกิดผลดีในทางจิตวิทยาสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กร การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงาน จะเป็นการส่งเสริมให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจกับฝ่ายบริหาร และสร้างโอกาสในการทำงานมากขึ้น คุณภาพชีวิตในการทำงานเกี่ยวข้องกับ “งาน” จะมีผลโดยตรงต่อคน ทำให้เกิดประสิทธิผลขององค์กร การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโครงสร้าง พื้นฐานของงาน และระบบการทำงาน ระบบการให้รางวัล ให้สอดคล้องกับกระบวนการในการทำงานและผลผลิต รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีหลาย ๆ บริษัท ได้นำแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานมาใช้ โดยในระยะแรกเน้นการเพิ่มผลผลิต ปรับปรุงผลผลิต และลดต้นทุน โดยอาศัยวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม คล้ายกับระบบกลุ่มคุณภาพ จะมีการประชุมกันภายในกลุ่ม ให้พนักงานเสนอแนะข้อคิดเห็นในการปรับปรุงการทำงาน การเพิ่มคุณค่างานที่ทำ ซึ่งจากการที่นำแนวทางส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานไปใช้ พบว่า พนักงานเกิดความ พึงพอใจและผลผลิตเพิ่มมากขึ้นอัตราการขาดงานและการลาออกของพนักงานลดลงตามไปด้วย

การศึกษาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของมนุษย์ที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กรในการปฏิบัติงาน เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน และได้รับมอบหมายจากหัวหน้างานให้ทำงานอย่างสม่ำเสมอในการรับผิดชอบงานหรือภาระหน้าที่ ซึ่งการปฏิบัติงานนั้นจะมี

ประสิทธิภาพไม่ได้ ถ้าหากว่าการปฏิบัติงานนั้นไม่มีประสิทธิผล และการปฏิบัติงานนั้นไม่มีระบบและมาตรฐานที่ถูกต้อง ซึ่งหมายความว่า การปฏิบัติงานจะไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่บริษัทได้กำหนดไว้ หากงานที่ได้นั้นเป็นงานไม่มีคุณภาพ ไม่เกิดผลกำไร ไม่เสร็จทันกำหนดเวลา ฉะนั้นผู้ปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และหลักจรรยาบรรณ อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานนั้นจะต้องสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างทัน่วงที มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ที่จะนำมาประยุกต์รวมกับการทำงานและมีความตั้งใจในการทำงาน รวมถึงมีความทุ่มเทในงาน (เจษฎา นกน้อย, 2552)

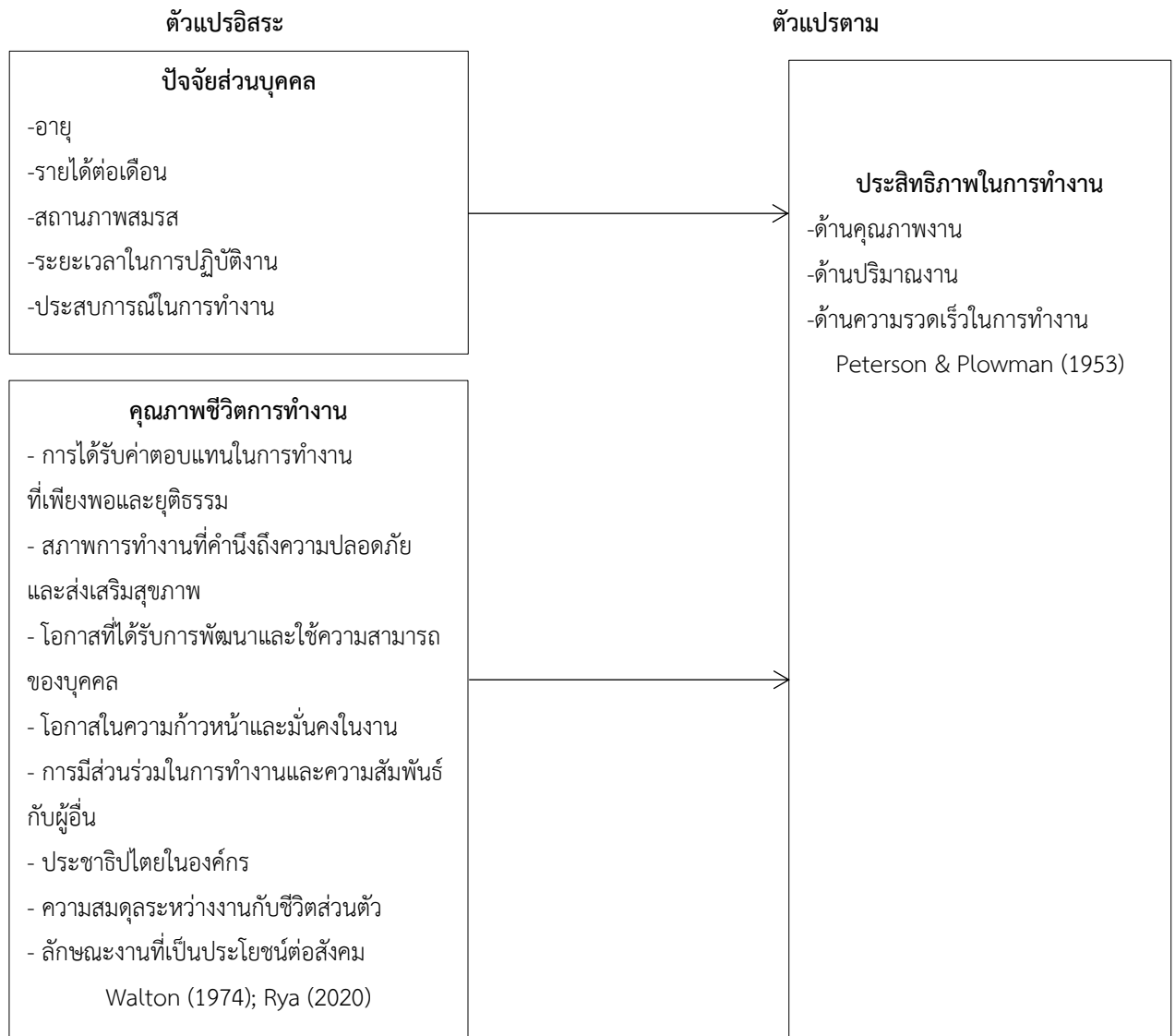
กลุ่มพนักงานของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ขนส่งน้ำมัน คือ กลุ่มพนักงานขับรถซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมอย่างมาก เพราะทำหน้าที่ในการขนส่งสินค้าจากจุดหนึ่ง ไปส่งยังจุดส่งสินค้าให้ตรงตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ ทำให้กลุ่มพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน มีวิถีชีวิตในการทำงานที่ค่อนข้างแตกต่างจากกลุ่มพนักงานปกติ โดยกลุ่มพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันจะมีตารางเวลาในการทำงานหมุนเวียนสลับเปลี่ยนไปตลอด 24 ชั่วโมง และต้องทำงานด้วยการขับรถบนท้องถนนติดต่อกันเป็นเวลายาวนาน จึงเกิดความเมื่อยล้าที่เกิดขึ้นได้ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และส่งผลถึงประสิทธิภาพการทำงาน โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมื่อยล้าของคนที่ขับรถ มีอยู่ด้วยกันหลายสาเหตุ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ชั่วโมง การนอนหลับ เป็นต้น รวมถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน เช่น เส้นทาง การเดินทาง ชั่วโมงการทำงาน (Biggs et al, 2009)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งการที่องค์กรจะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานที่ทำงานนั้น ไม่ได้เป็นเรื่องของหน่วยงาน เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นเรื่องของความร่วมมือทั้งสองฝ่าย คือในส่วนของนายจ้างหรือฝ่ายองค์กร และฝ่ายลูกจ้างหรือพนักงาน โดยที่ทั้งสองฝ่ายต้องมีแนวทางในการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีร่วมกัน และเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย โดยผลการวิจัยจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ขนส่งน้ำมัน และนำมาซึ่งผลประโยชน์ของผู้รับบริการและองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,976 คน (กรมธุรกิจพลังงาน, 2563) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการสุ่มแบบเจาะจงกับพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของแฮร์และคณะ (Hair et al., 1998) เสนอว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 10 เท่าของคำถาม ซึ่งในการวิจัยนี้มีข้อคำถามจำนวน 34 ข้อ จึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 340 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผ่าน

เกณฑ์ 0.70 โดยด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน มีค่าเท่ากับ 0.88 ขณะที่ประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเท่ากับ 0.78 สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มากกว่า 8 ชั่วโมง/วัน และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 7 ปี

2. ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในภาพรวม

คุณภาพชีวิตการทำงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	3.88	0.860	มาก	7
ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ	4.40	0.592	มากที่สุด	2
ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล	4.17	0.653	มาก	4
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.80	1.140	มาก	8
ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	4.30	0.642	มากที่สุด	3
ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	4.13	0.741	มาก	5
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	3.95	0.868	มาก	6
ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.48	0.531	มากที่สุด	1
รวม	4.14	0.547	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในภาพรวม จัดอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสามลำดับแรก พบว่า ลำดับแรกคือ ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม คุณภาพชีวิตการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ คุณภาพชีวิตการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด และด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน คุณภาพชีวิตการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด ส่วนคุณภาพชีวิตการทำงานในลำดับสุดท้ายคือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน คุณภาพชีวิตการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันด้านการได้รับคำตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม

ด้านการได้รับคำตอบแทนที่เพียงพอ และยุติธรรม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับ ที่
1. หน่วยงานมีสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด	4.29	0.941	มากที่สุด	1
2. หน่วยงานมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ช่วยเหลือเมื่อลูกจ้างลาออกจากงาน	3.30	1.414	ปานกลาง	4
3. ท่านได้รับคำตอบแทนอย่างยุติธรรมและตามกฎหมายกำหนด	4.08	1.002	มาก	2
4. คำตอบแทนที่ได้รับจากการทำงานเพียงพอกับการใช้จ่ายตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน	3.84	1.013	มาก	3
รวม	3.88	0.860	มาก	

ตารางที่ 2 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านการได้รับคำตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านการได้รับคำตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ลำดับแรกคือ หน่วยงานมีสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ หน่วยงานมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ช่วยเหลือเมื่อลูกจ้างลาออกจากงาน จัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ

ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับที่
1. ภายในรถบรรทุกน้ำมัน มีสัญญาณ GPS บอกตำแหน่งไปยังจุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.61	0.674	มากที่สุด	1
2. หน่วยงานมีการตรวจสภาพรถตามกฎหมายเพื่อความปลอดภัยเป็นประจำทุกวัน	4.40	0.736	มากที่สุด	2
3. หน่วยงานจัดอบรมเรื่องการป้องกันอัคคีภัยระหว่างขนส่งอย่างเคร่งครัดเป็นประจำปี	4.19	0.922	มาก	3
รวม	4.40	0.592	มากที่สุด	

ตารางที่ 3 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ลำดับแรกคือ ภายในรถบรรทุกน้ำมัน มีสัญญาณ

GPS บอกตำแหน่งไปยังจุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ หน่วยงานจัดอบรมเรื่อง การป้องกันอัคคีภัยระหว่างขนส่งอย่างเคร่งครัดเป็นประจำทุกปี จัดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล

ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. หน่วยงานของท่านมีการจัดอบรมเตรียมความรู้ เพื่อพัฒนาทักษะที่สูงขึ้น เช่น เทคนิคการขนย้าย และเส้นทางการเดินรถ	4.14	0.889	มาก	2
2. ท่านได้รับการอบรมสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาการทำงาน	4.09	0.818	มาก	3
3. หน่วยงานให้อิสระเต็มที่ในการทำงาน	4.29	0.792	มากที่สุด	1
รวม	4.17	0.653	มาก	

ตารางที่ 4 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล ลำดับแรกคือ หน่วยงานให้อิสระเต็มที่ในการทำงาน จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ ได้รับการอบรมสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาการทำงาน จัดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. ท่านได้รับเงินค่าตำแหน่งพิเศษเป็นประจำทุกปี	3.77	1.312	มาก	2
2. หน่วยงานมีการวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพให้ท่านทราบอย่างชัดเจน	3.83	1.146	มาก	1
รวม	3.80	1.140	มาก	

ตารางที่ 5 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า หน่วยงานมีการวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพให้ท่านทราบอย่างชัดเจน จัดอยู่ในระดับมาก และได้รับเงินค่าตำแหน่งพิเศษเป็นประจำทุกปี จัดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน

ด้านการบูรณาการทางสังคม หรือการทำงานร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับที่
1. ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนในการทำงาน	4.29	0.813	มากที่สุด	3
2. ในหน่วยงานมีการสร้างความสัมพันธ์ โดยการสื่อสารแบบเปิดเผย ตรงไปตรงมา คือการพูดสิ่งที่คิด ซื่อสัตย์ และเปิดเผย จริงใจ	4.30	0.836	มากที่สุด	2
3. รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมในการทำงาน	4.31	0.793	มากที่สุด	1
รวม	4.30	0.642	มากที่สุด	

ตารางที่ 6 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกันในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ลำดับแรกคือ รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมในการทำงาน จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนในการทำงาน จัดอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร

ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย	ลำดับที่
1. เพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล	4.29	0.803	มากที่สุด	1
2. หัวหน้างานของท่านรับฟังปัญหาตามข้อเสนอของเสียงส่วนมาก	4.15	0.901	มาก	2
3. ท่านสามารถคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วยกับหัวหน้างาน	3.96	0.966	มาก	3
รวม	4.13	0.741	มาก	

ตารางที่ 7 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กรในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ลำดับแรกคือ เพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ สามารถคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วยกับหัวหน้างาน จัดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว

ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. ตารางการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม	4.15	0.814	มาก	1
2. ลักษณะการทำงานไม่เป็นอุปสรรคต่อชีวิตครอบครัวของท่าน	4.07	1.039	มาก	2
3. ท่านมีเวลาไปงานสังคม เช่น งานบวช งานแต่งงาน	3.86	1.162	มาก	3
4. ท่านมีเวลาไปพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องหรือเพื่อน ๆ	3.74	1.188	มาก	4
รวม	3.95	0.868	มาก	

ตารางที่ 8 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ลำดับแรกคือ ตารางการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ มีโอกาสได้พบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องหรือเพื่อน ๆ จัดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. รู้สึกภูมิใจในอาชีพที่สามารถนำส่งน้ำมันไปถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างปลอดภัย	4.58	0.600	มากที่สุด	1
2. อาชีพพนักงานขับรถ ทำให้มีโอกาสได้พูดคุยและพบปะผู้คนที่หลากหลาย	4.41	0.670	มากที่สุด	3
3. การปฏิบัติหน้าที่มีความสำคัญต่อระบบงานขนส่ง	4.46	0.679	มากที่สุด	2
รวม	4.48	0.531	มากที่สุด	

ตารางที่ 9 คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ลำดับแรกคือ รู้สึกภูมิใจในอาชีพที่สามารถนำส่งน้ำมันไปถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างปลอดภัย จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ อาชีพพนักงานขับรถ ทำให้มีโอกาสได้พูดคุยและพบปะผู้คนที่หลากหลาย จัดอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ระดับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในภาพรวม

ประสิทธิภาพในการทำงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
ด้านคุณภาพงาน	4.65	0.434	มากที่สุด	1
ด้านปริมาณงาน	4.47	0.520	มากที่สุด	2
ด้านความรวดเร็วในการทำงาน	4.44	0.527	มากที่สุด	3
รวม	4.52	0.407	มากที่สุด	

จากตารางที่ 10 ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในภาพรวม จัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านคุณภาพงาน ประสิทธิภาพในการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน ประสิทธิภาพในการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด ส่วนประสิทธิภาพในการทำงานในลำดับสุดท้ายคือ ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ประสิทธิภาพในการทำงานจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านคุณภาพงาน

ด้านคุณภาพงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องสมบูรณ์ตามที่ได้รับมอบหมาย	4.70	0.523	มากที่สุด	2
2. ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงานในคู่มือพนักงานขับรถ	4.52	0.606	มากที่สุด	3
3. นำส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้รับมอบหมายได้อย่างปลอดภัย	4.74	0.524	มากที่สุด	1
รวม	4.65	0.434	มากที่สุด	

ตารางที่ 11 ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านคุณภาพงาน ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านคุณภาพงาน ลำดับแรกคือ นำส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้รับมอบหมายได้อย่างปลอดภัย จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงานในคู่มือพนักงานขับรถ จัดอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านปริมาณงาน

ด้านปริมาณงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. ปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายแผนงานที่หน่วยงานกำหนด	4.60	0.587	มากที่สุด	2
2. สามารถปฏิบัติงานได้ทุกจังหวัด	4.12	1.044	มาก	3
3. สามารถจัดส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันให้แก่ลูกค้าตามปริมาณที่กำหนด	4.69	0.542	มากที่สุด	1
รวม	4.47	0.520	มากที่สุด	

ตารางที่ 12 ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านปริมาณงาน ในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านปริมาณงาน ลำดับแรกคือ สามารถจัดส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันให้แก่ลูกค้าตามปริมาณที่กำหนด จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ สามารถปฏิบัติงานได้ทุกจังหวัด จัดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน

ด้านความรวดเร็วในการทำงาน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	ลำดับที่
1. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จก่อนกำหนด	4.42	0.680	มากที่สุด	2
2. นำส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้รับมอบหมายได้ตรงเวลา	4.54	0.595	มากที่สุด	1
3. มีความเข้าใจเส้นทางในการขนส่งหรือเส้นทางลัดเป็นอย่างดี	4.36	0.758	มากที่สุด	3
รวม	4.44	0.527	มากที่สุด	

ตารางที่ 13 ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความรวดเร็วในการทำงานในภาพรวม จัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ลำดับแรกคือ นำส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้รับมอบหมายได้ตรงเวลา จัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับสุดท้ายคือ มีความเข้าใจเส้นทางในการขนส่งหรือเส้นทางลัดเป็นอย่างดี จัดอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียง

ตารางที่ 14 แสดงการทดสอบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียง

คุณภาพชีวิตการทำงาน ปัจจัยส่วนบุคคล	b	Std. error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Constant)	2.018	0.175		11.541	0.00*		
อายุ (X^1)	-0.016	0.041	-0.019	-.390	0.69	0.710	1.409
รายได้ต่อเดือน (X^2)	-0.010	0.040	-0.012	-.261	0.79	0.831	1.203
สถานภาพ (X^3)	-0.043	0.039	-0.049	-1.112	0.26	0.912	1.096
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน(X^4)	0.126	0.039	0.146	3.223	0.00*	0.850	1.177
ประสบการณ์ในการทำงาน(X^5)	-0.032	0.043	-0.036	-0.739	0.46	0.734	1.362
ด้านการได้รับค่าตอบแทน ที่เพียงพอและยุติธรรม (X^6)	-0.002	0.028	-0.004	-0.069	0.94	0.490	2.039
ด้านสภาพการทำงานที่ คำนึงถึง ความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X^7)	0.126	0.037	0.183	3.392	0.00*	0.604	1.654
ด้านการพัฒนาและใช้ ความสามารถของบุคคล (X^8)	0.084	0.036	0.134	2.311	0.02*	0.518	1.930
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง ในงาน (X^9)	0.004	0.021	0.012	.198	0.84	0.508	1.969
ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือ การทำงานร่วมกัน (X^{10})	-0.059	0.042	-0.092	-1.386	0.16	0.395	2.534
ด้านประชาธิปไตยในองค์กร (X^{11})	0.033	0.037	0.060	.896	0.37	0.390	2.565
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิต ส่วนตัว (X^{12})	0.047	0.028	0.099	1.643	0.10	0.480	2.083
ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อ สังคม (X^{13})	0.336	0.040	0.438	8.494	0.00*	0.658	1.519

$R = 0.655$ $R^2 = 0.429$ Adjusted $R^2 = 0.406$ $SE_{est} = 0.31431$ $F = 18.811$ Sig. 0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 14 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และปัจจัยส่วน

บุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอ และยุติธรรมด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร และด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่ส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากนั้นผู้วิจัยจะนำตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (X^4) ด้านสภาพการทำงานที่ คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X^7) ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล (X^8) และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (X^{13}) มาทำการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) อีกครั้ง เพื่อให้ได้สมการที่สามารถวิเคราะห์ค่า Coefficient ที่สามารถอ่านความหมายได้ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงการทดสอบตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน
ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คุณภาพชีวิตการทำงาน และปัจจัยส่วนบุคคล	b	Std. error	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
(Constant)	1.965	0.170		11.541	0.00*		
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน(X^4)	0.110	0.036	0.128	3.027	0.00*	0.989	1.011
ด้านสภาพการทำงานที่ คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (X^7)	0.118	0.036	0.172	3.328	0.00*	0.662	1.511
ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล (X^8)	0.100	0.032	0.160	3.147	0.00*	0.684	1.462
ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (X^{13})	0.345	0.035	0.450	9.764	0.00*	0.832	1.203

$$R = 0.640 \quad R^2 = 0.409 \quad \text{Adjusted } R^2 = 0.402 \quad SE_{est} = 0.31521 \quad F = 58.074 \quad \text{Sig. } 0.000^*$$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 15 พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีผลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูง ($R = 0.640$) โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 40.2 (Adjusted $R^2=0.402$) มีความคาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.31521 ($SE_{est}=0.31521$) และมีค่า Tolerance ต่ำสุดอยู่ที่ 0.66 และ VIF สูงสุดอยู่ที่ 1.51 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด จึงไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

โดยตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คือ ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยหากด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลให้ระดับประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น 0.450 ($\beta = 0.450$) รองลงมาคือ ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โดยหากด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลให้ระดับประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น 0.172 ($\beta = 0.172$) ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล โดยหากด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคลเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลให้ระดับประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น 0.160 ($\beta = 0.160$) และน้อยที่สุดคือ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยหากระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลให้ระดับประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น 0.128 ($\beta = 0.128$) ตามลำดับ

โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.965 + 0.345(X^{13}) + 0.118(X^7) + 0.110(X^4) + 0.100(X^8)$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Y} = 0.450(X^{13}) + 0.172(X^7) + 0.160(X^8) + 0.128(X^4)$$

สัญลักษณ์แทนตัวแปรในสมการ

$\hat{Y}$	หมายถึง	ระดับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
X^4	หมายถึง	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
X^7	หมายถึง	ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ
X^8	หมายถึง	ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคล
X^{13}	หมายถึง	ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยนำมามีอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมาก โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหน่วยงานมีสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Solhi (2021) ทำการตรวจสอบสถานะและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของคนขับรถบรรทุกขนส่งสินค้าในเมืองเคิร์มอนชอร์ ประเทศอิหร่าน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีความพอใจในสิ่งที่ได้รับ เช่น ค่าจ้างค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในแต่ละเดือนพนักงานมีรายได้แน่นอน สามารถนำรายได้มาใช้ในการดำรงชีวิต แสดงว่าคนขับรถบรรทุกขนส่งสินค้าในเมืองเคิร์มอนชอร์ ประเทศอิหร่าน ได้รับค่าจ้างแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการ เช่น การได้ค่าจ้างแรงงานตามประสบการณ์ ค่าแรงตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งบริษัทกำหนดค่าจ้างแรงงานให้พนักงานอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากความสามารถของพนักงานแต่ละคนและสอดคล้องกับปริมาณงานและความรับผิดชอบ

2. ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าภายในรถบรรทุกน้ำมัน มีสัญญาณ GPS บอกตำแหน่งไปยังจุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี กมลทิพย์กุล (2553) ศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลการ

ปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ยูเซ็น แอร์ แอนด์ ซี เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า การที่พนักงานได้ปฏิบัติงานในสถานที่และสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสม ปลอดภัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับลักษณะงาน เป็นการเพิ่มระดับความพึงพอใจในการทำงาน สร้างประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานให้ดีขึ้น

3. ด้านการพัฒนาและใช้ความสามารถของบุคคลในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหน่วยงานให้อิสระเต็มที่ในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ryan (2020) ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นขององค์กรของผู้ขับรถบรรทุกในโรงงานอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นขององค์กรนอกเหนือจากคุณภาพชีวิตในการทำงานคือการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ อาทิ การจัดให้มีการประชุม อบรมให้ความรู้เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง

4. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงานในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหน่วยงานมีการวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพให้ทราบอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชชา ทรงพร (2562) ทำการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตพนักงานขนส่งสินค้า ในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า พนักงานขนส่งสินค้าในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับดีมาก คือ มีความมั่นคงในการทำงาน โดยพนักงานขนส่งสินค้ามีโอกาสที่จะได้รับผิดชอบงานที่สำคัญ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

5. ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกันในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมในการทำงาน จัดอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล แสงจันทร์ (2556) ศึกษาอิทธิพลคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานผ่านความผูกพันขององค์กรของพนักงานบริษัทประกันภัย ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกันของพนักงานบริษัทประกันภัยจัดอยู่ในระดับมากที่สุด

6. ด้านประชาธิปไตยในองค์กรในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมาก โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี กมลทิพย์กุล (2553) ศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ยูเซ็น แอร์ แอนด์ ซี เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด ผลการวิจัยพบว่า องค์กรมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีจะให้สิทธิพนักงานด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในการกำหนดวิธีการทำงานด้วยตนเองในระดับหนึ่ง การมีความเสมอภาคในกลุ่มพนักงาน การให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

7. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมาก โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตารางการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์กฤตา อภิโชติภณพิษฐ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับแรงจูงใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของ บริษัท ไทยดาบูซิ อิเล็กทริก จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าตารางการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม ได้แก่ การแบ่งเวลาอาชีพ การเดินทางซึ่งต้องมีส่วนที่เหมาะสมระหว่างการใช้เวลาว่างของตนเองและครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด

8. ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมาก โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่ารู้สึกภูมิใจในอาชีพว่าสามารถนำส่งน้ำมันไปถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา บุญญา และคณะ (2556) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเมื่อยล้าในพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

พนักงานรู้สึกว่าการกิจกรรม หรืองานที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งองค์กรของตนได้ทำประโยชน์ให้สังคม เป็นการเพิ่มคุณค่าความสำคัญของอาชีพและเกิดความรู้สึกภูมิใจในองค์กรของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด

ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออก

1. ด้านคุณภาพงานในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่านำส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้รับมอบหมายได้อย่างปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Peterson & Plowman (1953) ได้ให้แนวคิดองค์ประกอบของการวัดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคุณภาพของงาน (Quality) ว่าจะต้องมีคุณภาพสูง คือ ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า และมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และสร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

2. ด้านปริมาณงานในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสามารถจัดส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันให้แก่ลูกค้าตามปริมาณที่กำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Odunayo (2020) ทำการศึกษาการประเมินอิทธิพลของตัวเลือกการทำงานที่ยืดหยุ่นในฐานะผู้นำของสมคูลชีวิตการทำงานต่อผลผลิตของพนักงานของบริษัทขนส่งในแม่น้ำ มลรัฐไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า ด้านปริมาณงานว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างทางเลือกในการทำงานที่ยืดหยุ่นและประสิทธิภาพของพนักงานของบริษัทขนส่งในรัฐริเวอร์ส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ด้านความรวดเร็วในการทำงานในภาพรวมจัดอยู่ในระดับดีมากที่สุด โดยในลำดับแรกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่านำส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ได้รับมอบหมายได้ตรงเวลา อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล แสงจันทร์ (2556) ศึกษาอิทธิพลคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานผ่านความผูกพันขององค์กรของพนักงานบริษัทประกันภัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรวดเร็วในการทำงาน ไม่ทำงานล่าช้า เสร็จตามกำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด

คุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออก

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีอิทธิพลมากที่สุดต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล แสงจันทร์ (2556) ศึกษาอิทธิพลคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานผ่านความผูกพันขององค์กรของพนักงานบริษัทประกันภัย พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบสมมติฐานในครั้งนี้ ยังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมันในเขตภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา บุญญา และคณะ (2556) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเมื่อยล้าในพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร เขตการเดินรถแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ชั่วโมงการนอนหลับมีความสัมพันธ์กับค่าความล้าของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพนักงานขับรถที่มีชั่วโมง การนอนหลับมากจะมีความเมื่อยล้าลดลง กล่าวได้ว่า ชั่วโมงการนอนหลับที่เพียงพอเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับพนักงานขับรถราง ซึ่งโดยปกติควรนอนหลับอย่างน้อยวันละ 6-8 ชั่วโมงและต้องเป็นการนอนหลับได้อย่างเต็มที่ตลอดทั้งคืน ซึ่งการนอนหลับหรือพักผ่อนไม่เพียงพอพบว่าเป็นสาเหตุร่วมของอาการเหนื่อยล้าปกติจากการใช้ชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพรวมของคุณภาพชีวิตในการทำงาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการได้ทราบใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ตามปัจจัยส่วนบุคคล ให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการของอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำมาซึ่งผลประโยชน์ของผู้รับบริการและองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนิษฐา บุญญา, ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์, และจิตรพรรณ ภูษาภักดิ์ภพ. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเมื่อยล้าในพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 46-58.
- กรมการขนส่งทางบก (2562). *สถิติการตรวจสอบและตรวจสภาพรถปีงบประมาณ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม.
- กรมธุรกิจพลังงาน. (2563). *พนักงานขับรถขนส่งน้ำมัน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน.
- เจษฎา นกน้อย. (2552). *แนวความคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกฤตา อภิโชติภณินิธิ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับแรงจูงใจในการทำงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของบริษัท ไทยตาบูชิ อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณิชา ทรวงพร. (2562). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตพนักงานขนส่งสินค้า ในจังหวัดปทุมธานี*. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 1(1), 135-154.
- ธนพล แสงจันทร์. (2556). *อิทธิพลคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานผ่านความผูกพันขององค์กรของพนักงานบริษัทประกันภัย*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราณี กมลทิพย์กุล. (2553). *คุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ยูเซ็น แอร์ แอนด์ ซี เซอร์วิส (ประเทศไทย) จำกัด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- รัตนา สิทธิพันธ์. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ วิทยาลัยแพทยศาสตร์ กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2562). *ปริมาณการขนส่งสินค้าทางถนนและตามประเภทสินค้า*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม.
- Biggs, H., Dingsdag, D., & Stenson, N. (2009). Fatigue factors affecting metropolitan bus drivers: A qualitative investigation. *Work*, 32(1), 5-10.
- Hair, J., Anderson, R., Tatham, R.L., & Black, W.C. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed.), NJ: Upper Saddle River, Prentice-Hall.
- Huse, E., & Thomas, C. (1980). *Organization development and change*. New York: West.

- Odunayo, A.O. (2020). Assessing the influence of flexible-work-option as a precursor of work life balance on employee productivity of logistics companies in rivers state Nigeria. *British Journal of Management and Marketing Studies*, 3(1), 55-66.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1953). *Business Organization and Management*. (3rd ed.). Ill: Irwin.
- Ryan, T. (2020). *Quality of work life is related to the organizational commitment of industrial truck drivers*. Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.
- Solhi, M. (2021). Investigating The Status of Quality of Life in Freight Truck Drivers of The City of Kermanshah and Its Influencing Factors. *Iran Occupational Health*, 1(1), 1-12.
- Walton, R.E. (1974). *Criteria for quality of working life*. New York: Free press.

บทความวิจัย

สภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทย
ในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย

สุพรรณฉัตร หนูสวัสดิ์

นักศึกษานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี,

อาจารย์ประจำคณะแพทยแผนไทยและแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อนุวัฒน์ วัฒนพิชญากุล

กลุ่มวิชาเภสัชกรรมปฏิบัติการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

E-mail: musikorn.t@ubru.ac.th เบอร์โทร: 086-3431749

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย 2) หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐกับปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ แพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ จำนวน 458 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.6 – 1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.898 และ 0.836 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน ด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ และปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.06, S.D. = 0.34; Mean = 4.12, S.D. = 0.39) ปัจจัยด้านสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม ($r = .487$) 2) ด้านบุคลากร ($r = .381$) 3) ด้านการปฏิบัติงาน ($r = .596$) 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ ($r = .481$) และ 5) ด้านการจัดบริการ ($r = .621$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลงานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นสารสนเทศในการปรับปรุงสภาพการดำเนินงานและแก้ปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ: การผดุงครรภ์ไทย, ปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทย, โรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย

(Received: March 3, 2022; Revised: March 18, 2022; Accepted: March 20, 2022)

OPERATING CONDITIONS AND PROBLEMS IN THE DEVELOPMENT OF THAI TRADITIONAL MIDWIFERY IN GOVERNMENT HOSPITALS IN THAILAND

Suphannachat Nusawat

Graduate student, Doctor of Philosophy Program in Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani

University, Lecturer, Faculty of Thai Traditional and Alternative Medicine,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Anuvadh Vadhnapiyakul

Department of Pharmacy Practice, Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University

E-mail: musikorn.t@ubru.ac.th, Tel : 086-3431749

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the operating conditions and the problems in the development of Thai traditional midwifery in government hospitals in Thailand; 2) to investigate the relationship between the operating conditions of Thai traditional midwifery and the problems in the development of Thai traditional midwifery in government hospitals in Thailand and the samples were 458 doctors of Thai traditional medicine or applied Thai traditional medicine. They were selected by a stratified random sampling method. The research instrument was a questionnaire on the conditions and the problems of Thai midwifery operations in government hospitals. The content validity was between 0.6 - 1.00 and the Cronbach's alpha coefficient values were 0.898 and 0.836. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that the samples' opinions on the operating conditions of Thai traditional midwifery in government hospitals and the problems in the development of Thai midwives in government hospitals were at a high level (Mean = 4.06, S.D. = 0.34; Mean = 4.12, S.D. = 0.39). The factors related to the operating conditions of Thai traditional midwifery in government hospitals were 1) location, tools, appliances and environment ($r = .487$), 2) personnel ($r = .381$), 3) operation ($r = .596$), 4) quality control ($r = .481$) and 5) service management ($r = .621$). These five factors were positively correlated with the problems in the development of Thai traditional midwifery in government hospitals with statistical significance at the 0.05 level. The research results can be used to improve operating conditions and solve problems for further development of Thai traditional midwifery in government hospitals in Thailand.

Keyword: *Thai traditional Midwifery, Problems in the Development of Thai traditional Midwifery, Hospitals in Thailand.*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อนุวัฒน์ วัฒนพิชญากุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณทุนสนับสนุนเพื่อการศึกษาจากกองทุนพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีที่สนับสนุนทุนการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันศาสตร์ด้านการแพทย์แผนไทยได้รับการยอมรับในการดูแลสุขภาพอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ โดยมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นทางเลือกในการรักษาสุขภาพร่างกายของประชาชน (Neamsuvan et al., 2018 ; Luangpirom, 2016) การแพทย์แผนไทยประกอบด้วยองค์ความรู้เฉพาะด้าน 4 สาขา คือ ด้านเวชกรรมไทย ด้านเภสัชกรรมไทย ด้านการผดุงครรภ์ไทย และด้านการนวดไทย ทั้งนี้การแพทย์แผนไทยได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้ในการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ อย่างชัดเจนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 55 และแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2559-2579 ที่เน้นให้มีบริการด้านการแพทย์แผนไทยและใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการทุกระดับ โดยการบูรณาการระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และระบบยาจากสมุนไพรกับระบบการแพทย์อื่น ๆ ตามตัวชี้วัดการพัฒนามิติปัญญาสุขภาพวิถีไท ในยุทธศาสตร์ที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560) การบริการการแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาลส่วนมากเน้นเรื่องการนวดไทย และยาสมุนไพร ในขณะที่ด้านเวชกรรมไทย และด้านการผดุงครรภ์ไทยได้รับการส่งเสริมค่อนข้างน้อยทั้งที่เป็นศาสตร์ที่มีความน่าสนใจและมีความสำคัญอย่างมาก (Turner et al., 2021) และปัจจุบันพบว่า มีการนำแนวทางการใช้ภูมิปัญญาไทยและการแพทย์แผนไทยมาใช้ในการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์อีกด้วย (Megregian et al., 2021; Darling et al., 2021)

การผดุงครรภ์ไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่สภากาการแพทย์แผนไทยกำหนดให้มีการบริการที่ครอบคลุมทั้งการตรวจ การวินิจฉัย การบำบัด การรักษา การส่งเสริมสุขภาพของหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอด การดูแล การส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพมารดาและทารกในระยะหลังคลอดด้วยกรรมวิธีทางการแพทย์แผนไทย เช่น การใช้ยาสมุนไพร การนวด การอบสมุนไพรหรือการเข้ากระโจม การประคบสมุนไพร การอาบน้ำสมุนไพร การขัดผิวด้วยสมุนไพร การทักหม้อเกลือ การนึ่งถ่าน การพันผ้าหน้าท้อง การอยู่ไฟ การนวดไหล่ การทักก้อนเส้า การนึ่งสมุนไพรรวมถึงหลักการรับประทานอาหาร การบริหารร่างกาย การปฏิบัติตัว ประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการดูแลมารดาและทารกที่ยังพบว่ามีบริการอยู่ในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ แม้ว่าองค์ความรู้และกรรมวิธีการดูแลรักษาสุขภาพหญิงตั้งครรภ์และทารกจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยดูแลรักษาสุขภาพมารดาและทารกแต่ภูมิปัญญาด้านการผดุงครรภ์ไทย แต่ในปัจจุบันจำนวนมากถูกมองข้ามทำให้ถูกนำมาใช้อย่างไม่เต็มศักยภาพสภากาการแพทย์แผนไทยกำหนด รวมทั้งปัจจุบันการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลมีเพียงการ

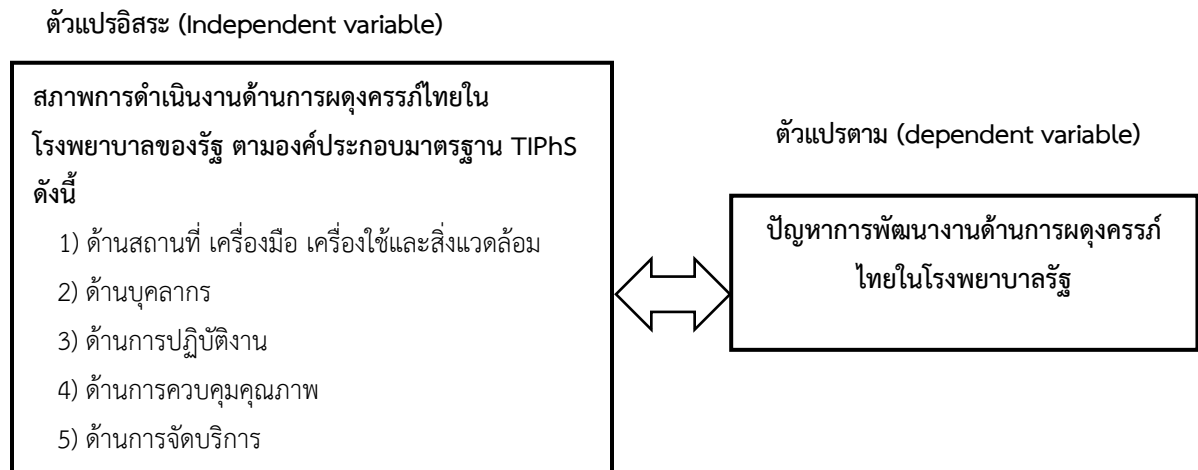
ให้บริการหลังคลอดเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2560) หากพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาในการนำศาสตร์ด้านการแพทย์แผนไทยได้ไม่เต็มศักยภาพ ส่วนหนึ่งมาจากวิทยาการด้านสูติกรรมสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้การผดุงครรภ์ไทยที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษกลายเป็นของโบราณที่ล้าสมัย และระบบการศึกษาการแพทย์แผนไทยในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลก็ไม่ได้เน้นการผดุงครรภ์ไทยเท่าที่ควร โดยเฉพาะการทำคลอดทั้งภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ ตามโครงสร้างมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2560 ระบุไว้เพียง 7 หน่วยกิต ซึ่งมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพอื่น ๆ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และมีการคาบเกี่ยวกันระหว่าง 3 วิชาชีพ ทั้งวิชาชีพการแพทย์แผนไทย วิชาชีพการพยาบาล และวิชาชีพแพทย์ (สูตินารีแพทย์) สำหรับการจัดบริการสุขภาพสาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานระดับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชนนั้น วิชาชีพการแพทย์แผนไทยจะมีบทบาทในการให้บริการตรวจวินิจฉัยดูแลมารดาและทารกตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนถึงหลังคลอดตามมาตรฐานวิชาชีพ ตั้งแต่การดูแลขณะตั้งครรภ์ เช่น การนวดเท้าลดอาการบวม การออกกำลังกายด้วยท่าฤๅษีดัดตนสำหรับหญิงตั้งครรภ์เพื่อลดอาการปวดหลัง ปวดขา ในด้านการดูแลระยะหลังคลอด เช่น การขับนมเอกลือ การประคบเต้านม การนึ่งถ่าน ตลอดจนการให้คำแนะนำมารดาหลังคลอดเรื่องอาหารบำรุงน้ำนม เป็นต้น (สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2560)

การนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านการผดุงครรภ์ไทย มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มารดาและทารก โดยที่แพทย์แผนไทยสามารถทำงานได้เต็มศักยภาพตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งในสถานบริการสุขภาพและในชุมชนนั้น รูปธรรมที่เริ่มได้รับการยอมรับคือการส่งเสริมให้มารดามีการอยู่ไฟหลังคลอดในชุมชน การนวด การประคบ และการใช้สมุนไพรเพื่อเพิ่มน้ำนมมารดา แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพียงจำนวนน้อย นอกจากนี้ยังพบว่ามีกรรมวิธีอื่น ๆ ของการผดุงครรภ์ไทยที่มีศักยภาพในการดูแลมารดาและทารกแต่ยังไม่ได้รับการอนุญาตให้กระทำในสถานพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เช่น การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ด้วยการนวดคัดท้อง การทำคลอดในรายปกติ เป็นต้น ดังนั้น หากมีการสำรวจเพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทยในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและสำรวจสภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย โดยประยุกต์ใช้องค์ประกอบตามมาตรฐาน TIPhS (กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข, 2556) ได้แก่ ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการจัดบริการ สารสนเทศที่ได้จะนำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทย ให้คู่ขนานไปกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และยกระดับงานด้านการผดุงครรภ์ไทยให้มีบทบาทและเกิดประโยชน์ต่องานอนามัยแม่และเด็กต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ กับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย โดยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประยุกต์ใช้องค์ประกอบตามมาตรฐาน TIPhS (กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข, 2556) และศึกษา

ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับด้านบุคลากร ด้านวิชาการและงานวิจัย ด้านระบบบริการ และด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจึงเขียนเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐกับปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากร คือ กลุ่มแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 2,644 คน (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, กระทรวงสาธารณสุข, 2556)
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ แพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 400 คน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane Taro Yamene (1973, อ้างถึงใน จีรวิทย์ เอกะกุล, 2550) เพื่อป้องกันการขาดหายของตัวอย่าง (mortality) ในระหว่างการศึกษาผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 ของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นจำนวน 120 คน รวมเป็นจำนวน 520 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดให้ประเภทของโรงพยาบาลรัฐเป็นชั้นภูมิ สามารถแบ่งได้ 4 ชั้นภูมิ โดยกำหนดให้แพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์เป็นหน่วยการสุ่ม ดังนี้คือ ชั้นภูมิที่ 1 โรงพยาบาลศูนย์ ชั้นภูมิที่ 2 โรงพยาบาลทั่วไป ชั้นภูมิที่ 3 โรงพยาบาลชุมชน และชั้นภูมิที่ 4 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ขั้นที่ 2 สุ่มแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน ได้จำนวนแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ตัวอย่างดังนี้ 1) โรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 25 คน 2) โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 49 คน 3) โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 261 คน และ 4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 185 คน ตามลำดับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย โดยสร้างตามองค์ประกอบมาตรฐาน TIPHS แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทของโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการทำงาน ระดับการศึกษาสูงสุด การมีใบประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ตำแหน่งงานในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน ตำแหน่งบริหาร และรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการจัดบริการ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านระบบบริการ 3) ด้านวิชาการและงานวิจัย และ 4) ด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รายข้อเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรที่ต้องการวัด โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 มาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยพบว่า ข้อคำถามทุกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว สร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ประชากรที่เหลือจากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ($\alpha = 0.898$) และแบบสอบถามปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ($\alpha = 0.836$)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 520 คน โดยแนบซองจดหมายติดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัยไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบกลับทางไปรษณีย์ภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม และเมื่อครบกำหนด 15 วัน หากผู้วิจัยยังได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาไม่ครบจำนวน ผู้วิจัยจะติดตามโดยการ

สอบถามทางโทรศัพท์กลับไปยังกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมืออีกครั้ง การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในระหว่างเดือนระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือน สิงหาคม 2564 ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 458 ฉบับ มีอัตราการตอบกลับร้อยละ 88.08

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญสำหรับการทดสอบสมมติฐานเท่ากับ 0.05 อนึ่งการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ในการแปลความตามตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านความคิดเห็นขอจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รหัสข้อเสนอโครงการวิจัย เลขที่ UBU – REC -38/2564 รหัสหมายเลขใบรับรอง UBU – REC -38/2564 ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดข้อมูลอย่างชัดเจนถึงสิทธิในการเข้าร่วมการวิจัยขึ้นอยู่กับความสมัครใจและมีสิทธิที่จะถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ การวิจัยครั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยง แต่อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างเสียเวลาในการตอบแบบสอบถาม โดยไม่ต้องระบุชื่อ และนามสกุล ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างจะเป็นความลับและใช้เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ โดยนำเสนอผลที่ได้ในภาพรวมเท่านั้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาย 117 คน คิดเป็นร้อยละ 25.55 เป็นหญิง 341 คน คิดเป็นร้อยละ 74.45 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 74.45 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 13.76 และอายุระหว่าง 47 คน คิดเป็นร้อยละ 10.26 ประเภทของโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 50.87 รองลงมาคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 37.55 และโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 8.73 การปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอยู่ระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 388 คน คิดเป็น 84.72 รองลงมาคือ ปฏิบัติงานระหว่าง 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.61 และปฏิบัติงานระหว่าง 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.84 ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 454 คน คิดเป็นร้อยละ 99.13 และสาขาที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เป็นสาขาการแพทย์แผนไทย จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 79.69 ส่วนสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 20.31

และกลุ่มตัวอย่างมีใบประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 สถานภาพการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 43.89 รองลงมาคือ ลูกจ้างเหมาบริการ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 20.52 และ อาชีพข้าราชการ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 17.69 ตำแหน่งงานปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานแพทย์แผนไทย จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 73.36 รองลงมาคือ แพทย์แผนไทยปฏิบัติการ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 13.76 และ ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 8.95 ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งบริหาร จำนวน 423 คน คิดเป็นร้อยละ 92.36 รายได้ พบว่า ส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 62.45 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 25.76 และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 7.42 ตามลำดับ

2. สภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ โดยรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.06, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม (Mean = 4.14, S.D. = 0.32) ด้านบุคลากร (Mean = 3.77, S.D. = 0.66) ด้านการปฏิบัติงาน (Mean = 3.97, S.D. = 0.67) ด้านการควบคุมคุณภาพ (Mean = 3.89, S.D. = 0.66) และด้านการจัดบริการ (Mean = 3.92, S.D. = 0.56) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (แสดงดังตารางที่ 1)

3. ปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ โดยรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.12, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านบุคลากร (Mean = 4.09, S.D. = 0.52) ด้านวิชาการและวิจัย (Mean = 4.15, S.D. = 0.51) ด้านระบบบริการ (Mean = 3.95, S.D. = 0.80) และด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ (Mean = 4.19, S.D. = 0.43) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (แสดงดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ตามองค์ประกอบมาตรฐาน TIPHS โดยรวมและจำแนกรายด้าน (n=458)

สภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1) ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม	4.14	0.32	มาก
2) ด้านบุคลากร	3.77	0.66	มาก
3) ด้านการปฏิบัติงาน	3.97	0.67	มาก
4) ด้านการควบคุมคุณภาพ	3.89	0.66	มาก
5) ด้านการจัดบริการ	3.92	0.56	มาก
โดยรวม	4.06	0.34	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐโดยรวมและจำแนกรายด้าน (n=458)

ปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1) ด้านบุคลากร	4.09	0.52	มาก
2) ด้านวิชาการและวิจัย	4.15	0.51	มาก
3) ด้านระบบบริการ	3.95	0.80	มาก
4) ด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ	4.19	0.43	มาก
โดยรวม	4.12	0.39	มาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐกับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ พบว่า ปัจจัยสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ ได้แก่ 1) ด้านสถานที่เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม ($r = .487^*$) 2) ด้านบุคลากร ($r = .381^*$) 3) ด้านการปฏิบัติงาน ($r = .596^*$) 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ ($r = .481^*$) และ 5) ด้านการจัดบริการ ($r = .621^*$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทยกับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ (n=458)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
1. ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม	.487*
2. ด้านบุคลากร	.381*
3. ด้านการปฏิบัติงาน	.596*
4. ด้านการควบคุมคุณภาพ	.481*
5. ด้านการจัดบริการ	.621*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$)

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย พบประเด็นที่สำคัญและสามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย โดยรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้าน

สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการจัดบริการ ด้านการควบคุมคุณภาพและด้านบุคลากร ผลการวิจัยที่ได้สามารถอภิปรายได้ว่า สภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย ปัจจุบันมีการดำเนินงานอยู่ในระดับเหมาะสม ทั้งในเรื่องสถานที่ ห้องตรวจโรค ห้องจ่ายยา/ปรูดยาแผนไทย ห้องหัตถการ ห้องอบสมุนไพร/กระโจมอบไอน้ำสมุนไพรที่เพียงพอต่อการให้บริการแก่ประชาชน มีการกำหนดขอบเขต กำหนดขั้นตอน บทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐาน (SOP) ด้านการผดุงครรภ์ไทยที่ชัดเจน แต่ยังไม่ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทย มีการตรวจ วินิจฉัยและสั่งการรักษาด้านการผดุงครรภ์ไทยโดย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย หรือสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทยสำหรับดูแลหญิงตั้งครรภ์ร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์แผนปัจจุบันภายในห้องรอคอด/ห้องคลอด มีการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพด้านการผดุงครรภ์ไทย รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้านการผดุงครรภ์ไทย รวมทั้งควบคุมคุณภาพและทบทวนเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์จากการมารับบริการด้านการผดุงครรภ์ไทยทุกกรณีอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดตัวชี้วัดด้านคุณภาพบริการด้านการผดุงครรภ์ไทยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เป็นต้น หากพิจารณาถึงด้านบุคลากรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างมองว่า ปัจจุบันบุคลากรที่ดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยมีเพียงพอ ทั้งหัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่ายแพทย์แผนไทย บุคลากรแพทย์แผนไทยมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด แต่มีการใช้ศักยภาพบุคลากรยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับพรพรรณ ระวังพันธ์, ดลิดา ชั่งสิริพร และอรสา โอภาสวัฒนา (2561) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการบริการด้านการแพทย์แผนไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า สถานบริการภาครัฐในพื้นที่เปิดให้บริการด้านงานแพทย์แผนไทยครบทุกแห่ง โดยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของแพทย์แผนไทยในระดับจังหวัดหลายด้าน มีความพร้อมของระบบบริการ มีโครงสร้างด้านงานแพทย์แผนไทยในพื้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจน บุคลากรมีใบประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ด้านการบริการส่วนมากให้บริการครบทุกด้าน

2. ปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย โดยรวมและรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ รองลงมาคือ ด้านวิชาการและวิจัย ด้านบุคลากร และด้านระบบบริการ ผลการวิจัยที่ได้สามารถอภิปรายได้ว่า การดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐจะมีการดำเนินงานตามนโยบายของภาครัฐอยู่ในระดับดี แต่ยังมีปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ในโรงพยาบาลของรัฐค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น สถานการแพทย์แผนไทยและสถาบันการศึกษายังขาดความร่วมมือในการสร้างระบบและกลไกการพัฒนาทักษะด้านการผดุงครรภ์ไทยตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพกำหนด มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานงานด้านการแพทย์แผนไทยที่กระทรวงสาธารณสุขต่ำกว่าที่สภาวิชาชีพกำหนด ขาดระบบกลไกในการส่งเสริมและฟื้นฟูองค์ความรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทย ขาดระบบและกลไกที่สนับสนุนการทำวิจัยทางแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะงานวิจัยทางคลินิก มีการมุ่งเน้นให้แพทย์แผนไทยให้บริการด้านการนวดไทยมากจนละเลยการบริการด้านการผดุงครรภ์ไทย ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของ พรพรรณ ระวังพันธ์, ดลิดา ชั่งสิริพร และอรสา โอภาสวัฒนา (2561) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการบริการด้านแพทย์แผนไทย จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนด้านการบริการแพทย์แผนไทย บุคลากรแพทย์แผนไทยส่วนใหญ่ขาดทักษะความชำนาญด้านเวชกรรมไทย และผลการศึกษาชิราพรณ์ เดชสุวรรณ (2562) ที่ศึกษาบทบาทของแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยเด่นชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ พบว่า การทำงานของแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยเด่นชัยร่วมกับแพทย์แผนปัจจุบันเป็นผลมาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาแพทย์แผนไทยของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างระบบการแพทย์แบบผสมผสาน โดยข้อจำกัดของแพทย์แผนไทยและบทบาทของแพทย์แผนไทยยังคงซ่อนอยู่ภายใต้อำนาจของระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของสุกัญญา คุ่มโพธิ์และคณะ (2559) ที่ศึกษาความพร้อมของการให้บริการการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดบริการการแพทย์แผนไทย คือ บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทยกับปัญหาการพัฒนาการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ พบว่า ปัจจัยสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐ ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการจัดบริการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาการพัฒนาการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ผลการวิจัยที่ได้สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลของรัฐทั้ง 5 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมคุณภาพ และด้านการจัดบริการ หากมีการดำเนินงานที่ดีมีระบบและกลไกที่ชัดเจน เช่น มีสถานที่เพียงพอกับจำนวนผู้มารับบริการด้านการผดุงครรภ์ไทย มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับแม่และเด็กที่เหมาะสม มีห้องตรวจแพทย์แผนไทยที่ชัดเจน มีห้องจ่ายยา/ปรุงยาแผนไทยที่เหมาะสมเป็นสัดส่วน มีห้องหัตถการที่เพียงพอ มีจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการผดุงครรภ์ไทยที่เพียงพอ ส่งเสริมให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและกระทรวงสาธารณสุขกำหนด มีการกำหนดตัวชี้วัดด้านคุณภาพบริการด้านการผดุงครรภ์ไทยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีการจัดบริการ เช่น การตรวจ วินิจฉัยและสั่งการรักษาด้านการผดุงครรภ์ไทยโดยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย หรือสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ รวมทั้งบูรณาการองค์ความรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทยร่วมกับองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนปัจจุบัน สำหรับดูแลหญิงในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด ภายในห้องคลอด/ห้องคลอดตลอดจนดูแลและทารกในระยะหลังคลอด สิ่งเหล่านี้จะลดการเกิดปัญหาการพัฒนาการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐได้ดี ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา คุ่มโพธิ์และคณะ (2559) ที่ศึกษาความพร้อมของการให้บริการการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดลพบุรี พบว่า ตำแหน่งงานตามสายงานของผู้รับผิดชอบงานการแพทย์แผนไทย ระดับภาวะผู้นำ ระดับนโยบายและการมีส่วนร่วมในภาคส่วนต่าง ๆ ระดับแรงจูงใจและระดับสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความพร้อมของการให้บริการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษา Stevens and Alonso (2021) ที่ศึกษาการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของศูนย์ผดุงครรภ์ ซึ่งมีข้อค้นพบว่า มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการผดุงครรภ์มี 3 องค์ประกอบที่สำคัญคือ ด้านคุณภาพ ศักดิ์ศรีของสตรีและชุมชนมีส่วนร่วมใน

การบริหารทั้งนี้การดำเนินงานนั้นจะต้องได้รับการยอมรับและชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการดูแลสุขภาพเพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับด้านดังกล่าว เช่น จัดสรรทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบัน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแพทย์แผนไทย และกระทรวงสาธารณสุขกำหนด ตลอดจนการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการบำบัดทางอาหารการ ค่าตอบแทนวิชาชีพ/ค่าตอบแทนอื่น ๆ อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

2. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการบริการ มีการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนางาน ผดุงครรภ์ไทยตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด มีระบบการเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ของหน่วยงานเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทย ตลอดจนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่/ขอบเขตในการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทย ตลอดจนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและกรรมวิธีการแพทย์แผนไทยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและตามที่กฎหมายกำหนด

3. ให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการแพทย์แผนไทยในการปฏิบัติงานตามศักยภาพและตามเกณฑ์มาตรฐานและกรรมวิธีการแพทย์แผนไทยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้ครอบคลุมทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะระกคลอด ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

4. จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย ทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการจัดบริการ มีความสัมพันธ์กับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญเรื่องดังกล่าว โดยการขับเคลื่อนและสร้างระบบและกลไกในการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังและชัดเจน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทยได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แสดงว่า การดำเนินงานด้านบุคลากรยังไม่ค่อยเหมาะสม ได้แก่ จัดสรรทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบัน พัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแพทย์แผนไทยที่กระทรวงกำหนด รวมทั้งค่าตอบแทนหรืองบประมาณ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ดังนั้น ควรมีการศึกษาด้านอัตราค่าจ้างให้เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบัน การศึกษาด้านงบประมาณ รวมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแพทย์แผนไทยที่กระทรวงกำหนด และควรศึกษาแรงจูงใจในการทำงานและสวัสดิการของบุคลากรเพิ่มเติม เช่น ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน ด้านระบบการบริการและงบประมาณ เป็นต้น

2. จากการวิจัย พบว่า ปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ด้านระบบการบริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แสดงว่า ระบบการบริการงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐยังไม่ค่อยเหมาะสมมากนัก เช่น ด้านงบประมาณ ระบบเบิกจ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ของหน่วยงานเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทย การกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านการผดุงครรภ์ไทยตลอดจนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและกรรมวิธีการแพทย์แผนไทยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยและตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุนและความคุ้มค่าของการจัดชุดบริการด้านการผดุงครรภ์ไทย รวมทั้งการศึกษาประสิทธิภาพของการรักษาด้วยกรรมวิธีด้านการผดุงครรภ์ไทย

3. จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรสภาพการดำเนินงานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย ทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และสิ่งแวดล้อม 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการควบคุมคุณภาพ และ 5) ด้านการจัดบริการ มีความสัมพันธ์กับปัญหาการพัฒนางานผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณสองตัว การศึกษาครั้งต่อไปสามารถศึกษาเพิ่มเติมโดยทำการศึกษาอิทธิพลเชิงโครงสร้างของสภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทยในโรงพยาบาลรัฐของประเทศไทย หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจจะส่งผลทำให้เกิดปัญหาการพัฒนางานด้านการผดุงครรภ์ไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *รายงานการสาธารณสุขไทยด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก 2554-2556*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- จุฬาลักษณ์ เทียนรุ่งรัมย์, ปรัชญา แก้วแก่นและปริญญ์ เรืองทิพย์. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจของผู้รับบริการการแพทย์แผนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา*, 12(1), 22 - 28.
- ธีรวิทย์ เอกกุล. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2560 (2560) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134. (ตอนพิเศษ 271), 1-12.
- พรพรรณ ระวีพันธ์, ดลิดา ชั่งสิริพร และอรสา โอภาสวัฒนา. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริการจัดการการบริการ ด้านการแพทย์แผนไทย จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 27(2), 280 – 291.
- วชิราพรณ เดชสุวรรณ. (2562). *บทบาทของแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยเด่นชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2560) *คู่มือสำหรับผู้บริหารงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์การพัฒนากฎมีปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย*

ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: อุษาการพิมพ์.

สุกัญญา คัมโพธิ์, ชนินทร์ เจริญกุล, พีระพล รัตน์ และ กฤษณา ศิริวิบูลยภิติ. (2559). ความพร้อมของการให้บริการการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดลพบุรี. *วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก*, 14(3), 296 – 312.

Darling, E. K., Easterbrook, R., Grenier, L. N., Malott, A., Murray-Davis, B., & Mattison, C. A. (2021). Lessons learned from the implementation of Canada's first alongside midwifery unit: A qualitative explanatory study. *Midwifery*, 103, 1-10.

Luangpirom, N. (2016). Thai traditional medicine development: The proposed development model of modern Thai traditional medicine. *Asian Journal of Pharmaceutical Sciences*, 11(1), 87–88.

Megregian, M., Low, L. K., Emeis, C., de Vries, R., & Nieuwenhuijze, M. (2021). Essential components of midwifery ethics education: Results of a Delphi study. *Midwifery*, 96, 1-9.

Neamsuvan, O., Komonhiran, P., & Boonming, K. (2018). Medicinal plants used for hypertension treatment by folk healers in Songkhla province, Thailand. *Journal of Ethnopharmacology*, 214, 58–70.

Stevens, J. R., & Alonso, C. (2021). Developing operational standards for Midwifery Centers. *Midwifery*, 93, 1-5.

Turner, L., Griffiths, P., & Kitson-Reynolds, E. (2021). Midwifery and nurse staffing of inpatient maternity services – A systematic scoping review of associations with outcomes and quality of care. *Midwifery*, 103, 1-15.

บทความวิจัย

**ทักษะภาวะผู้นำด้านการบริหารจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีผลต่อคุณภาพทางการศึกษา
ตามวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14**

สุนัดดา เสนสม พนมพร ช่วงชิง และสิริพร แสนทวีสุข

มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

อีเมล: Sunaddanest@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทักษะภาวะผู้นำ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และคุณภาพทางการศึกษา 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างและความสัมพันธ์ของตัวแปร 3) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างองค์ประกอบดังกล่าว 4) เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามไปรวบรวมความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 จำนวน 224 คนแล้วนำกลับมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความแปรปรวนหลายทาง และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยมีผลวิจัยพบว่า

1) ลักษณะทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานอยู่ในระดับมาก ขณะที่คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ค่าเฉลี่ยของตัวแปรหลักทั้งสามมีความสัมพันธ์และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) อิทธิพลองค์ประกอบต่อคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะธุรกิจ ทักษะกลยุทธ์ การเรียนการสอน พื้นที่ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งนี้สัมประสิทธิ์อิทธิพล R^2 ระหว่าง .30-.48 และ 4) แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้แก่ การพัฒนา ด้านทรัพยากรมนุษย์ อุปกรณ์การเรียน ข้อมูล และสมรรถนะหลักผู้เรียน

คำสำคัญ ทักษะภาวะผู้นำ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และคุณภาพการศึกษา

(Received: March 3, 2022; Revised: April 25, 2022; Accepted: May 28, 2022)

THE EFFECTING OF LEADERSHIP SKILL AND BLENDED LEARNING MANAGEMENT ON THE SCHOOL EDUCATIONAL QUALITY IN IN OFFICE OF EDUCATION REGION 14

Sunadda Sensom, Panomporn Chuangching and Siriporn Santhaweesuk

The Eastern University of Management and Technology

Email: Sunaddanest@gmail.com

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the elements of leadership, blended learning and educational quality 2) to study the differences and the relationship of these three concepts 3) to analyze the influence between theses element and 4) to suggest the direction of the educational quality development. The researcher used a questionnaire and collected 244 respondents from administrators and teachers in office of education region 14. The collected data was analyzed by the statistic such as mean, correlation, variance analysis and multiple analysis. The results found that

1) the elements of leadership skill and blended learning are high level and educational quality is moderate 2) the mean difference of these three concepts contributed statistically significant different and related significantly 3) the influent elements on educational quality are learning skill, personal skill, business skill, Strategic skill, teaching and learning, space and learning environment, the influence coefficient presented $R^2 = .30 - .48$ and 4) the direction of educational development are the development of human resource, learning material, data and core competency of learners.

Keywords: *Leadership Skill, Blended Learning and Educational Quality*

บทนำ (Introduction)

การศึกษา (Education) เป็นกระบวนการที่พลวัตของวัฏจักรชีวิตมนุษย์ในการเป็นอยู่ที่ต้องมีความรู้และข้อมูล การศึกษาจึงเป็นสถาปัตยกรรมในการออกแบบและการกำกับพฤติกรรมของมนุษย์ตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นระบบเปิด (Open System) ที่ประกอบด้วย การนำเข้า (Input) การเปลี่ยนผ่าน (Process) ผลที่ได้ (Output) และการย้อนกลับ (Feedback) (Steer et al., 2014) ดังนั้น วัตถุประสงค์ของคุณภาพการศึกษา (Quality Education) จึงเป็นการสร้างและพัฒนาจริยธรรม สติปัญญา เงื่อนไขทางกายภาพ การรับรู้และทักษะของผู้เรียนที่เป็นผลลัพธ์ (Output) (Busch et al., 2016)

คุณภาพการศึกษา (Education Quality) เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศทั่วโลก การศึกษาเป็นพื้นฐานและเงื่อนไขในการเปลี่ยนผ่านความรู้ ทักษะ และความสามารถไปเพื่อการพัฒนาบุคคล นอกจากนี้ คำนิยามของคุณภาพศึกษามีนักวิชาการมากมายให้ความหมายและอธิบายแตกต่างกันตามบริบท เช่น UNESCO (2019) ให้คำนิยามของการศึกษา (Education) ว่าเป็นกระบวนการกำหนดคุณภาพเป็นวัตถุประสงค์หลักของระบบการศึกษา ซึ่งแตกต่างกันตามระบบการศึกษา UNESCO (2005) สรุปคุณภาพการศึกษาที่นำเสนอโดยโรงเรียนจะต้องแสดงผลประโยชน์ในรูปแบบของรายได้ที่สูงขึ้นและเพิ่มความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน คุณภาพการศึกษาจะต้องเพิ่มทักษะการเรียนรู้เพื่อเพิ่มรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ขณะเดียวกันที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ที่ได้ ศึกษาวิจัย "รูปแบบการจัดการเรียนสำหรับนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19" พบปรากฏการณ์ ที่น่าสนใจ 4 เรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนคือกลไกสำคัญที่ต้องรู้จักเลือกการใช้รูปแบบการเรียนอย่างสอดคล้องและยืดหยุ่นตามความรุนแรงของการระบาด ของไวรัส โควิด-19 สามารถผสมผสานทุกรูปแบบการเรียนในห้องปกติ (On-site) ในพื้นที่ที่ไม่มีการแพร่ระบาด การสอน ออนไลน์ (Online) สอดผ่านโทรทัศน์ทางไกล (On air) รวมทั้งการไปเยี่ยมบ้านและการกำหนดใบงานแก่นักเรียน (On hand) เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน ส่วนทักษะของการเรียนแบบผสมผสานที่มีการใช้อย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับใน ลักษณะของการเรียนแบบ Hybrid หรือการบูรณาการการเรียน ซึ่งเป็นการเรียนที่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียน และวิธีการเรียนแบบดั้งเดิมและมีตัวชี้วัดโดยคอมพิวเตอร์ในหลายลักษณะ กระบวนการเรียนแบบผสมผสานจะช่วยให้ผู้เรียน เข้าร่วมในปกรณการเรียนรู้ในพื้นที่ของตนเองและเพิ่มความพึงพอใจ ลดความเครียด รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เรียน และผู้สอน ดังนั้น ความยืดหยุ่นของเวลา (Time Flexibility) ความเป็นอิสระ (Freedom) และความสะดวก (Convenience) จะถูกใช้ในกระบวนการเรียนแบบผสมผสาน (Das, 2021)

เพราะฉะนั้นการศึกษานี้มุ่งเน้นที่จะทำความเข้าใจในบริบทของการเรียนแบบผสมผสาน (Branded Context) เพื่อขยายองค์ความรู้ในด้านต่างๆของการเรียนแบบผสมผสานในด้านอื่นๆที่ไม่ใช่เฉพาะออนไลน์และออฟไลน์เพื่อสนับสนุน คุณภาพทางการศึกษา (Educational Quality) ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของการเรียนแบบผสมผสานมีความ แตกต่างกันขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา การออกแบบผลลัพธ์ (Design Outcome) และรูปแบบของสถาบันการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

Mumford et al (2007) อธิบายทักษะของภาวะผู้นำได้รับอิทธิพลจากความสามารถในการเรียนรู้ (Cognitive Experience) บุคลิกภาพ (Personality) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Abilities to Control Emotions) การกำหนด เอกลักษณ์และคุณค่า (Identity and Value) บริบทของวัฒนธรรม (Cultural Context) และประสบการณ์ส่วนบุคคล (Personal Experience) นอกจากนี้ Mumford et al (2007) ได้พัฒนารูปแบบ (Model) ของทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skill) ออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้ (Cognitive Skill) ประกอบด้วยทักษะด้านการพูด (Speaking) การตั้งใจฟัง (Listening) การเขียน (Writing) การอ่านที่หลากหลาย (Reading Comprehension) การตั้งใจเรียน (Active Learning) และการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) 2) ทักษะด้านธุรกิจ (Business Skill) ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์การ ปฏิบัติงาน (Operations Analysis) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Management of Personal resource) การจัดการการเงิน (Management of Financial resource) และการจัดการวัสดุ (Management of Material Resource) 3) ทักษะส่วนบุคคล (Interpersonal Skill) เป็นทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ทักษะทางสังคม (Social Perspective) การประสานงาน (Coordinative) การต่อรอง (Negotiation) และการชักชวน (Persuasion) 4) ทักษะด้านกลยุทธ์ (Strategic Skill) เป็นทักษะ ของผู้นำในการมีวิสัยทัศน์ (Visioning) การยอมรับระบบ (System Perception) การประเมินระบบ (System Evaluation) การกำหนดเหตุผล (Idealization Downstream Consequences) การกำหนดสาเหตุสำคัญ (Identification of key Censu) การกำหนดปัญหา ((Problem Identification) และการประเมินการแก้ไขปัญห (Solution Appraisal)

ขณะที่ Guzman et al (2020) ได้อธิบายรูปแบบทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skill) ของ Mumford et al (2007) เพิ่มเติมดังนี้

1) ทักษะการเรียนรู้ (Cognitive skill) ประกอบด้วย 1.1) การพูด (Speaking) หมายถึง การสื่อสารและการกระจาย ข้อมูลการใช้สิ่งแวดล้อมดิจิทัลเพื่อความเชื่อมโยงกับผู้อื่น เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้และนวัตกรรม การสร้างเครือข่ายและการ

มีส่วนร่วม (Participation) 1.2) การตั้งใจฟัง (Active Listening) เป็นการสร้างความร่วมมือ (Collaborative) วัฒนธรรมย้อนกลับ และเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น 1.3) การเรียนรู้จริง (Active Learning) การเตรียมการในทรนศนะดิจิทัลใหม่เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยใช้เทคโนโลยีที่แตกต่าง ขับเคลื่อนวิธีคิดโดยเทคโนโลยี 1.4) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ผู้นำต้องประเมินสภาพแวดล้อมดิจิทัลและใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในองค์กร

2) ทักษะส่วนบุคคล (Interpersonal Skill) 2.1) การต่อรอง (Negotiation) ผู้นำต้องสร้างข้อตกลงโดยทั่วไปเพื่อใช้กับทุกคนในองค์กรเพื่อสร้างความร่วมมือและการทำงานในแนวคิดใหม่ๆ 2.2) การชักชวน (Persuasion) เป็นการสร้างการเรียนรู้และนวัตกรรมในองค์กรในการเปิดโอกาสให้มีแนวคิดดิจิทัล (Digital Mindset) 2.3) การรับรู้สังคม (Social Perception) ผู้นำเข้าใจวิธีการเตรียมคนในองค์กรเพื่อการเข้าร่วม (Participation) ในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล 3) ทักษะกลยุทธ์ (Strategic Skill) ประกอบด้วย 3.1) วิสัยทัศน์ (Visioning) ผู้นำสร้างวิสัยทัศน์ วัฒนธรรม นวัตกรรม การมีส่วนร่วมและความร่วมมือ 3.2) การประเมินระบบ (Evaluation System) และการประเมินผลลัพธ์ (Solution Appraisal) เป็นการประเมินโดยใช้เครือข่ายภายในและภายนอกในการสื่อสาร 4) ทักษะด้านธุรกิจ (Business Skill) ผู้นำบริหารจัดการโดยใช้ทักษะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเงิน พัสดุ การวิเคราะห์ และการใช้เทคนิคต่างๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีตามที่เหมาะสมขององค์กร

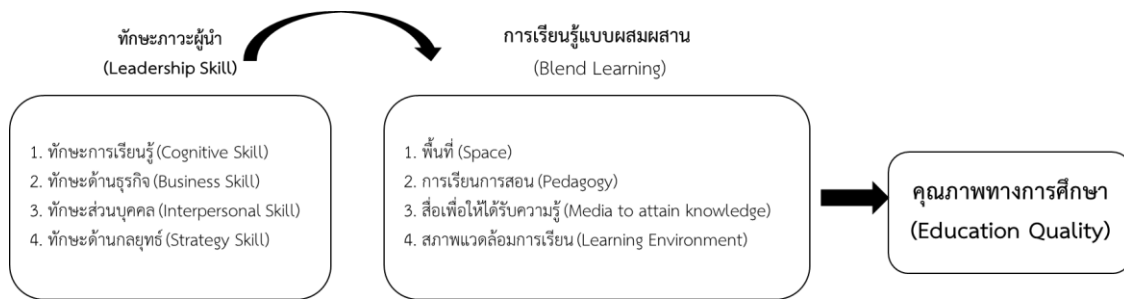
ส่วน Galvis (2018) อธิบายองค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) มีดังนี้ 1) การมีพื้นที่ (Space) เป็นพื้นที่ในการเรียนซึ่งหน้า (Face-to-Face) การเรียนแบบออนไลน์ที่เป็นอัตโนมัติ (Online and Autonomous) ที่ใช้ในการเรียนสำหรับผู้เรียนและผู้สอนในการมีปฏิสัมพันธ์ทางเนื้อหา (Content intellectual) 2) การเรียนการสอน (Pedagogy) ทั้งที่เป็นแบบดั้งเดิมและการดัดแปลงโดยมุ่งเน้นที่กลุ่มครูและนักเรียน 3) สื่อเพื่อให้ได้ความรู้ (Media to Attain Knowledge) โดยการนำเสนอกิจกรรมปฏิสัมพันธ์โดยใช้สื่อ การสร้างประสบการณ์ในการเรียนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ได้แก่ การสร้างเครือข่ายในการเรียนทั้งส่วนบุคคล บ้าน และห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) นอกจากนี้ Friesun (2012) ได้สรุปการเรียนแบบผสมผสาน ว่าเป็นการผสมผสานของเทคโนโลยี การสอน และภาระงาน ซึ่ง Tshabala et al (2014) เสนอแนวคิดของ Blended Learning ว่าเป็นคำที่เกิดขึ้นจาก 2 คำได้แก่ การผสมผสาน (Blend) และการเรียน (Learning) ซึ่งหมายถึงการผสมผสานของสิ่งของการเรียนเพื่อดูดซึมความรู้ใหม่ และนักวิชาการหลายคนจึงได้สรุปการเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ว่าเป็นการเรียนซึ่งหน้า (Face-to-Face) และเทคโนโลยี (Technology) ที่เป็นการผสมด้วยกลยุทธ์ในวิธีการสอน โดยความร่วมมือและการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมในการเรียน (Soeriro et al, 2012)

Nell & Cant (2014) ได้อธิบายถึงคุณภาพการศึกษา (Education Quality) มุ่งเน้นที่องค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ มุมมองในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (Perspective of Administrations), การรับรองมาตรฐาน (Accreditors), การกำหนดนโยบาย (Policy Makers), ผู้กำหนดข้อบังคับ (Legislators) และผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เพราะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำให้เกิดคุณภาพสถานศึกษา ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องพิจารณาจากผลสำรวจของผู้เรียนและผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญ (Kalayci & Basaran, 2014) เพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ของสถานศึกษาจะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนของสถานศึกษา จำนวนนักเรียน คุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม George et al (2018) อธิบายการศึกษาว่าเป็นการบริการ (Service) ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ ดังนั้น คุณภาพไม่สามารถวัดเฉพาะผลลัพธ์ แต่จะต้องวัดกระบวนการบริการด้วย คุณภาพการศึกษาด้านการบริการจึงมุ่งเน้นที่หัวข้อสำคัญดังนี้ 1) ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) ว่าเป็นครูที่มีพรสวรรค์และแรงจูงใจที่ดีในการเป็นครู 2) การบริการอุปกรณ์การเรียนการสอน (Material Resource) มีอาคารสถานที่ที่ดี อุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย มีเครื่องมือเฉพาะทาง มีห้องสมุดที่คลาสิกและแบบดิจิทัล

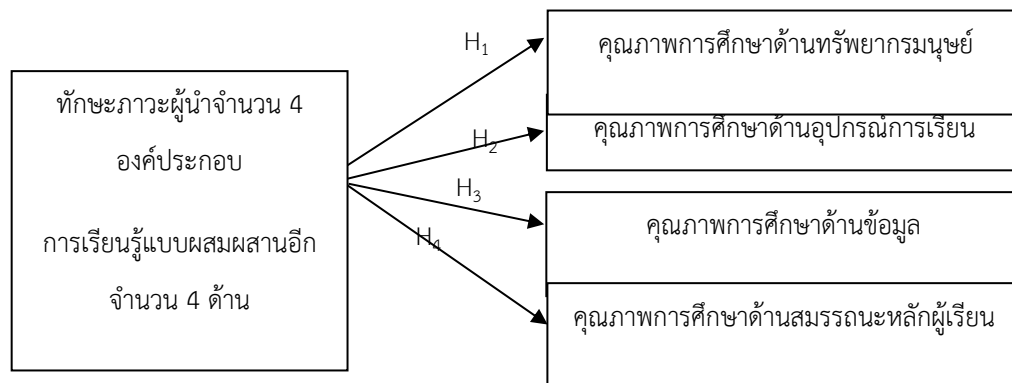
3) พยากรณ์ข้อมูล (Information Resource) โรงเรียนมีหลักสูตรทันสมัยและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบันตามแนวโน้มความต้องการของตลาด กระบวนการสอนมุ่งเน้นที่ลักษณะของผู้เรียน 4) ทรัพยากรการเงิน (Financial Resource) มีการจัดการทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายทางการศึกษา

ดังนั้นทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานอาจมีผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยได้ทุกด้าน

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 2 สมมติฐานวิจัย

จากภาพประกอบผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

H₁ ทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

H₂ ทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์อุปกรณ์การเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

H₃ ทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ข้อมูลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

H₄ ทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์สมรรถนะหลักของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

2.1) เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยของทักษะภาวะผู้นำ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และคุณภาพทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14

2.2) เพื่อศึกษาความแตกต่างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของลักษณะทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานกับคุณภาพทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14

2.3) เพื่อศึกษาอิทธิพลองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานที่สามารถพยากรณ์ต่อคุณภาพทางการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14

2.4) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพทางการศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14

วิธีวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยนี้พัฒนาแบบสอบถามจำนวน 55 ข้อจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และคุณภาพการศึกษาแล้วนำไปสร้างเป็นข้อคำถามแล้วนำไปทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้ค่าความตรงเชิงโครงสร้างตามค่า KMO ที่ .91, .79 และ .83 กับได้ผลทดสอบความเชื่อมั่นที่ค่า Cronbach's Alpha ที่ .95, .86 และ .91 รวมถึงมีความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง .32-.80 หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้อำนวยการข้าราชการครู สำนักงานศึกษาธิการภาค 14 ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ จำนวน 7,527 คนจาก 1,489 โรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยเชิงปริมาณนี้ตามตารางของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คนแต่ผู้วิจัยเลือกที่เก็บข้อมูลเพิ่มขึ้นเป็น 400 เพื่อป้องกันปัญหาเกี่ยวกับความผิดพลาดในระหว่างการเก็บข้อมูล ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ วิเคราะห์ความแปรปรวนหลายทาง และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (วีระศักดิ์ จินารัตน์, 2564)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

6.1) ผลวิจัยพบว่า ลักษณะทักษะภาวะผู้นำอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้งภาพรวมและปัจจัยองค์ประกอบที่ค่าเฉลี่ย 4.06 (SD. 46) และจัดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ 4.14 (SD. 45) ทักษะด้านธุรกิจ 4.12 (SD. 52) ทักษะส่วนบุคคล 4.02 (SD. 51) และทักษะกลยุทธ์ 3.96 (SD. 51)

กับผลวิจัยพบว่า ลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสานตามความเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 อยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 3.64 (SD. 42) ยกเว้นปัจจัยองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 3.29 (SD. 58) นอกจากนั้นมีค่าเฉลี่ยระดับมากเรียงจาก การเรียนการสอน 3.95 (SD. 45) พื้นที่ 3.74 (SD. 46) และสื่อให้ความรู้ 3.58 (SD. 57)

และผลวิจัยพบว่า ลักษณะคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 3.48 (SD. 48) และอยู่ในระดับมากสององค์ประกอบคือ ทรัพยากรมนุษย์ 3.70 (SD. 53) และข้อมูล 3.62 (SD. 53) ส่วนองค์ประกอบด้านอุปกรณ์การเรียน และสมรรถนะหลักผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ย 3.44 (SD. 60) กับ 3.16 (SD. 76)

6.2) ผลวิจัยพบว่า ทักษะภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับปานกลางกับคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .52$ เช่นเดียวกันกับการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่า r เท่ากับ .66

และผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำกับองค์ประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับน้อยถึงปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า r ระหว่าง .41-.67

ทักษะการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับพื้นที่ การเรียนการสอน สื่อให้ความรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยมีค่า r ระหว่าง .34-.66

ทักษะด้านธุรกิจมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับพื้นที่ การเรียนการสอน สื่อให้ความรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยมีค่า r ระหว่าง .33-.65

ทักษะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับพื้นที่ การเรียนการสอน สื่อให้ความรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยมีค่า r ระหว่าง .39-.65

และทักษะด้านกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับพื้นที่ การเรียนการสอน สื่อให้ความรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยมีค่า r ระหว่าง .38-.67

รวมถึงผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำด้านทักษะการเรียนรู้มีความแปรปรวนร่วมกันกับทักษะด้านธุรกิจต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่า F เท่ากับ 2.81 (Sig. 000) รวมถึงมีความเป็นไปได้ที่เกิดเหตุการณ์นี้ที่ระดับร้อยละ 99

ขณะเดียวกันที่ องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำด้านทักษะส่วนบุคคลมีความแปรปรวนร่วมกันกับทักษะด้านกลยุทธ์ต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่า F เท่ากับ 7.23 (Sig. 000) รวมถึงมีความเป็นไปได้ที่เกิดเหตุการณ์นี้ที่ระดับร้อยละ 100 กับมีสัมประสิทธิ์ที่ $R^2 = .72$

และผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความแปรปรวนร่วมกันต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพการศึกษาได้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าทดสอบ F ที่ 5.05 (Sig. 000) รวมถึงมีความเป็นไปได้ที่จะเหตุการณ์เช่นนี้ได้ร้อยละ 100 ที่ค่าสัมประสิทธิ์ $R^2 .82$

นอกจากนี้แล้วผลวิจัยยังพบเพิ่มเติมอีกว่า องค์ประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีด้านการเรียนการสอนและสื่อให้ความรู้มีความแปรปรวนร่วมกันต่อค่าเฉลี่ยคุณภาพการศึกษาได้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าทดสอบ F ที่ 3.71 (Sig. 000) รวมถึงมีความเป็นไปได้ที่จะเหตุการณ์เช่นนี้ได้ร้อยละ 100 ที่ค่าสัมประสิทธิ์ $R^2 .73$

6.3) ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล และพื้นที่ โดยมีอิทธิพลในการพยากรณ์ร่วมกันที่สัมประสิทธิ์ $R^2 .48$ กับมีความคลาดเคลื่อนค่อนข้างสูงที่ .38 รวมถึงมีผลทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนตามค่า Durbin-Watson ที่ 2.01 กับมีความแปรปรวนตามค่า F ที่ 69.91 แสดงความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับในสมมติฐานข้อที่ 1

และผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาด้านอุปกรณ์การเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านสื่อให้ความรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการเรียนการสอน โดยมีอิทธิพลในการพยากรณ์ร่วมกันที่สัมประสิทธิ์ $R^2 .35$ กับมีความคลาดเคลื่อนค่อนข้างสูงที่ .48 รวมถึงมีผลทดสอบความ

เป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนตามค่า Durbin-Watson ที่ 1.54 กับมีความแปรปรวนตามค่า F ที่ 40.82 แสดงความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับในสมมติฐานข้อที่ 2

กับผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาด้านข้อมูล ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านทักษะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และพื้นที่ โดยมีอิทธิพลในการพยากรณ์ร่วมกันที่สัมประสิทธิ์ R^2 .31 กับมีความคลาดเคลื่อนค่อนข้างสูงถึง .43 รวมถึงมีผลทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนตามค่า Durbin-Watson ที่ 1.72 กับมีความแปรปรวนตามค่า F ที่ 33.90 แสดงความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับในสมมติฐานข้อที่ 3

รวมถึงผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาด้านสมรรถนะหลักผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านทักษะด้านกลยุทธ์ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทักษะด้านธุรกิจ และทักษะการเรียนรู้ โดยมีอิทธิพลในการพยากรณ์ร่วมกันที่สัมประสิทธิ์ R^2 .30 กับมีความคลาดเคลื่อนสูงถึง .64 และมีผลทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อนตามค่า Durbin-Watson ที่ 1.10 กับมีความในการอธิบายความแปรปรวนได้ที่ค่า $F = 24.53$ (Sig. 000) ซึ่งแสดงความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความคลาดเคลื่อนไม่เป็นอิสระต่อกันทำให้อำนาจการพยากรณ์ร่วมกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามผลทดสอบค่า t ของค่าคงที่ 1.35 (Sig. 176) จึงปฏิเสธต่อสมมติฐานข้อที่ 4

6.4) ผลวิจัยพบว่ามีแนวทางพัฒนาตามรูปแบบของสมการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาจำนวน 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านอุปกรณ์การเรียนรู้ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านข้อมูล และ 4) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านสมรรถนะหลักของผู้เรียน โดยแต่ละแนวทางมีองค์ประกอบการพัฒนาทั้งระหว่างทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทั้งนี้แต่ละแนวทางมีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านสมรรถนะหลักของผู้เรียน

จากผลวิจัยที่สรุปได้พบว่า 1) ทักษะภาวะผู้นำกับการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการศึกษา และนั่นหมายความว่าถ้าทักษะภาวะผู้นำ และการเรียนรู้แบบผสมผสานได้รับการพัฒนามากขึ้นย่อมต้องส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ในทิศทางเดียวกัน ดังเช่นผลวิจัยของ Sitnikor (2011) พบว่า ภาวะผู้นำที่ดีเป็นความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้นำที่สร้างความแตกต่างทางการศึกษาให้แก่สถานศึกษามีผลเชิงบวกต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและผลกระทบต่อการนำเสนอบริการการสัมมนาที่ดี เพิ่มคุณค่าให้แก่ผู้เรียน รวมถึงผลวิจัยของ Friesun (2012) ยืนยันว่า การออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ดีจะเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนทั้งแบบซึ่งหน้าและออนไลน์ในด้านเนื้อหา การสืบค้นข้อมูล และความยืดหยุ่นสะดวกสบายในการเรียน และการนำเสนอสิ่งแวดล้อมในการเรียนจะมีผลบวกต่อการเข้าร่วมและผลการเรียนของนักเรียนซึ่งนำไปสู่คุณภาพการศึกษา ในขณะที่ทักษะภาวะผู้นำและการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ย่อมต้องมีความหมายที่สำคัญว่า ผู้นำสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำของตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะที่แสดงผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังที่ Yildiz (2005) สรุปผลการวิจัยว่า คุณภาพของภาวะผู้นำ (Leadership Quality) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อครูผู้สอนและผู้เรียนรวมไปถึงคุณภาพการศึกษา (Tarman, 2012)

จากผลวิจัยที่สรุปได้พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น การพัฒนาความรู้ความสามารถในการนำเอาเทคนิคการใช้เทคโนโลยี และสื่อดิจิทัลมาช่วยครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะหลัก

ของผู้เรียน ทั้งผู้บริหารและครูจำเป็นต้องอาศัยการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกับการปฏิบัติงานด้านอื่น เช่น การสร้างเครือข่ายการเรียนการสอน และการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนได้ทั้งที่บ้านพักหรือจากโรงเรียน เช่นที่ Gyampoh et al (2020) ได้กำหนดทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีในสถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องมีทักษะด้านการสอน (Pedagogical Skill) เป็นทักษะในการใช้แอปพลิเคชัน (Application) และแพลตฟอร์ม (Platform) รวมถึงสื่อสังคมต่างๆ เช่น WhatsApp, Google Classroom, Zoom โดยมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์ ตอบคำถามต่างๆทางออนไลน์ ทำนองเดียวกันกับ Mumford et al (2007) ที่ได้อธิบายว่า ทักษะของภาวะผู้นำได้รับอิทธิพลจากความสามารถในการเรียนรู้ (Cognitive Experience) บุคลิกภาพ (Personality) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Abilities to Control Emotions) การกำหนดเอกลักษณ์และคุณค่า (Identity and Value) บริบทของวัฒนธรรม (Cultural Context) และประสบการณ์ส่วนบุคคล (Personal Experience) กับที่สำคัญปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียน

จากผลวิจัยที่สรุปได้นี้พบว่า แนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำกับการเรียนรู้แบบผสมผสานให้มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 ประกอบด้วย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล และพื้นที่ โดยเฉพาะการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย การจัดฝึกอบรมการเรียนการสอนส่วนตัวหรือการพัฒนาเครือข่ายการสอน การฝึกอบรมทักษะการจัดการเรียนการสอนทั้งที่อยู่ทำงานหรือที่บ้าน กับการลงทุนสร้างห้องเรียนเสมือนจริงให้ได้ภายในโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางดิจิทัล (Digital Environment) ในโลกเสมือนจริง (Virtual World) และโลกแห่งความเป็นจริง (Real World) ทำให้ขอบเขตการผลิตจะต้องเพิ่มความรวดเร็ว (Velocity) และคุณภาพ (Quality) (Stock et al., 2018 และ David & Anna, 2015) นอกจากนี้ Jolliffe et al (2012) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อมูล (Information) เทคโนโลยี (Technology) และการสื่อสาร (Communication) เป็นเครื่องมือในการนำส่งการศึกษาไปสู่สังคม การใช้เทคโนโลยี ICT ที่เหมาะสมในกระบวนการเรียนการสอนจึงต้องมีทักษะ (Skill) ในการใช้ประโยชน์ของสภาพแวดล้อมเสมือนจริง (Virtual Environment) เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Education Quality)

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านข้อมูล และประกอบด้วยการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการพัฒนาพื้นที่ เช่น การศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน (On - site) Online การจัดการเรียนรู้ผ่านโทรทัศน์ (On-air) และการจัดการเรียนรู้แบบการเยี่ยมบ้าน (On - hand) รวมไปถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน(On - site)โดยผสมกับรูปแบบอื่นๆ คือการเรียนรู้ออนไลน์ (On-air) การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์(Online) การจัดการเรียนรู้แบบการเยี่ยมบ้าน (On - hand) ที่สอดคล้องทั้งบริบทของผู้เรียนกับวัฒนธรรมสถานศึกษาแต่ละแห่ง และเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Galvis (2018) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการเรียนอย่างพิเศษที่เป็นทั้งออนไลน์และเรียนแบบซึ่งหน้าโดยมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ Soeriro et al (2012) ยืนยันว่า การออกแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ดีจะเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนทั้งแบบซึ่งหน้าและออนไลน์ในด้านเนื้อหา การสืบค้นข้อมูล และความยืดหยุ่นสะดวกสบายในการเรียน และการนำเสนอสิ่งแวดล้อมในการเรียนจะมีผลบวกต่อการเข้าร่วมและผลการเรียนของนักเรียนซึ่งนำไปสู่คุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและฝ่ายบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปปรับแผน และนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำกับการเรียนรู้

แบบผสมผสานให้มีผลต่อคุณภาพการศึกษาทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนประกอบด้วย 1) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านทรัพยากรมนุษย์ 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านอุปกรณ์การเรียน 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านข้อมูล และ 4) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านสมรรถนะหลักของผู้เรียน นอกจากนั้นแล้วยังนำไปใช้พัฒนาในรูปแบบของการจัดกิจกรรม โครงการกับการทำวิจัยในสถานศึกษามากขึ้นทั้งนี้เพื่อให้ได้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- Busch, D.S., Griffis, R., Link, J.S. & Abrams, K. (2016). Climate science strategy of the US National Marine Fisheries Service. *Marine Policy*, 74, 58-67.
- Das, R. Faculty, Department of Education, Cotton University, das.rumpadas.rumpa02@gmail.com.
The Attitude of students and teacher towards blended learning at the elementary level. *Ilkogretim Online-Elementary Education Online*, Year, 20(5), 245-257. Retrived from <http://ilkogretim-online.org> doi:10.17051/ilkonline.2021.0523
- Friesun, N. (2012). *Blended learning designates the range of possibilities presented by combining Internet and digital media with established classroom forms that require the physical co-presence of teacher and student*. Report: Defining Blended Learning
- Galvis, A.H. (2018). Supporting decision-making processes on blended learning in higher education: literature and good practices review. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 15, 25-38. <https://doi.org/10.1186/s41239-018-0106-1>
- George, K.M., Selvin, E., Pankow, J.S., (2018). Sex differences in the association of diabetes with cardiovascular disease outcomes among African-American and white participants in the Atherosclerosis Risk in Communities Study. *Am J Epidemiol*, 187(3), 403–410.
- Guzmán, V., Muschard, B., Gerolamo, M., Kohl, H., Rozenfeld, H. (2020). Characteristics and Skills of Leadership in the Context of Industry 4.0. *Science Direct Procedia Manufacturing*, 43, 543-550.
- Gyampoh, A. O., Ayitey, H. K., Fosu-Ayarkwah, C., Ntow, S. A., Akossah, J., Gavor, M., & Vlachopoulos, D. (2020). Tutor perception on personal and institutional preparedness for online teaching-learning during the COVID-19 crisis: The case of Ghanaian Colleges of Education. *African Educational Research Journal*, 8, 511–518. <http://doi.org/10.30918/AERJ.83.20.088>
- Jolliffe, A., Ritter, J., Stevens, D. (2012). *The Online learning hanbook: developing and using web-based learning*. Routledge, eBook ISBN: 9780203062432
- Kalayci, N., & Basaran, M. (2014). A Combined Approach Using Multiple Correspondence Analysis and Log-linear Models for Student Perception in Quality in Higher Education. *Procedia Economics and and Finance*, 17, 55-62.

-
- Mumford, T., Campion, M., & Morgeson, F. (2007). The Leadership Skills Strataplex: Leadership Skill Requirements across Organizational Levels. *Leadership Quarterly*, 18, 154-166.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.leaqua.2007.01.005>
- Nell, C.E., & Cant.M. C. (2014). Determining student perceptions regarding the important service features and overall satisfaction with the service quality of a higher education institution. *Management*, 19(2), 63-87.
- Soeiro, D., Dias de Figueiredo, A. & Ferreira, J.A.G. (2012). Mediating Diversity and Affection in Blended Learning: a Story With a Happy Ending. *Electronic Journal of e-Learning*, 10(3). 46-58.
- Steer, L. Ghanem, H. & Jalbout, M. (2014). *Arab youth: Missing Educational Foundations for a productive life: The center for education at the Brookings institution: Washington, DC, USA, 2014: p.16*
- Stock, B.C., Andrew L.J., Eric J.W., Andrew C.P., Donald L.P., & Brice X.S. (2018). *Analyzing mixing systems using a new generation of Bayesian tracer mixing models*. Published online 2018 Jun 21.
 doi: 10.7717/peerj.5096
- Tarman, B. (2016). "Innovation and Education." *Research in Social Sciences And Technology*, 1(1), 77-97.
- Tshabalala, M., Ndeya-Ndereya, C.N. & van der Merwe, T. (2014). Implementing blended learning at a developing university: Obstacles in the way. *Electronic Journal of e-Learning*, 12(1), 101-110
- Yıldız, S.M. (2005). *Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında algılanan hizmet kalitesi düzeyini ölçmeye yönelik kalite ölçeği*, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 10 (4), Ankara.
- UNESCO (2019). *Defending the ‘right to the city’: How cities include migrants and refugees in and through education*. Retrieved form <https://en.unesco.org/gem-report/taxonomy/term/210>, Access to 15/08/2020
- UNESCO (2005). *Guidelines for Inclusion*. Ensuring Access to Education for All France.

บทความวิจัย

**การเปรียบเทียบรูปแบบการสอนของเดวิส และการสอนแบบปกติที่มีต่อทักษะการเคลื่อนไหว
ของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 จังหวัดบุรีรัมย์**

บาล ชะใบรัมย์ และอมรเทพ วันดี

สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อีเมล: ban.cb@bru.ac.th เบอร์โทร. 087-2407371

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการสอนของเดวิส และการสอนแบบปกติที่มีต่อทักษะการเคลื่อนไหวของเด็กชั้นประถมศึกษา โดยทำการศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 14 คน รวมจำนวน 28 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากนั้นทำการทดสอบก่อนการฝึกและหลังการฝึกด้วยแบบประเมิน TGMD-2 และดำเนินการสอนด้วยวิธีการแบบ แบบปกติ และรูปแบบการสอนของเดวิส ระยะเวลา 8 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสถิติ นอนพาราเมตริก ด้วยวิธีของ Shapiro-Wilk และการทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติ นอนพาราเมตริก ด้วยวิธีของ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนภายในกลุ่มที่ได้รับการสอนในรูปแบบของเดวิส และกลุ่มที่ได้รับการสอนในรูปแบบการสอน แบบปกติพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนในรูปแบบของเดวิส และกลุ่มที่ได้รับการสอนในรูปแบบการสอน แบบปกติพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสอนของเดวิส, การสอนแบบปกติ, ทักษะการเคลื่อนไหว

(Received: April 1, 2021; Revised: May 12, 2022; Accepted: May 21, 2022)

A COMPARISON OF DAVIES AND TRADITIONAL INSTRUCTIONAL MODEL FOR THE MOBILITY SKILLS IN THIRD-GRADE STUDENTS OF TESSABAN 3 SCHOOL, BURIRAM PROVINCE

Ban Chabairam, Amorntheap Wandee

Faculty of Education (Physical Education), Buriram Rajabhat University

E-mail: ban.cb@bru.ac.th tel. 087-2407371

Abstract

The research aims to compare Davies and Traditional instructional Model for the mobility skills of primary school children. The study enrolled 28 students, who were divided into 2 groups of 14 each. Group 1 was learned by Davies, and group 2 was learned by traditional instructional Model. All students were third-graders at Tessaban 3 School, Buriram Province, during the academic year 2021's first semester. Subjects were selected by a specific sampling method. All subjects were tested by TGMD-2 assessment in pre and post-learning. Protocol instructional methods were 3 weeks (9 hours). Data were analyzed by mean, standard deviation, non-parametric test by Shapiro-Wilk and testing differences with non-parametric statistics by Wilcoxon signed ranks test method.

The results showed that 1) The differences between pre and post-learning within groups in the form of Davies and traditional instructional model were statistically significant at level .05 2) The differences in the test between group 1 (Davies' Learning) and group 2 (Traditional instructional model) in the post-test were statistically insignificant at level.05.

Keywords: *Davies instructional model, Traditional instructional model, mobility skills*

บทนำ (Introduction)

ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555-2559 โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 เด็กทุกคนได้รับบริการในการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยมีนโยบายเร่งรัดเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนารอบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง เนื่องจากประเด็นปัญหา 3 ประเด็น ประเด็นแรก เด็กจำนวนมากยังมีพัฒนาการไม่สมวัยและไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ ประเด็นที่สอง จากข้อมูลของสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร พบว่ามีเด็กที่มีความเสี่ยงพัฒนาการล่าช้า ร้อยละ 13 มีเด็กได้รับการประเมินพัฒนาการ ร้อยละ 24 และมีเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการจำนวน ร้อยละ 19 และประเด็นสุดท้ายคือยังขาดการใช้สื่อ/กิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555)

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษานั้น มุ่งให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมถึงสติปัญญา พร้อมทั้งการมีสุขภาพ สมรรถภาพทางกาย และมีทักษะทางด้านกีฬา อันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข แต่ยังคงมีผู้เรียนบางคนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติหรือเคลื่อนไหวให้ถูกต้องได้และทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ในด้านทักษะการเคลื่อนไหวหากไม่ได้รับการพัฒนาในทักษะด้านนี้จะส่งผลต่อการฝึกด้านต่างๆ (ศรีณภัทร แวมะมิง และคณะ, 2563) ทั้งที่อยู่ใน

ทักษะพื้นฐานของกีฬาจึงทำให้ยากต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา อีกทั้งยังกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก ซึ่งหากเด็กไม่ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน หรือได้รับโอกาสน้อย จะส่งผลให้เด็กขาดความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและเพียงพอต่อการเจริญเติบโต (Oliver, Schofield, and Kolt, 2007; Williams et al., 2008)

ปัจจุบันพบว่าการสอนพัฒนาทักษะปฏิบัติที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนคือ รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies เป็นรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติมุ่งพัฒนาความสามารถด้านทักษะ ปฏิบัติของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ แบบปกติ โดยองค์ประกอบของรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ นั้น เดวิส (Davies (1971) อ้างถึงใน นัฐพล สุขเสาร์ (2554) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติการกระทำ หรือการแสดงออกต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบที่สามารถช่วยผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านทักษะพิสัยได้ สรุปว่ารูปแบบการเรียนของเดวิส เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาความสามารถในด้านการปฏิบัติ หรือการแสดงออก ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้หลักการ วิธีการที่แตกต่างกันออกไป ส่วนใหญ่นั้นจะประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก และฝึกฝนทักษะย่อย ๆ แล้วค่อยเชื่อมโยงกันเป็นทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จเร็วขึ้น ซึ่งทักษะย่อย ๆ ของเดวิสมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นสาธิตทักษะ เพื่อต้องการให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมทั้งหมด ตั้งแต่ต้น จนจบ และเป็นไปตามธรรมชาติ ครูควรชี้แนะ ให้คำแนะนำในขั้นนี้ เพื่อให้เกิดความสนใจในผู้เรียน
2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมทั้งหมด และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามอย่างช้า ๆ
3. ขั้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อย โดยที่ไม่มีการสาธิต หากมีการติดขัดในขั้นตอนใด ผู้สอนจะให้คำชี้แนะ พร้อมทั้งช่วยแก้ไข และการเรียนในทักษะย่อยในขั้นนี้จะทำแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนครบ
4. ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้ ผู้สอนแนะนำให้รู้วิธีว่าทำอะไรให้สมบูรณ์ มีความสวยงาม ใช้เวลาน้อยที่สุด เป็นต้น

5. ขั้นการเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ ให้สมบูรณ์และเกิดความชำนาญ

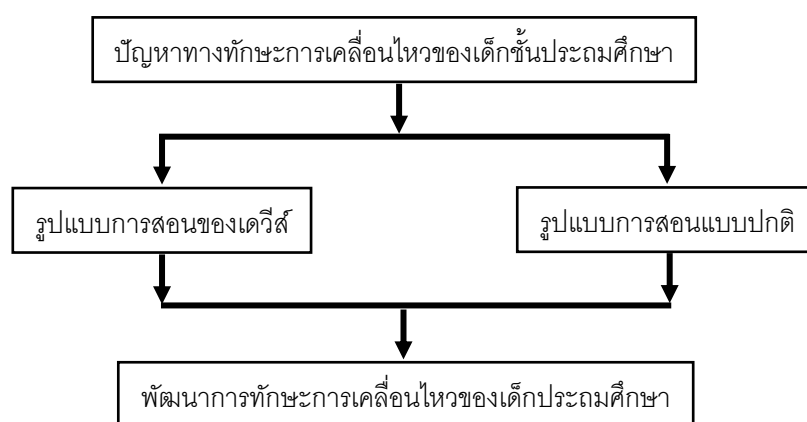
เมื่อปฏิบัติกิจกรรมย่อย ๆ จนเกิดความชำนาญแล้ว ผู้เรียนจะเกิดทักษะการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ แต่ขณะเดียวกันการสอนทางพลศึกษาที่พบมากคือการสอน แบบปกติ หรือการสอนแบบ 5 ขั้นตอนของแอร์บอด กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวถึงการสอนพลศึกษา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ซึ่งได้แก่การให้เด็กเข้าแถว สำรวจรายชื่อนักเรียนและให้อบอุ่นร่างกายให้พร้อมเพื่อจะให้ทำการฝึกกิจกรรม
2. ขั้นอธิบายและการสาธิต ได้แก่ ครูอธิบายสิ่งที่นักเรียนจะต้องทำเพียงสั้นๆ แล้วแสดงตัวอย่างให้ดูการสาธิต ได้แก่ ครูอธิบายสิ่งที่นักเรียนเป็นผู้สาธิต ครูและนักเรียนร่วมกันสาธิต
3. ขั้นฝึกหัด แบ่งกลุ่มให้นักเรียนฝึกกิจกรรมต่าง ๆ โดยทั่วถึงแบบฝึกอาจจะกำหนดให้แต่ละกลุ่มฝึกทักษะแต่ละอย่างแล้วหมุนเวียนกันไป หรือจะใช้วิธีการเหมือน ๆ กันทั้งหมดก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการสอนแต่ละชนิด
4. ขั้นนำไปใช้ ได้แก่การนำเอาทักษะต่างๆจากที่นักเรียนได้เรียนไปแล้วนั้นนำมาทดลองใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเล่น เกมแข่งขัน

5. ^{ชั้น}ขั้นสรุปและประเมินผล ได้แก่การสรุปผลการเรียนจากบทเรียนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเองให้เกิดสุนทรีย์ อาจจะมีการวัดผลประเมินผลหลังจากนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมไปแล้วว่าได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์หรือไม่อย่างไร

ปัจจุบันการสอนพลศึกษาอาจแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นเตรียม ขั้นอธิบาย ขั้นสาธิต และขั้นการสอบวัดผล อาจทำได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจ เพื่อพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวของนักเรียน โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในระหว่างรูปแบบการสอนของเดวีส์ กับรูปแบบการสอน แบบปกติ เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในทักษะปฏิบัติอื่น ๆ ในทางการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการสอนของเดวีส์ และการสอนแบบปกติที่มีต่อทักษะการเคลื่อนไหวของเด็กชั้นประถมศึกษา โดยทำการศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในระหว่างรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์ กับรูปแบบการสอน แบบปกติ รายละเอียดมีดังนี้

1. ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 14 คน (รูปแบบการสอน แบบปกติ) และ กลุ่มทดลอง 14 คน (รูปแบบการสอนของเดวีส์) รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 28 คน คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power กำหนด ค่าขนาดของอิทธิพล (Effect size) เท่ากับ 0.9 และค่าอำนาจการทดสอบ (Power of the test) เท่ากับ 0.6 และดำเนินการชี้แจงกับนักเรียนว่าการทดสอบที่เกิดขึ้น ไม่มีผลใด ๆ ต่อคะแนนในรายวิชา โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก

1. เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3

2. มีความสนใจเข้าร่วมในการวิจัย

เกณฑ์การคัดออก

1. ไม่สามารถเข้าร่วมการเรียนมากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของเวลาเรียนรวมทั้งหมด
2. มีการทุจริตในการทำแบบทดสอบ
3. เกิดเหตุสุดวิสัยจนทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยต่อไปได้ เช่น ประสบอุบัติเหตุ มีอาการป่วย เป็นต้น
4. ทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 8 สัปดาห์ ของกิจกรรมการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน จะดำเนินการประเมิน 12 ทักษะ ซึ่งประกอบด้วย การเคลื่อนไหวที่ 6 ทักษะ และการควบคุมอุปกรณ์ 6 ทักษะ ซึ่งทั้ง 12 ทักษะนั้นจะเป็นการประเมินการพัฒนาของกล้ามเนื้อใหญ่ ด้วยแบบทดสอบ แบบทดสอบแบบประเมิน TGMD-2 มีความน่าเชื่อถือได้ $r = 0.91$ (Ulrich, 2000 อ้างถึงใน ณัฐิกา เฟ็งลี, 2562)

5. ปฏิบัติกิจกรรมการสอนในรูปแบบของเดวิส ในกลุ่มทดลอง และการสอน แบบปกติ ที่ผ่านการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยประเมินความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 โดยแต่ละรูปแบบจะใช้ 1 แผนการเรียนรู้ 1 แผนต่อ 1 สัปดาห์ จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตารางของโรงเรียน

5.1 กิจกรรมการสอนในรูปแบบของเดวิส ดำเนินการสอน แบบปกติ ประกอบด้วย 1) ขั้นสาธิตทักษะ 2) ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะย่อย 3) ขั้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5) ขั้นเชื่อมโยงทักษะย่อย (Davis, 1977 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2553)

5.2 กิจกรรมการสอนในรูปแบบแบบปกติ ประกอบด้วย 1) การเตรียมหรือขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) การสอน 3) การฝึกหัด 4) การนำไปใช้ และ 5) ขั้นการสรุป (กรมวิชาการ, 2545)

นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับการจัดการเรียนการสอนในเรื่องเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 1) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายขณะอยู่กับที่โดยการยืน 2) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายขณะอยู่กับที่โดยการนั่ง 3) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายขณะเคลื่อนที่โดยการวิ่ง 4) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายขณะเคลื่อนที่โดยการกระโดด 5) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบอุปกรณ์โดยการเดิน 6) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบอุปกรณ์โดยการยืน 7) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบอุปกรณ์โดยการวิ่ง และ 8) การฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบอุปกรณ์โดยการกระโดด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

6. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม จากนั้นจึงสรุปผลและอภิปรายผลตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.1 โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power 3.1.9.7

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้วิธีการสอนในรูปแบบของเดวิส

- 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้วิธีการสอนในรูปแบบ แบบปกติ
3. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
  - 3.1 แบบประเมินทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน จำนวน 12 ทักษะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

  1. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลทั่วไป ในกลุ่มตัวอย่าง
  2. ทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) ของข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน โดยวิธีของชาปิโรวิลค์ (Shapiro-Wilk Test) เมื่อขนาดของกลุ่มตัวอย่างน้อยกว่าจำนวน 50 คน (Ghasemi and Zahediasl, 2012)
  3. วิเคราะห์ความแตกต่างก่อนและหลังภายในกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ โดยการทดสอบค่าที (Dependent t-test)
  4. วิเคราะห์ความแตกต่างก่อนและหลังระหว่างกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ โดยการทดสอบค่าที (Independent t-test)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusion and Discussion)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

1. การทดสอบการแจกแจงปกติของข้อมูลพบว่า ข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในก่อนเรียนและหลังเรียนในกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นข้อมูลจึงมีการแจกแจงแบบปกติ (ตารางที่ 1) จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยสถิติพาราเมตริก
2. ผลคะแนนข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานของกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ ในหลังเรียนมีคะแนนของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานมากกว่าก่อนการเรียน ในของแต่ละกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2)
3. ผลคะแนนข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานของกลุ่มรูปแบบของเดวิส ในหลังเรียนมีคะแนนมากกว่ากลุ่มรูปแบบแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 ผลของการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution)

ข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน	ก่อนเรียน		p-value	หลังเรียน		p-value
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
รูปแบบของเดวิส						
การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (Locomotor)	16.57	4.42	.434	23.07	2.95	.679
ทักษะการควบคุมอุปกรณ์ (Object control)	13.29	3.24	.306	18.93	2.06	.140
พัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor quotient)	29.86	7.39	.557	42.00	4.47	.067
รูปแบบ แบบปกติ						
การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (Locomotor)	15.36	2.17	.873	18.71	2.92	.292
ทักษะการควบคุมอุปกรณ์ (Object control)	11.64	1.74	.218	16.00	1.75	.135
พัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor quotient)	28.00	3.55	.585	34.71	4.20	.064

*p-value $\leq$ .05

ตารางที่ 2 ผลของการทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ

ข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รูปแบบของเดวิส						
การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (Locomotor)	16.57	4.42	23.07	2.95	4.212	.001*
ทักษะการควบคุมอุปกรณ์ (Object control)	13.29	3.24	18.93	2.06	4.943	.000*
พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross motor quotient)	29.86	7.39	42.00	4.47	4.757	.000*
รูปแบบปกติ						
การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (Locomotor)	15.36	2.17	18.71	2.92	11.258	.000*
ทักษะการควบคุมอุปกรณ์ (Object control)	11.64	1.74	16.00	1.75	6.966	.000*
พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross motor quotient)	28.00	3.55	34.71	4.20	10.600	.000*

*p-value $\leq$ .05

ตารางที่ 3 ผลของการทดสอบความแตกต่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ

ข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน	รูปแบบของเดวิส		รูปแบบปกติ		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ก่อนเรียน						
การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (Locomotor)	16.57	4.42	15.36	2.17	2.445	.052
ทักษะการควบคุมอุปกรณ์ (Object control)	13.29	3.24	11.64	1.74	1.670	.107
พัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor quotient)	29.86	7.39	28.00	3.55	2.217	0.63
หลังเรียน						
การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (Locomotor)	23.07	2.95	18.71	2.92	3.929	.001*
ทักษะการควบคุมอุปกรณ์ (Object control)	18.93	2.06	16.00	1.75	4.055	.000*
พัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor quotient)	42.00	4.47	34.71	4.20	4.445	.000*

*p-value $\leq$ .05**อภิปรายผล****การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนในกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบปกติ**

คะแนนข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานของกลุ่มรูปแบบของเดวิส และกลุ่มรูปแบบ แบบปกติ ในหลังเรียนมีคะแนนของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานมากกว่าก่อนการเรียน ในของแต่ละกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกลุ่มรูปแบบการสอนด้วยวิธี แบบปกติ จะเป็นการใช้การสอนด้วยเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยการสาธิต เป็นการสอนที่แสดงหรือกระทำไปพร้อม ๆ กันกับการบอก หรือ อธิบายโดยครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยที่ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง (สนอง อินละคร, 2544) จึงทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กนักเรียนเกิดการพัฒนาการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วีระศักดิ์และคณะ (2557) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่องทักษะพื้นฐานกีฬาฟุตบอลและการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการสอนแบบปกติที่มี แบบปกติสามารถพัฒนาทักษะของนักเรียนได้ ในขณะที่ยวกันกลุ่มที่ได้รับการสอนในรูปแบบของเดวิสพบว่ามีการพัฒนาทางทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเช่นกัน เนื่องจากรูปแบบของการสอนของเดวิสมีลักษณะเด่นในการให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทักษะย่อย ๆ จะเกิดความเคยชินมากขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับทักษะย่อย โดยการเสริมเทคนิคต่าง ๆ เข้าไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้มีการเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เข้าด้วยกัน อีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีความมั่นใจที่จะแสดงความสามารถทางทักษะการเคลื่อนไหวออกมาต่อครูผู้สอนจึงส่งผลให้การเคลื่อนไหวในภาพรวมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมจิต ประทัยงาม และคณะ (2562) การพัฒนาทักษะการว่ายน้ำ โดยใช้รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่ารูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิสสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนได้อย่างชัดเจน

การวิเคราะห์ความแตกต่างของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในระหว่างรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies กับรูปแบบการสอนแบบปกติ

เมื่อดำเนินการสอนพลศึกษา ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 จนครบระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่าคะแนนข้อมูลทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานของกลุ่มรูปแบบของเดวิส มีคะแนนมากกว่ากลุ่มรูปแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนื่องจากรูปแบบการสอนของเดวิสมีความมุ่งเน้นไปที่ทักษะปฏิบัติย่อย และมีการทำซ้ำจนเกิดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการเสริมเทคนิควิธีสำหรับการปฏิบัติที่มีความถูกต้อง พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้มีการเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เข้าด้วยกัน อันเป็นไปตามทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory) (ทิตนา แคมมณี, 2549) จึงทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางทักษะได้มากกว่าการเรียนการสอนแบบปกติที่มีเพียงการฝึกหัดที่ได้รับมาจากการสาธิตแล้วนำไปใช้เลย จึงขาดการฝึกฝนซ้ำ ๆ ในทักษะย่อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประเดิมชัย เถาแก้ว (2562) ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับจินตภาพที่มีผลต่อความสามารถในการโยนลูกเบตองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนมีความสามารถในการโยนลูกเบตองเพิ่มขึ้นในหลังการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การนำการสอนทักษะปฏิบัติในรูปแบบของเดวิส สามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติ การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การฝึกทักษะที่ถูกต้อง เพื่อการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรแก่การนำไปปรับใช้สำหรับครูผู้สอนพลศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีทดลองจัดการเรียนการสอนทางทักษะปฏิบัติในรูปแบบอื่น เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบให้ได้รูปแบบการสอนที่มีความหลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กรพัฒนายิ่ง.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ณัฐภา เพ็งลิ. (2562). ผลของโปรแกรมทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวของเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 47(3), 196 – 216.
- นัฐพล สุขเสาร์. (2554). *การใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสในรายวิชาระบบเครือข่ายเบื้องต้น วิทยาลัยเทคนิคสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2549). *ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเดิมชัย เถาแก้ว. (2562). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสร่วมกับจินตภาพที่มีผลต่อความสามารถในการโยนลูกเบตองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรศักดิ์ ศรีสมุทร, ทศนา ประสานตรี และมนตรี อนันต์รักษ์. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพลศึกษา เรื่อง ทักษะพื้นฐานกีฬาฟุตบอลและการควบคุมอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค JIGSAW กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 4(3), 114 – 123.

- ศรีณภัทร์ แวมะมิง, นงนภัสส์ มากชูชิต และชุติมา ทศโร. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติ เรื่อง ร่องเงา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 8(1), 1-20.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555-2559* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สนอง อินละคร. (2544). *เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สมจิต ประทัยงาม, นพเรศวร์ ธรรมศรีณกุล, เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์ และอรธิดา ประสาร. (2562). การพัฒนาทักษะการว่ายน้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โดยใช้รูปแบบทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*. 3(2). 43 – 52.
- Davis, K. (1977). *Human Behavior at Work*. New York : McGraw-Hill.
- Ghasemi, A., & Zahediasl, S. (2012). Normality tests for statistical analysis: a guide for non-statisticians. *International journal of endocrinology and metabolism*, 10(2), 486.
- Oliver, M., Schofield, G. S., Kolt, G. K., & Schluter, P. J. (2017). Pedometer accuracy in physical activity assessment of preschool children. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 10(5): 303-10.
- Ulrich, D. A. (2000). *The test of gross motor development* (2nd ed.). Austin, TX: Pro-ed.
- Williams, D. M., Dunsiger, S., Ciccolo, J. T., Lewis, B. A., Albrecht, A. E., & Marcus, B. H. (2008). Acute affective response to a moderate-intensity exercise stimulus predicts physical activity participation 6 and 12 months later. *Psychology of sport and exercise*, 9(3), 231-245.

บทความวิจัย

การศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0

พระศรีรัชมงคลบัณฑิต, แหวนทอง บุญคำ, กำธร เพี้ยเอี้ย,

วิธวินท์ ภาคแก้ว และนิคม ปาทะวงศ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: jowkoonarun101@gmail.com เบอร์โทร. 089-6925059

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและพฤติกรรมการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนไทย ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปีและเพื่อสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 9,140,544 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 440 คน การรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม จำนวน 440 ชุด และเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 20 คน การวิเคราะห์ผลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์ห้วงวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง จำนวน 270 คน และเพศชาย จำนวน 170 คน โดยมากเฉลี่ยมีอายุระหว่าง 15-17 ปี จำนวน 297 คน และโดยมากศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 158 คน พฤติกรรมการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนไทย ที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.94 S.D.= 0.56) องค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.91 S.D. = 0.50) ปัญหาการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.91 S.D. = 0.50) และนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.96 S.D. = 0.46)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเยาวชน, นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนา

(Received: April 4, 2022; Revised: April 5, 2022; Accepted: April 9, 2022)

THE STUDY OF INNOVATION AND EDUCATION TECHNOLOGY DEVELOPMENT FOR CREATIVE LEARNING OF BUDDHISM THAI YOUTH 4.0

Phrasrirajamongkolpandit, Waenthong Boonkham, Kamthon PiaEia,

Vitawin Pagkaew and Nikom patawong

Mahamakutbuddhistuniversity

jowkoonarun101@gmail.com, 089 692 5059

Abstract

The objective of research aim to study was to study the basic information and learning behaviors of Buddhism among Thai youths. Who are between the ages of 15-24 years to study the body of knowledge about Buddhism among the youth to study the problems of learning Buddhism among youths and to create innovation and technology in Buddhism education for youths. The population of the study was 9,140,544 people, the sample group was 440 people. The quantitative research data consisted of 440 people, and the qualitatively Focus group were used with 20 people. The results were analyzed using descriptive statistics such as percentage, mean, deviation and processing the data with a statistical computer program. The qualitative data analysis by descriptive synthetic analysis method.

The results revealed that the general data of 270 female respondents and 170 male respondents, most of whom were aged 15-17 years, were 297 people, most of whom were studying at the secondary school level 6, the number of 158 people. Elementary information and learning behavior in Buddhism of Thai youth aged between 15-24 years. The results showed that the mean was moderate ($\bar{X} = 2.94$ S.D. = 0.56). The body of knowledge about Buddhism among youth aged 15-24 years. Overall, it was at a moderate level ($\bar{X} = 2.91$ S.D. = 0.50). The Problems in learning Buddhism among youths aged 15-24 were at a moderate level ($\bar{X} = 2.91$ S.D. = 0.50) and innovation and technology for learning Buddhism for Thai youths. Overall, it was at a moderate level ($\bar{X} = 2.96$ S.D. = 0.46).

Keywords: *learning behavior, learning Buddhism, innovation and technology*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT: งานวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลงได้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และการให้ความช่วยเหลือจาก มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย และสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.)และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ที่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อให้ดำเนินการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเยาวชน เป็นการสืบทอดพระศาสนาและทำให้เยาวชนมีหลักปฏิบัติที่ดีในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมั่นคง และยั่งยืน ตามกรอบการพัฒนาของประเทศ ดังที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบภาระงานของมหาวิทยาลัย คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนานักศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้อ่านตรวจทานเพื่อปรับแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด ที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่ให้คำปรึกษาแนะนำและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ความอนุเคราะห์ช่วยตรวจแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์งานวิจัยเกิดความสมบูรณ์ในครั้งนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยญาณสังวรที่ได้ช่วยประสานงานให้ความสะดวกต่อคณะวิจัยรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ คุณค่าของงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาต่อคุณพระรัตนตรัย พ่อแม่ ครู อาจารย์ทุกรูป/ท่าน ที่ได้ประสิทธิ ประสพวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา อนึ่ง ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะนำเอาจุดบกพร่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเยาวชนมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้พระพุทธศาสนาคงอยู่คู่สืบต่อไปตราบนานเท่านาน

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นยุทธศาสตร์ชาติดับแรก ยุทธศาสตร์ชาติ 2561 มีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, 2561) ยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งพัฒนาประกอบความอยู่ดีของประชาชนไทยกับการพัฒนาความสามารถด้านการแข่งขันรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการกระจายรายได้เป็นหลัก ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เข้าสู่โลกของการแข่งขัน อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม ซึ่งมีทั้งความหลากหลายด้านชีวภาพกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้โดยมีมิติด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการ ให้บริการของภาครัฐเป็นแกนกลาง (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, 2561) กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการดำเนินการ และ ให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน เป็นกระทรวงหลักที่ต้องร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อน สำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานในการจัดและการส่งเสริมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และ กำกับดูแล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนวัยเรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิปัญญา และมีนวัตกรรม ตามความคาดหวังของประเทศ และได้มีการประกาศกฎกระทรวง การ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นการสร้างนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญ ซึ่งลักษณะ พงษ์ภูมิ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ได้กล่าวว่าปัจจุบันปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมเมือง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการใช้ความรุนแรงเป็นต้น ทั้งนี้เมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้วแก้ปัญหาไม่ได้ก็หันเข้าหายาเสพติด ใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่งในการแก้ปัญหาตนเอง นำไปสู่การเกิดปัญหาทางสังคมอื่นๆ อีกหลายประการตามมา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อให้วัยรุ่นได้มีสติพิจารณาปัญหาต่างๆ อย่างรอบคอบก่อนที่จะดำเนินการใดๆ จะเป็นทางเลือกหรือเป็นทางออกที่ดีประการหนึ่ง แต่ในปัจจุบันการเรียนรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนายังเป็นเรื่องที่วัยรุ่นในสังคมไทยยังเข้าถึงได้ยากอยู่ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาวัยรุ่นของไทยในปัจจุบัน มีสาเหตุจากการเรียนรู้ของวัยรุ่นที่ก่อเกิดมาเรื่อยๆ นับแต่เด็กสามารถรับรู้ได้จากการสัมผัสทั้ง 5

ต่อสิ่งที่ล้อมรอบตัวเขา การแก้ไขปัญหา การพัฒนาวัยรุ่นให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชาติในอนาคตจึงต้องแก้ไขที่ สิ่งที่เป็นตัวสื่อให้เขาสัมผัสได้ เริ่มจากคนที่ใกล้ชิดเขามากที่สุด และค่อยขยายออกไปไกลตัวขึ้น ซึ่งพ่อ แม่ คือบุคคลสำคัญที่สุดที่จะหล่อหลอมเด็กให้เติบโตมาอย่างเข้มแข็ง และมีภูมิด้านทานต่อสิ่งเร้าที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เด็กบางคนไม่ได้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และครอบครัว แต่เขาสามารถเติบโตมาอย่างเข้มแข็ง ดำเนินชีวิตในทางที่เหมาะสมที่ควร ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า มองเห็นคุณค่าของตนเอง และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่อยู่รายล้อมเขา หากเขาได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างดี ปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราต้องหันกลับมาศึกษาความรู้ในชีวิตจริงที่มีใช้การนำความรู้ทางตำรามาเปรียบเทียบกับเพื่อค้นหาชีวิตของเด็กวัยรุ่นคนหนึ่งว่าสูงหรือต่ำกว่ามาตรฐาน และตัดสินว่าวัยรุ่นคนนั้นไม่ดี ซึ่งการศึกษาย้อนกลับถึงภูมิหลัง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการของการเรียนรู้ชีวิต ปัจจัยภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรูปแบบการเรียนรู้หลักพระพุทธศาสนาในมิติต่างๆ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ และนำมาวางเป็นแนวปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหาวัยรุ่นให้ตรงกับสาเหตุ เป็นประโยชน์ต่อทุกคนต่อไป

ด้วยปัญหาดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจะเป็นสิ่งสำคัญในการเยียวยาหรือแก้ปัญหาของเยาวชนได้ดีประการหนึ่งหากเราสามารถทำให้เขาได้เรียนรู้และเข้าใจในการนำแนวคิดและแนวปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ จึงต้องการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีหน้าที่บริหารจัดการในการแก้ปัญหาของวัยรุ่น ที่เป็นปัญหาของสังคมทำให้เกิดความสับสนวุ่นวาย มีผลกระทบต่อตัวของวัยรุ่นเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ซึ่งปัญหานี้ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ ตลอดถึงเป็นแนวทางการศึกษาเรียนรู้ของเยาวชนทั่วไป เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขแบบยั่งยืนต่อไป

บททวนวรรณกรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า "เยาวชน" ไว้หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส(ราชบัณฑิตยสถาน. 2525) ขณะที่องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายสากลของคำว่า เยาวชนเป็นคนหนุ่มสาว คือ เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปีและอาจกล่าวได้ว่าเยาวชนเป็นคนที่อยู่ในช่วงชีวิตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมนอกจากนี้แล้วเยาวชนยังถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่ต้องได้รับการดูแลเอาใจจากคนในครอบครัวอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้มีชีวิตที่เจริญเติบโต และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้ เพราะฉะนั้นกลุ่มเยาวชนจึงควรค่าแก่การพิจารณาศักยภาพโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และความรู้ที่ได้เหมาะสมด้วยเช่นกัน

เยาวชนไทยที่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพอันจะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นและความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จึงกำหนดคุณลักษณะเด็กและเยาวชนไว้เพื่อเป็นเกณฑ์วัดเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา ดังนี้ 1. มีความผูกพันในครอบครัว ภาควุฒิจำนในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น 2. มีสุขภาพและพละนาถยเข้มแข็ง และรู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด 3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรมคุณธรรม และมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย 4. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภูมิใจในการทำงานสุจริต 5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 - 2564. 2559) ขณะเดียวกันที่ ประเทศไทย 4.0 คือ ประเทศไทยที่ขับเคลื่อนด้วยสังคมและเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อหลุดพ้น กับดักการเป็นประเทศรายได้ต่ำ ถึงปานกลางสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง อย่างไรก็ตามการที่ประเทศจะสร้างผลผลิตในเชิงนวัตกรรมได้

นั้นต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้และทักษะเฉพาะหลายด้านอันนำไปสู่คำถามที่ว่า เราต้องสร้างคนไทยที่มีคุณลักษณะอย่างไรจึงจะสามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นไปตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศคือการศึกษาซึ่งผู้ที่ได้รับการศึกษาและเป็นอนาคตของชาติก็คือเยาวชนนั่นเอง

วิจารณ์ พานิช. (2556) กล่าวว่า เยาวชนไทยแลนด์ 4.0 เป็นช่วงวัยของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เกิดมาบนสังคมที่ไหลเททางวัตถุและเทคโนโลยี โดยเป็น Gen Y และ Gen Z ซึ่งมีความถนัดด้านเทคโนโลยี และเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีได้ดีกว่ากลุ่มคนรุ่นอื่น โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายกับการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทั้งจากการทำงานและการประกอบกิจกรรมอื่นในสังคม เช่น การเรียน หรือความสามารถในการทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ภาวะโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างยืดยาว ทำให้เกิดปัญหาที่ทำให้เยาวชนไทย ต้องปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่อง 3 R 7 C และ 2 L เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ที่จะนำพาประเทศไปสู่สังคมที่ยั่งยืน เมตต์ เมตต์การุณจิต (2556) ให้ความหมายว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ เพื่อไปสู่ความเจริญก้าวหน้าหรือความทันสมัยที่มั่นคงยั่งยืนด้วยความชอบธรรม แต่ยังคงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมนั้น ๆ โดยไม่ลืมรากเหง้าของตัวเองสำหรับการพัฒนาประเทศจะมีขอบข่ายครอบคลุมทุกระบบและบริบททั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม ความมั่นคงและรวมถึงการพัฒนาการบริหารด้วย อย่างไรก็ตามบางครั้งมนุษย์ก็เร่งการพัฒนาในอัตราที่เร็วกว่าธรรมชาติที่ค่อยเป็นค่อยไป

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นที่ยอมรับในยุคปัจจุบันและในยุคที่หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความจำเป็นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงาน การบริหารงานและการตัดสินใจ ซึ่งในหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในวงการธุรกิจ อุตสาหกรรมและการศึกษา ต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่ดีโดยมีกระบวนการจัดการผ่านคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ นับตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ การประมวลผล การเรียกใช้และการสื่อสารสารสนเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศมีนัยการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญหรือประโยชน์ของเทคโนโลยีไว้ดังนี้ 1) ช่วยให้นักศึกษามีความสะดวกสบายขึ้น 2) ช่วยให้เราทันสมัย 3) ช่วยประหยัดเวลา และ 4) ช่วยในการทำงาน (ออนไลน์) และนวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตามเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต เหล่านี้

กระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ (1) การประดิษฐ์คิดค้น เป็นขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาและการคิดค้นเพื่อกำหนดรูปแบบนวัตกรรมที่ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาความเป็นไปได้ตามหลักการที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างและพัฒนานวัตกรรม เป็นขั้นตอนการจัดทำนวัตกรรมตามรูปแบบที่กำหนด จากขั้นตอนที่ 1 สำหรับวิธีพัฒนานวัตกรรมอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งวิธีที่ได้รับความนิยมและได้รับความเชื่อถือ คือ การทดลองเพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และ (3) การยอมรับและนำนวัตกรรมไปใช้ เป็นขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรมที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้น และนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมปกติ (สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย) ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นแอปพลิเคชันในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ เป็นการประดิษฐ์คิดค้น แนวคิด หรือระบบ รูปแบบให้เกิดขึ้นใหม่ หรือ

ปรับแก้ให้เกิดความแปลกใหม่ แม้ว่าบางอย่างจะเป็นรูปแบบเดิมๆ แต่เมื่อนำนวัตกรรมมาปรับใช้ ก็กลายเป็นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา เพื่อให้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงผู้เรียนได้ง่ายด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ผู้เรียน อยากเรียน มีความกระตือรือร้น ความอยากรู้ อยากเห็น ในแนวใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ระบบการศึกษาที่นำนวัตกรรมเข้ามารวม ทำให้สิ่งที่มีอยู่เดิม กลับกลายเป็นสิ่งใหม่เกิดขึ้นและกลายเป็นสิ่งที่ไม่ล้าสมัย

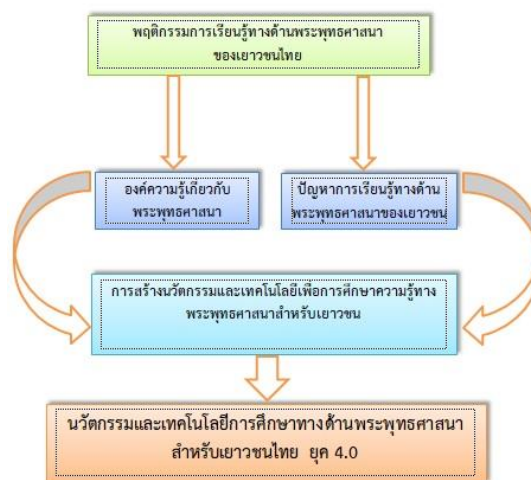
เทคโนโลยีการศึกษา คือการผสมผสานความคิด ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานระหว่างคนกับเครื่องมือและวัสดุ อย่างมีระบบโดยมีวัตถุประสงค์ในการ พัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงทำให้เทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นการประยุกต์เอาบุคคล องค์กร กระบวนการและผลผลิตของเทคโนโลยีทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการ รวมถึงหลักการทางด้านจิตวิทยา มาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการจัดการ การบริหารและการปรับปรุงการเรียนการสอน สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าโลกกำลังเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อ การปรับปรุงทุกระบบในสังคมรวมไปถึงการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นต่อการตอบสนองความต้องการทั้งในระดับปัจเจกบุคคลไปจนถึงความต้องการในระดับโลก และด้วยเหตุนี้สถาบันทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาความพร้อม ผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาที่เน้นตัวผู้เรียนอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีสภาพจริงทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ดังนั้นในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องสร้างหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมความรู้และทักษะต่อกับโลกและเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก โรงเรียนควรเป็นสถานที่ใช้เป็นศูนย์รวมการประสานระหว่าง ครู และผู้เรียนในการติดต่อกับชุมชนและสังคม ครูในสภาพแวดล้อมใหม่นี้จะเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยลงและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนจัดการเรียนรู้ข้อมูลด้วยตนเองมากขึ้น จะทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนความรู้เป็นภูมิปัญญาของตนเองการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีมีการเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาและการควบคุมตนเอง ผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และตระหนักรู้สิ่งต่างๆ ได้ทั่วโลก

การศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้เป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืนสู่การปฏิรูปการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคม ที่จะนำความสุขสงบและความและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้นๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว จิตใจก็ย่อมสูงส่ง มีความสะอาด และสว่างในจิตใจ จะทำงานใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีคุณค่ามีประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดี อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ พระศาสนา ขณะที่การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการประเมินผลเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการเรียนรู้และตัวผู้เรียน นอกจากนี้แล้วยังพบว่า การนำเอาความรู้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ ส่วนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการบริหาร

งบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารทั่วไป และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก 2. ปัญหาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความไม่รู้ไม่เข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม การบริหาร ทั้งด้านบริหารวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้แล้ว การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของสมอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1. รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของสมองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีประกอบด้วยหลัก 5 ด้าน คือ ด้านสนามพัฒนาสมอง ด้านห้องเรียนเปลี่ยนสมอง ด้านพลิกกระบวนการเรียนรู้แบบ BBL ด้านการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกและใบงาน ด้านการใช้สื่อวัตกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของสมอง ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วน Martha et al (2018) ได้กล่าวว่า เปรียบเทียบความคิดที่ซับซ้อนของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ซึ่งมาจากการออกแบบระบบนิเวศที่เกิดขึ้นใหม่ กับการคิดแบบเดิมๆ สำหรับยุคอุตสาหกรรม โดยดึงข้อมูลเชิงลึกเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นไปสู่การเติบโตที่น่าโดยนวัตกรรม เราสรุปด้วยบทสรุปของการค้นพบที่สำคัญ นัยเชิงปฏิบัติและเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป ขณะที่ Roberto et al (2020) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของกระบวนการสร้างนวัตกรรมคือแนวปฏิบัติพื้นฐาน: วิธีที่ผู้คนสร้างแนวคิดและแก้ปัญหา ด้าน "การตัดสินใจ" ของนวัตกรรมคือสิ่งที่นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานเรียกว่า "การออกแบบ" มนุษย์ตัดสินใจในกระบวนการสร้างนวัตกรรม Marko et al (2020) กล่าวว่า แทนที่จะสนับสนุนเพียงการวิจัยและพัฒนาและการเสริมสร้างระบบนวัตกรรม ปัจจุบันจุดเน้นของนโยบายนวัตกรรมกำลังเปลี่ยนไปสู่การจัดการกับความท้าทายทางสังคมด้วยการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคม แนวโน้มเฉพาะในยุคที่เกิดขึ้นใหม่ของนโยบายนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้คือการแสวงหาภารกิจด้านนวัตกรรมที่ท้าทาย

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและพฤติกรรมการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนไทย ที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี
3. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี
4. เพื่อสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี

วิธีวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ในพื้นที่ทั้ง 4 ภาคของประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 9,140,544 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียน (สุ่มแบบง่าย) ได้แก่ ภาคเหนือจำนวน 2 โรงเรียน ภาคกลางจำนวน 3 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 3 โรงเรียน และภาคใต้จำนวน 2 โรงเรียน และได้กลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ในประเทศไทยจำนวน 440 คน โดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่าง จากวิธีการคำนวณของ Yamane (1967) ขนาดตัวอย่างได้กำหนดที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (0.05) การคำนวณขนาดตัวอย่างได้จากสมการโดยที่ n คือ ขนาดตัวอย่าง (Sample size) ที่ศึกษา N คือขนาดประชากร (Population size) ในพื้นที่ศึกษา และ e คือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 วิธีการสุ่มตัวอย่างจะเป็นการเลือกตัวอย่างประชากรในพื้นที่ใดในการสุ่มตัวอย่างจะเป็นการสุ่มแบบง่าย (Random Sampling) ซึ่งมีวิธีการสุ่มโดยคำนวณจากฐานจำนวนประชากรเยาวชนไทย ผลจากการคำนวณตามสูตรจะได้เท่ากับ 400 ตัวอย่าง แต่ตัวอย่างที่จะเก็บจริงจะเก็บเพิ่มร้อยละ 10 ซึ่งจะเท่ากับ 440 ตัวอย่าง

วิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เป็นการสุ่มตัวอย่างซึ่งหน่วยตัวอย่างในประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่าง จากประชากรทั้งหมด ซึ่งสะดวกและลำดับการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามโดยไม่เจาะจงคนใดมาก่อนก็สามารถให้ตอบแบบสอบถามและรับการสัมภาษณ์กลุ่ม จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และสถานที่การพัฒนานวัตกรรมและการอบรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสถานที่ของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	จังหวัด	จำนวนประชากร	ตัวอย่างที่คำนวณได้	ตัวอย่างที่คาดว่าจะเก็บ
เหนือ	เชียงใหม่	189,596	28	33
	กำแพงเพชร	92,423	14	19
ใต้	นครศรีธรรมราช	233,638	35	40
	ชุมพร	157,466	35	40
กลาง	กรุงเทพมหานคร	779,666	117	122
	นครปฐม	135,297	20	25
	ตราด	225,742	34	39

ตะวันออก	นครราชสีมา	382,311	57	62
เฉียงเหนือ	ขอนแก่น	267,048	40	45
	บุรีรัมย์	205,971	31	36
รวม		2,669,158	400	400
เยาวชนทั้งประเทศ		9,140,544	400	440

ข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัย มี 2 ประเภท คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่ม การสังเกตพฤติกรรมและการทดสอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0 และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ เช่น พระไตรปิฎก พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ตำรามงคลชีวิต ตำราทางพระพุทธศาสนา วารสารและอื่นๆรวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลผ่านเว็บไซต์ แอปพลิเคชันและสื่อโซเชียลในรูปแบบต่างๆ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามผลการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย การนิยาม ซึ่งมีทั้งคำถามปลายปิด (Closed – ended) และปลายเปิด (Open – ended) แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content validity) และนำไปทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายกันในพื้นที่ๆ ไม่ได้คัดเลือกเข้าทำการวิจัย จำนวน 37 ตัวอย่าง แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข จึงเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา ตอนที่ 3 องค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ตอนที่ 4 ปัญหาการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา ตอนที่ 5 นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา และ ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราวัด 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยถือเกณฑ์ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.50 – 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีข้อคำถามที่ครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้คือ

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ข้อมูลสภาพปัญหาและปัจจัยด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0 และ 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่น (Reliability) แอลฟา (α - Coefficient) ตามสูตรของ Cronbach (สำเร็จ จันทรสุวรรณ์ และสุวรรณ์ บัวทวน, 2537) และความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือการวิจัยทั้งข้อคำถามเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อคำถามเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) ในด้านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ จำนวน 3 คน ส่วนการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) เป็นการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณาและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาโดยพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะใช้ดุลยพินิจพิจารณาความสอดคล้องของ ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ คะแนน -1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแล้วเห็นว่าข้อคำถามนั้นไม่ได้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คะแนน 0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและคะแนน +1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา และความเที่ยงตรง (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม 3) ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถามการวิจัย (Questionnaire) ตามคำแนะนำแล้วผู้วิจัยได้นำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง 4) หลังจากที่ได้แบบสอบถามการวิจัย (Questionnaire) ที่มีความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเยาวชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 37 ชุด ทั้งนี้ เพราะเยาวชนดังกล่าวมีบริบทที่ใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่ของจังหวัดนครปฐม (ซึ่งเป็นพื้นที่ของการวิจัยจริง) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งหมด 5) นำแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 37 ชุด มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Package Software) แล้วนำไปปรับแก้ ซึ่งผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามโดยรวม 0.914 นอกจากนี้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นยังได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วซึ่งมีค่ารวม 0.774 จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามที่ได้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ 6) นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ไปลงพื้นที่เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป 7) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา 8) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม 9) หลังจากที่ได้ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง และ 10) นำแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ไปลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และประมวลผล

งานวิจัยนี้ได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้ 1) มีหนังสือไปถึงโรงเรียนที่คัดเลือกแล้วทั้ง 4 ภาค รวม 10 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ 2) เนื่องจากเป็นช่วงของการระบาดของไวรัสโคโรนา (Covid 19) อย่างรุนแรง ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่ได้สะดวก การส่งแบบสอบถามจึงเป็นการส่งแบบออนไลน์และการสัมภาษณ์ก็ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบสัมภาษณ์ออนไลน์ 3) อธิบายและชี้แจงเทคนิคการเข้าระบบและการรับลิ้งค์ข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์พร้อมทั้งขอความร่วมมือและขอเวลาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยนัดวันเวลาในการส่งข้อมูลแบบสอบถามและวันเวลาสัมภาษณ์กลุ่มล่วงหน้า 4) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามได้ใช้การเก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยอัตโนมัติผ่านแอปพลิเคชัน ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์กลุ่ม จะทำการนัดวันและเวลาในการเข้าระบบพร้อมกันแล้วทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยตรง (Face to face) โดยมีการบันทึกเสียงและภาพของผู้ให้สัมภาษณ์และจดบันทึกรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ หลังจากนั้นก็ถอดข้อมูลเสียงและสรุปข้อมูลที่จัดบันทึกไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ และ 5) นำผลข้อมูลที่ถูกวิเคราะห์แล้วด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ไปดำเนินการสรุป ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่เป็นเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนบรรยายในภาพรวมต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าการเรียนรู้อะไรของพระพุทธศาสนาของเยาวชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$ S.D. = 0.56) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียนในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.27$ S.D. = 1.00) อธิบายได้ว่า การเรียนในห้องเรียนยังเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดของเยาวชน ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาในห้องเรียนสำหรับเยาวชน ควรปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตรสื่อการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยน่าสนใจและสามารถเรียนรู้ได้ง่ายผ่านนวัตกรรมและสื่อต่างๆ ในยุคปัจจุบัน จะทำให้ผลการเรียนรู้อะไรของพระพุทธศาสนาของเยาวชนดีขึ้น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือฟังรายการวิทยุ ($\bar{X} = 2.65$ S.D. = 1.04) อธิบายได้ว่า เยาวชนมักจะชอบเห็นทั้งภาพและฟังเสียง จึงจะสนใจเรียนรู้มากกว่าฟังเสียงบรรยายอย่างเดียว ดังนั้นรายการบรรยายธรรมผ่านรายการวิทยุหรือรายการธรรมะอื่นๆ จึงไม่ได้รับการสนใจจากเยาวชนมากเท่าที่ควร จากผลการวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่ได้จากทัศนคติของเยาวชนที่มีมุมมองตรงกันว่า ผู้สอนหรือครูบางคนรู้หลักธรรมเยอะแต่ไม่มีเทคนิควิธีการสอนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบเมื่อเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาที่เข้าใจยากทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรายวิชาอื่นที่นำเสนอมากกว่าพระพุทธศาสนา เยาวชนบางคนอ่านภาษาบาลีไม่ออกและแปลไม่ได้ ส่วนบางคนอ่านออกแต่แปลไม่ได้ บางคนแปลเนื่องจากภาษาบาลีแล้วยังต้องมาแปลความหมายให้เป็นภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของการเรียนรู้อะไรของพระพุทธศาสนาของเยาวชนประการหนึ่ง เนื้อหาบางส่วนที่นำมาสอนหรืออบรมให้แก่เยาวชนมีความหมายลึกซึ้งเกินไปยากต่อการเข้าถึงความหมาย เป็นเนื้อหาเดิมๆ ทำให้เด็กไม่ค่อยสนใจมีเนื้อหาเยอะบางครั้งคำบาลีเข้าใจยาก เพื่อให้เยาวชนเข้าใจง่ายขึ้นควรปรับเนื้อหาให้มีภาษาบาลีน้อยลง และลดปัญหาด้านเนื้อหาการเรียนยาวและต้องจำเนื้อหาเยอะ ควรคัดเนื้อหาเฉพาะหมวดหมู่ที่จำเป็นง่ายต่อการเข้าใจให้เป็นเนื้อหาสำหรับการเรียนรู้อะไรของเยาวชน ปรับให้เข้ากับยุคสมัยทำให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนทางด้านห้องเรียนพระพุทธศาสนาควรมีสื่อภาพหรือสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ที่สอดคล้องคุณธรรมและจริยธรรม โดยห้องเรียนควรมีสื่อที่ดูแล้วเกิดแรงจูงใจ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนและประการสุดท้ายควรให้ความสำคัญรายวิชาพระพุทธศาสนา ให้มีการประเมินที่มี

น้ำหนักหรือมีค่าหน่วยกิตมากขึ้น ควรปรับให้มีความเหมาะสมเหมือนหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาอื่นๆ ที่เป็นรายวิชาสายสังคม ถ้าหากรายวิชาพระพุทธศาสนามีผลการเรียนที่มีความสำคัญรายวิชาหนึ่ง ก็จะเป็นการกระตุ้นความสนใจที่จะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจหรือสนใจในรายวิชานี้มากขึ้น ส่วนการศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยนั้นได้สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนวัตกรรมการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ มีการฝึกอบรมวิธีการประดิษฐ์สื่อการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยควรมีการจัดอบรมในทุกปี เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ทันสมัยเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มวิชาต่างๆ ด้านการพัฒนาทักษะควรเลือกนวัตกรรมการที่เข้ากับวัยและสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดี และส่งเสริมให้ทำการวิจัยรูปแบบการเรียน การสอนแบบใหม่ๆ เพื่อออกแบบกิจกรรมที่น่าสนใจและด้านการพัฒนาเจตคติควรให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อ โดยสามารถนำเทคโนโลยีมาต่อยอดพัฒนาให้เป็นสื่อการเรียนรู้ สรุปประเด็นได้ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของเยาวชนจะมีการตอบสนองหรือสนใจเรียนรู้ในสิ่งนั้นมากเป็นพิเศษหากเขาได้มองเห็นว่าเป็นเรื่องที่เหมาะกับวัยหรือเข้ากับยุคสมัยที่เขาได้รับรู้และโลกที่เป็นจริงในปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันในลักษณะเป็นรูปธรรมและเป็นเรื่องง่ายรวดเร็วเข้ากับยุคสมัย

ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชน ผลการศึกษาวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.91 S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรื่องศีล 5 หลักการปฏิบัติตนพื้นฐานเพื่อเป็นคนดี ($\bar{X}$ = 3.25 S.D. = 0.94) อธิบายได้ว่า เยาวชนได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศีล 5 ซึ่งถือว่าเป็นหลักจริยธรรมพื้นฐานของการดำรงชีวิตที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือเรื่องความกตัญญูต่อกฎคือการเรียนรู้จักบุญคุณที่บุคคลอื่นกระทำต่อเราและตอบแทนเมื่อมีโอกาส ($\bar{X}$ = 2.93 S.D. = 0.96) อธิบายได้ว่าเยาวชนยังมีความเข้าใจหลักจริยธรรมข้อสำคัญข้อหนึ่งของการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันของคนในสังคมซึ่งในทางพระพุทธศาสนาถือว่าหลักธรรมเรื่องความกตัญญูเป็นเครื่องหมายเบื้องต้นของการเป็นคนดีของบุคคล จากผลการวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่ได้จากทัศนคติของเยาวชนที่มีมุมมองตรงกันว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาของเยาวชน มีองค์ความรู้มากที่สุดคือเรื่องศีล 5 หลักการปฏิบัติตนพื้นฐานเพื่อเป็นคนดี และเรื่องศีล 8 หลักการปฏิบัติตนเป็นคนดีที่ประเสริฐขึ้น โดยองค์ความรู้และความเข้าใจในคำสอนพระพุทธศาสนาผ่านการเรียนที่ปรับใช้โดยสื่อหรือนวัตกรรมที่เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันหรือผ่านการอบรมเป็นต้น ซึ่งเยาวชนให้ความสำคัญในหลักคำสอนที่มีการสอนสอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ได้จริง เข้าใจในแง่มุมของการอ่านธรรมะหรือเรียนแล้วทำให้จิตใจผ่อนคลาย ได้ความรู้สำหรับการเห็นคุณค่าของตนเองว่าควรตั้งเป้าหมายอะไร ได้รู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตหลังจากฟังธรรมะแล้วสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ และทำให้การพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านส่วนที่สำคัญคือผลกระทบที่เกิดขึ้นของ บ้าน วัด สถาบันการศึกษาที่นำไปสู่การได้รับประโยชน์จริงจากการจัดการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขา

ปัญหาการเรียนรู้อทางด้านพระพุทธศาสนาของเยาวชน ผลการศึกษาวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.91 S.D. = 0.50) ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียนพระพุทธศาสนาในชั้นเรียนไม่ค่อยเข้าใจ ($\bar{X}$ = 3.05 S.D. = 1.01) อธิบายได้ว่า การเรียนในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับเยาวชนในการเรียนรู้อพระพุทธศาสนา ส่วนด้านที่เป็นปัญหารองลงมาคือ เนื้อหาไม่เหมาะกับเยาวชน ($\bar{X}$ = 2.99 S.D. = 1.02) อธิบายได้ว่า เนื้อหาเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการเรียนรู้อพระพุทธศาสนาของเยาวชน ดังนั้นจึงควรปรับให้มีเนื้อหาเข้าใจง่ายทั้งด้านการใช้ภาษาและการเชื่อมโยง

พระพุทธศาสนาให้เนื้อหาเข้ากับยุคสมัยปัจจุบันซึ่งเป็นที่สนใจของเยาวชน จากผลการวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่ได้จากทัศนคติของเยาวชนที่มีมุมมองตรงกันว่าปัญหามาจากผู้สอนหรือครูบางคนรู้หลักธรรมเยอะแต่ไม่มีเทคนิควิธีการสอนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบเมื่อเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาที่เข้าใจยากทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรายวิชาอื่นที่น่าสนใจมากกว่าพระพุทธศาสนา ปัญหาอีกประการหนึ่งการสอนเนื้อหาเยอะและยาก เนื่องจากหลักธรรมมากเกินไป และผู้สอนส่วนใหญ่สอนแบบบรรยายเป็นหลักทำให้เข้าใจยาก การเรียนรู้หรือการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาควรให้เข้าใจง่ายเนื้อหากระชับไม่ควรเน้นภาษาบาลีมากเกินไป เนื้อหาที่มีภาษาบาลีมากก็เป็นปัญหาสำคัญของผู้เรียนพระพุทธศาสนาซึ่งเยาวชนโดยมากอ่านภาษาบาลีไม่ออกและแปลไม่ได้ และปัญหาอีกประการคือเนื้อหาบางส่วนที่นำมาสอนหรืออบรมให้แก่เยาวชนมีความหมายลึกซึ้งเกินไปยากต่อการเข้าถึงความหมาย เป็นเนื้อหาเดิมๆ ไม่ได้ถูกปรับให้เข้ากับยุคสมัยทำให้ผู้เรียนรู้สึกความสับสนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้น้อยมาก ส่วนปัญหาด้านสื่อประจำห้องเรียนพระพุทธศาสนา ยังมีสื่อการเรียนน้อย ไม่ว่าจะเป็นสื่อภาพหรือสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ที่สอดคล้องกับคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งยังขาดสื่อหรือนวัตกรรมที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งสามารถเรียนรู้ได้โดยตลอดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พระมหานันท องค์กรศิริ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้เป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืนสู่การปฏิรูปการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นำความสุขสงบของสังคม

ประการสุดท้ายด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชน ผลการศึกษารายงานพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.96 S.D. = 0.46) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสื่อผ่านแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ประวัติพระพุทธเจ้าและพระสาวก ($\bar{X}$ = 3.04 S.D. = 0.88) อธิบายได้ว่าเยาวชนให้ความสนใจนวัตกรรมประเภทแอปพลิเคชันที่รวมเอาสื่อประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ง่ายเช่นการเปิดผ่านคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนและอุปกรณ์อื่นๆ ที่สามารถเชื่อมต่อกับโซเชียล เป็นการเรียนรู้ที่กำลังเป็นที่นิยมในยุค 4.0 เข้าถึงง่าย เข้าใจง่ายสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่วนรองลงมาคือนวัตกรรมประเภทแอปพลิเคชันนำเสนอสื่อสำหรับการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$ = 3.01 S.D. = 0.94) อธิบายได้ว่าอธิบายได้ว่าเยาวชนให้ความสนใจนวัตกรรมประเภทแอปพลิเคชันที่รวมเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ง่ายสามารถเชื่อมต่อกับโซเชียลเช่นเว็บไซต์เป็นต้นซึ่งปัจจุบันยังเป็นที่นิยมของการค้นคว้าและการศึกษาหาความรู้ที่หลากหลาย จากผลการวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่ได้จากทัศนคติของเยาวชนที่มีมุมมองตรงกันว่านวัตกรรมควรให้ความสำคัญสองด้านคือด้านเนื้อหาควรมีการบูรณาการเนื้อหาของสื่อให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมือนวิชาการทั่วไปที่ ด้านลักษณะของนวัตกรรม ควรเป็นสื่อการเรียนที่สามารถสอนหรือเรียนรู้ได้ตลอดเวลาใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อกลางในการเรียนธรรมะเช่นเว็บไซต์เป็นที่รวบรวมความรู้ในทางพระพุทธศาสนาที่หลากหลายสามารถเข้าศึกษาด้วยตนเองได้ หรือให้ทำเป็นคลิปสอนธรรมะสั้นๆ ที่น่าสนใจและเข้าใจง่าย สื่อนิทานหรือการ์ตูนแอนิเมชันที่มีภาพสวยๆ เชิงคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับคุณธรรมที่ผู้เรียนสามารถอ่านเนื้อหาและฟังเนื้อหาที่บรรยายอัตโนมัติโดยไม่ต้องอ่านเอง ดังนั้น ลักษณะเนื้อหาของสื่อหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนในยุค 4.0 นี้ ควรนำเสนอในเรื่องที่ใกล้ตัวมีเนื้อหาที่ปรับเข้ากับยุคปัจจุบัน ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจได้ง่าย เข้าถึงง่าย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลาไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียนอาจเป็นรูปแบบของเกมส์ที่สอดคล้อง

ธรรมะ แอปพลิเคชันต่างๆ จากผลการวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัย สุทธิวรรณ ดันตริจนางค์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า โลกกำลังเปลี่ยนแปลง ระบบการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับประชาคมโลก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ปัญหาของเยาวชนหรือนักเรียนในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาจากครูผู้สอนมีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะด้านวิชาพระพุทธศาสนาทำให้เกิดปัญหาด้านการสอนและการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน ดังนั้น นโยบายของกระทรวงหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายการบรรจุแต่งตั้งตำแหน่งผู้สอนเฉพาะสาขาด้านพระพุทธศาสนาโดยตรง
- 2) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรปรับหลักสูตรทางด้านพระพุทธศาสนาให้เป็นรายวิชาสำคัญรายวิชาหนึ่งเหมือนรายวิชาสามัญทั่วไป
- 3) กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรมการศาสนาโดยมหาเถรสมาคม ควรมีนโยบายร่วมกันปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรในรายวิชาทางพระพุทธศาสนา โดยให้มีเนื้อหาที่จำเป็นต่อการสามารถนำไปใช้หรือปฏิบัติได้ง่ายสำหรับเยาวชนและควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายโดยเฉพาะภาษาบาลีควรปรับใช้ให้น้อยลง
- 4) หลักสูตรการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาควรมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและกิจกรรมการฝึกอบรม ธรรมะควบคู่กันไปซึ่งจากผลการวิจัยเยาวชนมีความสนใจในกิจกรรมการอบรมธรรมะที่สื่อให้เห็นว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) การสอนหรืออบรมธรรมะควรนำสื่อโซเชียลการไลฟ์สดผ่านแอปพลิเคชันไปเป็นเครื่องมือการสอนประการหนึ่งซึ่งจะทำให้เยาวชนมีความสนใจมากขึ้น
- 2) จากการวิจัยพบว่านวัตกรรมสำหรับส่งเสริมการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ซึ่งเยาวชนให้ความสำคัญมากที่สุดคือนวัตกรรมประเภทที่เข้าถึงง่าย ใช้งานง่าย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน
- 3) นวัตกรรมประเภทเกี่ยวกับ เทคโนโลยี เกมส์(Game) แอนิเมชัน(animations)และ vr.(Virtual reality) เป็นสิ่งที่เยาวชนในยุคปัจจุบันให้ความสนใจ ผู้สอนควรนำมาประยุกต์แทรกธรรมะหรือคุณธรรม จริยธรรม ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชน
- 4) งานวิจัยนี้ได้สร้างเว็บไซต์ www.dhammasara.com ขึ้นมา เผยแผ่สาธารณะเป็นที่รวบรวมความรู้พระพุทธศาสนาที่หลากหลายสามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั่วไป
- 5.) ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในเรื่องนี้เผยแพร่ไปยังสถานที่ราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา รวมถึงสถาบันสงฆ์ที่มีบทบาทโดยตรงในการอบรมประชาชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาอนันต์ องค์กรศิริ. (2561). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสาร-นวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 2(2), 81-90.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนา: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564*. สำนักงานคณะกรรมการฯ.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)*, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการฯ.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 2843-2854.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ ๒๑*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล. สืบค้น 24 มีนาคม 2564 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/646525>.
- สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย. (2564). *นวัตกรรมทางการศึกษา*. (บทความออนไลน์). สืบค้น 25 ตุลาคม 2564 จาก <https://elearning.sesaoskt.go.th/course/view.php?id=14>
- สำเร็จ จันทสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. (2537). *สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น: ขอนแก่น.
- Hancock, A. (1977). Planning for Educational. Mass Medil.London : Longman. Martha G.Russell, Nataliya V.Smorodinskaya. *Leveraging complexity for ecosystemic innovation Technological Forecasting and Social Change*. 136, 114-131. สืบค้น 27 มีนาคม 2565. จาก <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0040162517316475>.
- Marko P.H, JanssenJoeri, J.H., Simona, W. & Negro, O. (2020). *Mission-oriented innovation systems: Environmental Innovation and Societal Transitions*. 34, 76-79. สืบค้น 27 มีนาคม 2565 จาก <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2210422420300010>.

บทความวิจัย

**ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ
กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

นฤมล เทียวไพบูลย์ และกัลยกิตติ์ กิริติอังกูร

คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 10110

อีเมล : naruemol.teawpaiboon@g.swu.ac.th เบอร์โทร 095-802-4392

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จำนวน 438 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศแตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุ การศึกษา ประเภทพนักงาน ระยะเวลาปฏิบัติงาน หน่วยงานที่สังกัด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ความมั่นคงปลอดภัย องค์การและการจัดการ และการติดต่อสื่อสารมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) โอกาสในการพัฒนาความสามารถ บุคลากรทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน และความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) การได้รับการยอมรับนับถือความสำเร็จในการทำงานความก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงในงาน และการบังคับบัญชา มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรดังกล่าวมีผลต่อประสิทธิภาพ ร้อยละ 30

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อม, คุณภาพชีวิตการทำงาน, แรงจูงใจ, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

(Received: April 25, 2022; Revised: May 12, 2022; Accepted: May 12, 2022)

THE EFFECTIVENESS OF WORK PERFORMANCE OF UNIVERSITY'S STAFFS: A CASE STUDY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY

Naruemol Teawpaiboon and Kanyakit Keerati-angkoon

Faculty of Business Administration for Society Srinakharinwirot University 10110

e-mail: naruemol.teawpaiboon@g.swu.ac.th Tel. 095-802-4392

Abstract

The purpose of this research is to study the efficiency of the work performance of university employees in a case study at Chulalongkorn University. The sample group consisted of 438 university employees. A questionnaire was used as a tool to collect data. The statistics used to analyze the data included frequency values, percentage, mean, standard deviation, a t-test, One-Way ANOVA and multiple regression analysis.

The results of the research found the following: 1) personal factors, such as gender had different performance levels at work with a statistical significance level of 0.05 in terms of age, the highest education level, employee type and working period, affiliated agency and average monthly income. There is no difference in performance with statistical significance at a level of 0.05 2) environment, in terms of security, organization, management and communication affected operational efficiency at a statistically significant level of 0.01 3) quality of work life, opportunities for talent development, social integration or collaboration and the balance between work and personal life affecting operational efficiency at a statistically significant level of 0.01 4) motivation for being respected, success in terms of work progress and responsibility. The nature of the work performed a compensation relationship with relationships with supervisors and colleagues, job security and command affecting the operational efficiency of the variables at a level of 0.01 level, with the effect of 30% operational efficiency.

Keywords: *Environment, Quality of work life, Motivation, Effectiveness of work performance*

บทนำ (Introduction)

จุฬาฯ ครองอันดับ 1 มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในประเทศไทยติดต่อกันเป็นปีที่ 12 (ตั้งแต่ปี 2009) เนื่องจากจุฬาฯ ได้มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจุฬาฯ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพชีวิตของพนักงานเป็นอันดับแรก จุฬาฯ ได้ตระหนักถึงการที่จะสร้างนวัตกรรมผลงานทางวิชาการ หรือคุณประโยชน์ต่าง ๆ นั้น “บุคลากร” คือแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการนำพามหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมายในอนาคต (สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์, 2563)

ทั้งนี้ผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องดูแลเอาใจใส่พนักงาน โดยเฉพาะพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยส่งเสริมและผลักดันให้องค์กรเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงด้านกระบวนการทำงาน

สิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ดี ที่ช่วยเอื้อต่อการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นสิ่งที่ต้องใส่ใจในสิ่งแวดล้อม อันจะส่งผลต่อทัศนคติ สุขภาพอนามัย อารมณ์จิตใจ ของพนักงาน อีกทั้งยังปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยส่งผลต่อการทำงาน ช่วยลดปัญหาการขาดงาน การลาออกจากงาน และเพื่อเป็นการคงคุณภาพและมาตรฐานที่ดีของมหาวิทยาลัยไว้ ผู้บริหารต้องสามารถเข้าถึงความต้องการของพนักงานในองค์กร เพื่อที่จะได้ตอบสนองความต้องการของพนักงานได้อย่างถูกต้อง ทำให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป รวมไปถึงแรงจูงใจที่เป็นตัวกระตุ้นให้พนักงานมีกำลังใจในการทำงาน ทั้งด้านปัจจัยจูงใจ และด้านปัจจัยค้ำจุน เนื่องจากแรงจูงใจดังกล่าวสามารถช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการได้ (ธีรณัย ศิริเลขอนันต์, 2552)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิตการทำงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีผลของการปฏิบัติงานเป็นอย่างไรร่าง ข้อมูลและผลการศึกษานี้ อาจนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนทรัพยากรบุคคล หรือ วางแผนแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงสุด หากองค์กรมีทรัพยากรที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี พนักงานมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี และมีแรงจูงใจที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งผลให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้สอดคล้องต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สามารถทำให้องค์กรเติบโตและขยายตัวได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

บททวนวรรณกรรม

1. แนวคิดสภาพแวดล้อม ความหมายของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้ทำงานในองค์การประกอบไปด้วยทั้งที่มีชีวิต ไม่มีชีวิต สามารถมองเห็นได้หรือไม่สามารถมองเห็น สามารถจับต้องได้และไม่สามารถจับต้องได้ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและที่เป็นนามธรรมซึ่งทำให้เกิดความตึงเครียดต่อการทำงาน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อบุคลากร หากมีความพึงพอใจต่อการทำงานย่อมส่งผลทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้งานมีคุณภาพ นักพฤติกรรมศาสตร์สังเกตพฤติกรรมของมนุษย์ จึงทำให้เกิดความเชื่อเบื้องต้นที่ว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อมนุษย์ มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ สิ่งแวดล้อมที่ว่าอาจเป็นแบบรูปธรรมและนามธรรม เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมก็มีผลผูกพันกับความรูสึกนึกคิดและกิจกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย (นงลักษณ์ มีจรูญสม, 2546)

ความสำคัญของสภาพแวดล้อม กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานที่ทำงานอันเป็นส่วนช่วยในการสร้างผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและยังส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ องค์กรจะบรรลุเป้าหมายผู้จัดการองค์กรต้องตระหนักถึงสภาพแวดล้อมอันจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจและกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร อีกทั้งยังสามารถทำให้องค์กรตอบสนองต่อปัญหาและแผนในอนาคตได้ (อำนาจ ธีระวนิช, 2547)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญในองค์กร สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลให้บุคลากรแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเช่นกัน ดังนั้น ถ้าองค์กรใดมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ก็จะส่งผลให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จ และส่งผลต่อบุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน ความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน

สิทธิส่วนบุคคล คือ การบริหารจัดการที่ให้เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิในการปฏิบัติตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย และแสดงออกในสิทธิร่วมกัน สามารถกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานด้วยกัน ทั้งนี้ต้องได้รับการเคารพในสิทธิของกันและกันอันเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. ความเฉพาะตน ข้อมูลเฉพาะของแต่ละบุคคลในขณะการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับข้อมูลต่างๆ เพื่อการดำเนินงาน บุคลากรจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองได้ ในทางกลับกันบุคลากรก็สามารถปกปิดข้อมูลที่เป็นส่วนสำคัญของตนเองได้เช่นกัน
2. มีอิสระในการสื่อสาร คือ บุคลากรสามารถเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ขั้นตอนการทำงาน รวมไปถึงนโยบายขององค์กรต่อผู้บริหารได้ โดยไร้ความกังวลว่าสิ่งที่พูดไปจะมีผลต่อการพิจารณาความดี ความชอบของตนหรือไม่
3. มีความเท่าเทียมกัน คือ ทุกหน่วยงานย่อมได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกัน ได้รับความเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้าน มีการกระจายงานอย่างยุติธรรม ไม่ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรู้สึกได้รับความไม่ยุติธรรม
4. การเคารพต่อหน้าที่ คือ การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และหน่วยงานของตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ให้เกียรติต่อหน่วยงานและองค์กรของตนเอง

ดังนั้นคุณภาพชีวิตการทำงาน คือ องค์ประกอบโดยรอบองค์การ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ย่อมส่งผลดีต่อองค์การด้วย ทั้งนี้บุคลากรต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์การ การได้รับความคุ้มครอง รวมไปถึงการได้รับการยอมรับ หากบุคลากรรู้สึกพึงพอใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ช่วยส่งผลทำให้องค์การสามารถทำให้มีปริมาณงานที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น และช่วยเพิ่มความผูกพันกับองค์การ ทำให้ลดปัญหาการลาออก และขาดแคลนอัตรากำลังคน สิ่งที่ต้องการควรจัดให้แก่บุคคลในองค์การที่เป็นรูปธรรม เช่น การได้เลื่อนตำแหน่ง การได้รับความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น ความปลอดภัยของสถานที่ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วม หรือหัวหน้างานกับลูกน้อง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสุขในการทำงาน ความมั่นคงของงาน ได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอกับความเป็นอยู่ เหมาะสมกับเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน มีความมุ่งมั่นในหน้าที่และชีวิตตนเอง ทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลผลิตขององค์การ (สุทัศน์ ปญฺสุวรรณ์, 2551)

สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน กล่าวได้ว่า สิ่งซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกของบุคลากร ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น สภาพแวดล้อม สภาพการทำงาน ความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในงาน รวมไปถึงการได้รับการตอบสนองที่ดีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานให้บุคคลนั้นมีความพึงพอใจ ก็ส่งผลทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลดีต่อองค์การด้วยเช่นกัน

3. แนวคิดแรงจูงใจ

แรงจูงใจ (Motivation) คือ การที่ถูกกระตุ้นให้แสดงออกไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านบวกหรือลบ ย่อมส่งผลต่อแรงจูงใจ อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันที่จะทำงาน ทำให้เกิดความก้าวหน้า โดย เฮิร์เบิร์ต จี ฮิลล์ กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจนั้นเกิดจากผลต่างของความต้องการ ความปรารถนา และ ความอยากได้ (Aspiration) กับ ผลสำเร็จ (Achievement) หรือ $Motivation = Aspiration - Achievement$ เมื่อเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ย่อมส่งผลต่อแรงขับเคลื่อนที่มาจากภายในจิตใจของบุคลากร และย่อมส่งผลโดยตรงทำให้บุคลากรเกิดความตั้งใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และส่งผลต่อการขับเคลื่อนการทำงานให้รุกไปข้างหน้า มุ่งตรงต่อความสำเร็จขององค์กร โดย

หนึ่งในทฤษฎีแรงจูงใจที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันคือ ทฤษฎี 2 ปัจจัยที่ได้รับการพัฒนาโดย (Herzberg, 1959)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นแรงขับเคลื่อนที่มาจากภายในจิตใจของบุคลากร และย่อมส่งผลโดยตรงทำให้บุคลากรเกิดความตั้งใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. แนวคิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ความหมายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

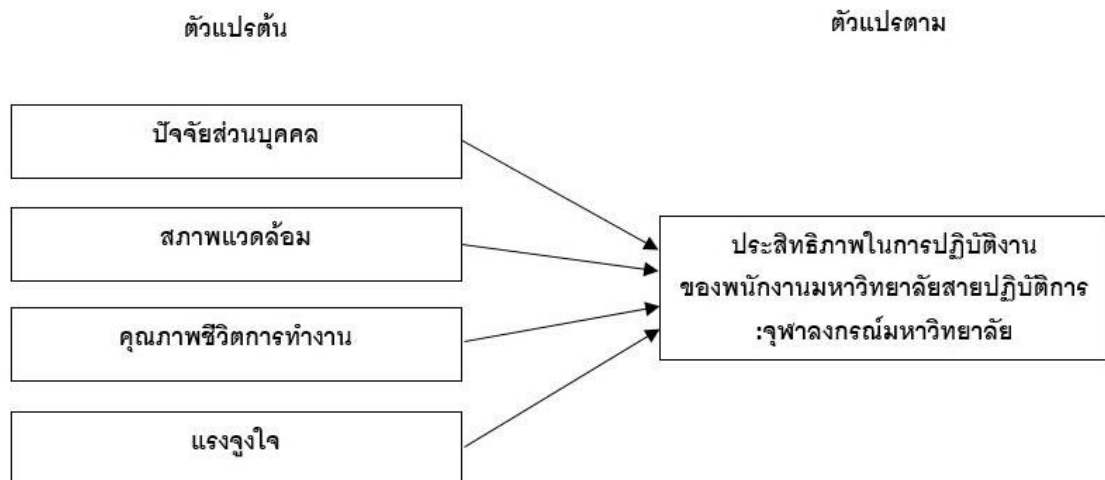
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ครอบคลุมทุกมิติ และสอดคล้องกับลักษณะงานที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา องค์ประกอบของประสิทธิภาพตามแนวคิดของ Peterson and Plowman ประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้ 1) มิติด้านคุณภาพของงาน (Quality) คือ คุณสมบัติของงาน/บริการ สามารถสนองต่อความต้องการและทำให้เกิดความพึงพอใจได้ 2) มิติด้านปริมาณงาน (Quantity) คือ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร โดยจะต้องมีความเหมาะสมตามแผนงานหรือเป้าหมายที่องค์กรระบุ 3) มิติด้านเวลา (Time) คือ ความรวดเร็วที่พอดีกับงาน และผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

4) มิติด้านค่าใช้จ่าย (Costs) คือ การลดต้นทุนแต่ยังคงคุณภาพตามที่ต้องการได้ หรือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า มีความเสียหายน้อยที่สุด (Peterson Elmore and Plowman E.Grosvenor, 1953)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของงาน ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ในปริมาณมาก ทำงานได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และช่วยลดต้นทุนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดดังกล่าวข้างต้นนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
2. เพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาถึงแรงจูงใจในการทำงาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

พนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 5,134 คน (ข้อมูล : ณ ตุลาคม 2563)

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทของพนักงาน หน่วยงานที่สังกัด ระยะเวลาในการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- 2) สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ความมั่นคงปลอดภัย องค์กรและการจัดการ และ การติดต่อสื่อสาร
- 3) คุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย โอกาสในการพัฒนาความสามารถ การบูรณาการทางสังคม และความสมดุลในชีวิตงานและครอบครัว
- 4) แรงจูงใจ ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จในการทำงาน ความก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงในงาน และการบังคับบัญชา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ด้านคุณภาพ ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป็น พนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนทั้งสิ้น 5,134 คน (ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) โดยผู้วิจัยคำนวณจากสูตร (Yamane T, 1973) จากพนักงานสายปฏิบัติการทั้งหมด จำนวน 5,134 คน จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่าง ร้อยละ 10 จากกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่คำนวณได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรมากที่สุด ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 438 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เป็นการกำหนดโควตาพนักงานมหาวิทยาลัย สายปฏิบัติการ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวน 5,134 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ

หน่วยงาน	จำนวนพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ		
	ประชากร (คน)	อัตราส่วน (ร้อยละ)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. คณะฯ	3,261	63.52	278
2. วิทยาลัย	117	2.28	10
3. สถาบัน	234	4.55	20
4. สำนัก	1,522	29.65	130
รวม	5,134	100	438

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีความต้องการที่จะศึกษากลุ่มตัวอย่างพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามสัดส่วนจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มที่กำหนดไว้ขั้นตอนที่ 1 โดยการวิธีเก็บแบบสอบถามออนไลน์ใช้ Google Form ในการสร้างแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โครงสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2) ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อม ส่วนที่ 3) ความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ส่วนที่ 4) ความคิดเห็นต่อแรงจูงใจ โดยข้อคำถามในส่วนที่ 1 มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนข้อคำถามตอนที่ 2 – ตอนที่ 5 แบ่งเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) มีเกณฑ์คะแนน ดังนี้ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และน้อยที่สุด (1 คะแนน) เกณฑ์การวัดคะแนนใช้วิธีการแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักการแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

ค่าเฉลี่ยที่วัดได้	ระดับความคิดเห็นข้อคำถาม
4.21 – 5.00	สภาพแวดล้อมระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	สภาพแวดล้อมระดับมาก
2.61 – 3.40	สภาพแวดล้อมระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	สภาพแวดล้อมระดับน้อย
1.00 – 1.80	สภาพแวดล้อมระดับน้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบตรงตามเนื้อหา (Content validity) ตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) ตรงตามสภาพ (Concurrent validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ

จุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อคำถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ผู้วิจัยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ระดับ 0.70 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นและได้คุณภาพพบว่า

สภาพแวดล้อม ปัจจัยรายด้าน ได้แก่ ความปลอดภัย องค์การและการจัดการ และการติดต่อสื่อสาร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ระดับ 0.900, 0.895 และ 0.897 ตามลำดับ

คุณภาพชีวิตการทำงาน ปัจจัยรายด้าน ได้แก่ โอกาสในการพัฒนาความสามารถ บุคลากรทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน และ ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ระดับ 0.900, 0.899 และ 0.901 ตามลำดับ

แรงจูงใจ ปัจจัยรายด้าน ได้แก่ ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความมั่นคงในงาน การบังคับบัญชา คุณภาพ ปริมาณงาน เวลา และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ระดับ 0.899, 0.904, 0.896, 0.901, 0.896, 0.900, 0.899, 0.902, 0.898 และ 0.899 ตามลำดับ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ปัจจัยรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ระดับ 0.898, 0.895, 0.897 และ 0.894 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) ค่าสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ Independent Samples T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

ผลการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย สายปฏิบัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 438 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 287 คน ร้อยละ 65.53 อายุ 20 – 29 ปี จำนวน 169 คน ร้อยละ 38.58 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 342 คน ร้อยละ 78.08 ประเภทพนักงาน กลุ่มปฏิบัติการและวิชาชีพ จำนวน 392 คน ร้อยละ 89.50 ระยะเวลาในการทำงาน 1 – 10 ปี จำนวน 180 คน ร้อยละ 41.10 หน่วยงานที่สังกัด สังกัดคณะ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 63.47 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 311 คน ร้อยละ 71

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของข้อมูลสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย	4.26	0.445	มากที่สุด
2. ด้านองค์การและการจัดการ	4.08	0.534	มาก
3. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.17	0.511	มาก
รวม	4.17	0.424	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการมีผลต่อสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมั่นคงปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็น การติดต่อสื่อสาร และการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นข้อของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามารถแสดงข้อมูล ดังนี้

1) ด้านความมั่นคงปลอดภัย พบว่า มหาวิทยาลัยมีระบบการดูแลรักษาความภัยที่ดี มีอุปกรณ์ในการทำงานที่ปลอดภัยทันสมัยมีแสงสว่างที่เหมาะสม 2) ด้านองค์กรและการจัดการ พบว่าองค์กรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีการบริหารจัดการที่ดี 3) ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า องค์กรมีการชี้แจงข่าวสารให้ทราบอย่างชัดเจน บุคลากรสามารถรับรู้ข่าวสารด้านนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทราบอยู่เสมอ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็น ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของข้อมูลคุณภาพชีวิตการทำงาน

คุณภาพชีวิตการทำงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ	4.30	0.543	มากที่สุด
2. ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	4.35	0.546	มากที่สุด
3. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	4.14	0.590	มาก
รวม	4.26	0.493	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.26 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ และ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามารถแสดงข้อมูล ดังนี้

1) ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ พบว่า พนักงานมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถโดยการเข้าฝึกอบรมหรือเข้าร่วมงานสัมมนาที่องค์กรจัดขึ้น องค์กรเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความสามารถของตนอย่างเต็มที่ 2) ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน พบว่า องค์กรมีการจัดสัมมนาประจำปีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งเสริมให้พนักงานมีความเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม 3) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว พบว่า องค์กรมีการกำหนดชั่วโมงการทำงานที่ชัดเจนและเหมาะสม ภาระงานที่รับผิดชอบไม่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย ปริมาณงานมีความเหมาะสมกับช่วงเวลาทำงานในแต่ละวัน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็น ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของข้อมูลแรงจูงใจ

ปัจจัยจูงใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.20	0.544	มาก
2. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.36	0.425	มากที่สุด
3. ด้านความก้าวหน้า	3.97	0.677	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.15	0.571	มาก
5. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.08	0.564	มาก
รวม	4.15	0.433	มาก

ตารางที่ 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ มีผลต่อด้านปัจจัยจูงใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 พบว่า ความสำเร็จในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และ ความสำเร็จในการทำงาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามารถแสดงข้อมูล ดังนี้

1) การได้รับการยอมรับ พบว่า พนักงานได้รับความไว้วางใจ และความน่าเชื่อถือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 2) ความสำเร็จในการทำงาน พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและสำเร็จตรงตามเป้าหมาย 3) ความก้าวหน้า พบว่า ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนในการเลื่อนตำแหน่งเมื่อโอกาสหน่วยงานมีการพิจารณาการเลื่อนขึ้นอย่างเป็นธรรม 4) ความรับผิดชอบ พบว่า พนักงานพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ไม่มีการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากหัวหน้างาน มีอำนาจในการตัดสินใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย 5) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ พบว่า พนักงานได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานตามภาระงาน ตามความรู้และความถนัดของตนเอง มีการกำหนดความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 4 ต่อ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็น ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของข้อมูลแรงจูงใจ

ปัจจัยจูงใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านค่าตอบแทน	4.05	0.702	มาก
2. ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน	4.21	0.567	มากที่สุด
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.39	0.526	มากที่สุด
4. ด้านความมั่นคงในงาน	4.34	0.584	มากที่สุด
5. ด้านการบังคับบัญชา	4.17	0.636	มาก
รวม	4.24	0.461	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ต่อ พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการมีผลต่อแรงจูงใจ ด้านปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.24 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านการบังคับบัญชา และ ด้านค่าตอบแทน

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงข้อมูล ดังนี้

1) ด้านค่าตอบแทน พบว่า พนักงานได้รับค่าตอบแทนเหมาะสมกับความรู้และความสามารถ
 2) ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน พบว่า หัวหน้างานมีการติดต่อสื่อสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดี และได้รับความร่วมมือ
 และช่วยเหลือเป็นอย่างดี 3) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่า สามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานและหน่วยงาน
 อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี 4) ด้านความมั่นคงในงาน พบว่า พนักงานมีความพอใจต่อความมั่นคงขององค์กร มีความเชื่อมั่นถึงความ
 มั่นคงของตำแหน่งงานที่ทำอยู่ 5) ด้านการบังคับบัญชา พบว่า พนักงานได้รับความยุติธรรมในการแบ่งและกระจายงาน มีการ
 แนะนำวิธีการทำงานอย่างละเอียด

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็น ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ กรณีศึกษา
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพงาน	4.29	0.511	มากที่สุด
2. ด้านปริมาณงาน	4.21	0.503	มากที่สุด
3. ด้านเวลางาน	4.33	0.474	มากที่สุด
4. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	4.23	0.559	มากที่สุด
รวม	4.27	0.455	มากที่สุด

ตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.27 พบว่า ด้านเวลางานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพงาน ด้าน
 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และ ด้านปริมาณงาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแสดงข้อมูล ดังนี้

1) คุณภาพงาน พบว่า งานที่ได้รับมอบหมายสามารถทำได้ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ 2) ปริมาณงาน พบว่า
 พนักงานมีการจัดลำดับความสำคัญของปริมาณงานที่ได้รับเพื่อให้เกิดความสำเร็จ มีปริมาณงานที่เกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3)
 เวลา พบว่า พนักงานตรงต่อเวลารักษาเวลาในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีการนำเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาปรับปรุงการทำงาน
 เพื่อความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น 4) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน พบว่า พนักงานใช้ทรัพยากรทางด้าน เงิน คน วัสดุ อย่าง
 คุ่มค่า บริหารค่าใช้จ่ายเหมาะสมและลดต้นทุนได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

	ตัวแปร	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล	เพศ	(sig. = 0.300)	แตกต่าง
	อายุ	(sig. = 0.167)	ไม่แตกต่าง
	ระดับการศึกษาสูงสุด	(sig. = 0.527)	ไม่แตกต่าง
	ประเภทพนักงาน	(sig. = 0.521)	ไม่แตกต่าง
	ระยะเวลาในการทำงาน	(sig. = 0.204)	ไม่แตกต่าง
	หน่วยงานที่สังกัด	(sig. = 0.375)	ไม่แตกต่าง
	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	(sig. = 0.476)	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านเพศ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ด้านอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประเภทพนักงาน ระยะเวลาในการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน สภาพแวดล้อม มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานมหาวิทยาลัย สายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปร	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน		
	ค่าสัมประสิทธิ์	Sig.	ระดับค่าความคลาดเคลื่อน
สภาพแวดล้อม	0.300	0.000	0.381
คุณภาพชีวิตการทำงาน	0.250	0.000	0.395
แรงจูงใจ	0.605	0.000	0.287

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม คุณภาพชีวิต และแรงใจ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งมีผลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.300, 0.250 และ 0.605 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถสรุปประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ความมั่นคงปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การติดต่อสื่อสาร องค์กรและการจัดการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธีรชัย ศิริเลขอนันต์, 2552) ค้นคว้าเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน และระดับความเครียดกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และยังสอดคล้องกับ (ประภาพร ตั้งตรงไพโรจน์, 2545) กล่าวว่า การทำงานต่างๆ ภายในองค์กรนั้น จะต้องทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้อย่างรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการทำงานโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยความคิดเห็นของพนักงานมีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานมีระดับมากที่สุด พบว่า ด้านบูรณาการทางสังคมหรือการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือโอกาสในการพัฒนาความสามารถ และความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับ (อุสุมา ศักดิ์ไพศาล, 2556) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ปลอดภัย มีผลต่อประสิทธิภาพด้านปริมาณงานและความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2545) คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร หน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย

3. จากผลการวิจัยความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อแรงจูงใจ ด้านปัจจัยจูงใจ อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความก้าวหน้ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ลักษณะของงาน และ ความก้าวหน้า ตามลำดับ ปัจจัยค่าจูง อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้าน พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ความมั่นคงในงาน ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน การบังคับบัญชา และค่าตอบแทน ตามลำดับ กล่าวคือ

การที่พนักงานมีแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจในระดับมาก ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานก็จะมีมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ (ดาริน ปฏิเมธีภรณ์, 2556) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทขนส่งทางอากาศของเอกชนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร

4.จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายด้าน พบว่า เวลาในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ คุณภาพงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และปริมาณงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สภาพแวดล้อม ควรดำเนินการพัฒนา ด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เรื่องความปลอดภัยเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งช่วยส่งผลต่อการปฏิบัติงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีอุปกรณ์สำนักงานที่ครบครัน มีระบบการรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้องค์กรควรพัฒนาและควรเอาใจใส่ในเรื่องการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในเรื่องข่าวสารต่าง ๆ ขององค์กร จะต้องมีการสื่อสารให้เข้าถึงบุคลากรในทุกระดับชั้น ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามที่ต้องการได้กำหนดไว้

2. คุณภาพชีวิตการทำงาน ควรดำเนินการพัฒนา ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ ด้านนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด องค์กรได้เปิดโอกาสในการพัฒนาความสามารถของพนักงาน มีการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้องค์กรจะต้องใส่ใจในด้านนี้ให้เป็นพิเศษมากยิ่งขึ้น ควรจัดฝึกอบรมให้พนักงานอยู่บ่อย ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้พนักงานอยู่ตลอดเวลา จัดฝึกอบรมให้ตรงกับสายงานที่พนักงานถนัด เป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้กับพนักงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาได้ และเพื่อช่วยส่งเสริมศักยภาพของพนักงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. แรงจูงใจ ควรดำเนินการพัฒนา ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความรับผิดชอบ ด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความมั่นคงในงาน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ อยู่ในระดับมาก องค์กรจะต้องให้ความใส่ใจในเรื่องของการได้รับการยอมรับนับถือ เมื่อพนักงานมีการปฏิบัติงานได้ดีเกินเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ องค์กรควรมีการยกย่องชื่นชมแสดงความยินดี องค์กรควรพิจารณาถึงความก้าวหน้าให้กับพนักงาน ควรให้หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างพอดี ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป ควรมีการปรับเงินเดือนให้กับพนักงานทุก ๆ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นแรงจูงใจ เป็นแรงผลักดันส่งผลทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ ในด้านเพศนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เพื่อให้ด้านเพศมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อม ด้านองค์การและการจัดการ เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กร วิสัยทัศน์ขององค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการกระจายอำนาจ เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ ด้านองค์การและการจัดการ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงด้านองค์การและการจัดการ และเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ควรศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงาน เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ ด้านการบูรณาการทางสังคม และด้านความสมดุลในชีวิตงานและครอบครัว ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขและพัฒนา เพื่อให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีและยังส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

4. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษางานวิจัยเพิ่มเติมไปยังพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ มุ่งเน้นการวิจัยแบบต่อเนื่องในองค์กรเพื่อเป็นการสำรวจถึงปัญหาในการปฏิบัติงาน เพื่อสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้พนักงานมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ดาริน ปฐมธีรณ. (2556). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท ขนส่งทางอากาศของเอกชนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรณัย ศิริเลขอนันต์. (2552). การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในที่ทำงานและระดับความเครียดกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นงลักษณ์ มีบุญสม. (2546). สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา. สถาบันราชภัฏพระนคร: กรุงเทพฯ.
DOI:https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=
- ประภาพร ตั้งตรงไพโรจน์. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่. [ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2545). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงานสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์. (2563). รายงานประจำปี. สืบค้นจาก <https://www.hrm.chula.ac.th/newhrm/>
- สุทัศน์ ปัญสุวรรณ. (2551). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่. [ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- อำนาจ ธีระวนิช. (2547). บริษัท ซี.วี.แอล. การพิมพ์ กรุงเทพฯ: การจัดการ.
- อุสุมา ศักดิ์ไพศาล. (2556). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท อินเตอร์ เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด. [ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- Herzberg, F., B. Mausner & B. Snyderman. (1959). The Motivation to work New York: John Wiley& Sons, Inc.
- Peterson, E. & Grosvenor, P.E. (1953). Business Organization and Management Hoomewood Illinois: Richard D. Irwin.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York. Haper and Row Publications.

บทความวิจัย

อิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน ของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

ณัฐกิจ โกศล และสุธินี มงคล

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

อีเมล: nattakit.kosol@hotmail.com โทร. 063-3011115

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ 3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีอิทธิพลด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ คือ พนักงานส่งอาหารที่ประจำจุด ในอำเภอเมืองชลบุรี โดยแบ่งเป็นตำบลดังนี้ ตำบลมะขามหย่ง ตำบลบ้านสวน ตำบลเสม็ด ตำบลคลองตำหรุ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 4.18 (S.D. = 0.75) กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนอันดับแรก คือ ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย = 4.38 (S.D. = 0.71) อันดับสอง คือ ด้านการควบคุม ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.75) อันดับสาม คือ ด้านฟังก์ชัน ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.81) อันดับสี่ คือ ด้านการออกแบบ ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.75) และ อันดับห้า คือ ด้านความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.74) ตามลำดับ ส่วนผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.10 (S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับแรก คือ ด้านทัศนคติ ($\bar{X}$ = 4.22) อันดับที่ 2 คือ ด้านผลการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.12) และอันดับที่ 3 คือ ด้านความตั้งใจใช้ต่อ ($\bar{X}$ = 3.97) ตามลำดับ ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ รายได้ ประสบการณ์ทำงานในการส่งอาหาร (ไรเดอร์) พื้นที่ในการส่งอาหาร และจำนวนคำสั่งซื้อเฉลี่ย/วัน มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ไม่มีอิทธิพลด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร, ผลการปฏิบัติงาน, พนักงานส่งอาหาร

(Received: April 12, 2022; Revised: May 10, 2022; Accepted: May 21, 2022)

THE INFLUENCE OF FOOD DELIVERY APPLICATION FEATURES ON JOB PERFORMANCE OF FOOD DELIVERY RIDERS IN CHONBURI PROVINCE

Nattakit Kosol and Suthinee Mongkol

Graduate School, Sripatum University Chonburi Campus

E-mail: nattakit.kosol@hotmail.com Tel. 063-3011115

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study the level of job performance of food delivery riders in Chonburi Province; 2. to compare the level of job performance from using of food delivery application by food delivery riders in Chonburi Province classified by demographic characteristics. 3. To study the factors of food delivery application qualification that influenced attitudes, intention to continue and the performance of food delivery riders in Chonburi Province. The sample group of this research was the food delivery riders in Mueang Chonburi District, divided into sub-districts as follows: Makhamyong Sub-district, Ban Suan Sub-district, Samet Sub-district, Khlong Tamru Sub-district, consisting of 400 people. The statistics used in the data analysis were frequency, mean, variance tests and multiple regression.

The results showed that the overall food delivery application features are at a high level. The mean was 4.18 (S.D. = 0.75). The sample rated the first place was safety with mean = 4.38 (S.D. = 0.71), the second was control ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.75), the third was function. ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.81), the fourth is design ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.75) and the fifth is convenience ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.74), respectively. As for the overall job performance from using of food delivery application by food delivery riders, it was at a high level with an average = 4.10 (S.D. = 0.64). When considering each aspect, it was found that the first was attitude ($\bar{X} = 4.22$), second was the performance ($\bar{X} = 4.12$), and third was intention to continue ($\bar{X} = 3.97$), respectively. Personal factors including age, income, work experience in food delivery (rider), food delivery area and the average number of orders/day influenced job performance from using of food delivery application in terms of attitudes, intention to continue and the performance. Genders did not influence attitudes, intention to continue and the performance statistical significance at level 0.05

Keywords: *Food Delivery Application Features, Job Performance, Food Delivery Riders*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจด้านการให้บริการจัดส่งอาหาร หรือธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรี (Food Delivery) ตามสถานที่พักอาศัยหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนนั้น มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง การเติบโตของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีเกิดจากการที่สามารถตอบสนองเทรนด์ของผู้บริโภคยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป นิสิตนักศึกษา พนักงานองค์กรต่างๆ ที่นิยมความสะดวกสบาย อีกทั้งสภาพการจราจรที่ติดขัด ความเร่งรีบของการใช้ชีวิต ธุรกิจนี้จึงได้รับความนิยมและเติบโตอย่างมาก อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีให้เติบโต คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากการรายงานของ Google News Lab พบว่า มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน สูงถึงประมาณ 30 ล้านคน (วลิตีร์ สถิตวรพงศ์, 2560) ซึ่งเป็นการสนับสนุนและเพิ่มโอกาสที่มากต่อการเติบโตของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีและการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร (Food Delivery Application) ประกอบกับในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่คนส่วนใหญ่ต้องอยู่บ้าน หรือต้องทำงานที่บ้าน ยิ่งทำให้การสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี และการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอัตราที่สูงขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัด

หลายบริษัทจึงมองเห็นโอกาสที่จะเข้ามาเป็นศูนย์กลางในการร่วมมือกับทางร้านค้า ร้านอาหารเข้ามาทำการตลาดบริการ เพื่อรับส่งอาหารมากขึ้น ผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งการบริการรับส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันกำลังได้รับความนิยมอย่างสูง เนื่องจากใช้งานง่ายผ่านสมาร์ทโฟน ซึ่งมีผู้ประกอบการที่พัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ ที่บริการรับส่งอาหารในปัจจุบัน ได้แก่ LINE MAN, Uber Eats, Grab Food, Food Panda, Now และ Robinhood เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีตั้งแต่กลุ่ม Generation x ไปจนถึงกลุ่ม Millennial (พิมพ์ภา วีระโยธิน, 2560; ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2562; SCB, 2564)

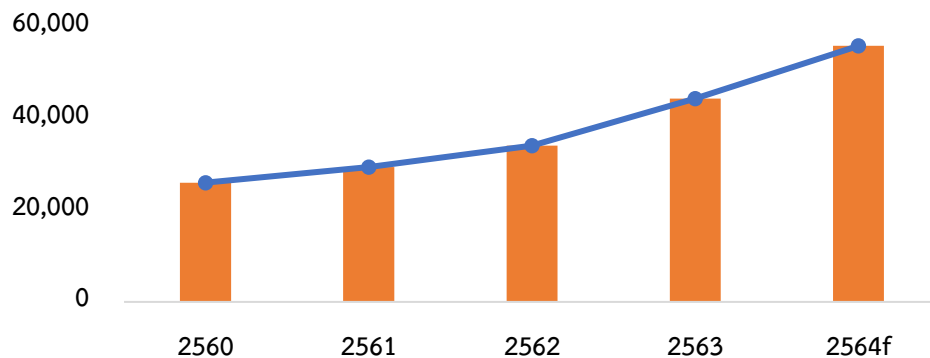
ตารางที่ 1 แสดงถึงมูลค่าและการเติบโตของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2560-2564 ธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีในประเทศไทยมีมูลค่าสูง และมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่ ปี 2563 ต่อเนื่องมาถึงปี 2564 ที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 ทำให้อัตราการเติบโตของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีในประเทศไทยสูงขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัด

จากมูลค่าและอัตราการเติบโตที่สูงของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีในประเทศไทย ทำให้ธุรกิจประเภทนี้เกิดการแข่งขันอย่างมาก แอปพลิเคชันต่างๆ ที่บริการรับส่งอาหารมีเป็นจำนวนมาก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารแล้ว พนักงานส่งอาหารก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะทำให้ธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้ให้บริการแอปพลิเคชัน จึงจำเป็นต้องพิจารณาคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะพนักงานส่งอาหารต้องใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารในการส่งอาหาร การพิจารณาผลจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารจึงเป็นประโยชน์อย่างมากต่อธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีในภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงถึงมูลค่าและการเติบโตของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560-2564

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรี (ล้านบาท)	อัตราการเติบโต (%)
2560	26,000	13
2561	29,380	13
2562	34,081	16
2563	44,305	30
2564	55,800	25
เฉลี่ย	37,913	19.4

มูลค่าของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรี ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2564 (ล้านบาท)

ภาพที่ 2 มูลค่าของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรี ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2564

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2564)

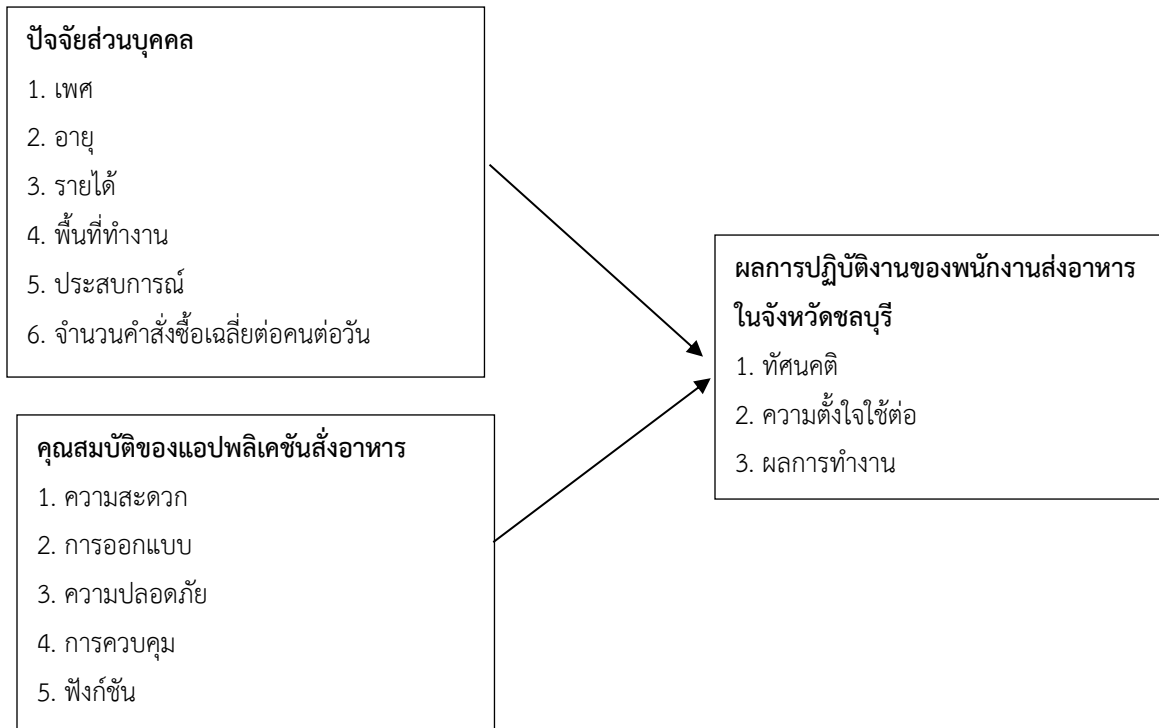
แอปพลิเคชันสั่งอาหาร ไม่เพียงแต่ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป แต่ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่ธุรกิจร้านอาหาร รวมไปถึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2560-2564 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 19.4 โดยมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี พ.ศ. 2563 และ 2564 จากสถานการณ์โควิด-19 (สูงกว่าการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2557-2560 ที่เติบโตประมาณร้อยละ 10) (พิมพ์ภา วีระโยธิน, 2560)

เนื่องจากการให้บริการของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีนั้น มีความเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการจำนวนมาก การที่จะดำเนินงานในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ได้แก่ ความสะดวก การออกแบบ ความปลอดภัย การควบคุม และฟังก์ชัน (Daniel et al., 2020; Yuyang & Fernando, 2020) เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะมีผลอย่างไรต่อพนักงานส่งอาหารจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันจำเป็นต้องให้ความสำคัญ ในการที่จะต้องทำงานใกล้ชิดกับพนักงานส่งอาหารเพื่อให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหาร เช่น ทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน (Meehee et al., 2020) เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ระบบการให้บริการของธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีผ่านแอปพลิเคชันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนั้น ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่นักการตลาดนิยมนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อแบ่งส่วนการตลาดตามกลุ่มเป้าหมายผู้บริโภค อีกทั้งนักวิจัยจำนวนมากได้นำปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งความแตกต่างของประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทำการวิจัยอย่างแพร่หลาย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2552) ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้ใช้ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ รายได้ พื้นที่ทำงาน ประสบการณ์ และ จำนวนออเดอร์เฉลี่ยต่อคนต่อวัน ในการแยกความแตกต่างของพนักงานส่งอาหารที่ใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน น่าจะมีผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารที่แตกต่างกัน และจะได้นำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย คือ พนักงานส่งอาหารที่ใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารโดยตรงมากที่สุด

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง “อิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี” มีกรอบแนวความคิดดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective of the Research)

1. เพื่อศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีอิทธิพลด้านทักษะ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน ของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

วิธีวิจัย (Research Methodology)

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี โดยได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานส่งอาหารที่ประจำจุดในตำบลมะขามหย่ง ตำบลบ้านสวน ตำบลเสม็ด ตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา โดยใช้การคำนวณขนาด

กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมและได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้วิธีการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามานะ (Yamane, 1967) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 384 คน ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้จึงไม่ควรน้อยกว่า 385 คน เพื่อความสะดวกและป้องกันข้อผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ทางผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยโครงสร้างแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

การทดสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเกี่ยวกับเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงเกี่ยวกับเนื้อหาของเครื่องมือ โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบถึงความครอบคลุมตามองค์ประกอบที่ได้กำหนด และเพื่อพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยในครั้งนี้ รวมไปถึงความชัดเจนของข้อคำถาม ซึ่งได้กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านพิจารณาให้คะแนนและลงความคิดเห็น จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruency-IOC) ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ($IOC \geq 0.5$) ถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนที่สามารถใช้ได้ หากข้อคำถามใดนั้นมีค่าดัชนี IOC น้อยกว่า 0.5 จะไม่นำมาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ หรือหากมีความจำเป็นต้องใช้ข้อคำถามนั้นเพื่อให้ครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการวัด จะนำข้อคำถามนั้นไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัดทุกฉบับ ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's coefficient of alpha-- α) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการหาความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ เพื่อประเมินคุณภาพของแบบสอบถามว่าแต่ละข้อคำถามมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสำหรับใช้ในการศึกษาวิจัยไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) สำหรับข้อมูลประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับข้อมูลปัจจัยด้านคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร

3. ค่า t-test และค่า F-test (one-way Anova) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างตัวแปร หากพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบรายคู่

4. ทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research Conclusions and Discussion)

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.0 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปีคิดเป็นร้อยละ 53.8 มีรายได้ต่อเดือน 20,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.3 ประสบการณ์ทำงาน 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.5 พื้นที่ในการส่งอาหาร ตำบล บ้านสวน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และจำนวนคำสั่งซื้อเฉลี่ย/คน/วันอยู่ระหว่าง 11-20 ออเดอร์ คิดเป็นร้อยละ 46.3 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร

โดยภาพรวมของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.75 คือ ระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนอันดับแรก คือ ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.38$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.71 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับสอง คือ ด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.21$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.75 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับสาม คือ ด้านฟังก์ชัน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.13$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.81 ระดับความคิดเห็นมาก อันดับสี่ คือ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.13$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.75 ระดับความคิดเห็นมาก และ อันดับห้า คือ ด้านความสะดวก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.09$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.74 ระดับความคิดเห็นมาก ตามลำดับ

ด้านความสะดวก พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย $\bar{X} = 4.09$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.74 ระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านความสะดวก พบว่า อันดับแรก คือ กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนด้านแอปพลิเคชันสั่งอาหารอนุญาตให้ท่านใช้ได้ตลอดเวลา ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ แอปพลิเคชันสั่งอาหารทำให้ท่านส่งอาหารได้ตลอดเวลา โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.07$) อันดับสาม คือแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีความสะดวกในการใช้งานโดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.05$) และอันดับสี่ คือ แอปพลิเคชันสั่งอาหารอนุญาตให้ท่านส่งอาหารได้ทุกพื้นที่ โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ด้านการออกแบบ พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย $\bar{X} = 4.13$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.75 ระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านการออกแบบ พบว่า อันดับแรก คือ กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนด้านโครงสร้างของแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีความง่ายต่อการใช้งาน ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาคือ การออกแบบแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีความกระชับและเข้าใจง่ายต่อท่าน โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.12$) อันดับสาม คือ ข้อกำหนดและเงื่อนไขทั้งหมด เช่น การชำระเงิน การรับประกันของแอปพลิเคชันสั่งอาหารนั้นอ่านและเข้าใจได้ง่าย โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัย พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย $\bar{X} = 4.38$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.71 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านความปลอดภัย พบว่า อันดับแรก คือ แอปพลิเคชันสั่งอาหารนั้นมีกลไกเพื่อความปลอดภัยในการเก็บข้อมูลของท่านและลูกค้า โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ แอปพลิเคชันสั่งอาหารทำ

ให้ท่านชำระเงินได้ปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) อันดับสาม คือท่านรู้สึกปลอดภัยในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเพื่อทำธุรกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

ด้านการควบคุม พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย $\bar{X} = 4.21$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.75 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านการควบคุม พบว่า อันดับแรก คือ กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนด้านท่านสามารถควบคุมแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในการส่งอาหารได้ โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาคือ เมื่อใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร ท่านไม่รู้สึกสับสน โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.20$) อันดับสาม คือ การใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร สามารถควบคุมเวลาทำงานของท่านได้ โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.16$) อันดับสี่ คือ การใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร จะอยู่ภายใต้การควบคุมของท่าน โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ

ด้านฟังก์ชัน พบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ย $\bar{X} = 4.13$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.81 ระดับความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านฟังก์ชัน พบว่า อันดับแรก คือ กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนด้านหน้าที่ของแอปพลิเคชันสั่งอาหารเหมาะสมที่จะช่วยจัดการการสั่งซื้ออาหารและการส่งอาหารของท่านให้ทันเวลา โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ ฟังก์ชันของแอปพลิเคชันสั่งอาหารนี้ มีเพียงพอต่อท่านที่จะรับส่งอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.14$) อันดับสาม คือ ฟังก์ชันของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ตอบสนองความต้องการของท่านอย่างเต็มที่ โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

โดยภาพรวมของผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.64 เมื่อพิจารณาผลการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าอันดับแรก คือ ด้านทัศนคติ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) อันดับที่ 2 คือ ด้านผลการทำงาน โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.12$) และอันดับที่ 3 คือ ด้านความตั้งใจใช้ต่อ โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารด้านทัศนคติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าอันดับแรก คือ ท่านมีความชื่นชอบอย่างยิ่งในการทำงานผ่านแอปพลิเคชันสั่งอาหารโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) อันดับสอง คือ ท่านต้องการใช้แอปพลิเคชัน เมื่อต้องการจัดส่งอาหารโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) อันดับสาม คือ ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) อันดับสี่ คือ การใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร มีประโยชน์ต่อท่านโดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารด้านความตั้งใจใช้ต่อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 0.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าอันดับแรก คือ ท่านยืนยันที่จะใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารนี้ ต่อไปในอนาคตโดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.07$) อันดับสอง คือ ท่านอยากใช้

บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารนี้ ในอนาคตต่อไปเรื่อยๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) อันดับสาม คือ ท่านไม่ต้องการหาแอปพลิเคชันอื่นมาแทนที่แอปพลิเคชันสั่งอาหารนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

ผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารด้านผลการทำงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าอันดับแรก คือ จากการใช้แอปพลิเคชัน ท่านสามารถระบุสถานที่จัดส่งอาหารได้อย่างแม่นยำ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) อันดับสอง คือ จากการใช้แอปพลิเคชัน ท่านสามารถรับคำสั่งซื้อได้ถูกต้องแม่นยำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) อันดับสาม คือ จากการใช้แอปพลิเคชัน ท่านสามารถจัดส่งอาหารได้ตรงเวลาที่ระบุไว้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) อันดับสี่ คือ ท่านสามารถเติมเงินและจ่ายเงินผ่านแอปพลิเคชันสั่งอาหารได้อย่างรวดเร็ว โดยมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลเชิงอนุมานของผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 : พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ประสบการณ์ทำงานในการส่งอาหาร (ไรเดอร์) พื้นที่ในการส่งอาหาร และจำนวนคำสั่งซื้อเฉลี่ย/วัน ที่แตกต่างกัน จะมีผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารที่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลจะมีผลต่อผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร พบว่า อายุ รายได้ ประสบการณ์ทำงานในการส่งอาหาร (ไรเดอร์) พื้นที่ในการส่งอาหาร และจำนวนคำสั่งซื้อเฉลี่ย/วัน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 2 : ระดับอิทธิพลของคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน ได้แก่ ด้านความสะดวก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.74) ด้านการออกแบบ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.75) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.71) ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.75) ด้านฟังก์ชัน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.81) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี สามารถนำมาอภิปรายตามผลเชิงอนุมานได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 : ผลวิจัยพบว่าพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ รายได้ ประสบการณ์ทำงานในการส่งอาหาร (ไรเดอร์) พื้นที่ในการส่งอาหาร และจำนวนคำสั่งซื้อเฉลี่ย/วัน มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ไม่มีอิทธิพลด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะสมาร์ทโฟนเข้าถึงผู้บริโภคในทุกเพศ และยังมีแอปพลิเคชันที่ใช้ได้ง่ายกับทุกเพศ รวมทั้งแอปพลิเคชันสั่งอาหาร พนักงานส่งอาหารทั้งเพศชายและเพศหญิงจึงสามารถใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหารได้ ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศจึงไม่มีอิทธิพลด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน งานวิจัยนี้พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อผลการปฏิบัติงานจากการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงานที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล รัตนลาภ (2558) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและรายได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคมีความแตกต่างทางความคิดและพฤติกรรม ซึ่งผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทแต่ละชนิดจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีอายุและรายได้แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์

เกียร์ตรีคมี (2558) พบว่า อิทธิพลจากปัจจัยภายใน เช่น ประสบการณ์ และ ปัจจัยภายนอก เช่น บุคคลรอบข้าง โฆษณา เป็นต้น ส่งผลต่อทัศนคติและการแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 2 : ระดับอิทธิพลของคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีในแต่ละด้านมีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการปฏิบัติงานด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.75) ปัจจัยคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีอิทธิพล ได้แก่ ด้านการออกแบบ และด้านความปลอดภัย ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับ Meehee et al. (2019) พบว่า 1. คุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าที่รับรู้ 2. คุณค่าที่รับรู้มีอิทธิพลทางบวกต่อทัศนคติในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร 3. คุณค่าที่รับรู้มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้ต่อ 4. ทัศนคติในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้ต่อ จึงทำให้พนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีมีทัศนคติในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารที่ดีขึ้นตามไปด้วย

2. ผลการปฏิบัติงานด้านความตั้งใจใช้ต่อ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.76) ปัจจัยคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีอิทธิพล ได้แก่ ด้านฟังก์ชัน ด้านการออกแบบ ด้านความสะดวก และด้านความปลอดภัย ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับ Meehee et al. (2019) พบว่า 1. คุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าที่รับรู้ 2. คุณค่าที่รับรู้มีอิทธิพลทางบวกต่อทัศนคติในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร 3. คุณค่าที่รับรู้มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้ต่อ 4. ทัศนคติในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้ต่อ จะส่งผลต่อความตั้งใจของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี ที่ใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารนี้ไปในอนาคต โดยไม่ต้องการยกเลิก หรือหาแอปพลิเคชันสั่งอาหารอื่นมาทดแทน

3. ผลการปฏิบัติงานด้านผลการทำงาน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.78) ปัจจัยคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีอิทธิพล ได้แก่ ด้านฟังก์ชัน ด้านความสะดวก และด้านความปลอดภัย ตามลำดับ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับ Yuyang & Fernando (2020) พบว่า 1. คุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้ต่อ 2. คุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจ 3. ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้ต่อ 4. คุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการทำงานของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหาร จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย อิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหาร ในจังหวัดชลบุรี ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารสามารถเพิ่มผลการปฏิบัติงานด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการทำงาน ดังนี้

ด้านทัศนคติ

1. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารควรมุ่งเน้นคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารในด้านการออกแบบ และด้านความปลอดภัย เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

2. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารต้องมีการฝึกอบรมให้พนักงานส่งอาหาร เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นในการทำงาน โดยไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน

3. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารต้องปฏิบัติตามพนักงานส่งอาหาร ด้วยความจริงใจ และแสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต

4. ศึกษาคุณสมบัติด้านความสะดวก ด้านการควบคุม และด้านฟังก์ชัน ที่ยังไม่ส่งผลให้พนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีมีทัศนคติที่ดี ว่าเป็นเพราะอะไร และนำแนวทางดังกล่าวมาปรับปรุง

ด้านความตั้งใจใช้ต่อ

1. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารควรมุ่งเน้นคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารในด้านฟังก์ชัน ด้านการออกแบบ ด้านความสะดวก และด้านความปลอดภัย เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความตั้งใจใช้ต่อของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

2. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารควรมุ่งเน้นความเข้าใจความต้องการของพนักงานส่งอาหารได้อย่างชัดเจน

3. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารควรนำคุณค่าของตนเองที่มีอยู่ รวมทั้งมาตรฐานการให้บริการของแอปพลิเคชันสั่งอาหารมาใช้สื่อสารเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับพนักงานส่งอาหารเกี่ยวกับการรักษาข้อมูล

4. ศึกษาคุณสมบัติด้านการควบคุม ที่ยังไม่ส่งผลให้พนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีเกิดความตั้งใจใช้ต่อ ว่าเป็นเพราะอะไร และนำแนวทางดังกล่าวมาปรับปรุง

ด้านผลการทำงาน

1. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารควรมุ่งเน้นคุณสมบัติแอปพลิเคชันสั่งอาหารในด้านฟังก์ชัน ด้านความสะดวก และด้านความปลอดภัย เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี

2. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารควรมีมาตรฐานสากลและกำหนดเป็นนโยบายแก่พนักงานส่งอาหารโดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่ดี

3. ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร และ พนักงานส่งอาหาร ต้องพร้อมอยู่ตลอดเวลาในขณะปฏิบัติงานที่ และ พนักงานส่งอาหารควรได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนอย่างทันเวลา เพื่อสามารถปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่รวดเร็ว ไม่เกิดความเสียหายใด ๆ

4. ศึกษาคุณสมบัติด้านการออกแบบ และด้านการควบคุม ที่ยังไม่ส่งผลให้พนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีเกิดผลการดำเนินงานที่ดี ว่าเป็นเพราะอะไร และนำแนวทางดังกล่าวมาปรับปรุง

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยนำตัวแปรต่างๆ ในคุณสมบัติของแอปพลิเคชันที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนาคุณสมบัติของแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจากเดิม

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอิทธิพลของคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรีโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3. นำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาระบบการให้บริการของแอปพลิเคชันสั่งอาหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานด้านทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับความต้องการของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี ให้ได้มากที่สุด

4. ศึกษาข้อบกพร่องในคุณสมบัติของแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่ยังไม่ส่งผลต่อทัศนคติ ความตั้งใจใช้ต่อ และผลการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มคุณสมบัติที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานส่งอาหารในจังหวัดชลบุรี ครอบคลุมปัจจัย

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1. เพื่อนำผลวิจัยมาเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการ การกำหนดกลยุทธ์ นโยบายและการวางแผนการดำเนินงานของแอปพลิเคชันสั่งอาหารในจังหวัดชลบุรีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร
2. เพื่อนำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานของแอปพลิเคชันสั่งอาหารในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหารของพนักงานส่งอาหาร ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ที่ให้บริการของแอปพลิเคชันสั่งอาหาร

เอกสารอ้างอิง (References)

- เฉลิมพล รัตนลาภ. (2558). การตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องดื่มร้อนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. [ปริญญา นิพนธ์มหาบัณฑิต]. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์ภา วีระโยธิน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้แอปพลิเคชันอูเบอร์ อีท (Uber Eats) เพื่อบริการรับส่งอาหาร (Food Delivery). [ปริญญา นิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- วลีสิทธิ์ สติพรพงศ์. (2560). “Google” เผย “สถิติ-ข้อมูล” น่าสนใจ ว่าด้วย “คนไทย” กับการใช้ “อินเทอร์เน็ต”. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2562 จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_31336
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). Food Delivery Application ดันธุรกิจ Food Delivery โตต่อเนื่อง สืบค้น 1 ตุลาคม 2564. จาก https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/20190607_00.aspx
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). Food Delivery ปี 65 คาดโตต่อที่ 4.5% ผู้ให้บริการ รุกขยายพื้นที่สร้างฐานลูกค้าใหม่ สืบค้น 1 ตุลาคม 2564. จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Food-Delivery-FB-23-12-21.aspx>
- จุฑารัตน์ เกียรติรัตมี. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Daniel, B., Marta, F., & Alfredo, P. (2020). Mobile Apps Use and WOM in the Food Delivery Sector: The Role of Planned Behavior, Perceived Security and Customer Lifestyle Compatibility. *Sustainability*. 12 (4275), 1-21.
- Meehee, C., Mark, A., & Jun, L. (2019). Differences in perceptions about food delivery apps between single-person and multi-person households. *International Journal of Hospitality Management*. 77, 108-116.
- Meehee, C., Mark, A., & Jun, L. (2020). Examining Risk-Reduction Behavior Toward Water Quality Among Restaurant Guests. *Journal of Cornell Hospitality Quarterly*. 61(3), 255-270.
- SCB. (2564). “Robinhood” แอปพลิเคชัน Food Delivery จากกลุ่ม SCB ที่ต้องการคืนกำไรให้สังคม. สืบค้น 1 ตุลาคม 2564. จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/business-maker/robinhood.html>

Yamane. (1967). *Statistics an Introductory Analysis*. 2nd Edition, New York, Harper and Row.

Yuyang, Z., & Fernando, B. (2020). What factors determining customer continuingly using food delivery apps during 2019 novel coronavirus pandemic period?. *International Journal of Hospitality Management*. 91, 1-12.

บทความวิจัย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid: กรณีศึกษา รายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม

ชลธิชา โรจนแสง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อีเมล: aomsinkku@hotmail.com เบอร์โทร.06-41595496

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมไทยภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid ตามมุมมองของนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในการจัดการเรียนการสอนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาสาขาสังคมศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์และการระดมความคิดเห็นของนักศึกษาผ่านระบบออนไลน์

จากการศึกษาพบว่า มุมมองของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมสถานภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid นักศึกษามีการนำเสนอรูปแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยสรุปได้เป็น 3 ข้อหลัก ดังนี้ 1) ควรเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าเรียนในชั้นเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษา ซึ่งนักศึกษามองว่าในสถานการณ์ที่มีการระบาดของไวรัส Covid ควรเน้นเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในห้องเรียนเพื่อความปลอดภัย ขณะเดียวกันอาจารย์และนักศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียนออนไลน์ แต่หากในชั้นเรียนนักศึกษาเกิดความสงสัยในรายวิชาหรืองานที่อาจารย์สั่ง อาจารย์ควรเป็นผู้ให้คำแนะนำและชี้แนะ 2) การทำงานกลุ่มออนไลน์ในชั้นเรียน ควรมีการแยกเป็นห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มและนำเสนอ นักศึกษาเสนอแนะว่าในการเรียนออนไลน์หากมีการทำงานกลุ่มควรมีการแบ่งห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อให้แต่ละกลุ่มได้พูดคุยกันเป็นการส่วนตัว จากนั้นแต่ละกลุ่มหาข้อมูลและสรุปเป็นองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ ของกลุ่มและนำมาแบ่งปันกับเพื่อน และ3) ควรเน้นการส่งงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม และอาจารย์ควรมีรูปแบบการเช็คชื่อรูปแบบใหม่ เพื่อกระตุ้นผู้เรียน นักศึกษาเสนอว่าหากอาจารย์มีงานให้นักศึกษาควรเน้นไปงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่มเพื่อป้องกันความปลอดภัยในการรวมตัวกัน นอกจากนี้ในการเข้ามาชั้นเรียนออนไลน์อาจารย์ควรมีการเช็คชื่อในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นกระตุ้นผู้เรียน และให้ความสนใจในการเรียนชั่วโมงนั้นๆ

คำสำคัญ: แนวทางการเรียนการสอน, ประชากรและสิ่งแวดล้อม, สถานการณ์ Covid

(Received: May 9, 2022; Revised: June 7, 2022; Accepted: June 8, 2022)

**GUIDELINES FOR TEACHING LEARNING MANAGEMENT UNDER THE COVID VIRUS EPIDEMIC SITUATION:
CASE STUDY POPULATION AND ENVIRONMENT COURSE**

Chonthicha Rojanasang

Lecturer of the Department Social Studies,

Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

E-mail: aomsinkku@hotmail.com Tel.06-41595496

Abstract

This article aims to study the guidelines for teaching learning management in Thai population and environment subjects under the Covid virus epidemic situation according to the perspective of social studies students of learning in the second semester of the academic year 2021 in Sisaket Rajabhat University. The sample group used in the study were 60 social studies students enrolled in the population and environment course. The tools used in the research were Interview form and brainstorming of students via an online system.

The study found that students' views on teaching and learning management in the course of Population and Environment under the Covid virus epidemic situation have presented a model of teaching and learning management for maximum efficiency which can be summarized into 3 main points as follows: 1) It should be an online learning rather than a classroom, focusing on knowledge exchange learning and let the teacher give advice and guidance to students. The students think that in the situation with the Covid virus outbreak, they should focus on online learning rather than in the classroom for safety. At the same time, teachers and students should exchange knowledge in online classrooms; But if in the class the student has doubts about the course or the task that the teacher has tasked them then the teacher should be the one who advises and guides. 2) Group work online in class should be a separate sub-room in the online system, And to find information from the Internet to exchange knowledge, summarize the knowledge of the group and present it online. Students point out that in online learning If there is group work, sub-rooms should be shared online so that each group can talk to each other privately. Then each group gathered information that can be summarized as a body of knowledge on that subject of the group and it can be shared with friends. 3) Group should focus on individual work orders rather than group work. And teachers should have a new form of checking names to motivate students. Students suggest that if professors have work for them, they should focus on individual work rather than group work to prevent the safety of gatherings. In addition, when entering online classes, teachers should check names in new ways to encourage students. And pay attention to the hours of study.

Keyword: *Instructional guidelines, population and environment, Covid situation*

คำขอบคุณ ACKNOWLEDGEMENT: งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยในชั้นเรียน สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บทนำ (Introduction)

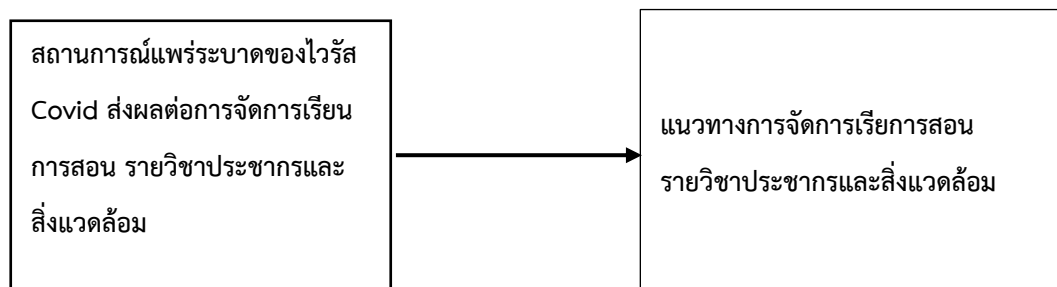
จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หลายประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเกิดการติดเชื้อค่อนข้างรุนแรง และเพื่อเป็นการป้องกันและหยุดแพร่การระบาดของโรคโควิด-19 ประเทศต่างๆ ได้มีมาตรการปิดประเทศ (Lockdown) โดยให้ประชาชนหยุดกิจกรรมต่างๆ หยุดการเดินทาง และอยู่ในที่ต้งหรือที่พักระยะเวลาที่กำหนด และงดกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทั้งผลกระทบในช่วงระยะเวลามีการระบาดของโรคและผลกระทบต่อเนื่องในระยะยาว การจัดการศึกษาของทุกประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 โดยมีการหยุดการเรียนการสอนทั้งในลักษณะที่หยุดทั่วประเทศ และหยุดเฉพาะบางพื้นที่ จากข้อมูลของ UNESCO เกี่ยวกับผลกระทบโควิด-19 ต่อการจัดการศึกษาทั่วโลก พบว่ามีประเทศที่ปิดสถานศึกษาจำนวน 107 ประเทศ มีผู้เรียนในระบบที่ได้รับผลกระทบร้อยละ 60.9 และยังมีผู้เรียนได้รับผลกระทบเป็นจำนวน 1,066,810 ล้านคน ซึ่งประเทศต่างๆ ได้ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาจากผลกระทบของโรคระบาดดังกล่าว เช่น ประเทศจีนขยายเครือข่ายบรอดแบนด์และอุปกรณ์อินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา มีห้องเรียนคลาวด์ให้บริการการศึกษาแบบออนไลน์แก่นักเรียน ประเทศฟินแลนด์ปรับรูปแบบการจัดการศึกษาเป็นแบบออนไลน์ในระยะยาว และประเทศสิงคโปร์จัดให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่บ้าน (Home Based Learning) และมีการปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น (เก็จกนก เอื้อวงศ์และคณะ, 2564)

สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งเริ่มออกประกาศการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ไวรัส “COVID-19” ซึ่ง COVID-19 ยังได้สร้างผลกระทบในทุกภาคส่วนอย่างรุนแรงและรวดเร็ว หนึ่งในนั้นคือ “ภาคการศึกษา” การเกิดโรคระบาดทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับระบบการศึกษาหลายด้าน เช่น การเปิดปิดโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การคิดค้นทักษะและหลักสูตรการศึกษารูปแบบใหม่ รวมถึงเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้ (เฉลิมชัย เลียงสกุล, 2563) ดังนั้น สถานศึกษาและครูผู้สอนจึงต้องมียุทธศาสตร์ที่ยั่งยืนที่จะทำให้นักเรียนหรือนักศึกษาได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่สะดุด โดยการนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ และถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้มีความรู้เข้าใจความใจง่ายขึ้นในการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนออนไลน์จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาบนฐานเทคโนโลยี (Technology based learning) ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย (ปิยะวรรณ ปานโต, 2563) เพื่อให้การศึกษาทั่วโลกยังคงดำเนินไปได้อย่างไม่สะดุด และไม่ว่าผู้สอน ผู้เรียนจะอยู่ที่แห่งใดสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ (สิริพร อินทสนธิ, 2563)

รายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่ยังคงมีการระบาดของไวรัส COVID-19 ทางมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเว้นระยะห่างทางสังคม จึงอาจมีผลต่อการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษา จากประสบการณ์ในการสอนรายวิชาอื่นๆ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้ข้อสังเกตว่า ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีอุปกรณ์เทคโนโลยีหรือคอมพิวเตอร์เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ มีอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร การปฏิสัมพันธ์ในเนื้อหาบทเรียนระหว่างผู้เรียนและผู้สอนลดน้อยลง เป็นต้น ทำให้ในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ที่ยังคงอยู่ เพื่อที่นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมที่มีการจัดการเรียนการ

สอนในภาคเรียนที่ 2 และให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ประโยชน์ร่วมกันสูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและเก็บข้อมูล เพื่อหาแนวทางร่วมกับนักศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล การระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิผล

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid: กรณีศึกษา รายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน ที่ศึกษาถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักศึกษาและมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของนักศึกษา ในการหาแนวทางร่วมกันเพื่อหาแนวทางจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของนักศึกษาในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 3 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 60 คน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นหลัก ในการเก็บข้อมูลเพื่อสัมภาษณ์นักศึกษาถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม และให้นักศึกษาได้มีการร่วมระดมความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อหาแนวทางการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพต่อทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมในประเด็นของแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid
- 2) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ตรวจสอบว่าครอบคลุมในประเด็นที่ต้องการศึกษาหรือไม่อย่างไร โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบ 3 ท่าน ที่จะให้คำแนะนำ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

5) นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมข้อมูลจากบทความวิจัย และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นของสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา หรือ แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

2) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์นักศึกษา ให้นักศึกษาแต่ละคนนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม จากนั้นให้ช่วยระดมความคิดร่วมกันอีกครั้งในการหาแนวทางร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม จากสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูล และการระดมความคิดเห็นของนักศึกษาในการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน แบ่งได้ดังนี้

1) ส่วนที่1 วิเคราะห์ข้อมูลเป็นคำร้อยละ โดยวิเคราะห์ตามเพศของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม

2) ส่วนที่2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนเป็นการระดมความคิดเห็นของนักศึกษาที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ในการสถานการณ์ COVID:19 การเรียนการสอนควรเน้นไปในรูปแบบตามมุมมองของนักศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขึ้นงานต่างๆ ควรเป็นไปลักษณะแบบไหน ควรเน้นงานกลุ่มหรือว่างานเดี่ยวมากกว่ากัน การจัดการชั้นเรียนควรมีกระตุ้นในรูปแบบไหน เพื่อให้นักศึกษามีความสนใจในรายวิชา สิ่งเหล่านี้เป็นรูปแบบแนวทางที่นักศึกษาสามารถเสนอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพได้ เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จากนั้นจะทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการแบบสัมภาษณ์ และเขียนออกมาในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid:กรณีศึกษา รายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ประชากรคือนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ **ตอนที่1** เพศของนักศึกษาในการสัมภาษณ์ **ตอนที่2** แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

ตอนที่1 เพศของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกตามเพศของนักศึกษา ผลปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่1 แสดงจำนวนและร้อยละ แยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	15	25
หญิง	45	75
รวม	60	100

จากตารางที่1 พบว่านักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 60 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และรองลงมาคือเพศชาย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid ในการสัมภาษณ์และช่วยระดมความคิดเห็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาได้เสนอแนวทางที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ใน 3 ข้อหลักๆ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละ ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid

หัวข้อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ควรเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษา	25	41.7
2.การทำงานกลุ่มออนไลน์ในชั้นเรียน ควรมีการแยกเป็นห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มและนำเสนอ	20	33.3
3.ควรเน้นการสั่งงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม และอาจารย์ควรมีรูปแบบการเช็คชื่อรูปแบบใหม่	15	25
รวม	60	100

จากตารางที่2 พบว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid จากการสัมภาษณ์และช่วยระดมความคิดเห็นของนักศึกษา นักศึกษาให้ความสนใจประเด็นของ 1) ควรเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษา มากที่สุดเป็นจำนวน25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาได้แก่ 2) การทำงานกลุ่มออนไลน์ในชั้นเรียน ควรมีการแยกเป็นห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มและนำเสนอ จำนวน20 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และสุดท้ายคือ 3) ควรเน้นการสั่งงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม และอาจารย์ควรมีรูปแบบการเช็คชื่อรูปแบบใหม่ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของข้อมูลดังนี้

1) ควรเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษา จากการสัมภาษณ์และการระดมความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกันในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนควรเน้นไปในเรื่องของเรียนออนไลน์มากกว่าชั้นเรียน เพื่อความปลอดภัยของนักศึกษาและอาจารย์ ดังเช่น ขาดิชา (นามสมมติ) ได้ให้มุมมองว่า “ผมคิดว่าในสถานการณ์ที่การแพร่ระบาดของ Covid ยังเกิดขึ้น การเรียนการสอนควรจะยังคงสอนเป็นออนไลน์ เพื่อความปลอดภัยของตัวนักศึกษาและอาจารย์ เพราะบางครั้งช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์เพื่อนจะกลับบ้าน ซึ่งชุมชนของเพื่อนบางคนมีการระบาดของ Covid เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้ไม่รู้ว่าจะได้รับเชื้อโรค Covid มาด้วยหรือไม่ ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยควรจะยังเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ไปก่อน แต่ถ้าสถานการณ์การเริ่มดีขึ้นอาจปรับมาเรียนในชั้นเรียนบ้าง เรียนออนไลน์บ้าง สลับกันไปครับ ”

เนื่องจากรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีความรอบรู้และสามารถเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลในการเรียน และนำมาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนได้ นักศึกษามีมุมมองว่าในบางหัวข้ออาจารย์สามารถมอบหมายงานให้นักศึกษาไปค้นคว้ามาก่อนได้ และนำหัวข้อนั้นๆ มาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

ยกตัวอย่างเช่น อภิวัฒน์ (นามสมมติ) ได้กล่าวว่า “ผมคิดว่าอาจารย์สามารถเกริ่นหัวข้อให้ทราบก่อนที่จะเรียนในชั่วโมงหน้าได้ครับ ว่าเราจะเรียนในประเด็นอะไร และพวกผมจะไปหาข้อมูลมา เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนครับ หรือถ้าหากผมสงสัยในประเด็นอะไรผมจะติดต่อสอบถามอาจารย์ไปในช่องแชทครับ ว่าผมคิดผิดหรือว่าคิดถูกต้องไหมกับประเด็นที่อาจารย์มอบหมายหรือให้โจทย์มา”

หรือปราณี (นามสมมติ) ที่มีมุมมองสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ได้กล่าวว่า “หนูคิดว่าบางหัวข้อ เช่น เรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ อาจารย์อาจให้โจทย์ที่ท้าทายว่าส่งผลกระทบด้านใดบ้างก่อนที่จะพวกเราจะจบในชั่วโมงนี้ และลองให้พวกเราไปหาข้อมูลหรือวิดีโอที่เกี่ยวข้องมานำเสนอในชั่วโมงหน้า เพื่อสามารถนำมาอภิปรายร่วมกับเพื่อน และอาจปิดท้ายด้วยให้อาจารย์สรุปจากที่เรียนกันมาในชั่วโมงนี้ หนูคิดว่าแบบนี้เป็นการเรียนที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ”

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนควรเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษา ซึ่งนักศึกษามีมุมมองในเรื่องของความปลอดภัยเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียน เว้นระยะห่างซึ่งกันและกัน เพื่อมิให้ได้รับเชื้อไวรัส Covid นอกจากนี้เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และค้นคว้าหาข้อมูลมาก่อนในการเรียนชั่วโมงถัดไป ซึ่งอาจารย์สามารถมอบหมายงานให้กับนักศึกษา เพื่อที่นักศึกษาจะได้จัดเตรียมข้อมูลในการนำเสนอ และมีการอภิปรายในแต่ละประเด็นร่วมกันทางออนไลน์ รวมถึงการที่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรายวิชา และการสรุปผลในแต่ละชั่วโมงที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2) การทำงานกลุ่มออนไลน์ในชั้นเรียน ควรมีการแยกเป็นห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มและนำเสนอ ในส่วนประเด็นการทำงานทางออนไลน์ นักศึกษามีมุมมองในประเด็นนี้ คือ การทำงานออนไลน์ในชั้นเรียนควรจะมีการแบ่งห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อง่ายต่อการจัดการและแต่ละกลุ่มสามารถพูดคุยกันได้ภายในกลุ่มของตนเอง นอกจากนี้แต่ละกลุ่มสามารถที่จะค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นแต่ละกลุ่มมีการสรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่ม เพื่อที่จะนำมาเสนอให้เพื่อนและอาจารย์รับฟัง

ยกตัวอย่างเช่น วิภา (นามสมมติ) ได้กล่าวว่า “ในการทำงานกลุ่มทางออนไลน์ จริงๆมีความยากมากกว่าในการทำงานกลุ่มในชั้นเรียน เพราะการทำงานกลุ่มในชั้นเรียน ถ้าหากอาจารย์ให้มีการแบ่งกลุ่มทำงานในชั้นเรียน ทุกคนสามารถรวมกลุ่มและพูดคุยกันได้เลย มีการแบ่งหน้าที่ช่วยกันทำงาน เช่นบางคนอาจหาข้อมูล บางคนอาจเขียนข้อมูล บางคนเตรียมนำเสนอ ทุก

คนจะช่วยกันได้อย่างเต็มที่ แต่พอเป็นออนไลน์อาจมีความยากกว่า เช่น การเข้ากลุ่มกันอาจไม่สะดวกในการจะพูดคุยกันในห้องเรียนรวม สำหรับหนูคิดว่า วิธีการแก้ปัญหาคือ ให้อาจารย์ทำระบบย่อยของห้องเรียนออนไลน์ในการทำงานกลุ่ม หากใครอยู่กลุ่มไหนให้ไปเข้าห้องย่อยของแต่ละกลุ่ม เพื่อที่เพื่อนจะได้พูดคุยกัน และนำมาเสนอ อาจเป็นวิธีที่พอจะช่วยแก้ปัญหาการทำงานกลุ่มได้ นอกจากนี้พวกเรามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ด้วย ซึ่งไม่ต้องฟังอาจารย์บรรยายเพียงอย่างเดียว ”

เช่นเดียวกับ ศักดิ์ชาย (นามสมมติ) ได้กล่าวว่า “การฟังบรรยายจากอาจารย์เพียงอย่างเดียว บางครั้งทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน แต่ถ้าหากอาจารย์ให้ทำงานกลุ่มร่วมด้วย เพื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเกิดขึ้น ทำให้การเรียนมีความสนุกสนาน นอกจากนี้ในการทำงานกลุ่มอาจารย์อาจเก็บคะแนนร่วมด้วย เพื่อให้ให้นักศึกษามีคะแนนเก็บในการทำงาน เป็นการช่วยเหลือนักศึกษาอีกทางหนึ่ง ซึ่งการทำงานกลุ่มออนไลน์ผมคิดว่า อาจารย์ต้องแบ่งห้องย่อยในระบบ เพื่อที่แต่ละกลุ่มจะได้ไปพูดคุยกัน และแบ่งหน้าที่กันในการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์ให้หัวข้อเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้แต่ละกลุ่มไปพูดคุยกันหาข้อมูล เพื่อนำมาเสนอ อาจารย์อาจใช้เวลา 15-20 นาที ในการพูดคุยกันในห้องย่อย และหลังจากนั้นมารวมกันในห้องเรียนรวม เพื่อนำมาเสนอให้กับเพื่อนๆ และอาจารย์ฟัง ”

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ในการทำงานกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพในยุคของการเรียนออนไลน์ ควรจะมีการจัดห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อที่นักศึกษาจะสามารถเข้าไปในระบบของกลุ่มย่อย เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานของแต่ละกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันในการค้นคว้าหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาแบ่งปันให้กับเพื่อนๆ โดยแต่ละกลุ่มอาจมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าหาข้อมูล ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการทำงานกลุ่ม นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ มีการร่วมมือช่วยกันระหว่างคนในกลุ่ม โดยที่อาจารย์อาจเป็นแค่คนที่แนะนำหรือให้คำปรึกษาในประเด็นที่นักศึกษาไม่เข้าใจ

และ 3) ควรเน้นการสั่งงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม และอาจารย์ควรมีรูปแบบการเช็คชื่อรูปแบบใหม่ เพื่อกระตุ้นผู้เรียน สืบเนื่องต่อจากประเด็นการทำงาน นักศึกษามีมุมมองว่าการทำงานในยุคของการเรียนการสอนออนไลน์ ควรจะเป็นการทำงานที่เน้นงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม เนื่องจากการที่นักศึกษาควรมีระยะห่างและไม่ควรมองใกล้ชิดกัน การที่มีการรวมกลุ่มการทำงานกลุ่มอาจทำให้เกิดการติดเชื้อ Covid ได้ง่าย ควรจะเป็นการทำงานเดี่ยวตามที่อาจารย์สั่งและส่งงานทางอีเมล เพื่อง่ายต่อการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น

วัลลภ (นามสมมติ) ได้กล่าวว่า “ผมคิดว่าถ้าอาจารย์สั่งงานหรือมีรายงานที่ต้องทำส่ง ควรจะเป็นงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม เนื่องจากว่าพวกเราไม่สามารถนัดกันมาทำงานที่มหาวิทยาลัยหรือที่หอเพื่อนคนใดคนหนึ่งได้ เพื่อนส่วนใหญ่พอเป็นการเรียนออนไลน์ ได้ย้ายของกลับบ้านไม่ได้เข้าหออยู่แถวๆ มหาวิทยาลัยอีกต่อไป หรือบางครั้งเพื่อนบางคนไม่สะดวกมาเพราะเพื่อนบางคนครอบครัวติด Covid ทำให้สามารถมาทำงานกับเพื่อนได้ ทำให้การทำงานเกิดความล่าช้า แต่ถ้าเป็นการทำงานเดี่ยว เพื่อนสามารถคิดและหาข้อมูลได้ด้วยตนเองได้เลย ไม่ต้องมีการประชุมนัดแนะการทำงาน เพื่อนสามารถทำงานได้เลย ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผมคิดว่าถ้าอาจารย์สั่งงานที่เป็นรูปแบบรายงานควรจะเป็นงานเดี่ยว และอาจารย์อาจให้หัวข้อรายงานที่ไม่ซับซ้อนมากเกินไป นักศึกษาสามารถทำงานคนเดียวได้ ”

เช่นเดียวกับ มาลี (นามสมมติ) ได้กล่าวว่า “หนูคิดว่างานทำงานที่เป็นรายงานควรจะเป็นงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม เพราะว่าเพื่อนคงไม่สะดวกนัดกันในการทำงาน อาจทำให้เพื่อนบางคนต้องรับผิดชอบงานคนเดียว เป็นการเพิ่มภาระให้กับเพื่อน แต่ถ้าเป็นงานเดี่ยวทุกคนต้องทำงานของตัวเอง ทำให้ไม่เกิดปัญหาเหมือนตอนทำงานกลุ่มได้ แต่ถ้าอาจารย์จะเก็บคะแนนในชั่วโมงเรียนโดยเป็นงานกลุ่ม ถ้าเป็นงานในลักษณะนี้ทุกคนจะได้ช่วยเหลือกันเพราะเป็นชั่วโมงเรียน เพราะทุกคนเข้ามาเรียนพร้อมกัน จะแตกต่างจากการทำรายงานส่ง เพราะถ้าเป็นรายงานเพื่อนบางคนอาจไม่สะดวก อาจทำให้งานมีปัญหาได้ ”

ดังนั้นในส่วนของการทำงานที่เป็นรายงานนักศึกษามีมุมมองว่าควรเป็นการทำงานที่เน้นงานเดียวกว่างานกลุ่ม เพื่ออำนวยความสะดวก การค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง เพราะบางครั้งการทำรายงานกลุ่มอาจมีปัญหาในหลายเรื่องในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ควรมีการปรับรูปแบบงานให้เหมาะกับกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

สำหรับการเข้าชั้นเรียนในแต่ละชั่วโมงเรียน นักศึกษามีมุมมองในเรื่องของการเช็คชื่อนักศึกษา ควรมีรูปแบบการเช็คชื่อใหม่ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจในการเรียนในชั่วโมงนั้นๆ การเช็คชื่อที่เรียกชื่อนักศึกษาเหมือนในชั้นเรียนอาจไม่กระตุ้นนักศึกษาให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนชั่วโมงนั้นๆ เนื่องจากเป็นการเรียนออนไลน์ ควรมีการเช็คชื่อในรูปแบบใหม่ๆ ทำให้นักศึกษาได้ตื่นตัวไปด้วย

ยกตัวอย่างเช่น สุนิ (นามสมมติ) ได้กล่าวว่า “ในชั่วโมงเรียนและมีการเช็คชื่อ หนูคิดว่าควรเป็นการเช็คชื่อในรูปแบบใหม่ๆ เช่น วันนี้เราเรียนเรื่องทรัพยากรในท้องถิ่นควรมีการยกตัวอย่างทรัพยากรในท้องถิ่นหรือจังหวัดของตนเองขึ้นมาตอบ อาจารย์ แทนที่ปกติอาจารย์เรียกชื่อและเราจะตอบว่ามาครับ หรือมาค่ะ ควรตอบเป็นสิ่งที่เราเรียนในชั่วโมงนี้ โดยที่ไม่ซ้ำกัน ซึ่งเพื่อนต้องตั้งใจฟังว่าเพื่อนคนอื่นฯ ตอบว่าอย่างไร และตัวเองต้องคิดคำตอบไว้ในใจ ถ้าเพื่อนตอบคำตอบของเราไปก่อนต้องคิดหาชื่ออื่นมาตอบแทน ทำให้เพื่อนตื่นตัวในการเรียน และมีความสนุกกับการเรียนไปด้วย”

ดังนั้นจากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าการเช็คชื่อนักศึกษา ควรมีการปรับรูปแบบให้นักศึกษามีความสนใจและเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้คิด และสังเกตในการเรียนชั่วโมงนั้นๆ โดยปรับการรูปแบบจากการขานรับมาค่ะ มาครับ ปรับมาเป็นสิ่งที่ได้เรียนในชั่วโมงนั้น เหล่านี้จะฝึกนักศึกษาให้ได้คิด และหาคำตอบ เป็นการกระตุ้นนักศึกษาให้เกิดความสนใจและฟังสิ่งที่อาจารย์สอนไปด้วย อาจกล่าวได้ว่าเมื่อการจัดการเรียนการสอนเป็นออนไลน์จะมีความยากต่อการเรียนของนักศึกษามากกว่าการเรียนในชั้นเรียน นักศึกษาบางคนอาจปิดกั้นและไม่ได้ตั้งใจสิ่งที่อาจารย์สอน บางคนอาจทำงานอื่นขณะที่อาจารย์สอน สิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพคือ การหารูปแบบใหม่ๆ ของการจัดการเรียนการสอนเข้ามาประยุกต์ใช้ และเพื่อให้มีประสิทธิภาพที่เกิดผลต่อผู้เรียนที่สุด ควรเป็นการหาแนวทางร่วมกันของอาจารย์และผู้เรียน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน

อภิปรายผล

แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid: กรณีศึกษา รายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

จากการนำเสนอมุมมองของนักศึกษาในเรื่องของแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส Covid ในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาได้มีการนำเสนอมุมมองหลักๆ ใน 3 ประเด็นคือ 1) ควรเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้อาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นักศึกษา ซึ่งนักศึกษามีมุมมองในเรื่องของความปลอดภัยเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ควรจัดเป็นการเรียนออนไลน์มากกว่าในชั้นเรียน เว้นระยะห่างซึ่งกันและกัน เพื่อมิให้ได้รับเชื้อไวรัส Covid นอกจากนี้เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และค้นคว้าหาข้อมูลมาก่อนในการเรียนชั่วโมงถัดไป ซึ่งอาจารย์สามารถมอบหมายงานให้กับนักศึกษา เพื่อที่นักศึกษาจะได้จัดเตรียมข้อมูลในการนำเสนอ และมีการอภิปรายในแต่ละประเด็นร่วมกันทางออนไลน์ รวมถึงการที่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรายวิชา และการสรุปผลในแต่ละชั่วโมงที่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2) การทำงานกลุ่มออนไลน์ในชั้นเรียน ควรมีการแยกเป็นห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มและนำเสนอ คือการทำงานกลุ่มให้เกิดประสิทธิภาพในยุคของการเรียนออนไลน์ ควรจะมีการจัดห้องย่อยในระบบออนไลน์ เพื่อที่นักศึกษาจะสามารถเข้าไปในระบบของกลุ่มย่อย เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่ม มีการ

แบ่งหน้าที่ในการทำงานของแต่ละกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันในการค้นคว้าหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาแบ่งปันให้กับเพื่อนๆ โดยแต่ละกลุ่มอาจมีการสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าหาข้อมูล และ 3) ควรเน้นการสั่งงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม และอาจารย์ควรมีรูปแบบการเช็คชื่อรูปแบบใหม่ เพื่อกระตุ้นผู้เรียน นักศึกษามีมุมมองว่าการทำงานในยุคของการเรียนการสอนออนไลน์ ควรจะเป็นการทำงานที่เน้นงานเดี่ยวมากกว่างานกลุ่ม เนื่องจากการทำงานที่นักศึกษาควรมีระยะห่างและไม่ควรมาใกล้ชิดกัน การที่มีการรวมกลุ่มการทำงานกลุ่มอาจทำให้เกิดการติดเชื้อ Covid ได้ง่าย นอกจากนี้ การเช็คชื่อนักศึกษาในช่วงเรียน ควรมีการปรับรูปแบบให้นักศึกษามีความสนใจและเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้คิด และสังเกตในการเรียนช่วงนั้นๆ โดยปรับการรูปแบบจากการขานรับมาค่ะ มาครับ ปรับมาเป็นสิ่งที่ได้เรียนในช่วงนั้น เหล่านี้จะฝึกนักศึกษาให้ได้คิด และหาคำตอบ เป็นการกระตุ้นนักศึกษาให้เกิดความสนใจและฟังสิ่งที่อาจารย์สอน

จากการศึกษาทั้ง 3 ประเด็นค้นพบว่ามีความสอดคล้องกับงานของ วิทยา วาโย และคณะ (2563) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: พบว่า การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการใช้ชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนแบบปกติไม่ได้ จึงต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนยังคงเกิดการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอนเนื้อหา สื่อการเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ระบบเครือข่าย การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชา รวมถึงการพิจารณาบริบทของผู้เรียนที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับนักศึกษาสาขา สังคมศึกษาในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ที่ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี นักศึกษามีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในการช่วยกันคิดการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ และได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในบริบทของชั้นเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในยุคออนไลน์

เช่นเดียวกับงานของสุวิมล มธรส (2564) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ยุค NEW NORMAL COVID-19 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอแนวคิดการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมในยุค COVID-19 ในประเด็นเรื่องการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ (Change Learning) ได้ศึกษาถึงบริบทการบริหารจัดการและมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ ทั้งในด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี ด้านการออกแบบหลักสูตร เป็นต้น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้สถาบันการศึกษาหลายแห่งทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ทำให้นักเรียน นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน มีการปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนการสอนและหลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้ โดยมีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ซึ่งมีความสอดคล้องในเรื่องของการปรับตัวการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทั้งอาจารย์ และนักศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนยังคงดำเนินต่อไปจนจบภาคการศึกษา และเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพต่อตัวอาจารย์และนักศึกษา ได้มีการหารือและวางแผนร่วมกันของทั้งอาจารย์และนักศึกษา มีการระดมความคิดและวางแผนร่วมกันในการหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ในการชั้นการเรียนการสอนในชั้นเรียน และมีข้อสรุปร่วมกัน โดยที่อาจารย์จะเป็นผู้รับฟังข้อเสนอแนะของนักศึกษา จะทำให้การเรียนการสอนไปได้ด้วยดี

หรืองานของสิริพร อินทสนธิ์ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง โควิด-19: กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ เพื่ออธิบายถึงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนากับการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาโปรแกรมเว็บ มีความสอดคล้องกันในประเด็นเรื่องของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างมาก เนื่องจาก

ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวในการเรียนการสอนจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการสอนออนไลน์ ซึ่งมีการเลือกใช้โปรแกรมการเรียนออนไลน์ เช่นเดียวกับรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ที่นักศึกษามีมุมมองว่าการจัดการเรียนการสอนควรรูปแบบไปในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แต่ความแตกต่างกันของงานศึกษา สิริพร อินทสนธิ์ คือ เป็นรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บเป็นรายวิชาปฏิบัติที่สามารถอัดคลิปวิดีโอและสามารถเผยแพร่บน YouTube ได้ โดยที่นักศึกษาหรือนักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลาทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ซึ่งครูผู้สอนเห็นว่าการเรียนการสอนออนไลน์สามารถแก้ไขปัญหาการเรียนที่ยังอยู่ในสถานการณ์ไวรัสโคโรนาที่กำลังแพร่ระบาดได้ดี และเหมาะกับรายวิชาที่เป็นเนื้อหาปฏิบัติผ่านทางคอมพิวเตอร์ ในส่วนของรายวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อมเป็นวิชาที่เรียนเกี่ยวกับทฤษฎี และเนื้อหาจึงได้มีการปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยใช้การสอนออนไลน์เป็นหลัก ผ่าน Zoom, Meet ในการสอนออนไลน์ นอกจากนี้เป็นการพูดคุย การทำงานร่วมกันนักศึกษาในชั้นเรียน และอภิปรายผลของการศึกษา ดังนั้นสัญญาณอินเทอร์เน็ตจึงมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาประชากรและสิ่งแวดล้อม ถ้าหากสัญญาณอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาไม่เสถียรหรือนักศึกษาอยู่ในพื้นที่ห่างไกลไม่มีอินเทอร์เน็ต จะทำให้การเรียนการสอนในช่วงเวลานั้นๆ ขาดตอน หรือในการทำงานกลุ่มของนักศึกษามีปัญหาได้ เป็นผลต่อการจัดการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the study)

- 1) ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ตามมุมมองของนักศึกษา
- 2) ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีการระดมความคิดและข้อเสนอแนะจากนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- เก็จกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร, กุลลณี จงเจริญ และฐิติกรณ์ ยาวีไชย จารักศิลป์. (2564). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19. สำนักงานเลขาธิการสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เฉลิมชัย เลียงสกุล.(2563). การศึกษาในยุค COVID-19. สืบค้นวันที่ 19 ตุลาคม 2564 จาก .JWC61-Education%20in%20Covid-19%20Crisis%20(1).pdf.
- ปิยะวรรณ ปานโต. (2563). การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). รายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย. สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ออกอากาศ มิถุนายน 2563.
- สิริพร อินทสนธิ์. (2563). โควิด-19: กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 22(2): 203-213.
- วิทยา วาโย อภิรติ เจริญกุล ฉัตรสุตา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัย. 14(34), 285-298.
- สุวิมล มธูรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ยุค NEW NORMAL COVID-19. วารสารรัชตภาคย์. 15(40), 33-42.

บทความวิจัย

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีที่มี
ผลต่อสมรรถนะของผู้เรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14

จริยา กรูณา ภาณุมาศ จินารัตน์ และเปรมยุดา ลุสมบัติ
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
อีเมล: kjdeaw.21@esdc.go.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีกับสมรรถนะของผู้เรียน 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 จำนวน 400 คนนำกลับมาวิเคราะห์ผล

ผลวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีระดับปานกลางถึงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันสมรรถนะผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพยากรณ์ระดับสมรรถนะผู้เรียนนั้น ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีข้อมูล การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง การใช้ข้อมูลและการสื่อสารความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง และความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ร่วมกันที่ $R^2 = .56$ และมีค่า $F = 85.00$ (Sig.000)

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี และสมรรถนะผู้เรียน

(Received: June 9, 2022; Revised: June 12, 2022; Accepted: June 15, 2022)

EDUCATIONAL ADMINISTRATOR'S COMPETENCY AND COMPUTER TECHNOLOGY USAGE AFFECTING ON
LEARNERS' COMPETENCY IN OFFICE
OF EDUCATION REGION 14

Jariya Karuna Panumas Jinarat and Premyuda Lusombat

The Eastern University of Management and Technology

Email: kjdeaw.21@esdc.go.th

Abstract

The objectives of this research aimed at 1) the study of the relationship between educational administrator's competency, computer technology usage and learners' competency 2) the analyzing of the influence on learners' competency development. The researcher used a questionnaire in collecting 400 respondents of administrators and teachers in office of education region 14, for analysis.

The research results found that 1) the elements of educational administrator's competency related significantly and in the same direction to computer technology usage from moderate to high at .01 and the elements of computer technology usage also related significantly to learners' competency at .01 and 2) the elements of educational administrator's competency and computer technology usage such as data technology usage, the additional technology material, the advance computer operation, data and communication usage, the working ability in virtual environment and technology literacy, influenced and predicted simultaneously on learners' competency at $R^2 = .56$ and $F = 85.00$ (Sig .000).

Keywords: *Educational Administrator's Competency, Computer Technology Usage
and Learners' Competency*

บทนำ (Introduction)

ครูเป็นบุคคลผู้ประสานงานที่สำคัญในการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน (Educational Sustainability) (Salite et al, 2020) ความสามารถของครูในการพัฒนาให้รวดเร็วเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการเรียน (Learning environment) โดยการเชื่อมโยงการเรียนกับเทคโนโลยี (Coklar et al, 2017) ดังนั้น ความรอบรู้ (Literacy) เกี่ยวกับเทคโนโลยีจึงเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเข้ากับการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ (New Technology) สมรรถนะดิจิทัล (Digital competency) ที่จำเป็นต้องมีชุดของทักษะ ความรู้ และทัศนคติใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกของการศึกษาที่เป็นแบบดิจิทัล (Digitalization in Education) ในปัจจุบันที่มีผู้เรียนส่วนใหญ่มีสัญชาติญาณของดิจิทัลและผู้เรียนมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือทางดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ในการประกอบการเรียน ครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความสามารถในการบูรณาการดิจิทัลให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมดิจิทัล (Gunduzalp, 2021)

ส่วนการศึกษาออนไลน์ (Online Education) เป็นหัวข้อที่มีการศึกษามากมายและเป็นการเปลี่ยนแปลงการศึกษาแบบเก่าจากห้องเรียนธรรมดาเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) โดยการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี (Computer Technology) การศึกษาออนไลน์จึงมีการเรียนหลายรูปแบบ เช่น การเรียนทางไกล (Distance Learning) การศึกษาทางไกล (Distance Education) การเรียนออนไลน์ (Online Learning) และหลักสูตรที่ใช้เว็บเพจ (Web-based Courses) (Moody, 2004) ดังนั้น การศึกษาออนไลน์จึงต้องมุ่งเน้นที่เทคโนโลยี เช่น การใช้เทคโนโลยีในการเรียนและการสอน รวมถึงเครือข่ายเพื่อช่วยสนับสนุนผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องรับผิดชอบในการสอนออนไลน์ให้ประสบความสำเร็จโดยต้องมีทักษะ (Skill) และความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เทคโนโลยี (Nworie, 2012) ซึ่ง Moore & Kearsley (2011) กล่าวว่า การสนับสนุนการศึกษาออนไลน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการพัฒนาการเรียนการสอน (Instructional Development) การสนับสนุนระบบการจัดการการเรียน (Learning management System Support) การผลิตมัลติมีเดีย (Multimedia Production) การพัฒนามืออาชีพ (Professional Development) การสนับสนุนเครือข่าย (Network Support)

แต่อย่างไรก็ตาม Boyatzis (1982) Woodruffe (1993) และ Khoshouei et al (2013) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า สมรรถนะ (Competency) คือทักษะของความรู้และความสามารถของบุคคลที่ใช้ในการจัดการ เช่น การวิเคราะห์ (Analyzing) การแก้ไขปัญหา (Problem solving) และการตัดสินใจ (Decision Making) ผู้บริหารการศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาออนไลน์ในด้านการปฏิบัติการ กลยุทธ์ และการบริการ (Kearsley, 2013) ขณะที่ความผันผวนหรือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก (Global disruption) ทำให้การศึกษาของประเทศไทยต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกในด้านต่างๆ เช่น 1) รูปแบบของดิจิทัลและสารสนเทศ (Paradigm of Digitalization and Technology) ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบใหม่โดยมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีในการสืบค้น 2) ผู้เรียนและสถานศึกษาสามารถเลือกเทคโนโลยีตามความสามารถของตนเองหรือเรียกว่า Personalization 3) ความเป็นสากล (Internationalization) ของการศึกษาทำให้สถานศึกษาต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถทำงานได้ และ 4) ความหลากหลาย (Diversity) ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมากมาย ครูผู้สอนสามารถเลือกวิธีการสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ (มิติน, 2564) การเรียนการสอนในช่วงการแพร่ระบาด covid-19 ทำให้กรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะของผู้เรียนโดยเป็นการบูรณาการการสอนตามความต้องการของผู้เรียน ไม่เน้นวิชาการมาก แต่มุ่งเน้นที่การเรียนรู้ทักษะชีวิตและการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ (เดลินิวส์, 2564)

เพราะฉะนั้นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคนี้จึงอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะร่วมกันอย่างไรกับผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจำเป็นต้องปรับทั้งวิธีการและรูปแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนที่จำเป็นต้องนำเอาความฉลาดรอบรู้ของคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอน โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 จำนวนกว่า 7 พันคนที่ต้องได้รับการพัฒนาทั้งสมรรถนะผู้บริหารไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี หากแต่ต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างชัดเจนคือการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ทั้งนี้เพราะสำหรับโลกยุคใหม่แล้วการจัดการศึกษาของไทยยังไม่พร้อมที่จะไปกับกระแสโลก และด้วยเหตุผลนี้จึงมีความสำคัญต่อผู้วิจัยกับงานวิจัยนี้มาก

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

- 2.1) เพื่อศึกษาลักษณะสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีและสมรรถนะของผู้เรียน
- 2.2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีกับสมรรถนะของผู้เรียน
- 2.3) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน
- 2.4) เพื่อนำเสนอแนวทางและประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี ที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของผู้เรียน ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยรวบรวมเอาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีและสมรรถนะผู้เรียนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเอาสาระสำคัญไปใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดกับตัวแปรที่ต้องนำไปใช้ในการสร้างและพัฒนาขึ้นมาเป็นแบบสอบถามสำหรับนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามจำนวน 50 ข้อขึ้นมาได้แล้วนำไปขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความตรงเชิงทฤษฎีแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และผู้วิจัยได้ผลทดสอบความตรงตามค่า KMO ที่ .89, .85 และ .92 กับมีความเชื่อมั่นตามค่า Cronbach's Alpha ที่ .97, .94 และ .98 ส่วนความเที่ยงตรงรายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .65-.90 (วีระศักดิ์ จินารัตน์, 2564) ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 จำนวน 400 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 7,527 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนกับการสุ่มแบบง่ายเพื่อให้ข้อมูลจากทุกหน่วยประชากรครบตามจำนวนที่ต้องการ

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองแล้วนำกลับมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

5.1 ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีระดับปานกลางถึงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยมีค่า r แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบระหว่าง .64-.75 ดังต่อไปนี้

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านความรู้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีระดับปานกลางที่ค่า $r = .64$

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านรูปแบบเทคโนโลยีใหม่เพื่อการสอนมีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีระดับปานกลางที่ค่า $r = .68$

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีระดับปานกลางที่ค่า $r = .68$

และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดสภาพแวดล้อมเสมือนจริงมีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีระดับมากที่ค่า $r = .75$

ผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันสมรรถนะผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ต่อไปนี้

องค์ประกอบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์พื้นฐานมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะผู้เรียนระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .61$

องค์ประกอบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูงมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะผู้เรียนระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .56$

องค์ประกอบการใช้ทรัพยากร Internet มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะผู้เรียนระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .45$

และองค์ประกอบอุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่มเติมมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะผู้เรียนระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .62$

2) ผลวิจัยพบว่า อิทธิพลองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารกับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีที่มีผลต่อสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอำนาจพยากรณ์ร่วมกันเท่ากับ $R^2 .56$ แต่มีความเป็นไปได้น้อยกว่าร้อยละ 50 เนื่องจากมีคะแนนความคลาดเคลื่อนสูงถึง .44 หากแต่ทุกตัวแปรพยากรณ์มีความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกันตามค่า Durbin-Watson ที่ 1.85 ดังตารางแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 อิทธิพลองค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหารกับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี (n=400)

Independent	Beta	t-test	Sig.	Coefficient
ค่าคงที่	-	6.92	.000*	$R^2 .56$, Std error .44 Durbin-Watson 1.85 F = 85.00 (Sig.000)
การใช้เทคโนโลยีข้อมูล	.28	4.47	.000*	
การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม	.38	7.03	.000*	
ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง	.24	6.09	.000*	
การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร	-.14	-2.78	.006*	
ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง	.18	2.70	.007*	
ความรู้รอบรู้ด้านเทคโนโลยี	-.11	-2.30	.042*	

*P Value .05

จากตารางผลวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการพยากรณ์ระดับสมรรถนะผู้เรียนนั้นประกอบด้วย 1) การใช้เทคโนโลยีข้อมูล 2) การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม 3) ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง 4) การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร 5) ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง และ 6) ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี ซึ่งด้วยเหตุนี้เมื่อนำเอาคะแนนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรอิสระไปสร้างเป็นสมการพยากรณ์ จะได้ว่ารูปของสมการพยากรณ์ต่อไปนี้

สมรรถนะผู้เรียน = .28 (การใช้เทคโนโลยีข้อมูล) + .38 (การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม) + .24 (ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง) + (-.14การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร) + .18 (ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง) + (-.11ความรู้รอบรู้ด้านเทคโนโลยี)

อภิปรายผล

จากผลวิจัยที่สรุปได้แสดงให้เห็นได้ชัดว่า 1) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการจัดสภาพแวดล้อมได้เสมือนจริงทั้งในชั้นเรียน และในโรงเรียนที่สะท้อนถึงความรู้กับความพยายามจะก้าวไปให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเทคโนโลยี รวมไปถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาจากเดิม และเรื่องนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ อุทัย ภักดีประยูรวงศ์ (2556) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี, ด้านการทำงานเป็นทีม, ด้านการมีวิสัยทัศน์, ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์, ด้านการสื่อสารและการจูงใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้แล้ว 2) เรายังได้ข้อสังเกตเพิ่มเติมชัดอีกว่าองค์ประกอบแต่ละตัวของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาค่อนข้างมีความเกี่ยวข้องกันสูง โดยเฉพาะความเกี่ยวข้องกันระหว่าง รูปแบบการใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อการสอนกับการใช้ข้อมูลข่าวสารซึ่งอาจมีคุณลักษณะเป็นตัวเดียวกัน เช่น การใช้รูปแบบเทคโนโลยีใหม่ในทุกระดับชั้นเรียนกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อนวัตกรรมทางการศึกษา หรือความคล้ายกันระหว่างการใช้เทคโนโลยีเพื่อนวัตกรรมทางการศึกษากับการให้ความสำคัญกับรูปแบบเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอของผู้บริหารสถานศึกษา และในประเด็นนี้ การศึกษาของเยาวลักษณ์ ชื้อสตัย และคณะ (2564) ได้อธิบายเกี่ยวกับสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารในด้านการใช้และการบริหาร การประเมินเทคโนโลยี การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเป็นอุปกรณ์ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นสมรรถนะเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ตามเราพบว่าระดับความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรอยู่ในขนาดที่พอดีสำหรับการนำไปวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้นตรงต่อการส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน หากแต่อาจพบได้ว่ามีตัวแปรบางตัวที่ไม่สามารถเข้าสมการพยากรณ์ได้ อันเนื่องมาจากมีลักษณะเป็นตัวแปรเดียวกัน (ยูทธ ไกยวรรณ, 2556)

จากผลวิจัยที่สรุปได้พบว่า การใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับสมรรถนะผู้เรียน และนั่นหมายความว่าถ้ามีการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีด้านใดด้านหนึ่งย่อมต้องส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการพัฒนาปฏิบัติการคอมพิวเตอร์พื้นฐานและขั้นสูง เช่น การพัฒนาความรู้และความสามารถในการติดตั้งโปรแกรมต่างๆ หรือการพัฒนาความสามารถค้นหาข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ รวมไปถึงการพัฒนาความสามารถใช้ Spreadsheet เพื่อบรรจุข้อมูลได้ และการพัฒนาสามารถใช้ Spreadsheet เพื่อรายงานข้อมูลต่างๆ ได้ จะส่งผลต่อการพัฒนาได้ทั้งทักษะการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน ดังที่งานวิจัยของ Torff & Tirotta (2010) พบว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากอุปกรณ์การสอนที่สร้างความน่าสนใจและทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน นอกจากนี้ ภาพ เสียงและแอนิเมชั่น ทำให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากกว่าครูผู้สอนหรือแสดงเอง (She & Lee, 2008) อย่างไรก็ตาม Dzigurski et al (2013) สรุปว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนเป็นการเอื้อประโยชน์ในด้านการควบคุมติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งสร้างผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หรืองานวิจัยของ ณัฐพัชร พูลสวัสดิ์(2555) ที่ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันการพลศึกษาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถาบันการพลศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันการพลศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานคือ การบริการที่ดีการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

ขณะเดียวกันที่อาจมีบางประเด็นที่น่าสังเกตคือระดับความสัมพันธ์กันเองระหว่างการใช้ทรัพยากร Internet กับการอุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่มเติมอาจมีบางส่วนที่ทับซ้อนกัน เช่น การดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตกับโยกย้ายรูปภาพทางอินเทอร์เน็ตได้ หรือความทับซ้อนกันระหว่างการใช้ E-mail ในการรับ-ส่งเอกสารได้กับการสื่อสารออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต แต่อย่างไรก็ตามยังถือว่าทั้งสองประเด็นมีแนวโน้มจะสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านสมรรถนะผู้เรียนได้โดยตรง เช่นที่ Nawaz & Qureshi (2010) ซึ่งได้สรุปเอาไว้ก่อนหน้านี้ว่า ความรู้และทักษะที่จำกัดของครูทำให้ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐานจึงไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสอนในรายวิชานั้น

ดังนั้นการพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีของทั้งผู้บริหารและครูส่งผลกระทบได้โดยตรงต่อการยกระดับสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการตระหนักรู้ (Awareness) ของครูในการใช้เทคโนโลยี (Use of computer technology) แบบพื้นฐานในกระบวนการสอนและความพยายามจะใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีในระดับอาชีพส่งผลได้โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์นักเรียน (Hossan, 2010)

6.2 จากผลวิจัยที่สรุปได้พบว่าการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเป็นผลรวมกันเข้าระหว่าง 1) การใช้เทคโนโลยีข้อมูล 2) การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม 3) ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง 4) การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร 5) ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง และ 6) ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี โดยที่บางองค์ประกอบมีอิทธิพลในเชิงบวกขณะที่บางองค์ประกอบมีอิทธิพลในเชิงลบ เช่น การใช้ข้อมูลและข่าวสารกับความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยทั้งสองมีผลต่อสมรรถนะผู้เรียนแบบตรงข้ามกัน และเรื่องนี้อาจเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางวิชาการ (Academic Integrity) ความทรงจำเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ทรัพยากรปัญญาและข้อมูลซึ่งเป็นบทบาทของครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ให้ถูกต้องในด้านความเป็นส่วนตัวและการสอนการทำให้เกิดความปลอดภัยด้านดิจิทัล (Digital Safety) (Uerz et al., 2018) หรืออาจเป็นไปได้ว่าการถ่ายทอดข้อมูลมีผลกระทบต่อการสร้างอารมณ์ของผู้รับแล้วกลายเป็นเหตุให้ทั้งผู้บริหารและครูจำเป็นต้องระมัดระวังเกี่ยวกับประเด็นทั้งสองนี้

ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบค่อนข้างมากนั้นประกอบด้วยการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นบวกกับอีกกว่าร้อยละ 20 ของการใช้เทคโนโลยีข้อมูลมีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้ในระดับสูง เช่นผู้บริหารใช้ข้อมูลและการสื่อสารเพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าร่วม หรือผู้บริหารใช้ข้อมูลและการสื่อสารสร้างวิธีการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนโดยการสื่อสารออนไลน์ และเรื่องนี้ การสื่อสารและการมุ่งใจความสามารถในการสื่อสารความรู้และความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีความสามารถมุ่งใจและโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วยยอมรับและคล้อยตามการเป็นผู้นำในการอภิปรายและสรุปประเด็นในการประชุม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549) รวมไปถึงการใช้ข้อมูลและการสื่อสารทางเทคโนโลยี (Use of Information and Communication Technology) หมายถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา การทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรวมถึง ระบบแอปพลิเคชันเพื่อเป็นแหล่งความรู้

โดยในแต่ละแนวทางสามารถมีแนวปฏิบัติสำหรับนำไปพัฒนาดังต่อไปนี้

6.2.1) แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีข้อมูล ประกอบด้วย การฝึกอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี การฝึกทักษะการใช้ข้อมูลและการสื่อสารเพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าร่วม การฝึกทักษะการใช้ข้อมูลและการสื่อสารสร้างวิธีการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนโดยการสื่อสารออนไลน์ และการฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างความรู้กับทุกคนในโรงเรียน เช่นเดียวกันกับผลวิจัยของ Scottt (1998) สรุปคานิยามของสมรรถนะไว้ว่ากลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ

คุณลักษณะ (Attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่งๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งนั้นๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา กับงานวิจัยของ พนิดา จัทรรัตน์ (2557) กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึงความสามารถซึ่งบุคคลสามารถพัฒนาให้มากขึ้นมาได้ โดยผ่านการศึกษา การฝึกอบรมจากประสบการณ์ หรือความสามารถที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และงานวิจัยของ พนิดา จัทรรัตน์ (2557) กล่าวว่าสมรรถนะหมายถึงความสามารถซึ่งบุคคลสามารถพัฒนาให้มากขึ้นมาได้ โดยผ่านการศึกษา การฝึกอบรมจากประสบการณ์ หรือความสามารถที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

6.2.2) แนวทางพัฒนาการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม ประกอบด้วย การศึกษาความสำคัญกับรูปแบบเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ การทดลองใช้รูปแบบเทคโนโลยีใหม่ในระบบการศึกษาของโรงเรียน การศึกษาและทดลองใช้รูปแบบเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียน กับการศึกษารูปแบบเทคโนโลยีใหม่ในทุกระดับชั้นเรียน ดังที่ Foulgence (2020) การออกแบบการเรียนและการพัฒนา (Learning Design and Development) หมายถึงความสามารถในการออกแบบและการประยุกต์การเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning) นอกจากนี้แล้ว การทำงานที่อยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือแบบมืออาชีพรวมถึง รูปแบบของกิจกรรมที่ออกแบบการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน รวมไปถึง รูปแบบของการกระทำและปฏิริยาแบบมืออาชีพที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทางสังคม (Social Desirable) เป็นการเพื่อที่จริยธรรมอย่างงานและการทำงาน

6.2.3) แนวทางพัฒนาปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง ประกอบด้วย การฝึกใช้ Spreadsheet เพื่อบรรจุข้อมูลได้ การฝึกใช้ Spreadsheet เพื่อรายงานข้อมูลต่างๆได้ และการฝึกใช้ Spreadsheet ในการเรียงลำดับข้อมูล ดังที่ การปฏิบัติผ่านการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง (Advanced Computer Operations) ประกอบด้วย Hbaci et al (2021) ได้อธิบายถึงการใช้อุปกรณ์การสอนในชั้นเรียนเช่น Excel, Spreadsheet Board เพื่อการรายงานและการประเมินผล นอกจากนั้นแล้ว Guitert et al (2020) ได้อธิบายสมรรถนะในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีว่าเป็นการใช้ที่เหมือนทั่วไปในการสร้างเนื้อหาทั้งในรูปแบบตัวเลขและข้อความเช่น Word Excel Spreadsheet รวมถึงการผลิตเนื้อหาด้วยรูปแบบที่เกี่ยวข้อง และดึงดูดผู้ข่าวสาร และด้วยเหตุนี้การพัฒนาการปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูงของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมุ่งลดเวลาและทรัพยากรอื่นในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะเพื่อจุดมุ่งหมายของการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ทั้งนี้เพราะในขณะที่การเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ ครูผู้สอนจะต้องมีสมรรถนะในด้านเทคโนโลยีเช่น การเสริมเมล์การใช้ระบบมัลติมีเดียและรูปแบบต่างๆของเทคโนโลยี โดยใช้คอมพิวเตอร์ (Cvetkovic et al., 2020)

6.2.4) แนวทางพัฒนาการใช้ข้อมูลและการสื่อสาร ประกอบด้วย การฝึกทักษะการดาวน์โหลดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การฝึกใช้ E-mail ในการรับ-ส่งเอกสารได้ การฝึกโยกย้ายรูปภาพทางอินเทอร์เน็ตได้ การฝึกสื่อสารออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต และการฝึกใช้มัลติมีเดียเพื่อการสื่อสารได้ ดังที่ Eglash et al (2020) ได้สรุปเอาไว้ถึงจุดประสงค์ของการศึกษาในโลกที่ทันสมัย (Modern World) ได้ก้าวกระโดดจากโรงเรียนแบบดั้งเดิม (Conventional School Classroom) มาเป็นการเรียนและการใช้เทคโนโลยี (Technological Learning and Usability) ดังนั้น การบริหารการศึกษาและกระบวนการเรียนจะต้องมีการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว ระบบบริการตามข้อยกเว้น ความมุ่งมั่นและการพัฒนา นอกจากนั้นแล้ว ในโลก 4.0 เทคโนโลยีจึงเป็นบ่อเกิดของโอกาสและความมั่งคั่งของผู้นำทางเทคโนโลยี (Technology Leader) และผู้ประกอบการดิจิทัล (Digital Entrepreneurs) แล้วกลายเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาไปพร้อมกับการพัฒนา

ความก้าวหน้าให้กับทั้งครูและนักเรียน ทั้งนี้เพราะคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการตั้งคำถาม การประเมินคำตอบของผู้เรียน การย้อนกลับ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลต่างๆในกระบวนการศึกษา (Cvetkouk et al, 2019)

6.2.5) แนวทางพัฒนาความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง ประกอบด้วยพัฒนาทักษะในการใช้ข้อมูลและการสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีในสถานที่ทำงาน ฝึกให้ครูรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละวันโดยผ่านสื่อออนไลน์ ฝึกปฏิบัติงานโดยสื่อออนไลน์ จัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการศึกษากับครูผู้สอนโดยสื่อออนไลน์เป็นประจำ ดังที่ Cvetkouk et al (2019) อธิบายไว้ว่า คอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่เพิ่มโอกาสในกระบวนการทางการศึกษา (Education Process) ทั้งนี้เป็นเพราะคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการตั้งคำถาม การประเมินคำตอบของผู้เรียน การย้อนกลับ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลต่างๆในกระบวนการศึกษา ในขณะที่การศึกษาแบบดั้งเดิม (Traditional Education) เป็นการสื่อสารของครูผู้สอนและการใช้หนังสือ (Use textbook) ไม่ใช่คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี ทำให้การสื่อสารและการสืบค้นข้อมูลไม่หลากหลายเท่ากับการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี ดังนั้น จึงเป็นปัญหาที่จะต้องศึกษาสมรรถนะของครู (Teachers' Competency) หรือสมรรถนะของผู้บริหารการศึกษา (Educators competency) ในการประยุกต์ใช้ข้อมูลทางเทคโนโลยีในกระบวนการสอน เช่น Email, DVD, หรือระบบมัลติมีเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา มีการใช้มัลติมีเดียคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีในโรงเรียนในรูปแบบต่างๆเช่น ตำรา เสียง วิดีโอ Graphics Animation หรือภาพเสมือนจริง (Virtual Reality) และด้วยเหตุนี้การพัฒนาสภาพแวดล้อมจากการนำเอาหรือหยิบเอาความฉลาดของเทคโนโลยีมาใช้จัดการศึกษาได้ในแต่ละตัวเป็นสิ่งท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่จะต้องส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะตนเองแบบต่อเนื่อง (Tanti & Ananda, 2018)

6.2.6.) แนวทางพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย ฝึกอบรมทักษะการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการอย่างง่ายและรวดเร็ว ฝึกอบรมทักษะการใช้ข้อมูลอย่างระมัดระวังบนพื้นฐานเพื่อความสำเร็จ ฝึกอบรมทักษะการใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดวิธีการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา และพัฒนาทักษะการใช้ข้อมูลเพื่องานสังคมและพัฒนาอาชีพ ซึ่งเรื่องนี้ Beetham (2015) เคยกล่าวไว้ถึง การพัฒนาแบบมีอาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development) เป็นการเข้าร่วมในการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผ่านช่องทางที่หลากหลายของหลักสูตรต่างๆแบบเปิด การสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านพัฒนาการใช้เทคโนโลยีและการฝึกปฏิบัติ ส่วน Uerz et al (2018) อธิบายไว้เกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (Academic Integrity) ความทรงจำเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ทรัพยากรปัญญาและข้อมูลซึ่งเป็นบทบาทของครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ให้ถูกต้องในด้านความเป็นส่วนตัวและการสอนการทำให้เกิดความปลอดภัยด้านดิจิทัล (Digital Safety) ขณะเดียวกันที่ มานะ ครุฑาโรจน์ (2563) อธิบายไว้ในรูปของความกล้าหาญทางจริยธรรมคุณธรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องนำมาอาศัยสำหรับจัดการศึกษาให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของโลกเทคโนโลยี และด้วยเหตุนี้ความฉลาดรอบรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีกับคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องของทุกคนที่อยู่บนโลกสมัยนี้ โดยเฉพาะในแวดวงของการจัดการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องพัฒนาความสามารถของครู (Teacher's Capacity) ในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีในการสอนผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาและเตรียมการเครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยีในชั้นเรียน ให้ความสะดวกในการเข้าถึงและใช้งานทรัพยากร ICT เพื่อประโยชน์ของผู้เรียน ทั้งนี้ ระดับความเชี่ยวชาญในการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีของครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา ความคุ้นเคยในเทคโนโลยี (Technological Familiarity) ความหลากหลาย (Availability) และการเข้าถึงเครื่องมือเทคโนโลยี (Accessibility of Technological Tools) จะเป็นการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสอน (Qutoshi & Poudel, 2014)

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้อำนวยการ และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 นำเอาผลวิจัยไปใช้ในการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนนำไปใช้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีเกี่ยวกับ 1) การใช้เทคโนโลยีข้อมูล 2) การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม 3) ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง 4) การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร 5) ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง และ 6) ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผู้อำนวยการ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 นำเอาผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนาให้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับการคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนนำไปใช้พัฒนาเป็นโครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีเกี่ยวกับ 1) การใช้เทคโนโลยีข้อมูล 2) การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม 3) ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง 4) การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร 5) ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง และ 6) ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้อำนวยการ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 นำเอาผลวิจัยไปใช้ในการทำวิจัยในสถานศึกษา วิจัยในชั้นเรียน หรือวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับหัวข้อวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยี โดยเฉพาะหัวข้อวิจัยเกี่ยวกับ 1) การใช้เทคโนโลยีข้อมูล 2) การใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเพิ่ม 3) ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ขั้นสูง 4) การใช้ข้อมูลและการสื่อสาร 5) ความสามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง และ 6) ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยี

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย Contribution of the Study

1) ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ความรู้และข้อมูลสำหรับนำไปใช้ปรับปรุงสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการใช้คอมพิวเตอร์เทคโนโลยีการปรับกระบวนการบริหาร ไปจนถึงการจัดสรรทรัพยากรใดใดให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและสมรรถนะของผู้เรียน

2) นักศึกษา นักวิชาการสามารถนำผลวิจัยนี้ไปขยายการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในด้านพื้นที่การศึกษา องค์ประกอบของสมรรถนะ ในบริบทอื่นๆ ของการศึกษาได้

3) ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวโน้มของการศึกษาในยุคดิจิทัลที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง (References)

ณัฐพัชร์ พูลสวัสดิ์. (2555). สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาศาสนาบ้านการพลศึกษาใน

ประเทศไทย. วารสารคณะพลศึกษา 15(2), น. 207-219.

เดลินิวส์ (8 ตุลาคม 2564). โควิตชี้ไทย 'AI-นวัตกรรม' นี้ก็ต้องสปีดปั่นคน. เดลินิวส์.

- พนิดา จันทรรัตน์ (2557). *การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- มดิชน (14 ธันวาคม 2564). *จับเข้าเลขา สพฐ. ปี 65 ตั้งหลักใหม่ ซ่อม-เสริม-เรียนรู้*. มติชนรายวัน, หน้า 5
- เยาวลักษณ์ ซื่อสัตย์ สุรางคนา มัณญานนท์ และเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม (2564). การศึกษาสมรรถนะและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสหวิทยา เขต 8 (ศรีนครอัจจะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *Journal of Educational Innovation and Research*, 5(1), 136-147.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วย AMOS*, พิมพ์ครั้งที่ 1: กรุงเทพมหานคร, ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระศักดิ์ จินารัตน์ (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยสมัยใหม่ (Modern Research Methodology)*. อุดรราชธานี: สำนักพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- มานะ ครุฑาโรจน์ (2563). *กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยุคการศึกษา 4.0*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2549). *รวมกฎหมาย กฎระเบียบการบริหารงานบุคคลด้านกฎหมายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- อุทัย ภัคตีประยูรวงศ์ (2556). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20. [การศึกษานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- Beetham, H (2015). *Deepening digital know-how: building digital talent Key issues in framing the digital capabilities of staff in UK HE and FE*. Bristol: JISC.
- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model for effective performance*. New York, NY: Wiley.
- Cvetkovic, B.N., Stanojevic, D. & Milanovic, A. (2019). Application of computers in teaching and learning from the teacher's point of view. *TEME*, 6(4), pp.1231-1244.
- Çoklar, A. N. , & Kabakçı Yurdakul, I. (2017). Technology integration experiences of teachers. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 8(1), 19-31.
- Džigurski, S. Simić, S. Marković, S., Ščepanović, D. (2013). *Istraživanje o upotrebi informaciono- komunikacionih tehnologija u školama u Srbiji*. [Research on the use of the informational- communicational technologies in Serbian schools] . Retrieved from <http://socioekonomskijucivanje.gov.rs/wp-content/uploads/2014/06/Istraživanje-o-upotrebi-IKT-u-skolama-u-Srbiji-jun-2013.pdf>

-
- Eglash, R., Lachney, M., Babbitt, W., Bennett, A., Reinhardt, M. & Davis, J. (2020). "Decolonizing education with Anishinaabe arcs: generative STEM as a path to indigenous futurity," *Educ. Technol. Res. Dev.*, 68(3), 1569-1593.
- Fulgence, K.(2020). Developing digital fluency among teacher educators: Evidence from Tanzanian Schools of Education. *International Journal of Education and development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 16(2), 158-175.
- Gündüzalp, S. 21st Century Skill for Sustainable Education: Prediction Level of Teachers' Information Literacy Skill on Their Digital Literacy Skill. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 12(1), 85-101.
- Guitert, M., Romeu, T., & Colas, J. (2020). *Basic digital competences for unemployed citizens: conceptual framework and training model*. *Cogent Education* (2020), 7:1748469
- Hassan, S. (2010). Developing staff for the implementation of problem-based learning: Experiences from Botswana. *South African Journal of Higher Education*. 24(1), 84-97. Unisa Press ISSN 1011-3487.
- Hbaci, I., Yu Ku, H. & Abdunabi, R. E (2021). Valuating higher education educators' computer technology competencies in Libya. *Journal of Computing in Higher Education*, 33, 188-205 <http://doi.org/10.1007/s12528-020-09261>
- Kearsley, G. (2013). *Management of online programs*. In Moore, M. G. (Ed.), *Handbook of distance education* (pp. 425 -436), Routledge: New York and London.
- Khoshouei, M. S. , Oreyzi, H. R. , & Noori, A. (2013). The Eight Managerial Competencies: Essential Competencies for Twenty First Century Managers. *Iranian Journal of Management Studies*, 6(6), 131-152.
- Moody, J. (2004). Why are the attrition rates so high?. *Quarterly Review of Distance Education*, 5 (3), 205-210.
- Moore, M. G. & Kearsley, G. (2011). *Management, Administration, and Policy*, In M.G. Moore & G. Kearsley (Eds.), *Distance education: A systems view of online learning* (pp. 175 204). Belmont, CA: Wadsworth.
- Nawaz, A., & Qureshi, Q.A. (2019). E-Teaching / E-Pedagogy Threats & Opportunities for Teachers In Heis. *Global Journal of Management and Business Research*. 12(8), 372-377.
- Nworie, J. (2012). Applying Leadership Theories to Distance Education Leadership. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 15(4), Retrieved from <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/winter 154 / nworie 154.html>

-
- Qutoshi S.B., Poudel, T. (2019). Student Centered Approach to Teaching: What Does it Mean for the Stakeholders of a Community School in Karachi, Pakistan? *Journal of Education and Research*. 4(1), 24-38.
- Salite, I., Ilisko, D., Lindner, J. & Berise, H. (2020). *Editorial from Initiatives, to Insights, to Implementation of the Sustainability and Securitability Agenda for 2030*. SCIENDO, DOI: 10.2478/dcse-2020-0001.
- She, H.C., & Lee, C.Q. (2008). SCCR digital learning system for scientific conceptual change and scientific reasoning. *Computers & Education*, 51, 724–742.
- Tanti, D. S. & Ananda, I A. (2018). Analisis Kompetensi Mahasiswa dalam Menghadapi Masyarakat Ekonomi ASEAN. *Jurnal Visi Komunikasi*. 1(1), 1-5.
- Torff, B., & Tirotta, R. (2010). Interactive whiteboards produce small gains in elementary students' selfreported motivation in mathematics. *Computers & Education*, 54(2), 379-383. doi: 10.1016/j.compedu.2009.08.019
- Uerz, D., Volman, M., & Kral, M. (2018). Teacher educators' competences in fostering student teachers ' proficiency in teaching and learning with technology: An overview of relevant research literature. *Teaching and Teacher Education*, 70, 12-23.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.11.005>
- Woodruffe, C. (1993). What is meant by a competency?. *Leadership & Organization Development Journal*, 14(1), 29-36.

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการนิเทศและ
การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14

บุษกร ศรีชนะ พนมพร ช่างชิง และภาณุมาศ จินารัตน์
มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
อีเมล: srichana2932@esdc.go.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และความแตกต่างของค่าเฉลี่ย รวมถึงการวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบผู้นำการศึกษาและกระบวนการนิเทศที่มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาโดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามไปรวบรวมความเห็นของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 จำนวน 400 คนมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศ และการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและตัวแปรองค์ประกอบ 2) แนวคิดทั้งสามมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) องค์ประกอบอิทธิพลและแนวทางพัฒนาผู้นำการศึกษาและกระบวนการนิเทศให้มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 1) ความรู้และความรอบรู้ทางดิจิทัล 2) ความร่วมมือในการทำงาน 3) การแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4) การประเมินผล 5) การวางแผน 6) การควบคุม และ 7) การนำเข้าสู่การปฏิบัติ โดยที่องค์ประกอบทั้งสองกลุ่มมีสัมประสิทธิ์อิทธิพลต่อการพยากรณ์ที่ค่า $R^2 = .23$ และ .48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศ และการประกันคุณภาพการศึกษา

(Received: June 9, 2022; Revised: June 14, 2022; Accepted: June 15, 2022)

THE RELATIONSHIP BETWEEN OF EDUCATIONAL LEADERSHIP SUPERVISION PROCESS AND EDUCATIONAL QUALITY ASSURANCE IN OFFICE OF EDUCATION REGION 14

Busakorn Srichana, Phanomporn Chuangching and Panumas Jinarat

Eastern University of Management and Technology

Email: srichana2932@esdc.go.th

Abstract

The objective of this research is to examine the relationship and mean difference including influencing analysis of the components of educational leadership and supervision process on educational quality assurance with development suggestion. The researcher designed a questionnaire for collecting 400 respondents of the administrators and teachers' opinions in office of education region 14. The statistical Analysis are frequency, correlation, variance analysis and multiple regression analysis.

The research results found that 1) the mean of educational leadership, supervision process and educational quality assurance, are high level for all components 2) these three concepts related significantly at .01 3) the components of educational leadership and supervision process such as digital knowledge and literacy, collaborative working, providing clear direction, appraising, planning, controlling and leading, influenced significantly and simultaneously at the coefficient $R^2 = .23, .48$ (Sig .05)

Keywords: *Educational Leadership, Supervision Process and Education Quality Assurance*

บทนำ (Introduction)

UNESCO (2015 a,b) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาในอนาคตในปี 2030 ในทัศนะของการเปลี่ยนแปลง (Transforming) โลกแห่งดิจิทัล (Digitalization) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ (Demography) การศึกษาจึงกลายเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบกว้าง (Life-wide Learning) ที่มีให้ทุกคนได้ศึกษาตลอดเวลา โดยที่ผู้เรียน (Learner) สามารถเลือกเรียนที่ไหนก็ได้ นอกจากนี้ OECD (2016) ยังได้ชี้ให้เห็นว่า ในโลกของการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) ก็ได้เปลี่ยนวิธีการศึกษา ชีวิตของผู้คนทั้งในการกระทำ ทำงาน และการเรียน โดยเฉพาะอิทธิพลของอินเทอร์เน็ต, Cloud, Artificial Intelligence (AI), การเรียนวิเคราะห์ (Learning Analytic) ที่มีต่อการเรียนการสอนให้ก้าวกระโดดจากการสอน (Teaching) เป็นการเรียน (Learning) การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลนี้ (Digital Transaction) เกิดขึ้นทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นมหภาค (Macro) หรือจุลภาค (Micro) (Ossianilsson, et al., 2015) ดังนั้น การพัฒนานโยบาย (Policy Development) การประกันคุณภาพ (Quality Assessment) การรับรองคุณภาพ (Accreditation) และระบบการประเมิน (Assessment System) ต้องมีการทบทวนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าว (Ossianilsson, 2017a) นอกจากนี้ การเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เปรียบเทียบของการเรียนและการสอนให้มีกระบวนการที่รวดเร็วมากขึ้นโดยการบูรณาการ

(Integrating) เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (Tools) ในการศึกษา (Education) (Arokiasamy et al., 2014) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแก้ไขวัฒนธรรมในโรงเรียน (School Culture) และรูปแบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ให้มาเป็นวัฒนธรรมแบบดิจิทัล (Digital Culture) และรูปแบบภาวะผู้นำแบบดิจิทัล (Digital leadership Style) เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเจนเนอเรชันใหม่ (New Generation) โดยการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เป็นการพัฒนาดิจิทัล (Digital Development)

นอกจากนี้ Brown et al (2016) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) ใน เจนเนอเรชันต่อไปจึงต้องเตรียมการเผื่ออนาคตในปี 2030 โดยเฉพาะภารกิจของการศึกษาที่มีหน้าที่ให้การศึกษาประชาชน การให้การศึกษาเพื่ออนาคตแก่ผู้เรียนจึงใช้วิธีการสอนในอดีตไม่ได้ (Sheniger & Murray, 2017) การก้าวกระโดดของดิจิทัลเทคโนโลยีทำให้มีการเตรียมผู้เรียนสำหรับโลกแห่งพลวัต รวดเร็ว และความเชื่อมโยงกับพลเมือง จึงต้องมีการเปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทุกระดับในด้านเทคนิค (Technical) ความรู้ (Knowledge) ความสามารถ (Ability) สมรรถนะ (Competence) และทัศนคติ (Attitude) ในการนำกระบวนการศึกษาท่ามกลางสิ่งแวดล้อมดิจิทัล (Ossianilsson, 2018) และการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศในกระบวนการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) การเพิ่มของความเจริญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นคุณภาพของชาติ (Quality of Nation) อยู่ที่คุณภาพทรัพยากรมนุษย์โดยพิจารณาจากการนำส่งการศึกษา ความกดดัน และความคาดหวังของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพและความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษาจึงเริ่มต้นที่นโยบายและกลยุทธ์ของรัฐบาลในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Amtu et al, 2021) ขณะเดียวกันที่ Zgaga (1997) ได้อธิบายหลักเหตุผลของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นโครงสร้างต่อกันของการเพิ่มการเข้าเรียน เพิ่มรายจ่ายสาธารณะ และบทบาทความรู้ในสังคมเนื่องจากความสำคัญของผู้ที่เชี่ยวชาญทางความรู้ในการศึกษาคือครู (Teachers) ที่มีความเป็นอิสระ (Autonomy) และความรับผิดชอบการฝึกอบรมและการศึกษาของครูจึงต้องเป็นแบบมืออาชีพที่ครูจะต้องมีมาตรฐานความรู้และผลงานทางการศึกษา แรงกดดันจากเศรษฐกิจและสาธารณะที่มีผลต่อคุณภาพและความปลอดภัยทางการศึกษาจึงทำให้เพิ่มรายจ่ายสาธารณะ การลงทุนสาธารณะเพื่อเพิ่มบทบาทของความรู้และเพิ่มความคาดหวังในประสิทธิภาพและประสิทธิภาพสาธารณะ (Kos, 2021)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ที่ศตวรรษที่ 21 มีผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ขั้นพื้นฐานในรูปแบบของการศึกษาชีวิตแบบ New Normal ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมชีวิตและรวมถึงสถาบันการศึกษา (Francisco & Nuqui, 2020) ทำให้เกิดความชัดเจนของแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership) ที่เป็นหัวข้อสำคัญในสถานการณ์ โควิด-19 ไปทั่วโลก โดยเฉพาะภาวะผู้นำสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการสอน การเรียนและการจ้างงาน โดยผู้นำทางการศึกษา (Educational Leader) จะต้องเข้าใจการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์วิกฤตดังกล่าว ที่ต้องใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเทคโนโลยีในการเรียนการสอน (Harris, 2020) เนื่องจากผู้นำทางการศึกษามีบทบาทในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมในการเรียน สร้างความร่วมมือในการพัฒนาความรู้ (Vogel, 2012) ดังนั้นภาวะผู้นำทางการศึกษาจึงมีความหมายในด้านตำแหน่ง (Position) ผลงาน (Performance)

ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่ภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส covid-19 ในประเทศไทยโดยผู้วิจัยจะไม่ศึกษาในบริเวณของการศึกษาโดยทั่วไปและให้ความสนใจที่จะค้นคว้าในรูปแบบของภาวะผู้นำหรือทักษะ (Skill) ของผู้นำทางการศึกษา (Educational Leader) ในสภาวะ covid-19 เพื่อใช้ในการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ (Objective of the Research)

- 2.1) เพื่อศึกษาลักษณะของผู้นำทางการศึกษา กระบวนการนิเทศ และการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.2) เพื่อศึกษาความแตกต่างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบผู้นำทางการศึกษา กับกระบวนการนิเทศที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.3) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการนิเทศที่มีอิทธิพลพยากรณ์ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.4) เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาผู้นำทางการศึกษาและกระบวนการนิเทศที่มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามจำนวน 60 ข้อที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมแล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดกับตัวแปรวัดสำหรับนำไปร่างข้อคำถามในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยสำหรับนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำเอาแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อทดสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้งานจริงได้ค่าความตรงเชิงโครงสร้างตามค่า KMO ที่ .88, .91 และ .91 ส่วนผลทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่า Cronbach's Alpha ที่ .90, .93 กับ .92 รวมถึงมีค่าความเที่ยงตรงรายข้อระหว่าง .30-.74 หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำไปใช้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาค 14 จำนวน 7,527 คน และผู้วิจัยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 364 คนแต่ผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บข้อมูล 400 คนเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างการเก็บข้อมูล นอกจากนั้นแล้วผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเริ่มจากการกำหนดสัดส่วนของแต่ละสำนักงานเขตที่ตั้งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ แล้วใช้สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนโรงเรียนที่สุ่มได้ในแต่ละเขต ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองและเก็บทางไปรษณีย์ ซึ่งเมื่อได้รับกลับคืนมาแล้วผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Research conclusions and Discussion)

5.1 ลักษณะผู้นำทางการศึกษาและองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 4.26 (SD. 41) และจัดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยประกอบด้วย ภาวะผู้นำที่ปรับได้ 4.35 (SD. 63) ความร่วมมือในการทำงาน 4.31 (SD. 59) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 4.25 (SD. 60) ความรู้และความรอบรู้ด้านดิจิทัล 4.23 (SD. 54) กับการแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4.19 (SD. 55) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะผู้นำทางการศึกษาและองค์ประกอบ (n =400)

Variables	Mean	SD	Error	Interpret
ความรู้และความรอบรู้ด้านดิจิทัล	4.23	.54	.02	มาก
การแสดงแนวทางที่ชัดเจน	4.19	.55	.02	มาก
การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	4.25	.60	.03	มาก
ความร่วมมือในการทำงาน	4.31	.59	.02	มาก
ภาวะผู้นำที่ปรับได้	4.35	.63	.03	มาก
ผู้นำทางการศึกษา	4.26	.41	.02	มาก

ลักษณะกระบวนการนิเทศและองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ย 4.36 (SD. 43) และมีองค์ประกอบการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่งที่ 4.40 (SD. 56) รองลงมาเป็นองค์ประกอบการวางแผน และการควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.37 (SD. 61 และ .54) อันดับสามเป็นองค์ประกอบการนำเข้าสู่การปฏิบัติที่ค่าเฉลี่ย 4.35 (SD. 60) กับองค์ประกอบการจัดทำโครงการค่าเฉลี่ย 4.32 (SD. 59) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะกระบวนการนิเทศและองค์ประกอบ (n =400)

Variables	Mean	SD	Error	Interpret
การวางแผน	4.37	.61	.03	มาก
การจัดทำโครงการ	4.32	.59	.02	มาก
การนำเข้าสู่การปฏิบัติ	4.35	.60	.03	มาก
การควบคุม	4.37	.54	.02	มาก
การประเมินผล	4.40	.56	.02	มาก
กระบวนการนิเทศ	4.36	.43	.02	มาก

ลักษณะการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและองค์ประกอบที่ค่าเฉลี่ย 4.38 (SD. 48) โดยองค์ประกอบความคาดหวังของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่งที่ 4.40 (SD. 55) รองลงมาเป็นความคาดหวังของผู้ปกครอง 4.39 และการปรับปรุงคุณภาพ 4.34 (SD. 62) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ลักษณะการประกันคุณภาพการศึกษาและองค์ประกอบ (n =400)

Variables	Mean	SD	Error	Interpret
ความคาดหวังของผู้ปกครอง	4.39	.53	.02	มาก
ความคาดหวังของบุคลากร	4.40	.55	.02	มาก
การปรับปรุงคุณภาพ	4.34	.62	.03	มาก
การประกันคุณภาพการศึกษา	4.38	.48	.02	มาก

5.2) องค์ประกอบผู้นำการศึกษาและกับประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับน้อยถึงน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r ระหว่าง .29-.37 ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบความรู้และความรอบรู้ด้านดิจิทัล มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .37$

องค์ประกอบการแสดงแนวทางที่ชัดเจนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .29$

องค์ประกอบประสิทธิภาพการสื่อสารมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .31$

องค์ประกอบความร่วมมือในการทำงานมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .32$

และองค์ประกอบภาวะผู้นำที่ปรับได้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการประกันคุณภาพการศึกษาระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .30$

ขณะที่องค์ประกอบกระบวนการนิเทศกับการประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระดับน้อยที่สุดถึงปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า r ระหว่าง .25-.61 ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบการวางแผนมีความสัมพันธ์ระดับน้อยกับการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .35$

องค์ประกอบการจัดทำโครงการมีความสัมพันธ์ระดับน้อยที่สุดกับการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .25$

องค์ประกอบการนำไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ระดับน้อยที่สุดกับการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .29$

องค์ประกอบการควบคุมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .61$

และองค์ประกอบประเมินผลมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่า $r = .61$

ส่วนองค์ประกอบผู้นำการศึกษาด้านประสิทธิภาพการสื่อสารกับการทำงานร่วมกันมีความสัมพันธ์ต่อกันแต่ไม่มีความต่างกันของค่าเฉลี่ยการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าทดสอบ $F = 1.28$ (Sig. 103)

ขณะเดียวกันที่ องค์ประกอบผู้นำการศึกษาด้านประสิทธิภาพการสื่อสารกับภาวะผู้นำที่ปรับได้มีความสัมพันธ์ต่อกันแต่ไม่มีความต่างกันของค่าเฉลี่ยการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าทดสอบ $F = 1.34$ (Sig. .064)

และองค์ประกอบกระบวนการนิเทศด้านการควบคุมกับการประเมินผลมีความสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยการประกันคุณภาพการศึกษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลทดสอบค่า $F = 2.34$ (Sig. 000) กับมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นสูงถึงร้อยละ 100 ที่ค่าสัมประสิทธิ์ $R^2 .63$

ขณะเดียวกันที่ องค์ประกอบกระบวนการนิเทศด้านการจัดทำโครงการและการนำไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลทดสอบค่า $F = 1.00$ (Sig. 470)

5.3) พบว่า องค์ประกอบอิทธิพลของผู้นำการศึกษาที่มีต่อการประกันคุณภาพประกอบด้วย ความรู้และความรอบรู้ Digital การทำงานร่วมกันและการแสดงแนวทางที่ชัดเจน โดยที่องค์ประกอบทั้งสามด้านมีอิทธิพลร่วมกันต่อการพยากรณ์การประกันคุณภาพการศึกษาได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .23 และมีความคลาดเคลื่อนสะสมที่ .42 รวมถึงความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระต่อกันตามค่า Durbin-Watson ที่ 1.81 รวมถึงมีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ค่า F เท่ากับ 65.40 (Sig. 000) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 องค์ประกอบอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อการประกันคุณภาพการศึกษา (n=400)

Independent	การประกันคุณภาพการศึกษา			
	Beta	t-test	Sig.	Coefficient
ค่าคงที่	-	8.31	.000*	R ² .23, Std error .42 Durbin-Watson 1.81 F = 65.40, Sig. .000*
ความรู้และความรอบรู้ Digital	.29	5.77	.000*	
การทำงานร่วมกัน	.27	6.19	.000*	
การแสดงแนวทางที่ชัดเจน	.16	2.17	.000*	
Independent	การประกันคุณภาพการศึกษา			
	Beta	t-test	Sig.	Coefficient
ค่าคงที่	-	7.20	.000*	R ² .48, Std error .35 Durbin-Watson 1.92 F = 95.52, Sig. .000*
การประเมินผล	.40	6.22	.000*	
การวางแผน	.31	7.39	.000*	
การควบคุม	.29	4.42	.000*	
การนำไปปฏิบัติ	-.18	-3.93	.000*	

*P Value .05

และจากตารางผลวิจัยพบว่า องค์ประกอบอิทธิพลของกระบวนการนิเทศที่แสดงผลต่อการพยากรณ์การประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีสัมประสิทธิ์ถดถอยสูงกว่าเล็กน้อย ตามองค์ประกอบอิทธิพลที่ประกอบด้วย 1) การประเมินผล 2) การวางแผน 3) การควบคุม และ 4) การนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ทั้ง 4 องค์ประกอบมีสัมประสิทธิ์อิทธิพลร่วมกันที่ค่า $R^2 = .48$ มีความคลาดเคลื่อนสะสมที่ .35 รวมถึงตัวแปรเหตุมีความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกันที่ค่า Durbin-Watson ที่ 1.92 ซึ่งเข้าใกล้ 2.0 มากกว่ากลุ่มองค์ประกอบอิทธิพลผู้นำการศึกษา นอกจากนี้แล้วผลวิจัยยังพบว่า องค์ประกอบกระบวนการนิเทศมีความแปรปรวนร่วมกันต่อการประกันคุณภาพที่ค่า $F = 92.52$ (Sig. 000)

และเมื่อนำเอาคะแนนมาตรฐานไปสร้างเป็นสมการพยากรณ์จะได้รูปสมการต่อไปนี้

สมการที่ 1

การประกันคุณภาพการศึกษา = .29(ความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล)+.27(การทำงานร่วมกัน)+.16(การแสดงแนวทางที่ชัดเจน)

สมการที่ 2

การประกันคุณภาพการศึกษา = .40(การประเมินผล)+.31(การวางแผน)+.29(การควบคุม)+(.18การนำไปปฏิบัติ)

5.4) และจากสมการพยากรณ์ที่ได้นำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาผู้นำการศึกษาและกระบวนการนิเทศที่มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 14 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล 2) การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 3) การพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4) พัฒนาการประเมินผล 5) พัฒนาการวางแผน 6) พัฒนาการควบคุม และ 7) พัฒนาการนำไปปฏิบัติ โดยที่องค์ประกอบทั้งสองกลุ่มมีสัมประสิทธิ์อิทธิพลต่อการพยากรณ์การประกันคุณภาพการศึกษาได้หาค่า $R^2 = .23$ และ $.48$ โดยเฉพาะกลุ่มองค์ประกอบกระบวนการนิเทศมีสัมประสิทธิ์ทำนายมากกว่ากลุ่มองค์ประกอบผู้นำการศึกษา

เพราะฉะนั้นแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษามุ่งองค์ประกอบผู้นำการศึกษาและกระบวนการนิเทศประกอบด้วย

- 1) แนวทางการพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล
- 2) แนวทางพัฒนาการทำงานร่วมกัน
- 3) แนวทางพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน
- 4) แนวทางพัฒนาการประเมินผล
- 5) แนวทางพัฒนาการวางแผน
- 6) แนวทางพัฒนาการควบคุม
- 7) แนวทางพัฒนาการนำไปปฏิบัติ

อภิปรายผล

6.1) จากผลวิจัยที่สรุปพบว่า ลักษณะผู้นำทางการศึกษาและองค์ประกอบอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะองค์ประกอบภาวะผู้นำที่ปรับตัวได้และประกอบด้วย ผู้นำมีการบูรณาการกลยุทธ์และแผนงานให้มีความยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 ผู้นำมีการเตรียมแผนเผชิญเหตุเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น การปฏิบัติงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน ผู้นำมีการเตรียมด้านความปลอดภัยในการจัดการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบ On-Hand , On-line , On-demand และรูปแบบผสมผสาน ผู้นำมีการทดลองการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆให้เหมาะสมกับผู้เรียนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 และผู้นำสร้างโอกาสใหม่ๆในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกับแบบดั้งเดิม โดยที่เรื่องนี้ Marshall et al (2020) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ฉุกเฉินของการแพร่ระบาด covid-19 และการเปลี่ยนแปลงของโลกในทศวรรษที่ 21 ที่ทำให้ผู้คนคาดหวังการศึกษาที่จะต้องเปลี่ยนแปลงตามความคาดหวังในด้านการเรียนการสอนและคาดหวังในผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) ในการนำพาซึ่งการปรับปรุงพัฒนาแผนการศึกษาต่างๆ นอกจากนี้ Yukl & Mahsed (2010) ยังเคยอธิบายเกี่ยวกับการจัดการวิกฤต (Crisis Management) ในด้านการศึกษาที่ต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong) ฉลาด (Astute) ปรับตัว (Adaptive) และนวัตกรรม (Industrial) เนื่องจากการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของไวรัสทำให้ผู้นำในหลายภาคส่วนจะต้องตัดสินใจให้หนักขึ้น ธุรกิจถูกปิด การว่างงานมากขึ้น ท่ามกลางความสับสนและเผชิญหน้าปัญหาของไวรัส

จากผลวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะกระบวนการนิเทศกับองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.00 ขึ้นไปแต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาระดับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดนั้นเป็นองค์ประกอบด้านการจัดทำโครงการ เช่น การมีเกณฑ์มาตรฐานของ

การนิเทศในแต่ละปีการศึกษา เช่น ผลลัพธ์ที่ต้องการ การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์เพื่อใช้ในกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดลำดับขั้นตอนการทำงานของบุคลากรและการใช้อุปกรณ์ในการนิเทศอย่างเป็นระบบ การมอบหมายภารกิจการนิเทศในแต่ละด้านให้บุคลากร และการประสานงานกับสถานศึกษาตามตารางนิเทศที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งเรื่องนี้ Fernandez & Shaw (2006) ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำทางการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายการจัดการศึกษา การทำโครงการ การปฏิบัติกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งในโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกอื่นในชุมชนไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในโรงเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับชาติ ระดับนานาชาติ ขณะเดียวกันที่ Leithwood et al (2008) กล่าวถึงการนิเทศและประเมินผลการสอน ส่วน Terrell (2012) กล่าวถึงการนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ และด้วยบทบาทของผู้นำการศึกษาที่พึงมีต่อการจัดกิจกรรมหรือโครงการใดที่สัมพันธ์กับกระบวนการนิเทศย่อมต้องมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน

จากผลวิจัยที่สรุปได้นี้พบว่า ลักษณะการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสามองค์ประกอบคือความคาดหวังของผู้ปกครอง ความคาดหวังของบุคลากรและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความคาดหวังของบุคลากรที่ประกอบด้วย ผู้สอนมีแรงจูงใจในการทำงาน มีขวัญกำลังใจ และเห็นความก้าวหน้าในวิชาชีพครู สถานศึกษามีหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีเกณฑ์การพิจารณาการเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มาตรฐานชัดเจน สถานศึกษามีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนที่ชัดเจน สถานศึกษาแจ้งข้อตกลง หลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้รับการประเมินของผู้สอน และสถานศึกษาประกาศนโยบายและวิธีการประเมินประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอนทุกปีการศึกษา ซึ่งเรื่องนี้ Bilgalova et al (2020) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นดังได้กล่าวข้างต้นกลายเป็นโลกเสมือนจริง (Virtual World) ที่ผู้นำทางการศึกษาจะต้องเผชิญหน้าการเปลี่ยนผ่านที่จะต้องทำให้บุคลากรทางการสอนและนักเรียนเข้าถึงห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Class) โดยออนไลน์ ขณะที่ Ucar & Levent (2017) เพิ่มเติมอีกต่อไปว่า โลกาภิวัตน์ (Globalization) และเทคโนโลยี (Technology) การเปลี่ยนแปลงพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความต้องการและความคาดหวังของคนในสังคม ทุกองค์กรจึงต้องเพิ่มผลผลิตที่มีสภาพแบบใหม่ที่ตรงกับความต้องการและความคาดหวังดังกล่าว องค์กรจึงต้องมีเครื่องมือกลยุทธ์ในการเพิ่มคุณภาพ

6.2) จากผลวิจัยที่สรุปได้นี้พบว่า 1) องค์ประกอบผู้นำทางการศึกษามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษา แต่ 2) มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงแนวทางที่ชัดเจนของผู้นำการศึกษาที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น ผู้นำมีการแสดงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจนบ้างเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ต่อนักเรียน ครู และผู้ปกครอง อันอาจกลายเป็นเหตุสำคัญที่มีผลต่อความคาดหวังของทั้งผู้ปกครองนักเรียนหรือต่อความคาดหวังของครู ดังที่ Buzzi (2013) ภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) ได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมท่ามกลางหมื่นนักการศึกษาในฐานะเป็นผู้สร้างผลผลิตทางการศึกษา ซึ่งจะเริ่มเห็นได้จากงานวิจัยประสิทธิผลของโรงเรียนมีมากขึ้นดังที่สอดคล้องกับงานวิจัยนั้น “ภาวะผู้นำทางการศึกษา” เป็นหนึ่งในเงื่อนไขของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติของนักเรียนมีความคาดหวังสูงต่อผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น

ขณะเดียวกันที่ความรู้และความรอบรู้ด้านสื่อ Digital & technology กลายเป็นความหวังใหม่ของคนทุกองค์กร หากแต่อาจอยู่ในระหว่างการพัฒนาความน่าเชื่อถือในการนำเอาความฉลาดและรอบรู้ของสื่อดิจิทัลไปใช้งานจริงในสนามซึ่งมีความสัมพันธ์มากที่สุดต่อการประกันคุณภาพการศึกษาแม้มีค่า r อยู่ในระดับน้อยก็ตามแต่ทำให้มองเห็นได้ชัดว่า ทั้งครูและ

ผู้ปกครองต่างคาดหวังให้มีกระบวนการนิเทศติดตามการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพการศึกษาภายใต้บทบาทหน้าที่ของผู้นำโรงเรียน เช่น ผู้นำมีความเข้าใจในการเรียนการสอนออนไลน์ที่ต้องใช้สื่อสังคม (Social Media) ด้วยรูปแบบใหม่ (Facebook, YouTube) และรูปแบบเดิม (หนังสือ, วิทยุ, โทรทัศน์) หรือทั้งครูและผู้ปกครองต่างคาดหวังว่า ผู้นำมีความรอบรู้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (ICT) ทั้งที่เป็นอุปกรณ์ (Hardware) และโปรแกรม (Software) เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้มากขึ้นยิ่งกว่าเดิม และในเรื่องนี้ Ossiannilsson (2018) ได้กล่าวถึง ความรอบรู้ด้านข้อมูลและข้อมูลข่าวสาร (Informational Data literacy) เป็นความสามารถของผู้นำในการหมุนเวียนข้อมูลที่ต้องการและใช้ข้อมูลทางดิจิทัล (Digital Data) อาหารของข้อมูลข่าวสาร (Information Content) มีการตัดสินใจในการใช้ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลและการจัดการข้อมูล รวมไปถึง Promsri (2019) อธิบายถึง ความรู้และความรอบรู้ทางดิจิทัล (Digital Knowledge and Literacy) ที่เน้นความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบต่อองค์กร

จากผลวิจัยที่สรุปได้นี้พบว่า องค์ประกอบกระบวนการนิเทศมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทุกตัวต่อการประกันคุณภาพการศึกษา หากแต่บางองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยเช่น ความสัมพันธ์ของการจัดทำโครงการกับการนำไปลงมือปฏิบัติมีความสัมพันธ์ระดับน้อยที่สุดกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำโครงการ เช่น การจัดทำโครงการเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานของการนิเทศ หรือการจัดทำโครงการเกี่ยวกับทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์เพื่อใช้ในกระบวนการนิเทศการศึกษา หรือที่เกี่ยวข้องขั้นตอนในการปฏิบัติงานซึ่งพบว่ากิจกรรมและโครงการเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด และเรื่องนี้ รุ่งนา นุตราช (2552) กล่าวถึง โครงการประเมินตนเองของสถานศึกษาและการจัดให้มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น ขณะที่ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554) ระบุถึง การคิดกิจกรรมโครงการหรือพัฒนานวัตกรรมใด ต้องสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียน ส่วน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้อธิบายคำว่าประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (Internal Quality Assurance) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณบุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอน จัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคมได้มากที่สุด

นอกจากนี้แล้วผลวิจัยยังค้นพบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกระบวนการนิเทศบางตัวที่มีระดับความสัมพันธ์กับปานกลางกับการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การควบคุมและการประเมินผล และยังพบว่ามีความสัมพันธ์กันเองในระดับมากที่สุด ทั้งที่อาจเกี่ยวข้องกันระหว่างผู้นำกำหนดวิธีการนิเทศอย่างชัดเจน หรือผู้นำให้ขวัญและกำลังใจในการนิเทศที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ แล้วไปมีผลกระทบต่อกระบวนการหรือวิธีการประเมินผลการนิเทศที่ชัดเจน และต่อวิธีการประเมินผลการนิเทศให้แก่บุคลากรให้เข้าใจ ซึ่งเรื่องนี้ นิกร กริโส และคณะ (2555) พบว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาในด้านการนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ การควบคุมการสอน การสื่อสาร มาตรฐานการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม (กรวิรี เกษบรรจง, 2556)

ขณะที่ Loriggio (2020) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤตของการแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ที่มีการปิดเมือง (Lockdown) สร้างความสับสนให้แก่ผู้นำทางการศึกษา (Educational Leader) ในการเลื่อนการสอน (Suspend Teaching) การเปลี่ยนผ่านวิธีการสอนเป็นแบบออนไลน์ (Online teaching) รวมถึงการวางแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติการเตรียมการสอนออนไลน์และการประเมินการสอนของครู รวมไปถึงการสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูจากผู้นำ

การศึกษาด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของการจัดการศึกษาเป็นผลขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยและหนึ่งในหลายปัจจัยนั้นคือ คุณภาพผู้นำการศึกษาของสังคม (Gurr & Drysdale, 2020)

จากผลวิจัยที่สรุปได้นี้ 1) องค์ประกอบผู้นำการศึกษามีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ 2) องค์ประกอบผู้นำการศึกษาไม่มีความต่างกันของค่าเฉลี่ยตัวแปรตามการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือสรุปได้อีกครั้งหนึ่งว่า องค์ประกอบผู้นำการศึกษามีความสัมพันธ์กันแบบไม่มีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยตัวแปรตามการประกันคุณภาพการศึกษา และอาจมีความหมายว่า การยกระดับหรือการพัฒนาผู้นำการศึกษาบางองค์ประกอบ เช่น ประสิทธิภาพการสื่อสารหรือภาวะผู้นำปรับได้ หรือการทำงานร่วมกันไม่ส่งผลกระทบต่ออย่างใดต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1) ผู้นำการศึกษามีการสื่อสารภายในองค์กรจริงแต่อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง หรือไม่มีผลกระทบต่อความคาดหวังของบุคลากรไปจนถึงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และแย้งกับผลวิจัยของ นิกร กริโส และคณะ (2555) พบว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาในด้านการนิเทศการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ การควบคุมการสอน การสื่อสาร มาตรฐานการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม (กรวิรี เกษบรรจง, 2556)

นอกจากนี้แล้ว 2) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบผู้นำการศึกษามีได้มีผลต่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจเป็นไปได้ว่า การสื่อสาร การปรับตัวของภาวะผู้นำ และการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรอื่นในโรงเรียนอาจมีทัศนคติและแนวคิดต่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต่างกันแล้วอาจมีผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องแต่เพียงบางส่วนกับงานวิจัยของ Siregar et al (2021) ได้สรุปผลการวิจัยว่า ผลงานของครูและผู้อำนวยการโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาที่เพียงพอมีผลต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล กระบวนการนิเทศมีผลต่อการปรับปรุงความสามารถในการสอนการเรียนรู้ สมรรถนะของบุคคล การสอน (Pedagogical) มีอาชีพ (Professional) สังคม (Social) และตำแหน่งอาชีพ (Career Position) (Guntoro, 2020)

6.3) จากผลวิจัยที่สรุปได้นี้พบว่า 1) องค์ประกอบของกระบวนการนิเทศที่มีผลต่อการพยากรณ์การประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นประกอบด้วย การควบคุมและการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากผู้นำการศึกษาสามารถใช้การควบคุมและการประเมินผลแล้วมีผลต่อเนื่องไปยังการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น เช่นที่ Martin & Parikh (2017) ได้สรุปไว้ว่า การควบคุมคุณภาพ (Quality control) การตรวจสอบ (Audit) และการปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement) ส่วน Lenn, (2004) อธิบายเพิ่มเติมต่อไปว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อวัดคุณภาพการศึกษาของคนในประเทศตามสถาบันการศึกษาและหลักสูตรต่างๆ เพื่อสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา นายจ้างใช้การประกันคุณภาพเพื่อพิจารณาคุณสมบัติของลูกจ้าง สถาบันการศึกษาใช้การประกันคุณภาพเพื่อปรับปรุงข้อมูลของสถาบันในการวางแผน และนักศึกษาใช้การประกันคุณภาพในการเลือกสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพทางการศึกษา และด้วยเหตุนี้ถ้าผู้นำการศึกษาเข้าใจถึงส่วนดีของการควบคุมและการประเมินผลแล้วนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการประกันคุณภาพได้ย่อมได้ผลในเชิงบวกมากกว่าในเชิงลบ

นอกจากนี้แล้วผลวิจัยยังพบอีกต่อไปว่า 2) แม้ว่าการจัดทำโครงการและการนำไปลงมือปฏิบัติมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันจริง หากแต่ไม่ได้ผลแต่อย่างใดต่อการประกันคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น และอาจเป็นผลเพราะการจัดกิจกรรมหรือโครงการมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง ซึ่งในเรื่องนี้ Kis (2005) อธิบายเหตุผลของการ

ประกันคุณภาพทางการศึกษา (Educational Quality Assurance) มีเป้าหมายเพื่อรักษามาตรฐานตามมาตรฐานของการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดและเป็นการทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสมรรถนะที่เป็นปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมด้วย การประกันคุณภาพจึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาจัดการศึกษาตามมาตรฐานของการเรียนการสอนที่จะขึ้นตามที่สถานศึกษากำหนดหรือมาตรฐาน (Anderson et al, 2000)

ดังนั้นการพัฒนากระบวนการนิเทศจำเป็นต้องเน้นความสำคัญของการควบคุมควบคุมไปพร้อมกับการประเมินผล รวมไปถึงการพัฒนาโครงการกับการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องไปในทิศทางส่งเสริมการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาไทย ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษา (Education Supervision) ที่มีประสิทธิภาพโดยผู้บังคับบัญชาจะต้องส่งผลกระทบต่อกิจกรรมของครูและนักเรียนในด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ระเบียบวิจัย อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างนักเรียนอันเป็นคุณภาพจริงของทุกการศึกษา (Oghuvbu, 2007)

6.4) จากผลวิจัยที่สรุปได้พบว่า แนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านองค์ประกอบผู้นำการศึกษาและกระบวนการนิเทศประกอบด้วย

6.4.1) แนวทางการพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัลโดยมีแนวปฏิบัติย่อยดังต่อไปนี้ การศึกษาและอบรมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็วในปัจจุบันด้านเทคโนโลยี การฝึกอบรมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนและการศึกษา การฝึกอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ที่ต้องใช้สื่อสังคม (Social Media) ด้วยรูปแบบใหม่ (Facebook, YouTube) และรูปแบบเดิม (หนังสือ, วิทยุ, โทรทัศน์) ฝึกอบรมทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (ICT) ทั้งที่เป็นอุปกรณ์ (Hardware) และโปรแกรม (Software) เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในความสำเร็จไม่ใช่เทคโนโลยี แต่ในความสำเร็จของโลกดิจิทัลจะขึ้นอยู่กับผู้นำที่มีความรอบรู้และทักษะด้านดิจิทัล (Digital Literacy and Skill) (Gray, 2018)

6.4.2) แนวทางพัฒนาการทำงานร่วมกัน และมีแนวปฏิบัติต่อไปนี้ การฝึกอบรมทีมงานให้เกิดขึ้นกับผู้สอนในโรงเรียนด้านความรับผิดชอบร่วมกันทุกระดับ พัฒนาการกำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติและสร้างความศรัทธาของผู้สอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จัดฝึกอบรมทักษะการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้ปกครองในการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ฝึกอบรมทักษะการกระตุ้นให้ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ปกครอง ทำงานร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 Fernandez & Shaw (2020) อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ผู้นำต้องใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative Approach) ระหว่างวิกฤต การแสดงภาวะผู้นำในความรับผิดชอบต่อเครือข่ายทีมงานโดยใช้วิธีการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา การประชุมเกี่ยวกับสถานการณ์ covid-19 เพื่อให้ทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญให้ความร่วมมือในการแก้ไข รวมถึงการสร้างทีมงานให้ทำงานร่วมกัน

6.4.3) แนวทางพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน โดยมีแนวทางพัฒนาย่อยต่อไปนี้ ฝึกอบรมทักษะการแสดงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ต่อนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ฝึกทักษะการสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่น ห้องเรียน คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกทักษะการเป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างครอบคลุมของผู้เรียน ฝึกทักษะการนำเอากลยุทธ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนออนไลน์ เช่น เพิ่มเวลาในการเรียน หรือ เพื่อเวลาในการประเมินผลการเรียน และเรื่องนี้เป็นคำนิยามการเตรียมแนวทาง (Setting Direct) แสดงถึงคุณภาพของภาวะผู้นำในการใช้กลยุทธ์ในสถานการณ์วิกฤตนอกเหนือจากวิสัยทัศน์แล้วผู้นำจะต้องมีแผนที่มีประสิทธิภาพและจัดการความวิกฤตเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

(Stakeholders) เช่นครูและนักเรียนมีความต่อเนื่องในการเรียนการสอน รวมถึงความสามารถของผู้นำที่มีความรู้สึก (Sens) ในสถานการณ์ที่สับสน (Confusing Situation) (Gurr & Drysdale, 2020)

6.4.4) แนวทางพัฒนาการประเมินผล โดยมีแนวปฏิบัติประกอบด้วย ฝึกทักษะวิธีการประเมินผลการนิเทศที่ชัดเจน และเป็นกระบวนการ ฝึกทักษะการแสดงวิธีการประเมินผลการนิเทศให้แก่บุคลากรให้เข้าใจ พัฒนาความรู้และทักษะการประเมินผลการนิเทศที่มีรูปแบบน่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง ศึกษาแบบการประเมินผลเกิดจากผลของการวิจัยการปฏิบัติงานที่ผ่านมา พัฒนาการกำหนดกิจกรรมการประเมินผลอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน Flemming & Flemming (2001) กล่าวถึง การสร้างความมั่นใจในเกณฑ์การประเมินผล ขณะที่ Leithwood et al (2008) ระบุเกี่ยวกับ การนิเทศและประเมินผลการสอน ส่วน Terrell (2012) สนับสนุนการสร้างความมั่นใจในเกณฑ์การประเมินผล

6.4.5) แนวทางพัฒนาการวางแผน โดยมีแนวปฏิบัติต่อไปนี้ ฝึกทักษะการคิดและกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ฝึกอบรมทักษะการกำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษา พัฒนาการกำหนดระยะเวลาและขอบเขตการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจนแน่นอน ศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการนิเทศหลายรูปแบบตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ภายใต้อาณัติการนิเทศโควิด-19 พัฒนาการเตรียมการนิเทศล่วงหน้าในกรณีสถานการณ์มีการเปลี่ยนแปลง Loriggio (2020) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤตของการแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ที่มี การปิดเมือง (Lockdown) สร้างความสับสนให้แก่ผู้นำทางการศึกษา (Educational Leader) ในการเลื่อนการสอน (Suspend Teaching) การเปลี่ยนผ่านวิธีการสอนเป็นแบบออนไลน์ (Online teaching) รวมถึงการวางแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติการเตรียมการสอนออนไลน์และการประเมินการสอน

6.4.6) แนวทางพัฒนาการควบคุม และมีแนวปฏิบัติต่อไปนี้ พัฒนาทักษะการกำหนดวิธีการนิเทศอย่างชัดเจน ฝึกอบรมทักษะการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ศึกษาวิธีการหรือบทลงโทษที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนิเทศที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ศึกษาและฝึกอบรมทักษะการกำหนดนโยบายในการสนับสนุนและให้โอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ ศึกษาและฝึกอบรมทักษะการใช้อำนาจตามข้อกำหนดและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และเรื่องนี้ Martin & Parikh (2017) สรุปไว้ว่า การควบคุมคุณภาพ (Quality control) การตรวจสอบ (Audit) และการปรับปรุงคุณภาพ (Quality Improvement) และการนำเอาคุณภาพที่ถูกรวดได้โดยผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ซึ่งมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น รัฐบาล ใช้การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อวัดคุณภาพการศึกษาของคนในประเทศตามสถาบันการศึกษาและหลักสูตรต่างๆ เพื่อสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องควบคุมทั้งกระบวนการนิเทศและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียน

6.4.7) แนวทางพัฒนาการนำไปปฏิบัติ โดยมีแนวทางพัฒนาย่อยต่อไปนี้ ศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับกระบวนการเพื่อการตัดสินใจเลือกวิธีการนิเทศ เช่น การประชุมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ศึกษาและฝึกทักษะกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมในการนิเทศแต่ละด้าน ฝึกอบรมทักษะการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรเพื่อคิดค้นวิธีการนิเทศใหม่ๆ อยู่เสมอ Akpa & Gyang (2018) อธิบายถึงเรื่องนี้ไว้ก่อนแล้วว่า ระบบการศึกษาในสถานการณ์วิกฤต covid-19 ต้องมีแนวปฏิบัติความร่วมมือเพื่อลดความสับสนในการจัดการศึกษา เพราะขาดความตั้งใจของฝ่ายการเมือง (Political Will) แหล่งทรัพยากร (Resource) ทักษะการปฏิบัติการ (Operating Skill) ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skill) และโครงสร้างทางเทคโนโลยี (Technology infrastructure) ย่อมมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนในสถานการณ์ covid-19 โดยเฉพาะในโรงเรียนชั้นพื้นฐานที่ยังขาดแคลนอุปกรณ์ดิจิทัลและเครื่องมือในการสอนออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

7.1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการบริหารจัดการ

ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ บุคลากรฝ่ายนิเทศการศึกษา สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับนโยบาย และแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศให้ มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และควรประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล 2) การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 3) การพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4) พัฒนาการประเมินผล 5) พัฒนาการวางแผน 6) พัฒนาการควบคุม และ 7) พัฒนาการนำไปปฏิบัติ

7.2) ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติงาน

ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู และบุคลากรฝ่ายนิเทศการศึกษา สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ฝึกอบรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการใดใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศให้ มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และควรประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล 2) การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 3) การพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4) พัฒนาการประเมินผล 5) พัฒนาการวางแผน 6) พัฒนาการควบคุม และ 7) พัฒนาการนำไปปฏิบัติ

7.3) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู และบุคลากรฝ่ายนิเทศการศึกษา สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้ทำวิจัยในสถานศึกษา วิจัยแบบมีส่วนร่วม หรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศให้ มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และควรประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล 2) การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 3) การพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4) พัฒนาการประเมินผล 5) พัฒนาการวางแผน 6) พัฒนาการควบคุม และ 7) พัฒนาการนำไปปฏิบัติ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย (Contribution of the Study)

1) ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู และบุคลากรฝ่ายนิเทศการศึกษา สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ฝึกอบรม หรือเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศให้ มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และควรประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้และความรอบรู้ดิจิทัล 2) การพัฒนาการทำงานร่วมกัน 3) การพัฒนาการแสดงแนวทางที่ชัดเจน 4) พัฒนาการประเมินผล 5) พัฒนาการวางแผน 6) พัฒนาการควบคุม และ 7) พัฒนาการนำไปปฏิบัติ

2) ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู และบุคลากรฝ่ายนิเทศการศึกษา สามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้ทำวิจัยในสถานศึกษา วิจัยแบบมีส่วนร่วม หรืองานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำการศึกษา กระบวนการนิเทศให้ มีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

กรวีร์ เกษบรรจง. (2556). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 5(2), 56-68.

- ณิกร กริโส วาโร เฟิงส์วัสดี และอนันต์ ปานศุภวัชร. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางการ
 นิเทศของผู้บริหารโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต
 2. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 2(3), 78-83.
- รุ่งนภา นุตรวางศ์. (2552). หลักสูตรอิงมาตรฐานการพัฒนาสู่คุณภาพ. *วารสารวิชาการ*, 12 (4), 60.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาตาม
 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ - การศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์
 การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. ผู้พิมพ์
- Akpa, G.O. & Gyang, T. S. (2018). *Leadership in Education for Sustainable Development in Nigeria*.
 In E. A. Nelson, & J. E. Ebele (Eds.), *Education for Sustainable Development: The teacher challenge
 in providing quality education in Nigeria by 2030* (pp. 92-105). Abraka, Nigeria: Faculty of Education,
 Delta State University.
- Amtu, O., Souisa, S. L., Joseph, L. S., & Lumamuly, P. C. (2021). Contribution of leadership,
 organizational commitment and organizational culture to improve the quality of higher education.
International Journal of Innovation-IJI, São Paulo, 9(1), 131-157.
<https://doi.org/10.5585/iji.v9i1.18582>.
- Anderson, D.; Johnson, R.; Milligan, B. (2000). *Quality Assurance and Accreditation in Australian
 Higher Education: An Assessment of Australian and International Practice*, 1st ed.; AusInfo: Canberra,
 Australia
- Arokiasamy, A. R., Abdullah, A. G., & Ismail, A. (2014). Correlation between cultural
 perceptions, leadership style and ICT usage by school principals in Malaysia. *TOJET: The Turkish
 Online Journal of Educational Technology*, 13(3), 27-40.
- Bilyalova A. , Salimova D., & Zelenina T. (2020). Digital Transformation in Education.
 In: T. Antipova (Ed.), ICIS: International Conference on Integrated Science. *Integrated Science in
 Digital Age* (pp. 265-276). Cham, Switzerland: Springer.
https://doi.org/10.1007/978-3-030-22493-6_24
- Brown, C., Czerniewicz, L., Huang, C.-W. & Mayisela, T. (2016). *Curriculum for digital education
 leadership: A concept paper*. Commonwealth of Learning (COL). Vancouver:
 Commonwealth of Learning and University of Cape Town.
- Buzzi, B.M. (2013). *Leadership and Performance beyond expectations*. New York:
 The Free Press.
- Fernandez, A. A. & Shaw, G. P. (2020). Academic leadership in a time of crisis: The
 coronavirus and COVID-19. *Journal of Leadership Studies*, 14 (1), 39-45.

-
- Fleming, D.S. & Fleming, B.A. (2001). *School Strategies and Options*.
Retrieved from [http:// www.Tiac.net/users/dfleming/index.html](http://www.Tiac.net/users/dfleming/index.html).
- Francisco, C. D., & Nuqui, A. V. (2020). Emergence of a situational leadership during COVID-19. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR)*, 4(10), 15-19.
- Gray, C. (2018). *What are the qualities of a digital leader?*. Retrieved from [https://www.manpowergroup.co.uk/the-word-on-work / digital-leader-qualities](https://www.manpowergroup.co.uk/the-word-on-work/digital-leader-qualities)
- Gurr, D., & Drysdale, L. (2020). Leadership for challenging times. *International Studies in Educational Administration*, 48(1), 24-31.
- Guntoro, G. (2020). Supervisi Pengawas dan Kepemimpinan Kepala Sekolah sebagai Stimulus dalam Meningkatkan Kinerja Guru. *Jurnal Ilmiah Iqra*, 14(1).
<https://doi.org/10.30984/jii.v14i1.1100>
- Harris, A. & Jones, M. (2020). COVID 19-school leadership in disruptive times. *School Leadership & Management*, 40(4), 243-247.
- Kis, V. (2005). Quality Assurance in Tertiary Education: Current Practices in OECD Countries and a Literature Review on Potential Effects. OECD (2005), *Thematic Review of Tertiary Education*. Retrieved 25 September 2020 from [http:// www.oecd.org/ education/ skills- beyond- school/38006910.pdf](http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/38006910.pdf).
- Kos, Z. (2021). Shifting Regulatory Ideas of Education Policy and Practice: The Case of Quality Assurance in Education in Slovenia. *C.E.P.S Journal*, 11(2), 145-164.
- Leithwood, K., Harries, A., & Hopkins, D. (2008). Seven strong claims about successful school leadership. *School Leadership and Management*, 28(1), 27-42.
- Lenn, M. P. (2004). *Strengthening World Bank support for quality assurance and accreditation in higher education in East Asia and the Pacific (Working Paper no. 2004- 6)*. Washington, DC: World Bank.
- Loriggio, P. (2020). *Some Canadian Universities Say Fall Classes Will Be Offered Primarily Online*. CTV News. Retrieved from [https:// www.ctvnews.ca/ health/ coronavirus/ some- canadian- universities- say- fall classes- will- be- offered- primarily- online- 1.4936005](https://www.ctvnews.ca/health/coronavirus/some-canadian-universities-say-fall-classes-will-be-offered-primarily-online-1.4936005).
- Martin, M., & Parikh, S. (2017). Quality management in higher education: Developments and drivers. *International Institute for Educational Planning*, UNESCO.
- Marshall, J., Roache, D. & Moody-Marshall, R. (2020). Crisis Leadership: A Critical Examination of Educational Leadership in Higher Education in the Midst of the COVID-19 Pandemic. *ISEA*, 48(3), 30-37.

-
- Ossiannilsson, E., Williams, K., Camilleri, A., & Brown, M. (2015). *Quality models around the globe: State of the art*. Oslo: ICDE.
- Ossiannilsson, E. (2017a). Promoting active and meaningful learning for digital learners. In J. Keengwe (Ed.), *mobile Handbook of research technology, constructivism meaningful learning*, (pp. 294-315).
- Ossiannilsson, E. (2018). *Leadership: In a time when learners take ownership of their own learning*. In K. Buyuk, S. Kocdar, & A. Bozkurt (Eds.), *Administrative leadership in open and distance learning programs* (pp. 1-33). Hershey: IGI Global.
- Promsri, C. (2019). Developing model of digital leadership for a successful digital transformation. *gph- International Journal*, 1-8.
- Sheninger, E., & Murray, T. C. (2017). *Ensure. Learning Strategies: 8 keys to designing tomorrow's schools, today*. Retrieved from <https://www.edsurge.com/news/2017-05-31-8-keys-to-designing-tomorrow-s-schools-today>.
- Siregar, T., Milfayetty, S., Darwin. & Siregar, R.S. (2021). Model for Improving the Commitment to Implementation of the Educational Quality Assurance Policy. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR)*, 55(2). 92-102.
- Terrell, S.R. (2012). Mixed-method research methodologies. *The Qualitative Report*, 17(1), 254-280.
- Ucar, E. M. , & Levent, F. (2017). An accreditation experience in higher education: the case of a foreign languages preparatory school of a foundation university in Turkey. *The Journal of International Social Research*, 10(52), 846-857.
doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1941>
- UNESCO. (2015a). *Sustainable development goal 4 and its targets*. Retrieved from <https://en.unesco.org/education2030/sdg4/targets>.
- UNESCO. (2015b). *The Incheon declaration*. Education 2030. Towards inclusive and equitable quality lifelong learning for all. Retrieved from http://unesdoc.unesco.org/images/0023/pula_002338/233813m.pdf
- Vogel, L. R. (2012). Leading with hearts and minds: Ethical orientations of educational leadership doctoral students. *Values and Ethics in Educational Administration*, 10(1), 1-12.
- Yukl, G. (2010). *Leadership in organizations 7th ed*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Zgaga, P. (1997). Izobraževanje učiteljev kot del sistema visokega šolstva (Teacher education as part of higher education]. In *Izobraževanje učiteljev ob vstopu v tretje tisočletje* (pp. 45-58). Pedagoška fakulteta in MSS.

ISSN: 2673-0618

**วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
ลิขสิทธิ์โดย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
เลขที่ 749/1 ถนนชยางกูร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี 34000**